

POLIFROM
Tep 10+

McEWAN IAN

Sâmbătă

Ian McEwan

Sâmbătă

Traducere din limba engleză și note de
Editura POLIROM

Ian McEwan

Saturday

Copyright © 2005 by Ian McEwan

© 2006, 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-5190-0

ISBN PDF: 978-973-46-5191-7

ISBN print: 978-973-46-5679-8

Coperta: Carmen Parii

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

IAN McEWAN, unul dintre cei mai faimoși scriitori britanici contemporani, este autorul romanelor *Legea copiilor*, *Operațiunea Sweet Tooth*, *Solar*, *Pe plaja Chesil*, *Sâmbătă*, *Ispășire* (laureat al National Book Critics Circle Award și W.H. Smith Literary Award), *Amsterdam* (distins cu Booker Prize), *Durabila iubire*, *Inocentul*, *Copilul furat* (pentru care a primit Whitbread Award), *Câinii negri*, *Mângâieri străine*, (ambele nominalizate la Booker Prize) și *Grădina de ciment*. A scris și volumele de povestiri *Prima dragoste*, *ultimele ritualuri* (câștigător al Somerset Maugham Award) și *În așternuturi*. În anul 2011 i-a fost acordat Premiul Târgului de carte de la Ierusalim.

Pentru Will și Greg McEwan

„De ce? De pildă, ce înseamnă să fii om. Într-un oraș. Într-un secol. Într-o epocă de tranziție. În masă. Transformat de către știință. Sub o putere organizată. Supus unor controale enorme. Într-o situație produsă de mecanizare. După târzia prăbușire a speranțelor radicale. Într-o societate care nu era o comunitate și în care individul e devalorizat. Pe seama puterii multiplicată a mulțimii care face ca individul să fie neglijabil. Care cheltuia milioanele armatei împotriva dușmanilor străini, dar care nu făcea nimic ca ordinea să fie stabilită acasă. Care îngăduia sălbăticia și barbaria în propriile sale orașe mari. În același timp, presiunea milioanei de ființe umane care au descoperit ce pot face eforturile și gândurile unite. Așa cum megatonele de apă modelează organisme pe fundul oceanelor. Așa cum mareele șlefuiesc rocile. Așa cum vânturile erodează falezele. Minunata supermecanizare deschizând perspectiva unei noi vieți pentru o omenire fără de sfârșit. Le vei nega dreptul de a exista? Le vei cere să muncească și să flămânzească în timp ce tu te vei bucura de încântătoarele valori vechi? Tu – chiar ești un copil al acestei mase și frate cu toți ceilalți. Sau dacă nu, un ingrat, un diletant, un idiot. Herzog, își spuse Herzog, fiindcă vrei un exemplu, iată cum se petrec lucrurile.”

Saul Bellow, *Herzog*¹

¹ Traducere de Radu Lupan, Editura Polirom, 2004, pp. 308-309.

Unu

Cu câteva ore înainte de răsăritul soarelui, Henry Perowne, neurochirurg, se trezește și se pune imediat în mișcare; dă la o parte așternuturile – dormise în capul oaselor – și se ridică în picioare. Nu-i e prea clar când a devenit conștient, nu că asta ar mai avea vreo relevanță. Nu i s-a mai întâmplat așa ceva, dar nu e alarmat, nici măcar surprins, pentru că se mișcă ușor, are o senzație plăcută în membre și își simte spatele și picioarele neobișnuit de puternice. Rămâne lângă pat, gol – întotdeauna doarme gol –, stă acolo cât e el de mare, ascultă respirația regulată a soției lui și simte pe piele aerul rece din dormitor. Și asta e o senzație plăcută. Ceasul de la capul patului arată 3.40. Habar n-are de ce s-a dat jos din pat: nu trebuie să se ducă la baie, nu e tulburat din cauza vreunui vis sau de cine știe ce eveniment din ziua precedentă, nici măcar de starea generală a lumii. Ca și cum, stând acolo în întuneric, s-ar fi materializat din neant, complet format, liber. Nu e obosit, în ciuda orei și a muncii nu de mult încheiate, nici un caz recent nu-i apasă cugetul. Ba chiar e vioi, are mintea limpede și o inexplicabilă stare de exaltare. Fără

să fi luat o hotărâre anume sau să-și explice în vreun fel gestul, se îndreaptă spre cea mai apropiată dintre cele trei ferestre ale dormitorului; atât de liniștit și cu o asemenea ușurință face acei câțiva pași, încât are senzația că visează ori că umblă în somn. Dacă așa stau lucrurile, atunci e dezamăgit. Visele nu-l interesează; dar se pare că totul e real. E complet lucid și știe că a lăsat în urmă somnul: să conștientizezi diferența dintre somn și veghe, să știi perfect care sunt granițele – iată esența echilibrului psihic.

Dormitorul e spațios și foarte ordonat. Îl traversează, parcă plutind, cu o lejeritate aproape comică, și gândul că această experiență s-ar putea termina îl întristează brusc; o clipă mai târziu, temerea îi dispare. Stă la fereastra din mijloc și trage obloanele înalte de lemn cu mare grijă să n-o trezească pe Rosalind. E un gest deopotrivă egoist și generos. N-ar vrea să fie întrebat ce are în minte – căci ce ar putea răspunde și, mai ales, de ce să abandoneze această clipă pentru a răspunde? Trage al doilea oblon, care se pliază în cadrul lui, și ridică fără zgomot fereastra. E mult mai înaltă ca el, dar alunecă ușor în sus datorită contragreutății de plumb ascunse în mecanismul ei. Pielea i se zgribulește în clipa în care aerul de februarie se revarsă peste trupul lui, dar frigul nu-l deranjează. De la etajul al doilea, privește

noaptea drept în față, orașul scăldat în lumina lui albă, glacială, scheletul copacilor din scuar și, zece metri mai jos, gratiile negre și ascuțite ale gardului, ca un șir de lănci. Sunt unul sau două grade sub zero și aerul e limpede. Strălucirea felinarului n-a reușit să șteargă toate urmele stelelor; deasupra fațadei hotelului Regency, de cealaltă parte a scuarului, înspre sud, mai spânzură încă niște resturi de constelații. Fațada respectivă este o reconstituire, o pastişă – în timpul războiului, cartierul Fitzrovia a încasat niște bombe lansate de Luftwaffe – și imediat în spatele ei se înalță Post Office Tower, având un aer administrativ și ponosit la lumina zilei, dar pe jumătate ascuns și decent iluminat în timpul nopții, brav memorial al unor zile mai optimiste.

Dar zilele noastre cum sunt? Complicate și înfricoșătoare, își spune el cel mai adesea când își îngăduie câteva momente de reflecție în scurgerea ciclică a săptămânilor. Dar acum nu simte asta. Se apleacă în față, lăsându-și greutatea pe palmele sprijinite de pervaz, și jubilează dinaintea peisajului pustiu și clar. Vederea lui – care a fost întotdeauna bună – pare a i se fi ascuțit și mai tare. Observă mica scânteind în dalele scuarului, excrementele porumbeilor pe care distanța și frigul le-au întărit, preschimbându-le în ceva aproape frumos, cum ar fi niște pete de zăpadă.

Îi plac simetria stâlpilor negri de fontă și umbrele lor și mai întunecate, rețeaua de rigole făcute din bolovani de pavaj. Coșurile de gunoi care dau pe-afară sugerează mai degrabă abundența decât mizeria; băncile goale din jurul spațiilor verzi par a-și aștepta, binevoitoare, ocupanții zilnici – angajați veseli în pauza de prânz, băieții cu fețe grave, studioase, de la căminul indian, îndrăgostiți în extazuri tăcute sau în criză, traficanți de droguri crepusculari, bătrâna doamnă decrepită cu strigătele ei sălbatice, obsedante. Pleacă! obișnuiește ea să țipe ore întregi, un cârâit aspru, ca o pasăre de baltă sau un animal de la grădina zoologică.

Stând acolo la fel de imun la frig ca o statuie de marmură și privind spre Charlotte Street, spre amestecul de fațade, schele și acoperișuri în șarpantă care se zăresc în racursi, Henry se gândește că orașul e un succes, o invenție strălucită, o capodoperă biologică – milioane de ființe mișunând în jurul realizărilor acumulate straturi-straturi de-a lungul secolelor, ca în jurul unui recif de corali, dormind, muncind, distrându-se, trăind în armonie în majoritatea timpului, aproape toți dorind să muncească. Și colțul unde se află casa lui Perowne, un triumf al adecvării proporțiilor; scuarul perfect proiectat de Robert Adam care înglobează rondurile cu verdeață dispuse într-un cerc perfect – un

vis de secolul al XVIII-lea scăldat și îmbrățișat de modernitate, de iluminatul stradal de deasupra și de cablurile de fibre optice de dedesubt, de apa proaspătă care aleargă prin conducte, de apele menajere evacuate într-o clipă.

Observator curent al propriilor stări, se întreabă ce anume o fi declanșat această euforie prelungită, denaturantă. Poate că în timpul somnului, s-a produs un accident chimic la nivel molecular – ca atunci când răstorni o tavă cu băuturi – care a stimulat receptorii de dopamină să inițieze o cascadă de evenimente intracelulare; ori poate perspectiva unei zile de sâmbătă sau consecința paradoxală a oboselii extreme. E drept că și-a încheiat săptămâna într-o stare de epuizare nefirească. S-a întors într-o casă goală și s-a întins în cadă cu o carte în mână, fericit că nu trebuie să stea de vorbă cu nimeni. Daisy, fiica sa cea intelectuală, chiar un pic prea intelectuală, îi trimisese o biografie a lui Darwin; cartea avea legătură cu un roman al lui Conrad pe care ea îl tot îndemna să-l citească și de care el încă nu se apucase – călătoriile pe mare, indiferent de încărcătura lor morală, nu-l prea interesau. De câțiva ani Daisy se îngrijea de surprinzătoarea lui ignoranță, cum spunea ea, îi îndruma lecturile, îl certa pentru gusturile lui proaste și pentru lipsa de sensibilitate. Și poate că are dreptate –

direct de pe băncile școlii la Facultatea de Medicină, la sclavia primului an de rezidențiat, apoi la specializarea în neurochirurgie, care-l absorbise complet, îmbinată cu obligațiile de tată – de cincisprezece ani nu prea pusese mâna pe o altă carte în afara celor de medicină. Pe de altă parte, consideră că a văzut destulă moarte, frică, curaj și suferință cât să-i țină loc de câteva literaturi. Cu toate acestea, respectă docil listele ei de lecturi – sunt mijloacele lui de a ține legătura cu fiica sa care crește departe de familie, într-o suburbie a Parisului, devenind încet-încet femeie; în seara aceasta urmează să vină acasă pentru prima oară în ultimele șase luni – iată încă un motiv de euforie.

Era în urmă cu temele pe care i le dăduse Daisy. Și, pentru o vreme, dând din când în când drumul unui proaspăt șuvoi de apă fierbinte cu degetul mare de la picior, a citit ca prin ceață despre efortul lui Darwin de a-și încheia *Originea speciilor* și un rezumat al ultimelor pagini, amendate în edițiile ulterioare. În același timp trăgea cu urechea la știrile de la radio. Abulicul domn Blix luase din nou cuvântul la O.N.U. – impresia generală era că mai degrabă subminase cauza războiului. Convins că n-o să piardă prea mult, a închis radioul și s-a pus iar pe citit. Unele pagini îi provocau o nostalgie lejeră după o Anglie înverzită, afectuoasă, o Anglie a trăsurilor cu

cai; altele îl deprimau prin felul în care o întreagă viață putea fi cuprinsă în câteva sute de pagini – sau îmbuteliată, ca niște conserve de sos chutney făcute în casă. Și ușurința cu care o existență, cu toate ambițiile ei, legăturile de familie și prietenii, toate lucrurile care ți-au fost dragi și pe care ai fost atât de stăpân cândva dispar fără urmă. Mai târziu s-a întins în pat să se gândească la ce-ar putea pregăti pentru cină, și atât; altceva nu-și mai amintea. Pesemne că Rosalind îl învelise când se întorsese de la serviciu. Probabil că-l sărutase. Patruzeci și opt de ani, dormind tun vineri seara la nouă și jumătate – iată ce înseamnă viața modernă de angajat. Muncește din greu, toți cei din jurul lui muncesc din greu, iar săptămâna asta a avut și mai mult de tras din cauza unei epidemii de gripă care izbucnise în rândul personalului de la spital – lista lui de operații fusese de două ori mai mare ca de obicei.

Împărțindu-se în mai multe locuri în același timp, a reușit să efectueze o intervenție majoră într-o sală, să superviseze un rezident din alta și să ducă la bun sfârșit câteva operații minore într-o a treia. Răspundea de doi rezidenți cu specializarea chirurgie – Sally Madden, aproape complet pregătită și absolut de încredere, și Rodney Browne, originar din Guyana, rezident în anul al doilea, talentat, harnic, dar încă nesigur pe el.

Anestezistul lui Perowne, medicul specialist Jay Strauss, are în grijă propriul lui rezident, Gita Syal. Timp de trei zile, cu Rodney mereu lângă el, Perowne a făcut naveta între cele trei săli – sunetul saboților săi pe pardoseala lustruită a coridorului alături de scârțâielile și gemetele distincte ale ușilor batante răsunau asemenea acompaniamentului unei orchestre. Lista de vineri a fost una tipică. În timp ce Sally închidea un pacient, Perowne a trecut dincolo ca să-i aline unei doamne în vârstă nevralgia de trigemen, cunoscutul *tic douloureux*². Încă era entuziasmat de aceste intervenții minore – îi plăcea să fie rapid și precis. Și-a introdus degetul înmănușat în spatele vălului ei palatin ca să pipăie calea, apoi, abia aruncând un ochi pe ecranul endoscopului, i-a băgat un ac lung prin obraz, până la ganglionul trigemenului. Jay Strauss a intrat în sală ca s-o supravegheze pe Gita care o trezea pe doamnă din anestezie pentru o clipă. Stimulul electric din vârful acului i-a provocat un spasm facial și, imediat ce a confirmat, pe jumătate adormită, că poziția era corectă – Perowne o nimerise din prima – pacienta a fost adormită la loc în vreme ce nervul era „prăjit” prin termocoagulare cu radiofrecvență. Manevra delicată era menită să-i elimine durerea fără să-i lase altceva decât impresia unei atingeri extrem de ușoare –

² (Aici) Spasm dureros.

totul gata în cincisprezece minute; trei ani de suferință, de dureri ascuțite ca niște lovituri de cuțit, se încheiaseră.

A clamat gâtul unui anevrism de arteră cerebrală mediană – e un maestru în chestia asta – și a efectuat biopsia unei tumori din talamus, o regiune unde operația nu e posibilă. Pacientul, un jucător profesionist de tenis în vârstă de douăzeci și opt de ani, suferise deja de pierderi acute de memorie. Când Perowne a extras acul din adâncurile creierului, și-a dat seama imediat că țesutul era anormal. Nu-i dădea prea multe șanse cu radioterapia sau cu chimioterapia. A primit confirmarea verbală de la laborator și, în aceeași după-amiază, le-a dat vestea părinților în vârstă ai tânărului.

Următorul caz a constatat într-o craniotomie pentru extirparea meningiomului unei femei de cincizeci și trei de ani, directoare de școală. Tumoarea era plasată deasupra căii motorii și era bine definită; disectorul Rhoton a îndepărtat-o cu ușurință – vindecare garantată. Sally a închis pacienta, iar Perowne a trecut în sala de alături pentru o laminectomie lombară multinivel a unui bărbat obez de patruzeci și patru de ani, un grădinar care lucra în Hyde Park. A fost nevoit să taie prin patru straturi de grăsime subcutanată până a dat de vertebre,

iar bărbatul se clătina neajutorat pe masă ori de câte ori Perowne exercita presiune de jos ca să ajungă la os.

Pentru un vechi prieten, specialist în otorinolaringologie, Perowne l-a operat pe un băiat de șaptesprezece ani de o tumoare de nerv acustic – e straniu cum tipii ăștia de la O.R.L. se dau în lături de la cheștiile dificile. Perowne a făcut flap rectangular în osul din spatele urechii, care a durat mai bine de o oră și l-a enervat pe Jay Strauss, pentru că le întârzia cazurile lor. În cele din urmă, tumoarea s-a ivit sub microscop – un mic schwanom vestibular plasat la doar trei milimetri de cohlee. Lăsându-l pe prietenul său specialist să excizeze tumoarea, Perowne s-a îndreptat în mare grabă spre o a doua intervenție minoră care, în schimb, a reușit să-l enerveze pe el – o tânără cu gura mare, care tot timpul avea impresia că i se făcuse o mare nedreptate și care voia să i se schimbe stimulatorul vertebral din față în spate. Cu numai o lună în urmă i-l schimbase din spate în față după ce femeia se plânsese că o deranja când stătea jos. Acum spunea că, din cauza stimulatorului, nu putea să stea întinsă în pat. A făcut o incizie lungă de-a curmezișul abdomenului și, cu mâinile băgate până la coate în interiorul corpului ei, a pierdut timp prețios încercând să găsească firul bateriei. Era sigur că n-o să treacă mult timp și femeia o să vină iarăși.

La prânz a mâncat un sendviș preambalat cu ton și castraveți și a băut o sticlă de apă minerală. În bufetul înghesuit, cu izul lui de pâine prăjită și paste încălzite la microunde, amintindu-i de mirosul din timpul operațiilor, s-a așezat lângă Heather, simpatica doamnă cu accent cockney care face curat în sălile de operație. Ea i-a povestit despre cum a fost arestat ginerele ei pentru jaf armat după ce îl confundaseră cu agresorul în timpul identificării suspectilor la poliție. Dar băiatul avea un alibi perfect – în momentul jafului se afla la dentist ca să i se scoată o măsea de minte. În cealaltă parte a încăperii se vorbea despre epidemia de gripă – una dintre asistente și un asistent de sală de-al lui Jay Strauss fuseseră trimiși acasă în dimineața respectivă. După cincisprezece minute, Perowne și-a strâns echipa și s-a întors la treabă. În timp ce, în sala de alături, Sally perfora țeasta unui bărbat în vârstă, un fost agent de la circulație³, acum pensionar, pentru a diminua presiunea hemoragiei intracraniene – un hematom subdural cronic –, Perowne s-a ajutat de cea mai recentă achiziție a spitalului, un sistem de ghidaj computerizat, ca să facă o craniotomie pentru rezecția unui gliom frontal situat în partea posterioară dreapta. Apoi l-a lăsat pe Rodney să

³ În original, *traffic warden* – în Marea Britanie, agent civil de circulație, care verifică dacă mașinile sunt parcate legal.

se ocupe de o altă perforare a craniului pentru îndepărtarea unui hematom subdural cronic.

În fine, cazul cel mai important îl constituise înlăturarea astrocitomului pilocitar al unei fete nigeriene de paisprezece ani care locuia la Brixton împreună cu mătușa și unchiul ei, vicar al Bisericii Anglicane. Calea cea mai bună de acces la tumoare era prin spatele capului, printr-un abord supracerebelos, infratentorial, pacientul anesteziat urmând să fie plasat într-o poziție șezândă. Fapt ce îi ridica serioase probleme lui Jay Strauss, pentru că, astfel, se crea posibilitatea ca aerul să pătrundă pe o venă și să provoace o embolie. Andrea Chapman era o pacientă-problemă și o nepoată-problemă. Venise în Anglia pe când avea doisprezece ani – vicarul exasperat și soția lui îi arătaseră lui Perowne fotografia făcută în momentul respectiv – o fetiță foarte dichisită, îmbrăcată într-o rochiță, cu părul bine prins în panglici, zâmbind timid. Imediat cum începuse școala la Brixton, ieșiseră la iveală toate instinctele ei, ținute până atunci în frâu de viața aspră dintr-un sat din nordul Nigeriei. Își însușise muzica, hainele, felul de a vorbi, valorile străzii. Era foarte obraznică, îi mărturisise vicarul în timp ce soția lui încerca s-o instaleze pe Andrea în salon. Nepoata sa lua droguri, se îmbăta, fura din magazine, chiulea de la școală, ura autoritatea și „înjura

ca un birjar”. Oare din cauză că tumoarea apăsa pe o zonă din creierul ei?

Perowne nu le-a putut oferi o asemenea alinare. Tumoarea era plasată departe de lobii frontali. Se găsea în vermisul cerebelos superior. Fata avea deja migrene matinale, scotoame (zone de pierdere a câmpului vizual) și ataxie – nu-și putea coordona mișcările. Simptomele n-au reușit să-i alunge suspiciunea că era victima unui complot – pus la cale de spital, împreună cu tutorii ei, cu școala și cu poliția – menit să pună capăt nopților pierdute prin cluburi. La câteva ore de la internare, intrase deja în conflict cu asistentele, cu sora-șefă și cu o pacientă din salon, o femeie în vârstă care a spus că nu-i tolerează limbajul obscen. La rândul lui, Perowne a întâmpinat greutăți când a discutat cu ea despre chinurile prin care avea să treacă. Chiar și când nu o apucau dracii, Andrea vorbea ca un rapper de la MTV, legănându-și trunchiul în timp ce stătea în pat în capul oaselor, făcând mișcări circulare cu palmele orientate în jos, netezind aerul, de parcă în orice clipă urma să izbucnească în stilul ei caracteristic. Dar nu s-a putut opri să nu-i admire spiritul, ochii negri și aprigi, dantura perfectă, limba roz, curată, care biciuia cuvintele. Fata zâmbea veselă chiar și atunci când țipa cu o furie mimată, de parcă o încânta să vadă până unde putea să-

ntindă coarda. Americanului Jay Strauss, cu căldura și franchețea sa, nemaîntâlnită la nimeni altcineva din spitalul englezesc, i-a revenit sarcina s-o dea pe brazdă.

Operația a durat cinci ore și a decurs bine. Fata a fost plasată într-o poziție șezândă, cu capul fixat într-un cadru. Intervenția de la ceafă solicita mare atenție din cauza vaselor de sânge aflate imediat sub os. Lângă Perowne, Rodney s-a aplecat să irige perforația și să cauterizeze sângerarea cu bipolarul. În cele din urmă, tentoriul – o structură de o frumusețe palidă, delicată, semănând cu micul vârtej stârnit de voalurile unei dansatoare – a fost descoperit, în locul unde dura mater se unește, apoi se desparte iarăși. Dedesubt se vedea cerebelul. Tăind cu multă grijă, Perowne i-a permis gravitației să tragă în jos cerebelul, fără să mai fie nevoie de retractori, pentru a avea acces în regiunea epifizei, în fața căreia se întindea tumoarea, ca o imensă masă roșiatică. Astrocitomul era bine definit și infiltrase doar parțial țesuturile învecinate. Perowne a reușit să excizeze tumoarea aproape în totalitate fără să vatăme vreo regiune importantă.

L-a lăsat pe Rodney să lucreze cu microscopul și cu aspiratorul câteva minute, apoi să închidă. Perowne a făcut el însuși toaleta scalpului și, când a ieșit în sfârșit din sală, nu se simțea deloc obosit. Operațiile nu-l

obosesc niciodată - imediat ce se găsește în lumea închisă a echipei sale, a sălii și a procedurilor stabilite, absorbit de racursiul intens al microscopului pe măsură ce urmărește un coridor până la locul dorit, încearcă senzația unei puteri supraumane de muncă, a unei sete de muncă, mai exact. În restul săptămânii, cele două ambulatorii de dimineață n-au fost mai solicitante decât de obicei. Are prea mare experiență ca să se lase impresionat de multele nenorociri cu care se confruntă - datoria lui e să se facă folositor. Cum nu-l obosesc nici vizitele sau diferitele comisii săptămânale. Abia hârțogăraia de vineri seara l-a doborât, trimiterile care se acumulaseră și răspunsurile la ele, conspectele pentru două conferințe, scrisorile către colegi și editori, o recenzie neterminată, contribuțiile la inițiativele de management, schimbările impuse de guvern la nivelul structurii trustului și alte și alte revizuiți ale metodelor de predare. Va avea loc o nouă restructurare - tot timpul au loc noi restructurări - a Planului de Urgență al spitalului. Nu se mai iau în calcul doar simplele coliziuni ale trenurilor - în ultima vreme, cuvinte precum „catastrofă”, „dezastre”, „atacuri chimice și biologice” și „atentate majore” s-au tocit de-atâta repetare. De câțiva ani, Perowne asistă la o adevărată proliferare de noi comisii și subcomisii și fire de comandă care se întind

înăuntrul și în afara spitalului, dincolo de ierarhiile medicale, până la guvern și la biroul ministrului de Interne.

După ore întregi de dictare cu o voce monotonă, și încă mult timp după ce secretara lui plecase acasă, Perowne a lucrat la computer în biroul său supraîncălzit de la etajul al treilea al spitalului. O neobișnuită lipsă de fluentă îl stânjenea. Se mândrește cu viteza și cu stilul său clar, ironic. Nu trebuie niciodată să se gândească prea mult – redactează pe măsură ce scrie. Acum se poticnește. Și, deși jargonul profesional – a doua sa natură – nu l-a părăsit, scriitura îi e stângace. Cuvinte răzlețe îi aduc în minte obiecte masive – biciclete, șezlonguri, cuiere – care i se așază în cale. A compus o frază în cap, apoi a rătăcit-o când a vrut s-o aștearnă pe hârtie, a intrat într-o fundătură gramaticală și a tras din greu ca să iasă de acolo. Totuși, nu s-a oprit să se gândească dacă această debilitate era cauza ori consecința extenuării. Era încăpățânat și s-a forțat până la limită. La opt seara a încheiat ultimul e-mail dintr-o lungă serie și s-a ridicat de la biroul peste care stătuse cocoșat de la ora patru. În drum spre ieșire și-a vizitat pacienții de la reanimare. Nu existau probleme, iar starea lui Andrea era bună – dormea, semnele vitale arătau bine. În mai puțin de o jumătate de oră se afla

acasă, în baie, și, nu mult timp după aceea, dormea la rândul lui.

Două siluete în paltoane închise la culoare traversează scuarul spre Cleveland Street, tocurile lor înalte țâcănind într-un contrapunct stângaci – trebuie să fie niște asistente care se întorc acasă, mai mult ca sigur, cu toate că e o oră cam ciudată să ieși din tură. Cele două femei nu vorbesc și, deși pașii nu li se potrivesc, merg foarte aproape una de cealaltă, cu umerii aproape atingându-li-se într-un mod intim, ca două surori. Trec chiar pe sub fereastra lui și fac un mic ocol pe lângă rondurile de flori înainte să dispară în întuneric. E ceva emoționant în felul în care respirația li se ridică în nori de vapori distincți, ca și cum ar fi niște copii care se joacă de-a trenurile cu aburi. Se îndreaptă spre colțul cel mai îndepărtat al scuarului, iar el, profitând de înălțimea la care se află și de strania sa dispoziție, nu se mulțumește doar să le urmărească pe cele două femei, ci le supraveghează fiecare pas, dominator și distant ca un zeu. În frigul lipsit de orice formă de viață, ele pătrund în noapte, mici motoare biologice fierbinți cu abilități bipede adaptate oricărui teren, înzestrate cu nenumărate rețele neurale ramificate vârâte într-o teacă de os, fibre îngropate,

filamente calde cu strălucirea lor invizibilă de conștiință – motoare care își ticluiesc propriul lor drum.

Stă la fereastră de câteva minute, euforia îl părăsește încet-încet și începe să tremure. În rondurile de flori încercuite de grilaje înalte, un felinar înghețat luminează adânciturile și ridicăturile amenajate ale peluzei până dincolo de limita platanilor. Urmărește o ambulanță, fără sirenă, dar cu luminile albastre ale girofarului sclipind care cotește pe Charlotte Street și accelerează puternic spre sud, îndreptându-se probabil spre Soho. Se îndepărtează de la fereastră și bâjbâie cu mâna în spatele său după un halat gros de lână care zace aruncat pe un scaun. Chiar în momentul în care se întoarce, își dă seama că afară, în scuar sau în copaci, a apărut un nou element, strălucitor, dar incolor, prelingându-se de-a lungul vederii lui periferice când și-a răsucit capul. Dar nu se uită imediat. Îi e frig și vrea să-și pună halatul. Îl ridică, își strecoară un braț printr-o mânecă și revine la fereastră abia după ce a dibuit și cea de-a doua mânecă și și-a legat cordonul în jurul taliei.

Nu înțelege imediat ceea ce vede, deși așa își închipuie. În prima clipă, din pricina nerăbdării și a curiozității, atribuie priveliștii proporții planetare: un meteorit arde pe cerul Londrei, traversându-l de la stânga la dreapta, destul de jos, deși în mod evident

deasupra clădirilor mai înalte. Dar meteoriții sunt, mai degrabă, ca o săgeată. Îi vezi ca într-o străfulgerare, apoi se sting din pricina propriei călduri. Or, acesta se mișcă lent, aproape maiestuos. Într-o clipă, își revizuieste perspectiva adaptând-o la scala sistemului solar: obiectul nu se află la sute, ci la milioane de mile distanță, pierdut în spațiu, orbitând la infinit în jurul soarelui. E o cometă, colorată în galben, cu obișnuitul miez strălucitor trăgând după sine învelișul incandescent. Urmărise cometa Hale-Bopp împreună cu Rosalind și copiii, pe un delușor plin de iarbă din Lake District, și, ca atunci, simte din nou aceeași gratitudine pentru faptul că i-a fost dat să zărească, fie și pentru o clipă, dincolo de conturul Pământului, o forță superioară. Iar aceasta este mai clară, mai strălucitoare, mai rapidă, cu atât mai impresionantă cu cât este complet neașteptată. Trebuie că au ratat știrea la televizor. Asta se-ntâmplă când muncești prea mult. E gata să o trezească pe Rosalind – știe că privești o s-o înfioare – dar îi trece prin minte că poate n-o să reușească să ajungă la fereastră înainte să dispară cometa. Caz în care o s-o rateze și el. Și, totuși, e un moment prea neobișnuit ca să nu-l împarți cu altcineva.

Se întoarce spre pat când aude un uruit surd, ca un tunet slab care crește în volum, și se oprește să asculte.

Totul îi devine clar. Se uită peste umăr, spre fereastră pentru a-și confirma bănuielile. Bineînțeles, o cometă e atât de departe, încât pare nemișcată. Îngrozit, se întoarce la fereastră. Sunetul își păstrează un volum constant în vreme ce el își revizuieste iarăși perspectiva, de data aceasta focalizând dinspre exterior spre interior, dinspre praful și gheața cosmice spre scena acțiunii. N-au trecut decât trei sau patru secunde de când a văzut focul pe cer și s-a răzgândit deja de două ori. Obiectul se mișcă pe o rută pe care și el a călătorit de nenumărate ori de-a lungul vieții, trecând de fiecare dată prin aceeași rutină: și-a adus spătarul scaunului în poziție verticală și și-a potrivit ceasul, a lăsat hârtiile deoparte, întotdeauna curios să vadă dacă putea să-și localizeze propria casă pierdută în imensa și aproape frumoasa desfășurare gri-portocalie a orașului; de la est la vest, de-a lungul malului sudic al Tamisei, la șase sute de metri în aer, în faza finală a aterizării pe Aeroportul Heathrow.

Acum se îndreaptă exact spre sud, la un kilometru distanță, și în curând va dispărea în spatele coroanelor golașe ale platanilor, apoi dincolo de Post Office Tower, scoțând un zumzăit asemănător celui produs de cele mai silențioase cuptoare cu microunde. În ciuda iluminatului nocturn, contururile avionului nu sunt vizibile în bezna zorilor. Incendiul trebuie că e localizat în partea din

stânga a aripilor, acolo unde aceasta e prinsă de fuzelaj, sau poate la unul dintre motoare. La capătul cel mai vizibil, flacăra pare o sferă de foc turtită, care se continuă apoi într-un con galben cu roșu, semănând nu atât cu un meteorit ori o cometă, cât cu imaginea sângerie pe care ar picta-o un artist dacă ar vrea să redea un astfel de fenomen. Și, ca și cum ar mima normalitatea, luminile de aterizare clilesc. Dar sunetul motorului dezvăluie imediat totul. Pe lângă mugetul surd și continuu, se aude un sunet opintit, sugrumat, de rău augur, care crește în volum – deopotrivă ca un țipăt și un urlet neîntrerupt, un zgomot impur, tulbure, ce sugerează un efort mecanic inconstant, dincolo de capacitatea oțelului ranforsat, urcând în spirală până la un punct maxim, crescând iresponsabil în intensitate, iar și iar, precum acompaniamentul unui număr înfricoșător de circ. Ceva e pe cale să cedeze.

Nu se mai gândește să o trezească pe Rosalind. Ce rost ar avea s-o trezească în mijlocul acestui coșmar? De fapt, spectacolul are ceva din familiaritatea unui vis recurent. Ca mai toți pasagerii, aparent copleșiți de monotonia zborului, își lasă adesea gândurile să hoinărească în vreme ce stă ținut la locul său, docil, în fața unei mese preambalate. Afară, dincolo de un perete subțire de oțel și de plasticul care scârțâie vesel, sunt

minus șaizeci de grade și treisprezece mii de metri până la sol. Înaintând deasupra Atlanticului cu o sută cincizeci de metri pe secundă, accepți această nebulie pentru că toți ceilalți o acceptă. Companionii tăi de zbor sunt liniștiți pentru că tu și ceilalți din jurul tău păreți calmi. Privite dintr-un anume unghi – numărul de morți raportat la numărul de mile – statisticile sunt încurajatoare. Și cum altfel ai putea să ajungi la o conferință care se desfășoară în sudul Californiei? Zborurile sunt ca o bursă, un joc de oglinzi, o alianță fragilă de convingeri cumulate; atâta timp cât nervii sunt ținuti în frâu și la bord nu există bombe sau teroriști, toată lumea prosperă. Când survine nenorocirea, nu există jumătăți de măsură. Dintr-un alt unghi de vedere – numărul de morți raportat la cel al călătoriilor –, cifrele nu mai arată așa de grozav. Bursa ar putea să se prăbușească.

Cu furculița de plastic în mână, se întreabă adesea cum ar fi să fie – țipetele din cabină parțial înăbușite din cauza izolației fonice, scotocitul în genți după telefoane și ultimele cuvinte, echipajul cuprins de groază, agățându-se de frânturile de proceduri pe care și le mai amintește, mirosul omniprezent de căcat. Dar, analizată din afară, de la distanța asta, scena este, în același timp, familiară. Au trecut aproape optsprezece luni de când o jumătate de planetă privea, iar și iar, prizonierii invizibili

conduși, pe cer, spre masacru, și de atunci silueta inocentă a oricărui avion cu reacție dădea imediat naștere unor noi asocieri. Toată lumea e de acord, astăzi avioanele de linie arată altfel pe cer – feroce ori condamnate.

Henry știe că doar o iluzie optică îl face să creadă că poate zări acum un contur, o formă mai întunecată proiectată pe fundalul de beznă. Urletul motorului în flăcări continuă să crească. Nu l-ar surprinde să vadă lumini aprinzându-se peste tot în oraș sau scuarul umplându-se de oameni în halate. În spatele lui, Rosalind, bine antrenată în a ține departe de somnul ei nenorocirile nocturne ale orașului, se întoarce pe o parte. Zgomotul nu e pesemne mai supărător decât o sirenă care ar trece pe Euston Road. Miezul alb, incandescent și coada colorată s-au mărit – nici un pasager din secțiunea centrală a avionului nu ar supraviețui. Iată un alt element familiar – groaza a ceea ce nu putem vedea. O catastrofă observată de la o distanță sigură. Să privești moartea pe scară largă, dar să nu vezi pe nimeni cum moare. Fără sânge, fără țipete, fără figuri umane și, în acest spațiu gol, să dai frâu liber imaginației. Lupta până la moarte din carlingă, un detașament de pasageri curajoși care se adună pentru o ultimă șarjă disperată împotriva fanaticilor. În ce parte a avionului să te duci ca

să scapi de căldura flăcărilor? Spre cabina piloților, așa s-ar putea să se simtă mai puțin singuri. Oare e jalnic și absurd să cotrobăi în compartimentul de bagaje de deasupra capului în căutarea genții ori a optimismului necesar? Oare doamna machiată gros care, mai devreme, te-a servit politicoasă cu croissante și gem va încerca acum să te oprească?

Avionul trece prin spatele vârfurilor copacilor. Pentru o clipă, focul scânteiază festiv printre crengi și rămurele. Perowne își dă seama că ar trebui să facă ceva. Când serviciile de urgență vor fi notat și transmis mai departe apelul lui, ceea ce urmează să se întâmple va fi de domeniul trecutului. Dacă mai e în viață, pilotul va fi apucat să anunțe deja prin radio. Poate că pista e de-acum acoperită cu spumă. N-are nici un rost să coboare și să înștiințeze spitalul că e disponibil. Aeroportul Heathrow nu se află în zona lui, potrivit Planului de Urgență. Altundeva, în partea de vest a orașului, în dormitoare cufundate în întuneric, alți medici se îmbracă fără să aibă vreo idee despre situația cu care urmează să se confrunte. Încă douăzeci și cinci de kilometri de coborâre. Dacă explodează rezervoarele de combustibil, n-o să le mai rămână nimic de făcut.

Ivindu-se de după copaci, avionul traversează un spațiu liber și dispare după Post Office Tower. Dacă

Perowne ar avea o înclinație pentru convingerile religioase, pentru explicațiile supranaturale, ar putea cocheta cu ideea că el este cel ales; ar identifica în faptul că s-a trezit într-o stare de spirit neobișnuită și că s-a dus la fereastră fără nici un motiv o ordine ascunsă a lucrurilor, o inteligență exterioară care vrea să-i arate sau să-i comunice ceva important. Dar un oraș cultivă, prin natura lui, insomniaci; el însuși este o entitate fără somn, ale cărei corzi nu se opresc niciodată din cântat; printre atâtea milioane de oameni, precis sunt câțiva care se uită pe fereastră când, în mod normal, ar trebui să doarmă. Și nu unii și aceiași în fiecare noapte. Că a fost el și nu altcineva e o problemă care ține de un capriciu al sorții. La mijloc stă un principiu antropic simplu. Gândirea primitivă, înclinată spre supranatural, dă naștere la ceea ce colegii lui psihiatri numesc o problemă – ori o idee – de referință. Un exces de subiectivitate, ordonarea lumii după propriile nevoi, o incapacitate de a-ți vedea propria insignifianță. În opinia lui Henry, un asemenea mod de gândire se plasează pe un spectru la extremitatea căruia, înălțându-se ca un templu abandonat, se găsește psihoza.

Și tocmai un asemenea mod de gândire s-ar putea să fi provocat incendiul din avion. Un om cu o credință fermă și o bombă în tocul pantofului. Printre pasagerii

însăimântați, mulți se roagă - altă problemă de referință - propriului lor Dumnezeu să intervină în favoarea lor. Și, dacă vor exista morți, același Dumnezeu care le-a pecetluit destinul i se va înălța o rugă funebră pentru odihnă veșnică. Perowne consideră aceasta un lucru uimitor, o enigmă umană aflată dincolo de sfera moralei. Din ea răsar, alături de irațional și masacru, oameni cumsecade și fapte bune, catedrale frumoase, moschei, cantate, poezie. Chiar și negarea lui Dumnezeu, cum spunea odată un preot care îi provocase deopotrivă mirare și indignare, constituie un exercițiu spiritual, o formă de rugăciune: nu e ușor să scapi din ghearele credincioșilor. Cel mai bine ar fi ca avionul să fi suferit o simplă, profană defecțiune mecanică.

Trece de Post Office Tower și începe să se îndepărteze, străbătând o porțiune liberă a cerului vestic și cotind puțin spre nord. Focul se diminuează odată cu schimbarea lentă a perspectivei. Acum zărește numai coada avionului și lumina de navigație care clipește. Zgomotul motorului avariat se estompează. Or fi coborât deja trenul de aterizare? se întreabă el, dorindu-și să fi reușit, tânjind aproape. Un soi de rugăciune? Nu cere nimănui nici o favoare. Chiar și atunci când luminile de aterizare s-au stins în depărtare, continuă să privească cerul dinspre apus, temându-se că va zări o explozie,

incapabil să plece de la fereastră. Încă înfrigurat, în ciuda halatului, șterge de pe geam aburul respirației sale și se gândește la cât de îndepărtată i se pare acum dispoziția aceea bruscă de exaltare care l-a sculat din pat. În sfârșit, se îndreaptă de spate și trage fără zgomot obloanele pentru a ascunde cerul.

Plecând de la fereastră, își amintește celebrul experiment mental de care auzise cu mult timp în urmă la un curs de fizică. O pisică, pisica lui Schrödinger, ascunsă vederii într-o cutie acoperită, e fie în viață, fie tocmai a fost ucisă de un ciocan acționat aleatoriu care lovește o fiolă de otravă. Până când cel care conduce experimentul nu ridică învelitoarea, ambele posibilități, pisica vie și pisica moartă, există deopotrivă în universuri paralele, la fel de reale. În momentul în care capacul cutiei e ridicat și pisica examinată, o parte dintre probabilități se anulează. Nimic din toată chestia asta n-a avut vreodată vreun sens pentru el. Un sens uman. Cu siguranță încă un exemplu de problemă de referință. Din câte a auzit, nici fizicienii nu mai sunt interesați de experiment. Pentru Henry, totul e mai presus de necesitatea unei dovezi: un rezultat, o consecință există în lume în mod autonom, independent de persoana sa, cunoscut altora, așteptând ca el să-l descopere. Ceea ce se va anula atunci va fi ignoranța lui. Meciul e deja jucat.

Și, indiferent dacă pasagerii sunt înspăimântați și în siguranță ori morți, ei au ajuns de-acum la destinație, oricare va fi fiind aceasta.

Când vin la prima lor consultație, cei mai mulți oameni se uită pe furiș la mâinile chirurgului ca și cum așa ar putea căpăta mai multă încredere. Potențialii pacienți se așteaptă la delicatețe, sensibilitate, fermitate, poate chiar o piele de o paloare imaculată. Din acest motiv, Perowne pierde câteva cazuri pe an. În general, știe când se-ntâmplă asta chiar înaintea bolnavului: privirea se fixează în pământ, întrebările pregătite încep să se poticnească, mulțumiri exagerate preced retragerea spre ușă. Altor pacienți nu le place ce văd, dar nu știu că au dreptul să se ducă la alt doctor; alții remarcă mâinile, dar se împacă cu gândul reputației, ori nu-i interesează; și sunt și unii care nu observă nimic, nu simt nimic sau sunt incapabili să comunice din cauza deteriorării cognitive care i-a adus unde s-a nimerit.

Lui Perowne nu-i pasă. Cusurgiii n-au decât să-ncerce la celelalte uși de pe coridor sau în partea cealaltă a orașului. Se vor ocupa alții de ei. Marea suferinței neurale e largă și adâncă. Mâinile acestea sunt îndeajuns de ferme, numai că foarte mari. Dacă ar fi fost pianist – a și studiat așa, într-o doară –, anvergura palmei sale,

care-i permitea să cuprindă zece note, probabil că l-ar fi ajutat. Sunt mâini noduroase, la articulațiile pumnului oasele și tendoanele sunt extrem de proeminente, cu un smoc de păr roșcat la baza degetelor, cu vârfuri plate și late ca ventuzele salamandrelor. Degetele mari sunt aproape indecent de lungi, cu vârfurile arcuite înapoi ca niște banane, și par foarte flexibile, mai potrivite la circ, pentru clovni sau trapeziști. Iar mâinile, ca aproape tot restul corpului lui Perowne, sunt pline de pistrui, într-un amestec pestriț de melanină portocalie și maro, care se întinde până în vârful articulațiilor lui pronunțate. Unui anume tip de pacient așa ceva i se pare straniu, chiar nesănătos: n-ai prea vrea ca niște mâini ca astea, fie ele înmănușate, să-ți meșterească la creier.

Sunt mâinile unui bărbat înalt, viguros, căruia anii din urmă i-au adus câteva kilograme în plus și ceva mai multă prestanță. La douăzeci de ani, sacoul de tweed atârna pe el ca pe un stâlp de telegraf. Când se străduiește să-și țină spatele drept, are un metru și optzeci și opt de centimetri. Umerii ușor aduși îi conferă un aer ca și cum s-ar scuza, pe care mulți pacienți îl asociază farmecului său personal. Îi liniștesc deopotrivă modestia și ochii lui verzi, blânzi, cu riduri fine la colțul pleoapelor. Până pe la patruzeci de ani, pistruii de băiețandru care îi acopereau fața și fruntea aveau

același efect dezinhibant, dar în ultima vreme aceștia au început să se estompeze, ca și cum poziția ierarhică înaltă l-ar fi obligat în cele din urmă să abandoneze înfățișarea frivolă. Pacienții n-ar mai fi la fel de încântați dacă ar afla că nu-i ascultă întotdeauna. Uneori i se întâmplă să viseze cu ochii deschiși. Asemenea alertelor de trafic care se aud la radioul din mașină, o narațiune mentală confuză poate surveni din senin, insistent și spontan, chiar și în timpul unei consultații. E expert în a-și ascunde urmele, continuând să dea din cap, să se încrunte ori să-și păstreze nealterat pe buze un zâmbet vag. Când își revine, după câteva secunde, nu dă semne că ar fi pierdut mult din ce i se spunea.

Într-o anumită măsură, spatele încovoiat e înșelător. Perowne a avut întotdeauna ambiții fizice și nu renunță ușor la ele. În timpul vizitelor străbate coridoarele cu un mers nervos, pe care suita lui se chinuiește să-l adopte. E sănătos, mai mult sau mai puțin. Când uneori, după duș, se oprește câteva clipe să se examineze în oglinda mare din baie, constată o ușoară îngroșare a taliei, un colăcel aproape senzual sub coaste. Dacă își îndreaptă spatele sau își ridică brațele, acesta dispare. Mușchii – pectoralii, abdominalii –, deși modești, sunt destul de bine reliefați, mai ales când lampa din tavan e stinsă și lumina cade dintr-o parte. N-arată deloc terminat. Părul,

un pic rărit, e încă șaten-roșcat. Numai în cel pubian și-au făcut apariția primele vârtejuri argintii.

Aproape în fiecare săptămână face jogging în Regent's Park, prin grădinile restaurate ale lui William Nesfield, pe lângă Lion Tazza până la Primrose Hill și-napoi. Și încă îi mai bate pe unii dintre doctorii mai tineri la squash, când, bazându-se pe alonja lui superioară, se plasează în zona T⁴, în centrul terenului, de unde își etalează loburile de care e foarte mândru. Câștigă cam una din două partide când joacă cu anestezistul lui, sâmbăta. Dar dacă adversarul știe cum să-l scoată din centrul terenului și să-l pună să alerge, Henry e terminat în douăzeci de minute. Sprijinit de peretele din spate, s-ar putea să-l vezi luându-și pe furiș pulsul și întrebându-se dacă o sută nouăzeci de bătăi pe minut nu sunt cam mult pentru cei patruzeci și opt de ani ai săi. Într-una dintre rarele zile libere, avea două meciuri în fața lui Jay Strauss, când au fost chemați de urgență – catastrofa feroviară de la Paddington, aproape toți au fost chemați – și au operat douăsprezece ore în șir, cu adidașii în picioare și halatele trase peste tricouri. În fiecare an, Perowne aleargă jumătate de maraton în scopuri

⁴ La jocul de squash, zona T desemnează centrul terenului, aflat la intersecția liniei centrale cu cea mediană. Este considerată zona ideală de așteptare a mingii.

caritabile și se spune, în mod eronat, că cei din spatele lui care vor să-l întreacă trebuie să transpire, nu glumă. Timpul pe care l-a scos anul trecut – o oră și patruzeci și unu de minute – a fost cu unsprezece minute mai slab decât recordul său personal.

Modestia e înșelătoare, ține mai degrabă de maniere decât de fire – e imposibil să fii un neurochirurg modest. Evident, studenții și subalternii săi au parte de mai puțin farmec personal decât pacienții. Un student care, referindu-se la o tomografie în prezența lui Perowne, a folosit cuvintele „acolo jos, în stânga”, a provocat o izbucnire de moment și a fost dat afară ca să rememoreze termenii de specialitate. În sala de operație, cei din echipa lui Perowne spun că el se plasează la nivelul cel mai de jos al inexpressivității: nici un șuvoi de obscenități nu se revarsă când dificultățile și riscurile cresc, nici o amenințare șuierată unui incompetent de a-l scoate din sală, nici una dintre acele remarci de om hârșit în meserie – *Uite-așa i-am mai distrus niște neuroni* –, menite să atenueze tensiunea. Dimpotrivă, în opinia lui Perowne, dacă lucrurile se agravează, e bine ca tensiunea să fie menținută. Când un rezident bâjbâie cu retractorul sau asistenta îi înmânează neglijent un forceps pituitar, Perowne trebuie să fie într-o zi foarte proastă ca să emită un singur „futu-i”, ca un staccato –

cu atât mai îngrijorător prin raritatea și lipsa sa de adresă –, iar liniștea din sală va deveni și mai încordată. Altfel, îi place să asculte muzică în timp ce operează, în special lucrări pentru pian de Bach – *Variațiunile Goldberg, Clavecinul bine temperat*, partitele. Îi preferă pe Angela Hewitt, Martha Argerich, uneori pe Gustav Leonhardt. Când chiar e bine dispus, poate să aleagă interpretările mai excentrice ale lui Glenn Gould. La ședințe adoră precizia, punctele de pe ordinea de zi trebuie să fie discutate și rezolvate în timpul alocat – și aici se dovedește un președinte de ședință extrem de eficace. Meditațiile premergătoare și anecdotele colegilor mai în vârstă, tolerate de majoritatea participanților ca pe niște metehne profesionale, îl irită; reveriile sunt îndeletniciri solitare. Tot ce contează sunt deciziile.

În ciuda posturii umile, a manierelor pașnice și a înclinației spre visare, lui Perowne nu-i stă în fire să șovăie așa cum face acum – stă la piciorul patului și nu se poate hotărî dacă să o trezească sau nu pe Rosalind. De fapt, n-are nici un rost. Nu e nimic de văzut. E doar un impuls egoist. Ceasul trebuie să sune la șase și jumătate și, odată ce îi va fi spus ce s-a întâmplat, ea nu va mai reuși în veci să adoarmă la loc. Oricum o să afle. Măine are o zi grea. Cu obloanele trase, din nou în

Întineric, își dă seama că e foarte îngrijorat. Mentea sa are o carență – nu se poate gândi la ceva până într-atât, încât să-i afle sensul ultim. Se simte întrucâtva vinovat, dar și neajutorat. Doi termeni contradictorii și nu prea, și se chinuiește să înțeleagă punctul până la care aceștia coincid, felul în care ar putea exprima același lucru din unghiuri diferite de vedere. Vinovat în neajutorarea sa. Neajutorat de vinovat. Își pierde șirul gândurilor și telefonul îi vine iarăși în minte. A doua zi i se va părea oare o neglijență că nu a sunat la urgențe? I se va părea la fel de evident că nu era nimic de făcut, că nu avea timpul necesar? Păcatul său a constat în faptul că s-a complăcut în siguranța pe care i-o conferea dormitorul lui, înfășurat într-un halat de lână, fără să schițeze vreo mișcare sau să scoată vreun sunet, încă pe jumătate adormit în timp ce privea cum mor niște oameni. Da, ar fi trebuit să sune, fie și numai pentru a vorbi, pentru a-și compara vocea și sentimentele cu cele ale unui străin.

Și din acest motiv vrea s-o trezească, nu doar ca să-i spună ce s-a întâmplat, ci pentru că e tulburat, pentru că nu-și poate ordona șirul gândurilor. Ar vrea să se fixeze asupra detaliilor precise a ceea ce a văzut, să le sistematizeze înainte să le expună minții ei practice de avocat și privirii ei stăruitoare. I-ar plăcea să simtă atingerea mâinilor ei – mici și netede, întotdeauna mai

reci decât ale lui. Au trecut cinci zile de când au făcut dragoste, luni dimineața, înaintea știrilor de la ora șase, în timpul unei ploi torențiale, în lumina slabă a lămpii din baie, singura aprinsă, douăzeci de minute smulse – așa cum adesea spun în glumă – din fălcile muncii. La patruzeci-cincizeci de ani, viața plină de ambiții profesionale înseamnă uneori exclusiv muncă. Poate să stea la spital până la zece seara, apoi să-l cheme înapoi la 3 dimineața și să se-ntoarcă iarăși la spital la 8. Munca lui Rosalind urmează o serie de crescendouri ușoare și finaluri bruște, în efortul ei de a-și feri ziarul de procese. În unele zile, chiar săptămâni de-a rândul, munca poate acapara fiecare oră; este marea, fazele lunii după care își potrivesc viețile și, fără ea, nu există nimic, Henry și Rosalind Perowne nu înseamnă nimic.

Henry nu poate să reziste în fața cazurilor sale presante, și nici nu neagă plăcerea egoistă a măiestriei sale, bucuria pe care încă o simte când vede ușurarea de pe chipul rudelor, în momentul în care iese din sala de operație ca un zeu, un înger ce aduce buna-vestire – viață, nu moarte. Momentele de virtuozitate ale lui Rosalind sunt în afara tribunalelor, când un reclamant redutabil dă înapoi dinaintea unui argument superior; sau, mai rar, când o sentință pronunțată în favoarea ei devine un precedent în jurisprudență. O dată pe

săptămână, de regulă duminică seara, își așază amândoi agendele personale una lângă alta, ca două mici creaturi pe cale să se împerecheze, în așa fel încât întâlnirile să se transfere dintr-o agendă în alta prin intermediul unor raze infraroșii. Când reușesc să fure niște timp pentru a face dragoste, lasă întotdeauna telefonul în priză. Printr-un soi de sincronism pervers, de multe ori sună chiar când încep. E pentru Rosalind sau pentru el, în egală măsură. Dacă el e cel obligat să se-mbrace și să plece în mare grabă – foarte posibil să se-ntoarcă, înjurând, să-și ia cheile și mărunțișul –, aruncă în spate o privire plină de dor, după care o pornește spre spital – zece minute, dacă mergi un pic mai vioi – resimțind povara gândurilor care i-au rămas la dragoste și care se șterg încet-încet. Dar imediat ce a intrat pe ușile batante, a traversat linoleumul uzat cu model ca tabla de șah de la Camera de Gardă, a luat liftul spre sălile de operație de la etajul al treilea și a ajuns în sala preoperatorie, cu săpunul în mână și cu urechea la problemele pe care i le înșiră rezidentul său, ultimele urme ale dorinței îl părăsesc și el nici măcar nu își dă seama. Fără regrete. E faimos pentru viteza sa, pentru procentul reușitelor, pentru lungă listă de pacienți – tratează peste trei sute de cazuri pe an. Unii pacienți nu rezistă, alții supraviețuiesc, chiar dacă nu la capacitate maximă, dar majoritatea sunt pe calea

cea bună și mulți se întorc la muncă, într-o formă sau alta; munca – semnul suprem al sănătății.

Și tocmai din cauza muncii nu poate s-o trezească. La ora zece trebuie să se ducă la Curtea Supremă pentru o audiere urgentă. Ziarul pe care îl reprezintă a fost împiedicat să prezinte detaliile unui ordin de restricție impus unui alt ziar. Puternicul partid care a obținut primul ordin a pledat cu succes, în fața unui judecător de serviciu, susținând că nici măcar impunerea ordinului respectiv nu poate fi divulgată. O problemă de libertate a presei e în joc și Rosalind se va strădui ca al doilea ordin să fie revocat până la sfârșitul zilei. Înaintea audierii, vor avea loc ședințe în biroul judecătorului și – speră ea – o șuetă de tatonare cu partea adversă pe coridor. Mai târziu le-a expus opțiunile redactorului-șef și conducerii. Trebuie că a ajuns târziu aseară de la întâlniri, mult după ce Henry a ațipit fără să mai mănânce. Probabil că a stat la masa din bucătărie, a băut un ceai și și-a studiat documentele. Nu-i exclus să fi adormit greu.

Neliniștit și confuz, simțind nevoia de a-i vorbi, rămâne la piciorul patului, uitându-se la conturul trupului ei sub plapumă. Doarme ca un copil, cu genunchii la piept. Cât de mică pare în imensitatea patului, în întunericul aproape total. Îi ascultă respirația, abia reușește s-o audă când inspiră și poate un pic mai

pronunțată când expiră. Limba ei scoate un sunet, un plescăit ușor, atingându-se de cerul gurii. Cu mulți ani în urmă s-a îndrăgostit de ea într-un salon de spital, într-un moment de mare spaimă. Ea abia dacă l-a băgat în seamă. Un tip în halat alb care vine la patul ei ca să-i scoată copcile de pe interiorul buzei de sus. Aveau să treacă trei luni până când a sărutat buzele acelea. Dar a știut mai multe despre ea, ori cel puțin văzuse mai mult din ea decât ar fi putut să spere orice alt iubit în devenire.

Se apropie de pat, se apleacă peste ea și îi sărută ceafa caldă. Apoi iese din dormitor, închizând ușa încet, și coboară în bucătărie ca să dea drumul la radio.

Influența minimă sau inexistentă pe care o au părinții asupra firii copiilor lor a devenit un loc comun al eredității și al geneticii moderne. Nu știi niciodată de ce o să ai parte. Oportunități, sănătate, perspective, accent, felul de a se comporta la masă – s-ar putea să stea în puterea ta să le modelezi. Dar ceea ce determină cu adevărat tipul de persoană care va trăi alături de tine depinde de spermatozoidul care va ajunge la ovul, așa cum alegi cărțile de joc din două pachete, le amesteci, le tai și apoi le amesteci din nou. Vesel sau nevrotic, altruist sau avar, curios, obtuz, expansiv, timid sau

undeva la mijloc; poate să devină un afront la adresa demnității parentale să constați cât din treabă s-a făcut deja înainte să te implici tu. Pe de altă parte, același lucru te poate absolve de orice responsabilitate. Ți se va demonstra asta când ai mai mult de un copil; din șanse, în mare, egale în viață apar două persoane complet diferite. Iată-l, în bucătăria cavernoasă de la subsol, la 3.55 dimineața, scăldat într-un singur fascicul de lumină, ca și cum s-ar afla pe o scenă, pe Theo Perowne, optsprezece ani, cu școala căreia i-a pus cruce, balansându-se pe un scaun de bucătărie, îmbrăcat în blugi negri strâmți, cu picioarele încălțate în ghete din piele moale, negre (cumpărate din banii lui) încrucișate pe marginea mesei. Pe-atât de diferit de sora lui, Daisy, cât o îngăduie hazardul. Soarbe dintr-un pahar mare de apă. În mâna cealaltă ține o revistă de muzică din care citește. O geacă de piele cu ținte zace pe jos. De un dulap se sprijină cutia chitarei lui. Are deja lipite abțibilduri – Trieste, Oakland, Hamburg, Val d'Isère. E loc pentru mai multe. De la o combină audio compactă, așezată pe un raft plin cu cărți de bucătărie, se aude, ca o burniță ușoară, muzica unui post de radio care emite toată noaptea.

Perowne se întreabă adesea dacă, în tinerețe, și-ar fi închipuit vreodată că, într-o zi, avea să devină tatăl unui

cântăreț de blues. În ceea ce-l privește, s-a lăsat prelucrat, fără îndoieli ori proteste, printr-un proces continuu de șlefuire, începând din școală, trecând prin Facultatea de Medicină și până la însușirea perseverență a experienței clinice în Londra, Southend-on-Sea, Newcastle, Secția de Urgențe de la Spitalul Bellevue din New York, și din nou la Londra. Cum de el și Rosalind, două persoane atât de docile, de convenționale, au putut da naștere unui spirit atât de liber? Unul care se îmbracă, nu fără o urmă de ironie, în stilul boem al anilor '50, care nu citește și nu se lasă convins să-și continue studiile, care rareori se trezește înainte de prânz, dedicat atingerii măiestriei în toate stilurile tradiționale, Delta, Chicago, Mississippi, de anumite fraze muzicale care reprezintă, pentru el, cheia tuturor secretelor și de succesul noii lui formații, New Blue Rider. Posedă o versiune mai mare a chipului mamei lui și a ochilor ei catifelați, deși nu verzi, ci căprui-închis – proverbialii ochi migdalați, ușor codați, care-i conferă un aer exotic. Are înfățișarea deschisă a mamei lui și silueta tatălui său, cu aceleași oase mari, dar mult mai legat. Tot de la acesta a moștenit și mâinile, ceea ce îi e de mare folos în meseria lui. În lumea magică, bârfitoare a bluesului britanic, despre Theo se vorbește ca despre o mare promisiune, care demonstrează deja multă maturitate în stăpânirea

limbajului și care într-o zi va păși alături de zei, de zeii britanici – Alexis Korner, John Mayall, Eric Clapton. Cineva a scris undeva că Theo Perowne cântă ca un înger.

Evident, tatăl lui e de acord cu asta, în ciuda îndoielilor sale asupra limitelor pe care le comportă această formă. Îi place destul de mult bluesul – de fapt, chiar el l-a învățat pe Theo să cânte la chitară, când acesta din urmă avea nouă ani. După asta, bunicul lui a preluat sarcina. Dar poți oare să-ți găsești satisfacție în viață cu trei acorduri banale împărțite în douăsprezece măsuri? Poate că e una dintre acele situații în care un microcosm substituie și îți oferă o întreagă lume. Ca o farfurie de porțelan Spode. Sau un organism unicelular. Sau, așa cum spunea Daisy, ca un roman de Jane Austen. Când muzicianul și publicul cunosc amândoi la fel de bine drumul, plăcerea e stârnită de divagație, de imprevizibil. Să vezi lumea într-un grăunte de nisip. La fel se întâmplă, încearcă Perowne să se convingă, când clampezi un anevrism: fascinante variațiuni pe una și aceeași temă.

Și ceva din autoritatea tranșantă a felului de a cânta al lui Theo reînvie în Henry farmecul inexplicabil al acestei succesiuni atât de simple. Theo face parte dintre muzicienii care cântă cu ochii deschiși, fără să-și miște

corpul ori să-și privească mâinile. Doar când și când dă din cap, meditativ. Uneori, pe parcursul interpretării, își dă capul pe spate pentru a le indica și celorlalți că reia niște măsuri. Pe scenă se comportă la fel ca în conversații, calm, formal, protejându-și intimitatea printr-o carapace de politețe amicală. Dacă se-ntâmplă să-și zărească părinții undeva, în spate, își ridică mâna stângă de pe grif într-un salut timid, intim. Henry și Rosalind își aduc atunci aminte de ieslea de mucava din sala de sport a școlii, de băiețelul de cinci ani care-l întruchipează, solemn, pe Iosif, cu un ștergar de bucătărie înfășurat peste frunte și fixat cu o coroană de benzi de cauciuc, ținând de mână o Marie îndurerată și schițând același gest furiș și cordial în momentul în care își zărește în sfârșit părinții, în rândul al doilea.

Această sobrietate, această răceală se potrivește bine cu bluesul sau cu propria versiune a lui Theo asupra acestuia. Când interpretează o piesă cu tempo moderat precum *Sweet Home Chicago*, cu ritmul ei punctat – spune că s-a cam săturat de bluesurile acestea evergreen –, începe din registrul grav, cu mișcări lejere, dar suple, ca un animal de pradă grațios care-și scutură de pe el oboseala și devorează mile întregi de savană. Apoi mâna îi urcă în sus pe grif și în acalmia de până atunci se insinuează pericolul. O ușoară sincopă la

semicadență, ciupirea bruscă a unei corzi grave, o notă ținută împotriva mișcărilor armonice, o cvintă pe care o micșorează într-un moment bine ales, apoi, alunecând prin microtonii, spre o septimă. Apoi altă disonanță fugară, tulburătoare. În privința ritmului, are darul de a bulversa așteptările prin înșiruirea contrastantă de formule ritmice ternare și binare. Mersurile au tendințe și accente de bebop. E o formă de hipnoză, o seducție lejeră. Henry n-a spus nimănui, nici măcar lui Rosalind, că, în anumite momente când stă și ascultă în vreun bar din West End, muzica îl înfioară și, ca într-un soi de exaltare, e mândru de fiul său – o senzație inseparabilă de plăcere provocată de muzică și pe care o resimte ca pe un junghi în piept, aproape ca o durere. Respiră cu greutate. Esența bluesului nu e melancolia, ci o bucurie ciudată, o jovialitate lumească.

Chitara lui Theo îl răscolește pentru că are ceva dojenitor, care readuce la lumină insatisfacțiile din propria sa viață, lucrurile care-i lipsesc. Sentimentul se amplifică atunci când concertul se încheie, când neurochirurgul își ia, plin de afecțiune, rămas-bun de la Theo și prietenii săi și, ieșind în stradă, se hotărăște să meargă până acasă pe jos și să mediteze. Absolut nimic din viața lui nu cuprinde atâta imaginație, atâta libertate. Muzica merge drept în inima dorințelor neexprimate ori a

frustrărilor, a sentimentului că nu și-a luat lumea-n cap, că n-a trăit acea viață a spiritului care e proslăvită în cântece. Viața mai înseamnă și altceva decât să salvezi vieți. Disciplina și responsabilitatea pe care le implică o carieră medicală, la care se adaugă faptul că a întemeiat o familie la douăzeci și ceva de ani – și, peste toate, un vâl de oboseală; e încă destul de tânăr ca să tânjească după imprevizibil și independență și destul de bătrân ca să-și dea seama că șansele se împrăștiează. O să devină oare unul dintre bărbații ăia, nebunii de o anumită vârstă ai zilelor noastre, pe care îi uită Dumnezeu în fața unei vitrine, chiorându-se la saxofoane sau motociclete, sau o să-l pocnească să-și ia o amantă de vârsta fiicei lui? Deja și-a cumpărat o mașină scumpă. Muzica lui Theo stârnește toate aceste regrete în sufletul tatălui său. Și, la urma urmei, asta înseamnă bluesul.

În chip de salut, Theo își lasă scaunul să revină pe cele patru picioare și își ridică o mână. Nu-i stă în fire să se arate surprins.

— Pleci devreme la muncă?

— Tocmai am văzut un avion în flăcări care se îndrepta spre Heathrow.

— Nu zău?!

Henry se îndreaptă spre combină ca să schimbe postul, dar Theo ia telecomanda de pe masă și dă

drumul la televizorul micuț pe care-l țin lângă aragaz pentru momente ca acestea, ediții speciale. Așteaptă să se termine intro-ul grandios al știrilor de la ora patru – muzică electronică ritmată, grafică pe computer, succesiune de spirale și raze –, într-un amestec de *son et lumière* de dimensiuni wagneriene menit să sugereze stringență, tehnologie, acoperire globală. După care familiarul prezentator cu maxilare pătrate, cam de vârsta lui Perowne, începe să citească principalele știri ale ediției. Își dau seama imediat că avionul în flăcări mai are până să ajungă în rețeaua planetară de informații. Rămâne un eveniment incert, subiectiv. Cu toate acestea, ascultă câteva știri.

„Hans Blix – există premise pentru un război? psalmodiază prezentatorul pe fundalul tam-tam-urilor și al imaginilor ministrului de externe francez, domnul de Villepin, aplaudat în timpul dezbaterilor de la O.N.U. Da, spun Statele Unite și Marea Britanie. Nu, spune majoritatea.” Apoi, pregătiri pentru demonstrații anti-război care vor avea loc în cursul zilei în Londra și în nenumărate alte orașe; un campionat de tenis din Florida perturbat de o femeie înarmată cu un cuțit de pâine...

Perowne închide televizorul și zice:

— Bem o cafea?

Și în timp ce Theo se ridică s-o pregătească, Henry îl pune la curent cu principala lui știre a ediției. Nu-l miră cât de puțin e de povestit – avionul și punctul de lumină care i-a traversat câmpul vizual, de la stânga la dreapta, prin spatele copacilor, dincolo de Post Office Tower, pentru a se pierde înspre vest. Dar are senzația că s-au întâmplat atât de multe.

- Dar, ăă, ce făceai la fereastră?
- Ți-am spus. Nu puteam să dorm.
- Ce coincidență!
- Chiar așa.

Ochii li se întâlnesc – un moment de potențială înfruntare –, apoi Theo își mută privirea și dă din umeri. Sora lui, pe de altă parte, adoră discuțiile în contradictoriu – Daisy și Henry împărtășesc aceeași dragoste entuziastă (o patimă înduioșătoare, cum ar spune Rosalind și Theo) pentru controverse aprinse. Printre lucrurile care acoperă ca un strat gros podeaua camerei lui de adolescent pârguit, printre reviste pentru chitară, printre cămăși, ciorapi și sticle de smoothie aruncate pe jos, zac cărți despre O.Z.N.-uri, termen care, în zilele noastre, e folosit alternativ cu nave cosmice, controlate de inteligențe extraterestre. Din câte a înțeles Henry, viziunea lui Theo asupra lumii înglobează și o intuiție potrivit căreia, într-un fel sau altul, toate lucrurile

se află în relație, într-o relație plină de semnificații, și că anumite autorități, în special guvernul Statelor Unite, care are acces privilegiat la inteligența extraterestră, împiedică restul lumii să ia act de această cunoaștere uimitoare pe care știința contemporană, obtuză și rigidă, nu poate s-o înțeleagă. Această cunoaștere este și ea dezvăluită în alte cărți, la rândul lor abia atinse de Theo. Curiozitatea lui temperată a fost deturnată de colportorii de falsuri. Dar ce mai contează, când e în stare să cânte îngerește, când cel puțin crede în forme minunate de cunoaștere, când are atâta timp să-și schimbe această opinie, dacă și-a format cu adevărat o opinie?

E un băiat blând – cu genele alea lungi, cu ochii închiși la culoare, catifelați, și cu ușoara lor alungire orientală; nu e genul care să intre prea ușor în dispute. Ochii li se întâlnesc, apoi își îndepărtează privirea cu propriile lui gânduri intacte. S-ar putea ca universul să-i dea tatălui său o informație, un semn pe care el nu s-a arătat dispus să-l descifreze. Ce poți să faci în cazul ăsta?

Bănuind că Theo are un moment de reverie așa cum i se-ntâmplă și lui, Henry spune, ca pentru a-l trezi la realitate:

— Să zicem că s-a prăbușit la câteva minute după ce l-am pierdut din ochi. Cât crezi că i-ar lua ca să ajungă la știri?

Turnând cafeaua, Theo se uită peste umăr și își apucă între degete buza de jos, o buză plină, roșu-închis, din câte se pare nu prea sărutată în ultima vreme. S-a despărțit de ultima sa prietenă așa cum se poartă cu toate fetele, fără multe cuvinte și lăsându-le să dispară treptat din viața lui, fără să facă o dramă din asta. Cuvinte puține, minimalism în tot ceea ce înseamnă saluturi, prezentări, formule de adio, chiar și mulțumiri – iată eticheta epocii noastre. În schimb, la telefon e în elementul lui. De multe ori Theo nu se dezlipește de telefon trei ore în șir.

Îi răspunde pe un ton liniștitor, ca și când s-ar adresa unui copil agitat, cu autoritatea unui cetățean, ba chiar a unui oficial al erei electronice.

— O s-o dea la știrile următoare, tată. La patru jumate.

Corect. Gol pe sub halat – uniforma celor bătrâni și bolnavi –, cu părul lui care începe să se rărească, ciufulit de nesomn, cu vocea baritonală, sigură, a medicului specialist neurochirurg, mai estompată acum din pricina tulburării – Henry e un candidat la alinare. Așa începe lungul proces prin care devii copilul copilului tău. Până

când într-o zi s-ar putea să-i auzi cum îți spun, Tată, dacă iar începi să plângi, te ducem acasă.

Theo se așază la masă și împinge cana de cafea înspre tatăl său. Nu și-a pus și el. Desface, în schimb, capacul altei sticle de jumătate de litru cu apă minerală. Puritatea tinereții. Sau vrea să alunge o mahmureală? A trecut de mult timpul când Henry putea să-l ia la întrebări sau să-și exprime o părere în privința asta.

— Crezi că e un atac terorist? întreabă Theo.

— E posibil.

Pentru Theo, atacurile din septembrie 2001 au însemnat conștientizarea problemelor internaționale, momentul în care a trebuit să accepte că evenimente mai presus de prieteni, de casă ori muzică i-au influențat existența. La șaisprezece ani, câți avea pe atunci, e destul de târziu. Perowne, născut cu un an înainte de criza Canalului de Suez, prea mic în momentul crizei rachetelor sovietice din Cuba, a ridicării Zidului Berlinului ori a asasinării lui Kennedy, își amintește că a fost înduioșat de tragedia de la Aberfan, în '66 – o sută șaisprezece elevi exact ca el, abia ieșiți de la rugăciune și adunați în curtea școlii, cu o zi înainte de vacanță, îngropați sub un torent de noroi. Atunci a avut, pentru prima oară, bănuiala că Dumnezeu cel bun și iubitor de copii, proslăvit de învățătoarea lui, s-ar putea să nu

existe. Așa cum s-a dovedit mai târziu, multe dintre evenimentele internaționale majore care au urmat i-au sugerat același lucru. Dar generația sincer atee a lui Theo nu și-a pus această problemă. Nimeni din școala lui strălucitoare, cu geamuri de jos până sus, progresistă, nu l-a pus niciodată să se roage ori să cânte un imn de-o voioșie impenetrabilă. Nu există o entitate asupra căreia să se îndoiască. Inițierea lui, în fața televizorului, înaintea năruirii turnurilor, a fost intensă, dar s-a adaptat repede. Astăzi scanează ziarele pentru a vedea evoluția lucrurilor așa cum ar frunzări un ghid de divertisment. Atât timp cât nu se-ntâmplă ceva nou, mintea îi e liberă. Teroarea internațională, cordoanele de securitate, pregătirile pentru război – toate reprezintă o stare de fapt, o prognoză meteo. Odată cu trecerea la conștiința adultă, aceasta este lumea pe care o va descoperi.

Nu-l poate îngrijora ca pe tatăl său, care citește aceleași ziare cu o fixație morbidă. Cu toate trupele concentrate în Golf, tancurile care defilau joi la Heathrow, luarea cu asalt a moscheii din Finsbury Park⁵, rapoartele despre existența unor celule teroriste pe tot

⁵ În dimineața zilei de 20 ianuarie 2003, poliția londoneză a desfășurat o acțiune de amploare la moscheea din Finsbury Park, în nordul Londrei, suspectată a fi centrul unei operațiuni de falsificare a pașapoartelor pentru persoane care urmau să desfășoare acțiuni teroriste.

cuprinsul țării și promisiunea lui Bin Laden, înregistrată pe o casetă dată publicității, că vor avea loc „atacuri martirice” asupra Londrei, Perowne a rămas pentru o vreme credincios ideii că totul nu era decât o aberație, că lumea se va liniști și va fi, în curând, altfel, că existau soluții, că rațiunea, acest instrument puternic, va triumfa, va fi singura scăpare; că, la fel ca orice altă criză, și aceasta se va stinge nu peste mult timp și va face loc pentru următoarea, așa cum s-a întâmplat cu Insulele Falkland și cu Bosnia, cu Biafra și cu Cernobîlul. Pînă la urmă, asta se cheamă să fii optimist. În ciuda propriei predispoziții, se adaptează, la fel ca pacienții care se obișnuiesc pînă la urmă cu pierderea bruscă a vederii ori a incapacității folosirii membrelor. Nu e cale de-ntors. Anii '90 par acum un deceniu al inocenței – și cine și-ar fi închipuit asta pe atunci? Acum respirăm un alt aer. Și-a cumpărat cartea lui Fred Halliday și a citit, în paginile de început, ceva ce i s-a părut o concluzie și un blestem deopotrivă: atacurile de la New York au grăbit declanșarea unei crize mondiale, care, dacă avem noroc, va dura o sută de ani pentru a o soluționa. *Dacă avem noroc.* Cât toată viața lui Henry, a lui Theo și a lui Daisy. Și cât toată viața copiilor acestora. Un Război de 100 de ani.

Nepriceput, Theo a făcut cafeaua de trei ori mai tare. Dar, patern până la capăt, Henry o bea așa cum e.

— N-ai văzut ce avion era, nu? Întreabă Theo.

— Nu. Era prea departe și prea întuneric.

— Chestia e că Chas trebuie să vină de la New York în dimineața asta.

Noul saxofonist al formației New Blue Rider, un băiat sclipitor, mare cât toate zilele, din St Kitts, aflat la New York pentru un curs de o săptămână ținut de Branford Marsalis. Puștii ăștia au deja sentimentul că totul li se cuvine, că aparțin unei elite. Ry Cooder a ascultat slide-urile lui Theo în Oakland. Prins de oglinda din camera lui Theo se află un suport pentru paharul de bere cu un salut amical din partea maestrului. Dacă te apropii, poți să vezi, mâzgălite cu pix albastru, sub o pată de bere, o semnătură cu bucle și îndemnul, Dă-i înainte, băiete!

— Eu nu mi-aș face griji. Zborurile transoceanice nu aterizează până la cinci și jumătate.

— Da, probabil. Trage un gât din sticla cu apă. Crezi că sunt jihadiștii...?

Perowne simte cum îl cuprinde o amețeală plăcută. Nu l-a mai auzit pe Theo folosind cuvântul ăsta. E, oare, termenul corect? Sună inofensiv, chiar nostim în vocea de tenor a lui Theo. Falsetul puberului a devenit mai grav, un progres pentru care Perowne nu poate băga

mâna-n foc, deși a început cu cinci ani în urmă. Pe buzele lui Theo – care se chinuiește să-l pronunțe pe „j” ca-n arabă – cuvântul arab sună la fel de nevinovat ca un instrument marocan cu coarde pe care o formație l-ar transforma într-unul electric. În statul islamic ideal, sub stricta lege Shari’a, de chirurgi o să fie nevoie. Chitariștilor de blues li se va da altceva de făcut. Dar poate că nimeni nu pretinde înființarea unui asemenea stat. Nimeni nu pretinde nimic. Numai ura e manifestă, puritatea nihilismului. Ca londonez, s-ar putea să devii nostalgic după I.R.A. Chiar dacă ai rămas fără picioare, s-ar putea să-ți aduci aminte că se lupta pentru cauza unei Irlande unite. Asta oricum se-ntâmplă astăzi, potrivit reverendului Ian Paisley, grație îndemnului său la intransigență. Altă criză care se stinge între copertele albumelor cu tăieturi din ziare, după numai treizeci de ani. Dar nu e chiar așa. Islamiștii radicali nu sunt de fapt nihiliști – ei vor întemeierea societății perfecte pe pământ, adică Islamul. Aparțin unei tradiții fatidice asupra căreia Perowne are o imagine convențională – căutarea utopiei sfârșește prin a îngădui toate manifestările excesului, toate mijloacele nemiloase de realizare a ei. Dacă toți sunt convinși că vor dobândi fericirea eternă, cum mai poate fi numită crimă măcelărirea unui milion sau două de oameni?

— Nu știu ce să mai cred, răspunde Henry. E prea târziu să ne mai gândim. Hai să așteptăm știrile.

Theo pare ușurat. Cu felul său politicoș de a fi, e gata să dezbată problemele cu tatăl său, dacă asta trebuie. Dar, la patru și douăzeci dimineața, e mai fericit dacă are puține de spus. Așa că așteaptă câteva minute, într-o tăcere relaxată. În ultimele luni au stat față în față la masa asta și au abordat toate subiectele. Niciodată nu mai vorbiseră atât de mult. Unde e furia adolescentină, unde sunt ușile trântite, revolta mută care ar trebui să constituie ritul de trecere al lui Theo? Oare toate aceste trăiri au fost sublimite în blues? Au discutat, bineînțeles, despre Irak, despre America și putere, despre neîncrederea Europei, despre Islam – cu suferința și autocompătimirea lui, despre Israel și Palestina, despre dictatori și democrație – și apoi despre chestii de-ale băieților: arme de distrugere în masă, focoaase nucleare, fotografiile din satelit, lasere, nanotehnologie. La masa din bucătărie, acesta este meniul începutului de secol XXI, specialitatea zilei. Recent, într-o duminică seara, Theo a emis un aforism: cu cât te gândești mai mult, cu atât pare totul mai de căcat. Când a fost rugat să explice mai pe larg, a spus: „Când vorbim de treburile importante, situația politică, încălzirea climei la nivel global, sărăcia, totul e îngrozitor, fără vreo șansă de

ameliorare, fără nici un viitor. Dar când mă gândesc la lucrurile mărunte, intime – știi, o fată pe care tocmai am cunoscut-o sau cântecul ăsta pe care o să-l interpretăm împreună cu Chas, sau că luna viitoare o să ne ducem să ne dăm cu snowboardul, atunci totul e mișto. Așa că ăsta o să fie motto-ul meu – gândește-te la lucrurile mărunte”.

Henry își aduce aminte de toate astea acum, când mai sunt câteva minute până la știri, și întreabă:

— Cum a fost concertul?

— Am cântat niște bucăți de-alea clasice, ritmate, aproape toate piesele lui Jimmy Reed. Știi tu, chestii de-astea...

Parodiază partea pentru chitară bass a unei piese boogie, mâna sa stângă strângându-se și deschizându-se, urmărind fără să-și dea seama niște corzi imaginare.

— Au fost în limbă după chestia asta. Nu ne-au lăsat să mai cântăm și altceva. Un pic cam deprimant, pentru că nu asta urmărim.

Dar amintirea serii îl face să zâmbească larg.

E momentul știrilor. Încă o dată, se succed impulsurile radio, muzica de sintetizator și prezentatorul fără somn, cu maxilarele lui de om serios. Și iată-l, iată în sfârșit avionul în realitate, de-a curmezișul pistei, la prima vedere intact, înconjurat de pompierii care încă mai dau cu spumă, de soldați, de poliție, de luminile intermitente

și de ambulanțele gata să intervină. Înaintea relatării, fără nici o legătură, sunt lăudate serviciile de urgență pentru reacția lor rapidă. Abia apoi urmează explicațiile. E un avion de transport, un Tupolev rusesc care făcea o cursă de la Riga la Birmingham. În timp ce survola estul Londrei a izbucnit un incendiu la unul din motoare. Echipajul a cerut permisiunea de aterizare și au încercat să închidă alimentarea cu carburant a motorului care ardea. Au cotit spre vest, de-a lungul Tamisei, au fost ghidați spre Heathrow și au aterizat destul de bine. Nici unul din cei doi membri ai echipajului nu a fost rănit. Nu se specifică încărcătura, dar o parte din ea, probabil poștă, e distrusă. Apoi, pe locul doi, protestele anti-război, care se vor desfășura peste câteva ore. Hans Blix, omul zilei de ieri, e pe locul al treilea.

Iată că pisica moartă a lui Schrödinger e totuși vie.

Theo își ia geaca de pe podea și se ridică în picioare. Are o grimasă pe chip.

— Deci, n-a fost un atac la adresa stilului nostru de viață.

— Un final pozitiv, consimte Henry.

Ar vrea să-și îmbrățișeze fiul, nu doar pentru că se simte ușurat, ci pentru că își dă seama că Theo a devenit un adult așa de plăcut. Până la urmă, abandonarea școlii s-a dovedit soluția cea mai bună – a pășit cu îndrăzneală

acolo unde părinții lui n-au avut curaj, a renunțat la educația convențională și și-a luat viața în propriile mâini. Astăzi trebuie să stea despărțiți cel puțin o săptămână ca să-și permită o îmbrățișare. Theo a fost întotdeauna un copil fizic – chiar și la treisprezece ani îl mai lua de mână pe tatăl său, pe stradă. Acum nu mai e cazul. Doar cu Daisy, atunci când vine acasă, mai are șansa unui sărut de noapte bună.

Când Theo traversează bucătăria, tatăl lui îl întreabă:

— O să participi azi la marș?

— Oarecum. În spirit. Trebuie să termin cântecul ăla.

— Păi atunci, somn ușor, zice Henry.

— La fel.

Îndreptându-se către ușă, Theo spune: „Noapte bună”, apoi, câteva secunde mai târziu, după ce a urcat vreo două trepte, adaugă: „Ne vedem dimineață”, și, ajuns în capul scărilor, tatonează, pe un ton interogativ: „Sau diseară?” Henry răspunde, pe rând, la fiecare întrebare, apoi o așteaptă pe următoarea. Mâna care dă drumul, încet, mâinii lui...

Perowne are o teorie asupra efectului paradoxal al cafelei, teorie care se verifică acum, când face câțiva pași greoi prin bucătărie ca să stingă luminile; nu numai noaptea asta în care și-a stricat somnul, ci toate

săptămânile din urmă îl doboară. Când urcă scările, își simte genunchii moi, apoi cvadricepșii, și trebuie să se țină de balustradă. Așa va fi la șaptezeci de ani. Traversează holul de la intrare, simțind răceala liniștitoare a dalelor de sub tălpile lui goale. Înainte să urce scara principală, se oprește lângă ușile duble de la intrare, care dau direct pe trotuar, pe strada care duce spre scuar; din cauza epuizării, i se pare că se desprind brusc din întuneric înaintea lui, amenințătoare, cu straniile lor concreșcențe - trei încuietori Banham masive, două zăvoare negre de fier, de aceeași vârstă cu casa, două lanțuri din oțel călit, un vizor cu acoperitoare de alamă, cutia interfonului, butonul roșu de panică, sistemul de alarmă, cu cifrele sale pâlpâind slab pe ecran. Fortificații menite să țină piept asediilor mundane: atenție la săracii orașului, la drogați, la răufăcători.

Din nou în beznă, lângă pat, își lasă halatul să-i cadă la picioare și își face loc, pe pipăite, între cearșafurile reci, trăgându-se înspre soția lui. Ea doarme pe partea stângă, cu spatele la el, cu genunchii la gură, așa cum o lăsase. Se cuibărește lângă forma familiară a trupului ei, îi înconjoară mijlocul cu brațul și se trage mai aproape de ea. Când o sărută pe ceafă, ea spune ceva, din străfundurile somnului - tonul e binevoitor, recunoscător, dar cuvântul nedeslușit, asemenea unei greutăți pe care

nu poți s-o ridici, nu i se clintește de pe limbă. Prin pijamaua ei de mătase, îi simte căldura corpului cuprinzându-i pieptul și vintrele. Cele trei rânduri de scări urcate l-au înviorat, stă cu ochii larg deschiși în întuneric; efortul, tensiunea care a crescut imperceptibil îi provoacă excitații pe retină, drept pentru care pete roz și irizări verzi fulgeră pe nălucirea unei stepe nemărginite, apoi se rostogolesc pentru a se preschimba în bucăți de stofă, falduri de catifea care se retrag precum cortinele la teatru, dezvăluind noi scene, noi gânduri. Nu vrea să se gândească la nimic, dar e iarăși alert. Ziua liberă se întinde înaintea lui, ca un drum care traversează stepa; după partida de squash, deja pierdută din pricina insomniei, trebuie neapărat să-și viziteze mama. Chipul ei de acum îi scapă. O vede, în schimb, pe campioana regională la înot din urmă cu patruzeci de ani - o recompune din fotografii - cu casca de cauciuc înflorată care o făcea să semene cu o focă plină de energie. Era mândru de ea chiar și atunci când îl chinuia în copilărie, trăgându-l după ea, în serile de iarnă, la zgomotoasele bazine municipale, cu pardoselile de ciment din vestiare pline de băltoace călduțe în care fierbeau plasturi cu pete roz și purpurii. Îl făcea s-o urmeze în sinistrele lacuri verzui și în apele cenușii ale Mării Nordului, în extrasezon. Apa e un alt element,

spunea ea, în chip de explicație ori de ademenire. Exact în acest element ezita să-și scufunde trupul său slab și acoperit de pistrui. Divergența dintre cele două elemente îl deranja cel mai mult, suprafața neprietenoasă, a cărei margine dureroasă se ridica peste burta sa cu piele de găină, pe măsură ce înainta pe vârfuri, ca să-i facă pe plac, în apele opace ale coastei Essex-ului la început de iunie. Scufundarea într-un alt element în fiecare zi, și fiecare zi devenind astfel una cu totul specială – iată ce voia ea și ce îi oferea. Mă rog, cu asta ar fi fost acum de acord, atât timp cât celălalt element nu însemna apa rece.

Aerul proaspăt din dormitor îi gâdilă nările, e pe jumătate excitat când se trage mai aproape de Rosalind. Aude traficul de pe Euston Road crescînd, ca o briză care se strecoară printr-o pădure de brazi. Oameni care trebuie să ajungă la serviciu sâmbăta la șase dimineața. Când se gândește la ei, nu-l apucă somnul, așa cum i se ntâmplă de obicei. Se gândește la sex. Dacă lumea ar fi croită întocmai după dorințele lui, ar face dragoste cu Rosalind chiar acum, fără preludiu, cu o Rosalind foarte disponibilă, după care s-ar prăbuși într-un soi de leșin dulce, vecin cu somnul. Dar nici măcar despoții, nici măcar zeii antici nu puteau întotdeauna să-și închipuie o lume creată după placul lor. Numai copiii, de fapt, numai

copiii mici pot simți instantaneu o dorință și îndeplinirea ei; poate că asta le și conferă tiranilor aerul lor copilăros. Încearcă să obțină ceea ce nu pot avea. Când întâlnesc o piedică, furia aducătoare de moarte nu e departe. Saddam, spre exemplu, nu arată pur și simplu ca o brută cu fălci zdravene. Lasă, mai degrabă, impresia unui copil supradimensionat, dezamăgit, cu o privire de câine bățut, cu ochi negri puțin debusolați din cauza tuturor lucrurilor pe care nu le are, totuși, la dispoziția sa. Puterea absolută și desfătărilor ei pur și simplu nu se lasă atinse, ba chiar se tot îndepărtează. Știe că un alt general servil expediat în camerele de tortură, un alt glonț tras în capul unei rude nu-i vor mai aduce satisfacția pe care i-o aduceau odată.

Perowne își schimbă poziția și adulmecă ceafa lui Rosalind, inhalând aroma slabă de săpun amestecată cu mireasma pielii calde și a părului spălat cu șampon. Ce noroc incredibil – faptul că femeia pe care o iubește e și soția lui. Dar cât de repede trece de la dispoziția erotică la gândurile despre Saddam – care ies la suprafață dintr-o învâlmășeală de alte gânduri, o tocană cu multe ingrediente, de presimțiri și griji. Când n-ai somn în zorii zilei, îți găsești refugiu în propriile temeri – a-ți imagina urmări sumbre și a-ți face planuri cum să le eviți trebuie că ține de un instinct de supraviețuire. Acest subterfugiu

al gândurilor negre reprezintă moștenirea selecției naturale într-o lume pândită permanent de pericole. În decursul ultimei ore a trăit într-o completă iraționalitate, într-o mare de scenarii nebunești. Faptul că, în aceste vremuri, oricine altcineva care ar fi stat la fereastră în locul lui ar fi putut ajunge la aceleași concluzii nu-l consolează. Confuzia domnește peste tot în lume. Cum să mai avem încredere în noi înșine? Acum vede clar detaliile pe care le-a ignorat pentru a-și hrăni temerile: avionul nu era îndreptat spre o clădire publică, făcea o aterizare normală, controlată, urma o traiectorie de zbor bine definită – nimic din toate astea nu se potriveau cu anxietatea generală. Și-a spus că nu există decât două posibilități – pisica să fie moartă sau să fie vie. Dar votase deja pentru moarte, când ar fi trebuit să înțeleagă imediat – nu era nimic altceva decât un simplu accident în desfășurare. Și nu un atac la adresa stilului de viață.

Pe jumătate conștientă de prezența lui, Rosalind își schimbă poziția, mișcându-și ușor umerii, astfel încât spatele ei e acum lipit de pieptul lui. Piciorul ei lunecă pe tibia lui și bolta plantară i se odihnește pe degetele lui Henry. Excitat în continuare, își simte erecția captivă în șalele ei, așa că se trage puțin în jos pentru a se elibera. Respirația ei își recapătă ritmul constant. Henry stă nemișcat și așteaptă să-i vină somnul. Potrivit

standardelor contemporane, sau oricăror standarde, e un lucru aproape pervers că nu s-a săturat să facă dragoste cu Rosalind, că nu l-au tentat niciodată oportunitățile care s-au ivit, potrivit logicii generoase a ierarhiei medicale. Când se gândește la sex, se gândește la ea. Ochii aceștia, sânii aceștia, limba aceasta, primirea aceasta atât de afectuoasă. Cine altcineva l-ar putea iubi atât de deliberat, cu atâtă căldură și atâtă umor, cu cine altcineva mai împărtășește atât de multe? Într-o viață de om n-ar mai putea să găsească o altă femeie cu care să învețe să se simtă atât de liber, pe care s-o facă fericită cu o asemenea dezinvoltură și abilitate. Printr-un capriciu al firii, familiaritatea îl excită mai tare decât noutatea în materie de sex. Bănuiește că are în el ceva amorțit, o timiditate, o lipsă. O mulțime de prieteni de-ai lui se lasă târâți în aventuri cu femei mai tinere; când și când, câte un mariaj solid explodează într-o ploaie de acuzații. Perowne privește toate acestea cu neliniște, temându-se că-i lipsește un element al forței vitale masculine și un apetit sănătos și temerar pentru noi experiențe. Unde-i e curiozitatea? Ce se-ntâmplă cu el? Dar nu e nimic de făcut. Întâmpină ocazionalele priviri întrebătoare ale vreunei femei atrăgătoare cu un zâmbet amabil și calm. Fidelitatea asta s-ar putea să treacă drept virtute sau încăpățânare, dar nu e nici una, nici

alta, pentru că nu face nici o alegere. Iată la ce râvnește: posesiune, proprietate, repetiție.

O calamitate – cu siguranță un atac la adresa stilului ei de viață – o adusese pe Rosalind în viața lui. A zărit-o prima oară din spate, când se îndrepta spre secția de neurologie femei, într-o după-amiază târzie de august. L-a izbit claia de păr castaniu-roșcat, lung aproape până-n talie, care încadra o față atât de mică.

O clipă s-a gândit că e un copil mai voinic. Ședea pe marginea patului, complet îmbrăcată, și-i spunea ceva unui rezident cu o voce în care se străduia să-și înăbușe spaima. Perowne a prins din zbor câte ceva despre cazul ei când s-a oprit lângă pat, apoi a aflat mai multe din relatările ei. Se bucura de o sănătate relativ bună, dar, în ultimul an, avusese migrene intermitente. Și-a dus mâna la cap ca să arate zona în care se produceau. Avea mâini foarte mici, a remarcat el. Fața era de un oval perfect, cu ochi de un verde-deschis. Avusese dereglări menstruale și, uneori, i se scurgea o substanță din sâni. În după-amiaza respectivă, în timp ce lucra în biblioteca Facultății de Drept de la University College – citea despre prejucii, a ținut să specifice –, vederea a început să-i joace feste. În câteva minute n-a mai reușit să distingă cifrele ceasului de la mână. Și-a abandonat cărțile, și-a înșfăcat geanta și a coborât, ținându-se strâns de

balustradă. Bâjbâia pe străzi îndreptându-se spre camera de gardă când i s-a părut că afară a început să se întunece. A crezut că e o eclipsă și se mira că nimeni nu se uită la cer. Camera de gardă o trimisese direct aici și acum abia mai putea zări dungile de pe cămașa rezidentului. Când și-a ridicat degetele în fața ei, n-a fost în stare să le numere.

— Nu vreau să orbesc, a spus cu o voce abia auzită, din care răzbătea șocul. Vă rog, nu mă lăsați să orbesc.

Cum de era posibil ca ochii aceștia așa de mari să-și piardă vederea? Când l-au trimis să-l caute pe medicul specialist, care n-a fost găsit pe pager, Henry a avut o strângere de inimă cu totul neprofesionistă, senzația că era exclus, că nu-și putea permite să-l lase pe rezident – un vânător de fuste insinuant – singur cu o creatură atât de rară. El, Perowne, voia să facă tot ce-i stătea în putere pentru a o salva, deși avea doar o bănuială extrem de vagă despre natura problemelor ei.

Domnul Whaley, specialistul, se afla într-o întâlnire importantă. Era o figură impozantă, care mergea târșâindu-și picioarele, îmbrăcat într-un costum cu dungulițe, la trei piese, cu ceas de buzunar și o batistă violet de mătase care se ițea din buzunarul de sus al hainei. Perowne îi zărise de multe ori chelia inconfundabilă lucind pe coridoarele întunecoase. Tinerii

doctori imitau la greu vocea bubuitoare și teatrală a lui Whaley. Perowne a rugat-o pe secretară să intre peste el și să-l întrerupă. Când a așteptat, Perowne și-a repetat în minte termenii de specialitate, dornic să-l impresioneze pe marele om cu o prezentare succintă. Whaley a ieșit și l-a ascultat încruntat pe Perowne care a început să-i spună despre migrena unei paciente de nouăsprezece ani, despre deteriorarea acută a câmpului vizual, și cu manifestări de amenoree și galactoree.

— Pentru numele lui Dumnezeu, băiete! Menstruație neregulată și scurgeri ale sfârcurilor!

A exclamat asta cu vocea lui tăioasă, de crainic de știri din timpul războiului, dar o pornise deja în viteză pe coridor, cu haina sub braț.

I s-a adus un scaun ca să poată sta față-n față cu pacienta. Când i-a examinat ochii, respirația parcă i s-a nctenit. Perowne a privit chipul frumos, palid și inteligent ridicat înspre doctor. Ce n-ar fi dat să-l asculte și pe el așa! Văduvită de indicii vizuale, era nevoită să se bazeze pe cea mai mică schimbare din vocea lui Whaley. Diagnosticul a venit rapid.

— Ehe, domniță. S-ar părea că ai o tumoră pe hipofiză, care este un organ de mărimea unui bob de mază plasat în centrul creierului dumat. O hemoragie din jurul tumorii apasă pe nervii optici.

În spatele capului doctorului se găsea o fereastră înaltă și Rosalind îi distingea probabil contururile, de vreme ce ochii ei au părut că-i cercetează chipul. Apoi a spus pe un ton mirat:

— Deci, chiar aş putea să orbesc.

— Nu şi dacă te operăm imediat.

A dat din cap în chip de încuviinţare. Whaley i-a spus rezidentului să ceară o tomografie de confirmare în drum spre sala de operaţie. Apoi, aplecându-se în faţă şi vorbindu-i încet, aproape cu tandreţe, i-a explicat cum tumoarea producea prolactină, un hormon asociat gravidităţii, care provoacă încetarea menstruaţiei şi stimulează lactaţia. A asigurat-o că tumoarea avea să fie benignă şi se aştepta la o vindecare completă. Totul depindea de viteza cu care se acţiona. După ce a aruncat o privire sânilor ei pentru a confirma diagnosticul – privirea lui Henry era obstrucţionată – domnul Whaley s-a ridicat şi, cu o voce sonoră, a transmis instrucţiunile. Apoi a plecat să-şi amâne programările de după-amiază.

Henry a însoţit-o din secţia de radiologie spre sala de operaţie. Ea zăcea speriată pe targă. El era stagiar de doar patru luni şi nici măcar nu ştia prea multe despre operaţia care avea să urmeze. A aşteptat lângă ea, pe culoar, venirea anestezistului. Au făcut conversaţie şi a aflat că era studentă la Drept şi nu avea rude apropiate

în țară. Tatăl ei locuia în Franța, iar mama murise. O mătușă pe care o adora trăia în Scoția, în Western Isles. Lui Rosalind îi dăduseră lacrimile și se lupta cu emoțiile puternice. Și-a recăpătat vocea și, arătând spre un extingtor, i-a spus că, din moment ce s-ar putea să fie ultima oară când mai vede culoarea roșie, ar vrea s-o țină minte. Poate s-o mute mai aproape? Abia dacă mai distingea ceva. El i-a spus că nu există nici un dubiu, operația avea să fie un succes. Dar, evident, nu știa nimic, gura îi era uscată și genunchii moi când a tras targa mai aproape de perete. Mai avea mult până să-și însușească detașarea clinică. Acesta a fost probabil momentul – și nu mai târziu, în salon – când s-a îndrăgostit de ea. Ușile batante s-au deschis și au intrat împreună în sală, el pășind lângă targa împinsă de brancardier, iar ea frământând în mână un șervețel, cu ochii în tavan, avidă parcă să rețină ultimele detalii.

Deteriorarea vederii survenise brusc, când se afla la bibliotecă, și acum era singură, în fața unei schimbări cruciale. A respirat adânc, încet, pentru a se calma. L-a privit concentrată pe anestezistul care i-a introdus o branulă într-o venă de pe dosul mâinii și i-a administrat thiopenton. Apoi a adormit, iar Perowne s-a îndreptat în grabă spre sala preoperatorie. I se spusese să observe îndeaproape această procedură esențială.

Hipofizectomie transfenoidală. Într-o zi o s-o facă el însuși. Da, chiar și astăzi, după atâția ani, se liniștea când își aducea aminte cât de curajoasă se dovedise. Și cât de favorabil le modelase viețile această catastrofă.

Și ce altceva a mai făcut tânărul Henry Perowne ca s-o ajute pe această frumoasă femeie suferind de apoplexie hipofizară să-și recapete vederea? A dat o mână de ajutor la mutarea corpului ei anesteziat de pe targă pe masa de operație. Urmând instrucțiunile rezidentului, a tras câmpurile sterile pe mânerile lămpilor. A privit cum cele trei brațe ale fixatorului cranian erau prinse strâns pe capul ei. Din nou îndrumat de rezident, în timp ce Whaley ieșise un moment din sală, Henry i-a spălat gura lui Rosalind cu săpun antiseptic, ocazie cu care a remarcat dantura ei perfectă. Mai târziu, după ce domnul Whaley a făcut o incizie în gingia superioară și a îndepărtat fața de pe orificiile pasajelor nazale, desprinzând mucoasa nazală de pe sept, Henry a ajutat la poziționarea masivului microscop operator. Nu exista un ecran pe care să urmărești imaginile – tehnologia video era nouă pe atunci și avea să mai treacă ceva timp până să fie instalată în sala de operație. Dar, pe parcursul operației, l-au lăsat să se uite prin ochelarii amplificatori ai medicului specialist. Henry l-a urmărit pe Whaley croindu-și drum spre sinusul

sfenoidal, după ce îi îndepărtase peretele frontal. Apoi a cioplit și a forat cu multă abilitate în baza osoasă a fosei pituitare pentru a da la iveală, în mai puțin de patruzeci și cinci de minute, glanda roșatică, ușor inflamată, din interior.

Perowne a observat atent incizia fermă a bisturiului și a văzut valurile de cheaguri întunecate la culoare și tumoarea galbenă, de consistența terciului de ovăz, dispărând în aspiratorul lui Whaley. Brusc, a apărut un lichid limpede – fluidul spinal cerebral – și chirurgul a decis să preleveze o grefă de grăsime abdominală pentru a opri scurgerea. A făcut o mică incizie transversală în abdomenul inferior al lui Rosalind și, cu o pereche de foarfece chirurgicale, a extras o bucată de grăsime subcutanată pe care a lăsat-o să cadă într-o tăviță renală. Cu infinită delicatețe, grefa a fost introdusă prin nas până în ceea ce mai rămăsese din sinusul sfenoidal, apoi fixată cu tampoane nazale.

Eleganța întregii proceduri părea expresia unei strălucite contradicții: remediul era simplu ca o treabă de instalator, elementar ca desfundarea unei scurgeri – odată diminuată presiunea asupra nervilor optici, pericolul care plana asupra vederii lui Rosalind dispăruse. Cu toate acestea, a-ți face drum până într-un loc atât de îndepărtat și de ascuns din cap era o probă

de măiestrie tehnică și de concentrare. Să pătrunzi direct prin față, să îndepărtezi tumoarea prin nas, să readuci pacienta la viața ei de dinainte, fără dureri sau infecții, să-i redai vederea reprezenta un miracol al ingeniozității umane. Aproape un secol de eșecuri și reușite parțiale se întindea în spatele acestei proceduri, un secol în care alte căi au fost încercate și apoi abandonate, decenii de invenții recente care au făcut posibilă o asemenea operație, inclusiv microscopul acesta și lămpile cu fibre optice. Procedura era umană și în același timp îndrăzneată – spiritul de generozitate animat de curajul unui număr pe sârmă la circ. Până în acel moment, intenția lui Perowne de a deveni neurochirurg fusese un pic teoretică. Alesese creierul pentru că i se păruse mai interesant decât vezicile sau articulația genunchiului. Acum, ambiția i se transformase într-o dorință arzătoare. Când Whaley a început să închidă și chipul, chipul acesta deosebit și frumos a fost recompus fără nici cel mai mic semn care să-l desfigureze, a simțit cum îl cuprinde agitația în fața a ceea ce avea să urmeze și nerăbdarea de a dobândi mai repede toate aceste abilități. Se îndrăgostea de viața care i se deschidea în față. Și, evident, se îndrăgostea de Rosalind. Două lucruri inseparabile. În exaltarea sa, îi mai rămăsese și un pic de dragoste pentru maestrul însuși, domnul Whaley, care își

încovoia silueta masivă peste lucrarea sa minuțioasă și precisă, respirând zgomotos în spatele măștii chirurgicale. Când a fost sigur că a îndepărtat complet tumoarea și cheagurile de sânge, a plecat să se ocupe de alt pacient. Rămânea în sarcina rezidentului vânător de fuste să reconstituie frumoasele trăsături ale lui Rosalind.

Era, oare, deplasat să se înființeze în sala de reanimare, la ora asta, în așa fel încât să fie prima persoană pe care ea s-o vadă când își va reveni? I-a trecut oare prin cap că Rosalind, cu simțurile învăluite într-o ușoară ceață provocată de morfină, o să-l observe și o să cadă în extaz? Așa cum se va dovedi, anestezistul cel ocupat și echipa sa l-au trimis pe Perowne la plimbare. I s-a spus să se facă util în altă parte. Dar el a zăbovit și a rămas puțin în spatele ei când a început să se trezească. Cel puțin a văzut-o când a deschis ochii, i-a văzut fața imobilă când s-a chinuit să-și amintească locul în cursul propriei existențe, i-a văzut zâmbetul prudent, dureros când a început să înțeleagă că îi revenea vederea. Deocamdată nu perfectă, dar în câteva ore va fi, cu siguranță.

Câteva zile mai târziu chiar s-a făcut util – i-a scos copcile de pe interiorul buzei de sus și a dat o mână de ajutor la îndepărtarea tamponelor nazale. A rămas după

tură ca să stea de vorbă cu ea. Era o ființă retrasă, palidă la față din cauza chinurilor prin care trecuse, care stătea în capul oaselor, înconjurată de manuale groase de drept, cu părul strâns în două cozi grele, ca o școlăriță. Singurii ei vizitatori erau cele două fete studioase cu care împărțea un apartament. Pentru că încă avea dureri când vorbea, sorbea puțină apă între fraze. I-a spus că, în urmă cu trei ani, pe când avea șaisprezece ani, mama sa murise într-un accident de mașină și că tatăl ei era faimosul poet John Grammaticus, care se retrăsese într-un castel din Pirinei. Pentru a-i îmborsăta memoria, Rosalind a menționat „Muntele Fuji”, poezia antologată în toate edițiile școlare. Dar nu părea prea afectată că el nu auzise în veci de poezia respectivă sau de autorul ei. Cum nu-i păsa nici de mediul mai puțin exotic din care provenea Henry – o stradă de la periferie, din Perivale, pe care nu se întâmpla niciodată nimic, copil singur la părinți cu un tată pe care nu și-l amintea.

După ce povestea lor de dragoste a început cu adevărat câteva luni mai târziu, undeva către miezul nopții, în cabina unui feribot, într-o iarnă când se îndreptau spre Bilbao, I-a tachinat în legătură cu „lunga și strălucita sa campanie de seducție”. O capodoperă de discreție, cum a mai numit-o ea. Și tot ea a fost cea care

a stabilit ritmul și maniera de abordare. El și-a dat seama ce repede și cât de ușor ar putea s-o sperie. Izolarea ei nu a încetat odată cu părăsirea secției de neurochirurgie. Era mereu prezentă, un soi de prudență care puneu frâu spontaneității, care atenua emoțiile. Își ținea sub control propria tinerețe. O propunere bruscă de a ieși la un picnic, sosirea neașteptată a unui vechi prieten, niște bilete la film pentru diseară o tulburau. Până la urmă putea să spună da la toate trei, dar prima reacție era de refuz, o încruntare ascunsă. Pe atunci se simțea mai bine în compania cărților ei de drept, în cazul de mult închis al lui Donoghue versus Stevenson. O asemenea neîncredere în fața vieții amenința să-l vizeze și pe el în eventualitatea unei mișcări nehibzuite. Avea de-a face cu două femei și, pentru a câștiga încrederea fiicei, trebuia să știe și să accepte tot ce ținea de mamă. O fantomă căreia trebuia, la rândul ei, să-i faci curte.

Și nu o plângea pe Marianne Grammaticus cât o aducea în discuție. Era o prezență care impunea constant rezervă, care veghea asupra fiicei ei și care părea că trăiește odată cu ea. Acesta era secretul introvertirii și al prudenței lui Rosalind. Moartea ei era prea absurdă ca să fie credibilă – un bețiv care trecuse noaptea pe roșu, undeva lângă Victoria Station – și timp de trei ani de zile, într-o anumită măsură, Rosalind nu a

acceptat-o. A rămas într-un soi de contact mut cu un prieten imaginar. Raporta totul la mama ei, căreia îi zisese întotdeauna pe nume, chiar și când era mică. Îi vorbea mereu lui Henry despre ea, o menționa adesea în trecere și își imagina reacțiile ei. Lui Marianne i-ar fi plăcut la nebunie, spunea Rosalind despre un film pe care tocmai îl văzuseră și care le plăcuse. Sau: Marianne m-a învățat să fac supa asta de roșii, dar niciodată n-o să-mi iasă așa de bună cum îi ieșea ei. Sau, referindu-se la invazia Insulelor Falkland: ciudat e că n-ar fi fost împotriva acestui război. Pur și simplu îl ura pe Galtieri. După mai multe săptămâni ale relației lor – o relație plină de afecțiune, dar reținută la nivel fizic – Henry a îndrăznit s-o întrebe pe Rosalind ce părere ar fi avut mama ei despre el. „Te-ar fi adorat”, a răspuns ea fără șovăială. Ceea ce a însemnat foarte mult pentru el, iar în noaptea care a urmat a sărutat-o cu o libertate neobișnuită. Ea a fost destul de receptivă, dar nu prea i s-a lăsat în voie și, timp de aproape o săptămână, s-a declarat mult prea ocupată serile ca să-l vadă. Singurătatea și munca se dovedeau mai puțin amenințătoare pentru lumea interioară decât săruturile. El a înțeles că se afla în competiție. Sigur că, prin firea

lucrurilor, avea să câștige, dar numai dacă adopta ritmul lent, de modă veche, al unui loris⁶.

În cabina mișcătoare a feribotului, pe un pat îngust, problema a fost în sfârșit rezolvată. Lui Rosalind nu i-a fost ușor. Ca să-l iubească, trebuia să înceapă să-și abandoneze statornicul ei prieten, mama. Dimineața, când s-a trezit și și-a amintit limita pe care o încălcase, a plâns – atât de bucurie, cât și de supărare, după cum i-a mărturisit ea, prea puțin convingător. Fericirea părea să echivaleze cu trădarea unor principii, dar era inevitabilă.

S-au dus pe punte să privească răsăritul care învăluia portul. Era o lume aspră, străină. Rafalele de ploaie se abăteau asupra clădirilor joase de ciment ale vămii, apoi, luate de un vânt biciuitor, care șuiera printre cablurile de oțel, se izbeau de macaralele cenușii. Pe cheiul unde se formaseră băltoace de apă, se zărea silueta solitară a unui bărbat în vârstă care înfășura o frânghie grea pe un bolard. Purta o geacă de piele peste o cămașă deschisă la gât. Un trabuc stins i se odihnea între buze. Când a terminat, s-a îndreptat încet spre magazia vămii, imun la vreme. S-au refugiat de frig coborând multele scări în adâncurile vâscoase ale vasului pentru a face iarăși dragoste în spațiul acela strâmt, după care au rămas

⁶ Specie de primate mici, lente, din familia Lorisidae, întâlnite în India și Ceylon, care trăiesc în copaci și sunt active pe timpul nopții.

nemișcați, în timp ce difuzoarele îi anunțau pe pasagerii fără mașini că trebuia să debarce neîntârziat. Încă o dată, ea a izbucnit în plâns și i-a mărturisit că, în ultima vreme, nu mai reușea să audă timbrul distinct al vocii mamei ei. Avea să fie o lungă despărțire. Multe clipe superbe precum aceasta vor fi umbrite. Chiar și atunci, pe când zăceau îmbrățișați, ascultând pașii și chemările înfundate ale pasagerilor care se scurgeau pe coridor, Henry și-a dat seama de gravitatea a ceea ce era pe cale să înceapă. Dacă intervenea între Rosalind și fantoma ei, trebuia să-și asume unele responsabilități. Încheiaseră un contract tacit. Pe scurt, dacă făcea dragoste cu Rosalind trebuia să se însoare cu ea. În locul lui, un bărbat normal s-ar fi panicat, dar simplitatea acestui aranjament l-a făcut fericit pe Henry.

Și iat-o, după aproape un sfert de secol, cum începe să se trezească în brațele lui, conștientă că ceasul e gata-gata să sune. Răsăritul – eveniment în general rural și o noțiune mai degrabă abstractă la oraș – va avea loc peste vreo oră și jumătate. Orașul are un apetit zdravăn pentru muncă în zilele de sâmbătă. La șase, pe Euston Road e deja trafic intens. Când și când zgomotul unei motociclete se înalță deasupra ansamblului, tânguindu-se ca niște drujbe. Tot cam pe la ora asta se aud primele

sirene ale poliției, cu variațiile efectului Doppler⁷: deja nu mai e prea devreme pentru fapte reprobabile. În fine, ea se rostogolește cu fața la el. Când se sărută, își imaginează ochii ei verzi căutându-i pe ai săi. Această latură a făpturii umane emană o căldură sociabilă. Ciclul banal al adormirii și trezirii în beznă, sub același așternut, cu o altă creatură, un mamifer palid, moale și tandru, apropiindu-și fețele într-un ritual al afecțiunii, concretizat în nevoia eternă de căldură, confort, siguranță, încrucișându-și membrele pentru a se trage mai aproape – o simplă consolare cotidiană, aproape prea evidentă, ușor de uitat în zori. A descris-o oare vreun poet? Nu momentul luat separat, ci repetiția sa de-a lungul anilor. O s-o întrebe pe fiica sa.

— Am avut impresia că ai stat treaz toată noaptea. Că te-ai tot sculat și băgat înapoi în pat, spune Rosalind.

— M-am dus jos pe la patru și am stat de vorbă cu Theo.

— Ce face, e bine?

— Hmm.

⁷ Christian Johann Doppler (1803-1853) a stabilit, în urma cercetărilor efectuate între anii 1842 și 1845, efectul care îi poartă numele: variația frecvenței unei unde emise de o sursă de oscilații, dacă aceasta se află în mișcare față de receptor; astfel, sunetele par mai ascuțite în apropiere, respectiv mai grave în depărtare.

Nu e momentul să-i povestească despre avion, mai ales că și-a cam pierdut din importanță. Cât privește episodul euforiei lui, n-are acum destulă imaginație pentru a-l zugrăvi. Mai târziu. O să-i spună mai târziu. Ea se trezește exact în clipa în care el se scufundă în somn. Și erecția i se mărește, ca și cum ai trage la nesfârșit aerul în plămâni. Fără să expiri. Poate e din cauza epuizării. Ori a unei abstinence de cinci zile. Totodată, simte o încordare familiară în felul în care ea se ghemuiește mai aproape, arzându-l cu un exces de căldură. Nu se simte în stare să preia inițiativa, preferă să se bazeze pe norocul său, pe nevoile ei. Dacă n-o să se-ntâmple, asta e. Nimic n-o să-l oprească să adoarmă.

Rosalind îl sărută pe nas.

— O să încerc să-l iau pe tata când ies de la slujbă. Daisy ajunge de la Paris pe la șapte. Te duci tu?

— Mm.

Daisy cea sensibilă, Daisy cea intelectuală, delicată, palidă și corectă. Ce alt tânăr poet în devenire, absolvent de studii postuniversitare, mai poartă ținute business cu fustă scurtă și bluze albe, rareori bea și funcționează cel mai bine înainte de nouă dimineața. Fetița tatei, care a plecat de lângă el și s-a transformat, încet-încet, la Paris, într-o femeie eficientă, așteaptă să-i fie publicat primul volum de poezii în mai. Și nu de vreo editură obscură, ci

de o instituție venerabilă din Queen Square, chiar vizavi de spitalul în care a clamat primul său anevrism. Până și cârcotașul de bunicu-său, care nu înghite deloc literatura contemporană, i-a trimis de la castelul lui o scrisoare aproape ilizibilă, care, după ce a fost descifrată, s-a dovedit entuziastă. Pe Perowne, care nu se pricepe la asemenea lucruri și care, bineînțeles, se bucură pentru ea, l-au rănit versurile de dragoste, faptul că ea știe atâtea sau că visează la trupurile bărbaților pe care el nu i-a cunoscut niciodată. Cine e nenorocitul ăsta a cărui tumescență seamănă cu „o stropitoare excitată „ ce se apropie de „o roză stranie”? Sau celălalt, care cântă sub duș „precum Caruso” în timp ce-și săpunește „ambele bărbi”? Trebuie să-și controleze indignarea asta, care nu e tocmai o sensibilitate literară. Se străduiește să-și abandoneze posesivitatea paternă și să vadă poeziile în propriii lor termeni. Îi place deja versul mai puțin sugestiv, dar destul de îngrijorător care consemnează „cum fiecare / roză crește pe o tulpină ce mișună de rechin”. Tânăra palidă cu rozele ei n-a mai fost de mult acasă. Sosirea ei e o oază la capătul zilei.

— Te iubesc.

Nu e doar un simplu semn al afecțiunii pentru că mâna lui Rosalind coboară și îl apucă strâns și, fără să-i dea drumul, se întoarce, bâjbâie în spatele ei pentru a

opri ceasul deșteptător, o mișcare complicată din cauza căreia mușchii ei încordați își transmit tremurul prin saltea.

— Mă bucur.

Se sărută și ea spune:

— Eram pe jumătate adormită și am simțit cum mă împungeai în spate.

— Și cum a fost?

— M-a făcut să te doresc, șoptește ea. Dar n-am mult timp. Nu pot să-ntârzii.

Ce seducție simplă! Cum dorința i se împlinește fără măcar să ridice un deget, spre invidia zeilor și a despoților, Henry se trezește din uimire pentru a o cuprinde în brațe și a o săruta adânc. Da, ea e gata. Și astfel i se încheie noaptea și începe ziua, la șase dimineața, întrebându-se dacă toată esența compromisului marital a fost abandonată neglijent într-o singură clipă: pe întuneric, în poziția misionarului, în grabă, fără preludiu. Dar acestea sunt lucruri exterioare. Acum e eliberat de gânduri, de memorie, de secunde care trec și de starea lumii. Sexul este un mediu aparte, care refractă timpul și senzațiile, un hiperspațiu biologic la fel de îndepărtat de conștiință precum visele, ori ca apa de aer. Un alt element, cum spunea mama lui; ziua e

cu totul alta, Henry, când te duci să înoți. Și ziua aceea e menită să fie diferită de toate celelalte.

Doi

Această viziune asupra vieții e grandioasă. Se trezește, ori cel puțin așa crede, în sunetul föhnului ei și în murmurul unei voci care repetă o frază; apoi, după ce se cufundă iarăși în somn, aude pocnetul greu al ușii de la dressing, marele ei dressing dublu, încastrat în perete, cu lumini care se aprind automat și interior complicat de furnir lăcuit, cu nișe adânci, parfumate; și, din nou, o aude foindu-se încolo și-ncoace prin dormitor, în picioarele goale, cu foșnetul mătăsos al furoului ei, cel negru fără îndoială, cu model de lalele în relief, pe care i l-a cumpărat la Milano; țăcănitul tocurilor ei pe marmura din baie are un aer foarte business în timp ce-și face ultimele retușuri în fața oglinzii – se dă cu parfum, își piaptăna părul; și, în tot acest timp, radioul de plastic sub forma unui delfin albastru care sare din apă, prins în ventuze de peretele din mozaic al dușului, repetă aceeași propoziție, până când el începe să detecteze un conținut religios pe măsură ce semnificația enunțului se intensifică – *această viziune asupra vieții e grandioasă*, iarăși și iarăși.

Această viziune asupra vieții e grandioasă. Când, două ore mai târziu, se trezește complet, Rosalind a plecat și camera e învăluită în tăcere. O coloană subțire de lumină se filtrează printre obloanele întredeschise. Ziua pare furios de albă. Dă la o parte cuverturile și rămâne întins pe spate pe partea ei de pat, gol în căldura emanată de sistemul de încălzire, încercând să localizeze sursa propoziției. Darwin, evident, lectura de aseară, când zăcea în cadă, în paragraful final al mării sale opere pe care Perowne n-a apucat s-o citească. Blândul, perseverentul, infirmul Charles, care, plin de modestie, a conjurat toate târâtoarele pământului și ciclurile planetare să-i fie alături într-o plecăciune de adio. Pentru a îndulci mesajul, în edițiile ulterioare a invocat un Creator, dar niciodată n-a părut prea convins. Toate acele cinci sute de pagini comportau o singură concluzie: infinitele și minunatele forme de viață, inclusiv ființele evolute precum noi înșine, s-au ivit din legile materiei, din zbuciumul naturii, din foamete și moarte. Iată grandoarea. Și consolarea întrucâtva reconfortantă pe care ți-o dă privilegiul conștiinței.

Odată, pe când se plimbau pe malul unui râu – Erskdale, scăldat într-o lumină roșiatică sub ninsoarea fină – fiica sa i-a citat versurile introductive ale unei poezii aparținând poetului ei preferat. Puține fete îl

iubeau atât de mult pe Philip Larkin. „Dacă aş fi chemat / Să zidesc o religie / M-aş folosi de apă.” Zicea că îi place acel laconic „chemat” – ca şi cum chiar va fi chemat, ca şi cum întotdeauna e cineva chemat. S-au oprit să bea cafea dintr-un termos şi Perowne, trecându-şi degetul peste un lichen, a spus că, dacă el ar fi cel chemat, s-ar folosi de evoluţie. Ce alt mit al creaţiei mai bun decât acesta? O formidabilă spirală a timpului, generaţii fără număr care, prin paşi infinitezimali, ajung să dea naştere, din materie inertă, unor frumuseţi sofisticate, impulsionate de furia oarbă a mutaţiei aleatorii, a selecţiei naturale şi a modificărilor ale mediului înconjurător, tragedia formelor care mor continuu şi, mai târziu, miracolul minţilor ce se nasc, aducând cu ele moralitatea, iubirea, arta, oraşele – şi extraordinar e că toată povestea asta e demonstrabil adevărată.

La sfârşitul acestei tirade nu întru totul glumeaţă – stăteau pe un pod de piatră la confluenţa a două cursuri de apă – Daisy a izbucnit în râs şi şi-a pus jos ceaşca pentru a aplauda. „Asta chiar că e pură religie de modă veche, când spui că e demonstrabil adevărată.”

I-a fost dor de ea în toate lunile astea şi, curând, ea se va afla aici. În chip uimitor pentru o zi de sâmbătă, Theo a promis că va sta şi el diseară acasă, cel puţin până pe la unsprezece. Perowne plănuieşte să facă o tocană de

pește. O vizită la pescărie e una dintre sarcinile cele mai simple: pește-undițar, scoici, midii, creveți necurățați. Tocmai această listă de activități practice matinale, aceste vietăți de apă sărată fac să se scoale din pat și să se ducă la baie. Un bărbat care urinează așezat pe closet e o priveliște rușinoasă, pentru că numai femeile fac așa. Dar ce contează! Stă pe closet și simte cum ultimele frânturi ale somnului i se dizolvă pe măsură ce jetul fâsâie în vas. Încearcă să identifice sursa unui alt sentiment de rușine, de vinovăție, ori a ceva mai blând, precum amintirea unui moment jenant sau penibil. I-a venit în minte cu câteva clipe în urmă, dar nu a rămas din el decât sentimentul, și nu gândul în sine. Senzația că s-a comportat sau a spus ceva ridicol. Că s-a făcut de râs. Cum nu-și amintește despre ce era vorba, nu poate să scape de ea. Dar ce importanță are? Vălurile diafane ale somnului încă îi încetinesc acțiunile – și le închipuie ca pe un arahnoid, acel meninge al creierului pe care îl incizează el tot timpul, subțire ca pânza de păianjen. Grandoarea. Probabil că bâzâitului föhnului ei i-a indus acest enunț pe care el l-a confundat apoi cu știrile de la radio. Luxul de a pluti între veghe și somn, de a explora hotarele psihozei în siguranță. Dar azi-noapte, când s-a dus la fereastră, era complet treaz. Acum e și mai sigur de asta.

Se ridică și trage apa peste reziduurile sale. Cel puțin o moleculă din acestea va cădea într-o zi peste el sub forma ploii, potrivit unui articol tâmpit dintr-o revistă care zăcea în bufetul de lângă sălile de operații. Cifrele o confirmă, dar probabilitățile nu sunt tot aia cu adevărurile. *O să ne mai întâlnim noi, undeva, cândva.* Mormăind această melodie din timpul războiului, pășește pe podeaua de marmură gri cu alb și se duce la chiuvetă să se bărbierească. Nu se simte împlinit fără acest ritual matinal, chiar și într-o zi liberă. Ar trebui să învețe de la Theo să nu-i mai pese. Dar lui Henry îi plac bolul de lemn, pământul din păr, aparatul de ras de unică folosință – ce extravagantă! – cu trei lame, cu mâner verde cu striții curbat în unghiul ideal. Când își trece această bijuterie industrială peste carnea familiară, i se ascute mintea. Ar trebui să caute ce a spus William James despre cum e când uiți un cuvânt sau un nume; rămâne în urmă o formă goală, chinuitoare, care conturează ideea pe care a conținut-o, dar nu îndeajuns. Te lupți cu memoria care ți s-a înțepenit, știind exact ce *nu* este lucrul pe care l-ai uitat. James avea marele talent de a pune în lumină ineditul locurilor comune și, în umila opinie a lui Perowne, a scris o proză mult mai șlefuită decât prolixul de frate-său care prefera să se-nvârtă în jurul unui lucru de zece ori decât să-i spună pe nume.

Daisy, arbitrul educației sale literare, n-ar fi fost în veci de acord cu așa ceva. În timpul facultății, scrisese un lung eseu despre ultimele romane ale lui Henry James și putea să recite un pasaj întreg din *Potirul de aur*. De asemenea, știa pe dinafară zeci de poeme învățate în adolescență, cu ajutorul cărora câștiga bani de buzunar de la bunicu-său. Educația ei era atât de diferită de a lui Henry. Nu-i de mirare că le place atât de mult să discute în contradictoriu. Ce știe Daisy! La sugestia ei, a încercat-o pe aia cu fetița care suferea în urma divorțului abject al părinților ei, dar biata Maisie a dispărut curând în spatele unui nor de cuvinte și, la pagina patruzeci și opt, Perowne, care poate să stea la o operație dificilă șapte ore în șir, Perowne, care s-a înscris la maratonul de la Londra, a abandonat cartea, epuizat. Până și povestea tizei fiicei sale l-a deconcertat. Ce concluzii să tragă ori ce sentimente să aibă un adult față de previzibila prăbușire a lui Daisy Miller? Că lumea e nedreaptă? Cam puțin. Se apleacă deasupra chiuvetei ca să-și clătească fața. Poate că e pe cale să devină, cel puțin în această privință, ca Darwin care, la bătrânețe, îl găsea pe Shakespeare plictisitor până la greață. Perowne se biziue pe Daisy să-i mai rafineze receptivitatea artistică.

În sfârșit complet treaz, se întoarce în dormitor, nerăbdător să se îmbrace și să se elibereze de feluritele mreje ale camerei, de somn și insomnie, de gânduri prea intense, chiar și de sex. Așternuturile mototolite cu aspectul lor pornografic întruchipează toate aceste elemente. Absența dorinței îți limpezește mintea. Încă în pielea goală, netezește cuverturile, ridică de pe jos niște perne și le aruncă spre tăblia patului, apoi se duce în dressing, în colțul unde-și ține echipamentul de sport. Micile bucurii ale începutului unei dimineți de sâmbătă – promisiunea unei cafele și echipamentul său decolorat de squash. Daisy, care e foarte cochetă, îl numește, cu afecțiune, „hainele de sperietoare”. În șortul albastru s-au imprimat pete de transpirație care nu mai ies nici la spălat. Peste un tricou gri își pune un pulover de cașmir cu pieptul ciuruit de găuri de molii. Peste șort, o pereche de pantaloni de trening cu șnur în talie. Șosetele de prosop cu benzi galben cu roz au ceva de copil. Când le desface, degajă o aromă familiară de detergent. Tenișii au un miros puternic, organic amestecat cu cel de material sintetic, care îl face să se gândească la terenul de joc, la pereții albi și liniile roșii, la regulile implacabile ale înfruntării dintre doi gladiatori și la scor.

N-are nici un rost să pretindă că nu-i pasă de scor. A pierdut jocul de săptămâna trecută în fața lui Jay

Strauss, dar, când traversează camera cu un mers elastic, sprinten, simte că astăzi va câștiga. Își reamintește cum a străbătut azi-noapte aceeași porțiune a podelei și, când ridică din nou obloanele, aproape că re trăiește îngrijorarea sa ridicolă. Îngrijorare alungată imediat de lumina de sfârșit de iarnă și de ceea ce se întâmplă în scuar.

La prima vedere, par două adolescente, zvelte, cu chipuri palide și delicate, îmbrăcate cam subțire pentru luna februarie. Ar putea fi surori, așa cum stau lângă gardul rondurilor centrale, indiferente la trecători, pierdute într-o dramă numai de ele știută. Perowne își dă seamă că silueta care stă cu fața la el e un băiat. Deși e greu de spus pentru că poartă o cască de biciclist de sub care se ițesc bucle mari, castaniu-închis. Totuși, Perowne înclină să creadă că e vorba de un băiat din cauza poziției lui, cu picioarele larg desfăcute; remarcă încheietura subțire când își așază o mână pe umărul fetei. Ea se scutură pentru a i-o îndepărta. E agitată și plânge, ezită – își ridică mâinile pentru a-și acoperi fața, iar când băiatul o trage înspre el, îl lovește ușor cu pumnii în piept, ca o actriță hollywoodiană de modă veche. Îi întoarce spatele, dar nu pleacă. Lui Perowne i se pare că fața ei seamănă cu a fiicei lui, același chip oval, delicat, același nas micuț, aceeași bărbie gingașă.

Odată făcută această legătură, privește mai atent. Îl dorește și îl urăște pe băiat. Alura lui e sălbatică, subțiată de dorință. Pe ea o dorește? Nu-i dă drumul să plece, îi vorbește fără întrerupere, o mângâie, o vrăjește, încearcă s-o convingă ori s-o înmoaie. Fata își tot duce mâna la spate, sub tricou, și se scarpină tare. Un gest compulsiv, pentru că-l face chiar și atunci când plânge și-l împinge, nehotărâtă, pe băiat. Furnicăturile provocate de amfetamină – ca niște furnici invizibile care-i aleargă prin artere și vene, o mâncărime la care nu ajungi să te scarpini. Sau o reacție la histamină indusă exogen de opioide, care apare la consumatorii începători. Paloarea și instabilitatea emoțională sunt un indiciu. E clar că sunt dependenți. În spatele nefericirii ei stă mai degrabă o doză ratată decât o problemă de familie.

Oamenii vin adesea în scuar pentru a-și juca dramele. O stradă nu e locul potrivit. Pasiunile au nevoie de spațiu ca să se desfășoare, de amplitudinea ocrotitoare a unei scene. Păstrând proporțiile, se gândește Perowne, căruia lumina soarelui și perspectiva unei noi zile îi redeșteaptă preocupările cotidiene, așa s-ar putea explica și atracția exercitată de deșertul irakian – peisajul plat și, după toate probabilitățile, nelocuit, semănând cu harta unui strateg militar, pe care furia proporțiilor industriale poate

zburda liber. Se spune că un deșert e visul oricărui comandant. Scuarul unui oraș e echivalentul său civil. Duminica trecută, un băiat a bătut scuarul în sus și-n jos timp de două ore, ținând în telefonul său mobil său; vocea i se estompa de fiecare dată când se îndrepta spre sud, pentru a crește apoi în intensitate, răsunând în întunericul după-amiezii, când revenea. În dimineața următoare, în drum spre spital, Perowne a văzut cum o femeie i-a smuls telefonul soțului ei și l-a zdrobit de pământ. În decursul aceleiași luni a apărut și individul în costum negru, îngenunchat lângă gard, cu umbrela alături, care părea că-și înfipsea capul printre zăbrele. De fapt, se ținea de gratii și plângea. Bătrânica înarmată cu sticla ei de whisky nu s-ar fi refugiat în ruptul capului pe o străduță ca să țipe și să cârâie, așa cum a făcut aici, trei ore-n șir. Aspectul public al scuarului asigură intimitate tuturor acestor drame personale. Cuplurile vin să vorbească sau să plângă în tăcere pe bănci. Odată ce și-au părăsit cămăruțele locuințelor sociale, casele lor tip sau aleile înguste, pentru a da cu ochii de cerul care se deschide larg deasupra lor și de șirul de platani înalți de pe pajiște, de spațiu și înălțime, oamenii își aduc aminte de aspirațiile lor fundamentale și de neîmplinirea lor.

Dar nu se poate spune c-ar exista o criză de fericire. Perowne observă acest lucru, în depărtare, lângă

căminul indian, în clipa în care se duce să tragă și celelalte obloane, lăsând lumina să inunde camera. Ba chiar e mare agitație în partea aceea a scuarului. Doi asiatici în trening – îi știe de la chioșcurile de ziare de pe Warren Street – descarcă ceva dintr-o dubă pe un cărucior de pe trotuar. Pancartele au fost deja stivuite, la fel bannerele împăturite, cutiile cu cocarde și fluiere, pârâitoarele și trompetele, pălăriile caraghioase și măștile de cauciuc cu chipurile politicienilor – Bush și Blair așezați în grămezi instabile, măștile de deasupra privind indiferente spre cer și părând cadaveric de albe în soare. Gower Street, aflată la câteva străzi depărtare, înspre est, e unul dintre punctele de pornire ale marșului și câțiva participanți au ajuns până aici. Mai mulți oameni au făcut roată în jurul căruciorului și vor să cumpere lucrurile înainte ca vânzătorii să fi terminat de descărcat. Perowne găsește deconcertantă veselie asta generală. Sunt familii întregi, una cu patru copii în haine roșii de diverse mărimi, cărora se vede că li s-a spus să se țină de mâini ca să nu se piardă, studenți, un autocar întreg de doamne cărunte în scurte vătuite și pantofi solizi. De la Women's Institute⁸, probabil. Unul din

⁸ Organizație pentru femei din Marea Britanie, care se dedică activităților sociale și culturale. Membrele ei sunt văzute, în general, ca niște femei din clasa de mijloc, cu vederi conservatoare, care vând prăjituri la diferite evenimente.

bărbații în trening își ridică mâinile în glumă, ca și cum s-ar preda, în timp ce prietenul lui începe să vândă primele obiecte. Deranjați de toată această frământare, porumbeii din scuar își iau zborul, se rotesc, apoi coboară în formație. Pe o bancă de lângă un coș de gunoi, un bărbat cu o față roșie și înfășurat într-o pătură gri îi așteaptă tremurând, cu o bucată de pâine pregătită în poală. Pentru copiii lui Perowne, a spune despre cineva că „dă de mâncare la porumbei” echivalează cu a fi dus cu pluta. În spatele celor care se îmbulzesc în jurul căruciorului, niște băieți în geci de piele, tunși perie, zâmbesc îngăduitor. Ei și-au desfășurat deja bannerele pe care scrie, simplu, „Pace, nu Sloganuri!!”.

Scena degajă inocență și țăcăneală tipic englezească. Perowne, echipat pentru lupta care se va da în teren, își închipuie că e Saddam, urmărind satisfăcut mulțimea din balconul unui minister din Bagdad: electoratele bune la suflet din democrațiile occidentale nu vor permite în veci guvernelor lor să-i atace țara. Se înșală. Singurul lucru pe care Perowne crede că îl știe despre acest război e că va izbucni. Cu sau fără ONU, trupele sunt la post și vor trebui să lupte. De când l-a tratat de anevrism pe un profesor irakian de istorie antică, i-a văzut cicatricile rămase în urma torturilor și i-a ascultat poveștile, în mintea lui Perowne s-au născut idei contradictorii, vagi,

schimbătoare despre invazia iminentă. Miri Taleb avea spre șaptezeci de ani și era un bărbat subțirel, aproape ca o fată, cu un râs nervos, un soi de nechezat care i se trăgea probabil de la perioada petrecută la închisoare. Își luase doctoratul la University College London și vorbea englezește excelent. Domeniul lui era civilizația sumeriană și vreme de mai bine de douăzeci de ani predase la Universitatea din Bagdad, fiind de asemenea implicat în diferite cercetări arheologice din zona fluviului Eufrat. Arestarea lui a survenit într-o după-amiază de iarnă a anului 1994, în fața unei săli de curs în care tocmai se pregătea să intre. Trei bărbați i-au arătat legitimația de membri ai securității și i-au cerut să-i însoțească la mașină. Ajunși acolo, i-au pus cătușele și din acest moment au început și torturile. Cătușele cu care a stat timp de șaisprezece ore erau așa de strânse, că nu se putea gândi la altceva decât la durere. A rămas cu sechele permanente la umeri. În următoarele zece luni, a fost mutat de la o închisoare la alta, în zona centrală a Irakului. Habar n-avea ce însemnau toate aceste mutări și nu dispunea de nici un mijloc de a-și anunța soția că era în viață. Nici până în ziua eliberării n-a aflat de ce era acuzat.

Perowne l-a ascultat pe profesor în biroul lui apoi, după operație – din fericire, încheiată cu succes – au stat

de vorbă în salon. Pentru un om care se apropia de cea de-a șaptezecea aniversare, Taleb avea o înfățișare neobișnuită – o piele netedă ca de copil, gene lungi și o mustață neagră foarte îngrijită, mai mult ca sigur vopsită. Cât a locuit în Irak, nu s-a amestecat în politică – nici măcar nu l-a interesat – și a refuzat să intre în Partidul Ba'ath. Aceasta ar fi putut constitui cauza necazurilor sale. Cum la fel de bine ar fi putut avea legătură cu faptul că unul dintre verii soției lui, de mult decedat, fusese membru al Partidului Comunist sau că un alt văr primise o scrisoare din Iran, de la un prieten exilat din pricina presupusei sale origini iraniene; sau, în fine, că soțul unei nepoate refuzase să se întoarcă din Canada, unde plecase să predea. Un alt motiv posibil îl reprezenta însăși călătoria profesorului în Turcia pentru a asista la niște săpături arheologice. N-a fost prea surprins de arestarea sa, cum, de altfel, n-a fost nici soția lui. Amândoi aveau un cunoscut, toată lumea avea câte un cunoscut care fusese ridicat, ținut la închisoare un timp, poate torturat, apoi eliberat. Oamenii se întorceau pe neașteptate la locurile de muncă, fără să spună vreo vorbă despre ceea ce pățiseră și nimeni nu îndrăznea să-i întrebe nimic – erau prea mulți informatori în jur și, dacă te arătai prea curios, puteai să ajungi la închisoare. Unii se întorceau în sicrie sigilate – era strict

interzis să le deschizi. Tot timpul auzai de prieteni sau cunoștințe care luau la rând spitalele, secțiile de poliție și birourile guvernamentale în speranța că vor afla câte ceva despre rudele lor.

Miri a fost închis în celule împuțite, neaerisite, de doi metri pe trei, în care se înghesuiau douăzeci și cinci de oameni. Și cine erau acești oameni? În nici un caz deținuți de drept comun puși laolaltă cu intelectuali, așa cum te-ai fi așteptat. În majoritatea cazurilor, erau oameni obișnuiți, reținuți pentru conducere fără permis sau pentru că intraseră într-o dispută cu cineva care se dovedise mare ștab în Partid, ori din cauza copiilor lor, îmbrobodiți la școală până ajungeau să-și toarne părinții care făcuseră la masă remarci puțin măgulitoare la adresa lui Saddam sau pentru că refuzaseră să intre în partid în timpul vreuneia dintre multele campanii de convingere. Un alt delict obișnuit era să ai un membru al familiei acuzat că dezertase din armată.

În celule se mai aflau ofițeri de securitate și polițiști. Diferitele servicii de securitate coexistau într-un climat de competiție acerbă, iar agenții trebuiau să muncească din greu ca să arate cât de zeloși erau. Direcții întregi puteau să devină suspecte într-o clipă. Tortura intrase în rutină – Miri și colegii de celulă auzeau țipetele celorlalți și așteptau să le vină rândul. Bătăi, electrocutare, violuri

anale, înecări, lovituri la tălpi. Toată lumea, de la înalți oficiali până la măturătorii de stradă, trăia într-o stare de neliniște, de teamă permanentă. Henry a văzut cicatricile de pe fesele și coapsele lui Taleb, acolo unde fusese lovit cu ceva ce i se păruse că seamănă cu un mănunchi de măracini. Cei care îl băteau nu făceau asta cu ură, doar cu vigoarea pe care le-o dădea practica îndelungată – le era frică de superiorul lor. La rândul lui, superiorul se temea că își va pierde postul sau chiar libertatea, din pricina vreunei evadări din anul anterior.

— Toți urăsc asta, i-a spus Taleb lui Perowne. Vezi tu, însăși teroarea e cea care ține unită națiunea, întregul sistem funcționează pe teamă și nimeni nu știe cum să-i pună capăt. Acum vin americanii, poate nu din motive umanitare. Dar Saddam și Ba'athiștii or să fie înlăturați. Și atunci, dragul meu prieten doctor, o să-ți fac cinste cu o masă la un restaurant irakian bun din Londra.

Cuplul de adolescenți se îndepărtează. Resemnată sau poate avidă de acel ceva spre care se îndreaptă, ea îl lasă pe băiat să-i cuprindă umerii cu brațul și-și pune capul pe umărul lui. Mâna ei liberă scormonește încă de-a lungul taliei și înspre șale. Fata aia ar trebui să-și pună o haină pe ea. Chiar și de-aici poate să vadă dărele roz pe care și le-a făcut scărpinându-se. O modă tiranică o obligă să-și lase buricul descoperit, pradă frigului de

februarie. Pruritul indică faptul că încă nu i s-a dezvoltat toleranța la heroină. E nouă în branșă. Ar avea nevoie de un antagonist de opioide precum naloxona pentru a contracara efectul. Henry a ieșit din dormitor și s-a oprit în capul scărilor, în fața candelabrului franțuzesc de secol XIX care atârână din tavanul înalt, întrebându-se dacă să se ducă după ea cu o rețetă; doar e echipat pentru sport. Dar ar mai avea nevoie și de un prieten care să nu fie traficant de droguri. Și de o viață nouă. Începe să coboare scările în timp ce deasupra sa ornamentele de cristal ale candelabrului clincăne din cauza vibrațiilor metroului de pe magistrala Victoria, care trece undeva departe, prin spatele casei lor, încetinind pentru a intra în stația de pe Warren Street. Se gândește, tulburat, la curenții puternici și la micile ajustări care schimbă destinele, la accidente care influențează natura umană și situațiile care o determină pe o tânără din Paris să-și pună în geanta cu lucrurile pentru weekend exemplarul de semnal al primului ei volum de poeme, apoi să se urce în tren pentru a se întoarce în casa ei primitoare din Londra, iar pe o altă tânără, de aceeași vârstă, să se lase ademenită de un băiat, să guste extazul de-o clipă provocat de chimicale, care o s-o înlănțuie la fel de strâns de nefericirea ei precum un opiaceu de receptorii mu.

Tăcerea din casă e tot mai densă, se gândește Perowne în termeni neștiințifici, mai ales când Theo doarme adânc la etajul al treilea, cu fața în jos sub plapuma de pe patul său dublu. Câteva ore de uitare se mai întind înaintea lui. Când se va trezi, o să asculte muzică pe Internet, prin sistemul său hi-fi, o să facă un duș și o să vorbească la telefon. Foamea n-o să-l scoată din cameră până spre prânz, când o să coboare în bucătărie și o s-o ia în stăpânire, va da alte telefoane, va pune CD-uri, va bea o jumătate sau un litru de suc, își va pregăti o salată sau un castron în care va amesteca iaurt, curmale, miere, fructe și nuci mărunțite. Un meniu care lui Henry i se pare că se potrivește perfect cu bluesul.

Ajuns la primul etaj, se oprește în fața bibliotecii, camera cea mai impunătoare din toată casa, atras pentru o clipă de felul în care lumina, filtrată printre perdelele mari, de culoare bej, scaldă încăperea într-o lumină gravă, cafenie și pedantă. Marianne a adunat toate aceste cărți. Henry nu s-a gândit niciodată că va ajunge să locuiască într-o casă cu bibliotecă. Și-a făcut o ambiție personală să-și petreacă aici weekenduri întregi, întins pe una dintre sofalele Knole, cu cana de cafea alături, citind o capodoperă sau alta, poate în traducere.

Nu se gândește la o carte anume înainte s-o ia de pe raft. Își spune că n-ar fi rău să înțeleagă și el ce înseamnă – sau ce înseamnă în accepțiunea lui Daisy – geniu literar. Nu e prea sigur că și-a dat vreodată seama, deși s-a străduit de multe ori. Se cam îndoiește că ar exista așa ceva. Dar timpul său liber este mereu fragmentat, și nu doar de comisioane, de obligații de familie sau sport, cât de neliniștea pe care i-o provoacă aceste insule săptămânale de libertate. Nu-i dispus să-și petreacă zilele libere întins în pat, nici măcar așezat într-un fotoliu. După cum nici nu prea are chef să fie un spectator al altor existențe, al unor existențe fictive – deși în aceste ultime ore și-a petrecut minute în șir stând și uitându-se pe fereastra dormitorului. Și nu-l interesează reinventarea lumii, ci explicarea ei. Vremurile sunt și așa destul de ciudate. Ce rost are să mai și născociți ceva? S-ar părea că-i lipsește dăruirea necesară pentru a termina o carte. Numai la muncă se poate concentra, în timpul liber n-are stare. Se miră când aude cum își petrec unii oameni timpul liber, țințiți în fața televizorului patru-cinci ore pe zi, doar așa, ca să facă rating la nivel național. Săptămâna trecută, în pauza unei operații – micro-doppler-ul se stricase și a trebuit să fie adus unul dintr-o altă sală – Jay Strauss s-a ridicat din fața monitoarelor și a butoanelor, s-a întins și a căscat,

declarând că a stat până-n zori să termine un roman de opt sute de pagini scris de un nou copil-minune al literaturii americane. Perowne a fost impresionat, chiar deranjat – oare lui îi lipsea pur și simplu seriozitatea?

În realitate, sub îndrumarea lui Daisy, Henry a citit din scoarță-n scoarță *Anna Karenina* și *Doamna Bovary*, două faimoase capodopere. Cu prețul încetinirii proceselor sale mentale și al pierderii multor ore din timpul său prețios, s-a dăruit urzelilor complicate ale acestor basme sofisticate. Și ce-a priceput, în final? Că adulterul e un lucru de înțeles, dar greșit, că femeile din secolul al XIX-lea n-aveau o viață prea grozavă, că viața era la fel fie că locuiai la Moscova, la țară în Rusia sau în Franța, în provincie. Dacă, așa cum spunea Daisy, geniul stă în detalii, atunci el, unul, nu se declara impresionat. Detaliile erau subtile și destul de convingătoare, dar, dacă erai cât de cât atent și aveai răbdarea să le pui pe hârtie pe toate, nu-ți venea prea greu să le organizezi. Toate cărțile astea îi păreau rezultatul unei acumulări continue, ca truda unui meșteșugar.

Dar cel puțin aveau meritul de a înfățișa o realitate fizică recognoscibilă, ceea ce nu se putea spune despre așa-numiții reprezentanți ai realismului magic, pentru studiul cărora Daisy optase în anul terminal. Ce-i apucase pe toți acești autori celebri – bărbați și femei din

secolul XX, oameni în toată firea – să le confere puteri supranaturale personajelor lor? Nu reușise să termine de citit nici măcar una dintre ciudățeniile astea enervante. Și unde mai pui că sunt scrise pentru adulți, și nu pentru copii! În multe dintre ele, eroii și eroinele se nășteau cu aripi sau le creșteau între timp unele – un simbol, zicea Daisy, al liminarității lor; evident, faptul că învățau să zboare devenea o metaforă a aspirațiilor temerare. Alții erau înzestrați cu un extraordinar simț al mirosului sau cădeau din avioane scăpând nevătămați. Altul, un vizionar, își vedea părinții prin fereastra unui pub așa cum fuseseră ei la câteva săptămâni după ce îl concepuseră și care discutau dacă să-l avorteze sau nu.

Ca unul care încearcă să aline chinurile minților slăbite reparând creiere, e obligat să se-ncline în fața lumii materiale, a limitelor ei și a ceea ce poate ea admite – conștiința, nimic altceva. Nu e o chestiune care ține de credință, ci una banală – mintea este rezultatul a ceea ce creierul, simpla materie, execută. Dacă asta inspiră venerație, atunci ar trebui să stârnească și curiozitatea; provocarea o reprezintă realul, și nu magicul. Parcurgerea listei de lecturi l-a convins pe Perowne că supranaturalul constituia refugiul unei imaginații sărace, o fugă de responsabilități, o sustragere copilărească dinaintea dificultăților și

minunilor realului, un refuz al repunerii imperioase în drepturi a plauzibilului.

„Gata cu pitici toboșari”, îi scria Perowne, după ce-și ținea tirada. „Te rog, fără fantome, îngeri, satane și metamorfoze. Când orice se poate întâmpla, nimic nu mai contează. Pentru mine, toate astea nu sunt decât un mare kitsch.”

„Prostuțule”, îl dojenea ea într-o carte poștală, „Gradgrind⁹. Asta-i literatură, nu fizică!”

Era prima dată când certurile lor frecvente se desfășurau prin poștă. El îi răspundea: „la spune-i asta lui Flaubert și lui Tolstoi ai tăi. La ei n-ai să vezi nici un om cu aripi.”

La care ea îi replica: „Mai uită-te o dată în Doamna Bovary” – și îi dădea numărul paginilor. „Flaubert avertiza lumea despre existența unor oameni *exact ca tine*” – ultimele trei cuvinte subliniate la greu.

Până acum, listele de lecturi pe care i le dăduse Daisy îl convinseseră de faptul că ficțiunea păcătuiește prin lungime, că e prea dezordonată pentru a trezi uimirea sinceră în fața splendorii geniului uman, a imposibilului devenit în chip miraculos posibil. Poate doar muzica să aibă o asemenea puritate. Înaintea tuturor, îl admiră pe

⁹ Personaj din romanul *Timpuri grele* de Charles Dickens, caracterizat printr-o gândire inflexibilă.

Bach, mai ales piesele pentru instrumentele cu claviatură; ieri a ascultat două partite în timp ce opera astrocitomul lui Andrea. După care vin numele cunoscute: Mozart, Beethoven, Schubert. Idolii săi din jazz sunt Evans, Davis și Coltrane. Dintre pictori, îl preferă pe Cézanne; în privința arhitecturii, îi plac unele catedrale pe care le-a vizitat în concedii. În afara artelor, lista sa de realizări sublime include Teoria generală a relativității a lui Einstein, ale cărui calcule le-a înțeles rapid pe la douăzeci de ani. O să-și completeze lista, își spune când coboară scările late de piatră până la parter, deși știe că n-o să se țină de cuvânt. O operă pe care nici măcar nu-ți imaginezi că ai putea-o crea, o operă care închide în sine un element nemilos, aproape inuman, de perfecțiune – iată concepția lui despre geniu. Teoria asta a lui Daisy, cum că oamenii nu pot trăi fără povești, e cu totul falsă. El e dovada vie a acestui fapt.

Ajuns în fața ușii de la intrare, ia de pe jos poșta și ziarele. Citește titlurile în drum spre bucătărie. Blix declară la ONU că irakienii încep să coopereze. Pe de altă parte, se așteaptă ca prim-ministrul, în cadrul unui speech pe care îl va ține astăzi la Glasgow, să scoată în evidență motivele umanitare pentru declanșarea războiului. Singura opțiune posibilă, în opinia lui Perowne. Dar răzgândirea de ultim moment a prim-

ministrului pare cam cinică. Henry spera că evenimentul la care a fost martor, petrecut la patru și jumătate dimineața, a mai apucat să prindă ultima ediție a ziarelor din Londra. Dar nu există nimic în acest sens.

În bucătărie n-a mai intrat nimeni de când a plecat el. Pe masă au rămas cana lui, sticla goală de apă minerală a lui Theo și, lângă ea, telecomanda. Încă îl mai surprinde, vag, această fidelitate rigidă a obiectelor, uneori liniștitoare, alteori sinistră. Ia telecomanda, dă drumul la televizor, apoi taie sonorul – mai sunt câteva minute până la știrile de la ora nouă. După care pune apă în cafetieră. Ce progres a transformat umilul ibric în această expresie a rafinamentului: forma de urcior pentru mai multă eficiență, plastic pentru mai multă siguranță, ciocul larg pentru a putea fi umplută mai ușor și mica, dar solida platformă pentru mai multă forță. Nu s-a plâns nici de vechiul model – capacul de tablă, priza groasă, neagră, feminină, gata să electrocuteze mâinile ude păreau ceva absolut normal. Dar cineva iată că s-a gândit la toate astea și acum nu mai e cale de-ntors. Iată că se mai întâmplă și lucruri bune pe lume.

Știrile îl găsesc măcinând cafeaua. Prezентatorul e acum o femeie atrăgătoare, cu pielea închisă la culoare, ale cărei sprâncene pensate se arcuiesc larg a surpriză în fața provocării unei noi dimineți. Mai întâi, se derulează

imagini filmate de pe un pod, pe autostradă, în care se văd zeci de autocare aducându-i pe demonstranți în oraș pentru ceea ce se anticipează a fi cea mai mare acțiune de protest organizată vreodată. Apoi un reporter transmite din mijlocul unui grup de manifestanți matinali de lângă Embankment. Fericirea de pe ecran e cam suspectă. Cu toții exultă la gândul că se vor afla împreună pe străzi, se îmbrățișează cu toții. Dacă-și închipuie – și s-ar putea să aibă dreptate – că tortura neîntreruptă și execuțiile sumare, purificarea etnică și genocidurile ocazionale sunt preferabile unei invazii, ar trebui să afișeze niște figuri mai sumbre. Avionul, avionul lui Henry, a trecut pe locul al doilea. Imaginile sunt aceleași, cu doar câteva detalii în plus: se bănuiește că incendiul a fost declanșat de un scurtcircuit. Lângă un grup de polițiști se văd și cei doi ruși – pilotul, un tip sfrijit cu un păr unsuros și copilotul, grasuț și surprinzător de vesel. Par foarte bronzăți, sau poate or fi din vreo republică din sudul Rusiei. Șansele tot mai mici de viață ale unei știri de senzație care s-a dovedit, în final, o dezamăgire – nu tu răufăcători, nu tu morți, nu tu consecințe neașteptate – sunt reînșuflețite de o controversă improvizată: a fost găsit un expert în aviație gata să califice drept imprudență faptul că s-a luat decizia de a îndrepta avionul în flăcări spre o zonă dens

populată când mai erau și alte opțiuni. Un reprezentant al autorității aeroportuare spune că n-a existat nici o amenințare pentru londonezi. Guvernul nu s-a pronunțat încă.

Închide televizorul, își trage un scaun și se așază la masă cu cana de cafea și telefonul alături. Înainte să-și înceapă ziua de sâmbătă, trebuie să sune la spital să vadă în ce stare sunt pacienții lui. I se face legătura la terapie intensivă și cere să vorbească cu asistenta de serviciu. Cât se duce cineva s-o cheme, aude pe fundal murmurul familiar, recunoaște vocea unui brancardier, zgomotul unei cărți sau al unui dosar trântit pe o masă.

Apoi aude vocea fără expresie a unei femei ocupate:

— Terapie intensivă.

— Deirdre? Credeam că Charles e de gardă weekendul ăsta.

— Are gripă, domnule Perowne.

— Ce face Andrea?

— Scorul Glasgow e cincisprezece, oxigenare bună, n-are semne de confuzie.

— Drenul endoventricular?

— Drenează încă în jur de cinci centimetri. Mă gândesc s-o trimit înapoi în salon.

— Minunat, spune Perowne. Poți să-i transmiți anestezistului că sunt de acord s-o mute? E pe cale să închidă, dar adaugă: Vă face necazuri?

— E prea copleșită de ce i s-a-ntâmplat, domnule Perowne. Tare ne mai place așa cum e acum.

Își ia cheile, mobilul și telecomanda pentru ușa de la garaj dintr-o farfurie de argint de lângă cărțile de bucate. Portofelul e-n buzunarul unui palton agățat într-o încăpere aflată în spatele bucătăriei și în fața cramei. Racheta de squash e sus, la parter, într-un dulap din spălătorie. Își pune un polar vechi și dă să activeze sistemul de alarmă, dar își aduce aminte că Theo e în casă. Când iese în stradă, după ce a închis ușa, aude țipetele pescărușilor care se întorc după bunătățile pe care le oferă orașul. Soarele e jos și doar o jumătate a scuarului - jumătatea lui - e în plină lumină. Se îndepărtează de scuar pe trotuarul ud care sclipește orbitor, uimit de prospețimea zilei. Aerul miroase a curat. Are impresia că pășește pe o suprafață naturală, în mijlocul unui peisaj sălbatic de coastă, pe un drum cu dale netede de bazalt pe care și-l amintește vag dintr-o vacanță din copilărie. Cârâitul pescărușilor e cel care i-l aduce în memorie. Îi revine în minte gustul stropilor împrôscați de valurile unei mări agitate și, când ajunge

pe Warren Street, își spune că nu trebuie să uite să se oprească la pescărie. Stimulat de cafea și, în sfârșit, de mișcare, precum și de perspectiva meciului, de atingerea plăcută a rachetei îmbrăcate în husă, mărește ritmul.

Străzile din această zonă sunt, de regulă, pustii în weekend, dar în față, pe Euston Road, o mare de oameni își croiește drum spre Gower Street, în timp ce pe carosabil, târându-se spre est, se înșiră, bară la bară, autocarele pe care le-a văzut la știri. Pasagerii lor și-au lipit fețele de geamuri, dorindu-și să fie și ei acolo, afară, împreună cu toți ceilalți. Bannerele spânzură în afară, împreună cu fulare inscripționate cu numele cluburilor de fotbal și cu cele ale orașelor din inima Angliei – Stratford, Gloucester, Evesham. Din rândurile mulțimii nerăbdătoare, câțiva se antrenează cu arsenalul de zgomote – un trombon, un claxon cu pară, o tobă mare. Izbucnesc câteva scandări de încălzire pe care, la început, nu le distinge. „Tam-tatam-tatam. Nu-atacați-Irakul.” Pancartele nu s-au înălțat încă în aer; atârână neglijent pe umeri. „Nu în numele meu” se aude de vreo zece ori. Egoismul blazat al acestei lozinci sugerează o lume cu totul nouă a protestului, una în care toți acești consumatori pretențioși de șampoane și sucuri vor să se simtă bine sau mai buni. Henry preferă apaticul „Jos cu asta sau aialaltă”. Trece o pancartă a unuia dintre

grupurile care au organizat marșul - Asociația Musulmanilor din Marea Britanie. Henry și-i amintește bine. Au explicat recent în ziare că lepădarea de credința Islamului se pedepsește cu moartea. După ei trece un banner care anunță Corul de Femei din Swaffham, apoi Evreii Împotriva Războiului.

Pe Warren Street cotește la dreapta. Acum i se deschide o priveliște spre est, spre Tottenham Court Road. Aici e o mulțime și mai mare, care se umflă neîncetat de la cei ce se revarsă, cu sutele, din stația de metrou. În lumina soarelui jos, siluetele se desprind și se contopesc într-o masă mai întunecată, dar se mai pot zări un chioșc improvizat de cărți și o tarabă cu hot-dog, așezată cu tupeu chiar în fața McDonald's-ului de la colț. Numărul copiilor și al bebelușilor din cărucioare e neașteptat de mare. În ciuda scepticismului său, Perowne, în teniși albi, strângându-și mai tare în mână racheta, simte seducția și emoția caracteristice unor asemenea evenimente; o mulțime care ia străzile în stăpânire, zecile de mii de străini care au un unic scop transmit o senzație de bucurie revoluționară.

Li s-ar fi putut alătura, cel puțin în spirit, pentru că nimic nu-l poate deturna de la meciul lui, dacă profesorul Taleb n-ar fi avut nevoie de clamparea unui anevrism al arterei cerebrale medii. În lunile care au urmat discuțiilor

lor, Perowne s-a cufundat în mai multe lecturi necesare despre regimul lui Saddam. A citit despre cum Stalin era sursa de inspirație a dictatorului, despre încrengătura de loialități familiale și tribale care îl susțineau la putere pe Saddam, despre palatele pe care acesta le dăruia drept recompensă. Henry a aflat amănunte înfiorătoare despre genocidurile din nord și din sud, despre purificarea etnică, despre sistemul complex de turnători, despre torturile bizare, despre gustul lui Saddam de a se implica personal în toate, de pedepsele stranii aplicate prin lege – însemnările cu fierul roșu și amputările. Evident, Henry a urmărit îndeaproape relatările despre măsurile luate împotriva chirurgilor care refuzau să facă aceste amputări. A ajuns la concluzia că răul fusese rareori mai inventiv, mai sistematic ori mai răspândit. Miri avea dreptate, era o republică a fricii. Henry a citit și faimoasa carte a lui Makiya. Principiul organizatoric al lui Saddam era, în mod clar, teroarea.

Perowne știe că atunci când un imperiu puternic – fie el Asirian, Roman sau American – pornește un război în numele unei cauze, istoria nu se va lăsa impresionată. De asemenea, se teme că invazia sau ocupația vor fi o porcărie. Demonstrații s-ar putea să aibă dreptate. Știe și că opiniile se nasc cu totul întâmplător; dacă nu l-ar fi întâlnit și admirat pe profesor, ar fi gândit cu totul altfel,

mai puțin ambivalent, despre războiul care se apropie. Opiniile țin de un joc al hazardului; prin definiție, nici unul dintre cei care se învârt acum pe lângă stația de metrou de pe Warren Street n-a fost torturat de regimul lui Saddam, nu are vreun cunoscut sau vreo rudă care să fi fost torturați, nici măcar nu știe mare lucru despre acel loc. Cei mai mulți nici n-au remarcat masacrele din zona locuită de kurzi, ori din cea locuită de șiiți, în sud, și brusc s-au trezit că îi doare de viețile irakienilor. Au motive întemeiate pentru opiniile lor, printre care se numără și preocuparea pentru propria siguranță. Se spune că Al-Qaeda, care-i urăște deopotrivă pe Saddam cel ateu și pe opozanții șiiți, va fi provocată de un atac asupra Irakului și se va răzbuna pe orașele pașnice din Occident. Urmărirea propriilor interese e o cauză destul de onorabilă, dar lui Perowne nu i se pare, spre deosebire de convingerile manifestanților, că ar deține controlul absolut asupra discernământului moral.

Snack-barurile de pe stradă sunt închise peste weekend. Doar magazinul de instrumente muzicale și chioșcul de ziare au rămas deschise. În fața bistroului Rive Gauche, proprietarul spală trotuarul cu o găleată de zinc, ca la Paris. Un bărbat se îndreaptă spre Perowne, venind din direcția mulțimii; are fața rozalie, o șapcă de baseball pe cap și e îmbrăcat cu o geacă galbenă

fluorescentă; târăște după el o roabă și mătură rigola, în slujba consiliului municipal. Pare neobișnuit de hotărât să facă o treabă serioasă și vâra colțul măturii în toate ungherele bordurii ca să scoată resturile. Nu-ți prea vine să te uiți la el, să admiri energia și perfecțiunea muncii lui, ca o acuzație tăcută la adresa unei dimineți de sâmbătă. Ce ar putea fi oare mai inutil decât această îndeletnicire domestică adusă la scară urbană, prost plătită, când în spatele lui, la celălalt capăt al străzii, cutii de suc și cești de hârtie se adună văzând cu ochii la picioarele demonstranților strânși dinaintea McDonald's-ului de la colț. Și dincolo de ei, în partea cealaltă a metropolei, o furtună zilnică de gunoaie. Când cei doi trec unul pe lângă celălalt, privirile li se întâlnesc, indiferente. Măturătorul are albul ochilor tivit cu o nuanță galbenă care bate în roșu de-a lungul pleoapelor. Pentru o clipă amețitoare, Henry se simte legat de celălalt bărbat, ca și cum s-ar afla pe un balansoar, ținându-se de o axă care i-ar putea arunca pe unul în viața celuilalt.

Perowne își mută privirea și-și încetinește pașii înainte să ajungă la fostele grajduri unde-și ține mașina. Cât de odihnitor trebuie să fi fost, într-o altă epocă, să știi că ești bogat și să crezi că o forță supranaturală, omniscientă, le distribuise oamenilor propria lor situație socială. Și să nu înțelegi cum credința era pusă în slujba

propriei tale prosperități - o formă de anozognozie, un termen util din psihiatrie care desemnează neputința de a-ți conștientiza propria condiție. Dar acum, când credem că înțelegem, cum stau lucrurile? După experimentele nimicitoare ale secolului nu de mult apus, după atâtea infamii, după atâtea morți, un agnosticism pretențios s-a clădit în jurul acestor chestiuni privind justiția și redistribuirea bogăției. Gata cu ideile mărețe. Lumea trebuie să progreseze, dacă îi e dat, cu pași mărunți. Oamenii au cel mai adesea o viziune fatalistă asupra vieții - să-și câștige existența măturând străzile nu-i altceva decât un ghinion. Nu trăim într-o epocă vizionară. Străzile trebuie să fie curate. Ghinionistii n-au decât să se înscrie la ajutor social.

Coboară o pantă ușoară, pavată cu piatră cubică alunecoasă, spre locul unde proprietarii de case ca a lui își țineau odată caii. Acum, cei care-și permit își răsfășă în garaje mașinile. Pe inelul cheii lui se află o telecomandă micuță, cu infraroșii, pe care apasă ca să ridice o ușă zăngănitoare de oțel. Smuciturile mecanice scot la iveală, în ușa grajdului, un bot lung și niște ochii scăpărători, fremătând de nerăbdare să li se redea libertatea. Un Mercedes S500 argintiu cu tapițerie din piele crem, de care nu se mai simte jenat. Nici măcar nu ține la el - este doar aspectul plăcut al acelei părți mult

prea generoase din bunurile lumii care-i aparține lui. Dacă n-ar fi fost a lui, încearcă el să se convingă, ar fi fost a altcuiva. N-a condus-o de o săptămână, dar în beznă garajului fără nici un fir de praf mașinăria emană o căldură animală. Deschide portiera și se așază pe scaun. Îi place s-o conducă îmbrăcat în echipamentul lui jerpelit de sport. Pe scaunul de lângă șofer zace un număr mai vechi din *Revista de neurochirurgie* în care se află un articol de-al său despre un congres ținut la Roma. Își aruncă racheta peste el. Theo e cel care o dezaprobă cel mai tare, zice că e o mașină de doctor, ca și cum asta ar fi o sentință fără drept de apel. Daisy, pe de altă parte, spune că Harold Pinter are, parcă, una la fel, ceea ce însemna că era în regulă din punctul ei de vedere. Rosalind l-a încurajat s-o cumpere, considerând că duce o viață mult prea austeră, vinovat de austeră, și că să nu-ți cumperi niciodată haine sau o sticlă de vin bun e ușor nefiresc. Încă trăiește ca un student abia ieșit din facultate. A venit timpul să se mai împlinească și el.

Luni de zile a condus-o lăsând impresia că vrea să-și ceară scuze, rareori în viteza a patra, ezitând să depășească, acordând tot timpul prioritate, făcând loc cu scrupulozitate celorlalte mașini mai ieftine. S-a lecuit în sfârșit în urma unei excursii la pescuit în nordul Scoției, împreună cu Jay Strauss. Sedus de drumul liber și de Jay

care nu contenea să preamărească, exaltat, „geniul luteran”, Henry s-a acceptat în postura de proprietar, de stăpân al vehiculului său. De fapt, întotdeauna s-a considerat, tacit, un bun șofer: la fel ca în sala de operație, e ferm, precis, defensiv atât cât trebuie. Au pescuit păstrăvi cafenii în râurile și lacurile din jurul Torridonului. Într-o după-amiază umedă, aruncând o privire peste umăr în timp ce lansa, Henry și-a zărit mașina la vreo sută de metri depărtare, parcată într-o rână, pe un dâmb, proiectată, în lumina blândă, pe fundalul mestecenilor, florilor de iarbă-neagră și al cerului plumburiu, prevestitor de furtună – exact ca într-o reclamă – și a avut, pentru prima oară, o senzație de ușoară și totodată amețitoare bucurie pe care ți-o dă posesiunea. E, desigur, posibil, e permis să iubești un obiect neînsuflețit. Dar acel moment a reprezentat punctul culminant al poveștii de iubire; de atunci, sentimentele s-au atenuat treptat, lăsând loc doar unei plăceri ocazionale. Mașina îi provoacă o vagă satisfacție în clipa când o conduce; în restul timpului, abia dacă se gândește la ea. Exact așa cum și-au dorit și cum au promis fabricanții ei, a devenit parte din el.

Dar anumite mărunțișuri continuă să-l entuziasmeze, cum ar fi felul în care mașina toarce fără să simți nici o vibrație; doar turometrul arată că merge motorul. Dă

drumul la radio, care revarsă un ropot de aplauze susținute, pline de respect, iese din garaj, lăsând ușa de oțel să coboare în urma lui, o ia pe străduțe și face la stânga, intrând din nou pe Warren Street. Clubul de squash se află pe Huntley Street, într-un fost sanatoriu – foarte aproape, dar și-a luat mașina pentru că mai are niște drumuri de făcut mai târziu. În mod nerușinat, îi place mai mult orașul văzut din mașină, unde aerul filtrat și muzica susurând din aparatura hi-fi conferă mai mult patos până și celor mai neînsemnate detalii – un trio de Schubert înnobilează străduța îngustă pe care mașina sa se strecoară acum. Se îndreaptă spre sud ca să facă un ocol, apoi să traverseze Tottenham Court Road și s-o ia spre est. Cleveland Street era cunoscută odată pentru fabricile sale mizerabile de confecții și pentru prostituatele sale. Acum, aici au răsărit restaurante grecești, turcești și italienești – genurile de localuri care nu sunt menționate niciodată în ghiduri –, cu terase unde oamenii mănâncă vara. Un tip care repară computere vechi, un magazin de țesături, o cizmărie și, puțin mai jos, o prăvălie cu peruci, frecventată asiduu de travestiți. Este întruchiparea perfectă a unei străzi dintr-un oraș – diversă, sigură pe sine, obscură. Și în acest moment își amintește sursa sentimentului său vag de vinovăție ori jenă: disponibilitatea de a se lăsa convins că lumea s-a

schimbat ireversibil, că străzi inofensive ca aceasta și viața plină de toleranță pe care le întrupează pot fi nimicite de noul inamic – bine organizat, tentacular, plin de ură și de un zel extrem de concentrat. Ce apocaliptic sună toate temerile astea în plină zi, când existența însăși a străzilor și a oamenilor care le populează reprezintă propria lor justificare, propria lor asigurare. Lumea nu s-a schimbat în mod fundamental. E un răsfăț să vorbești despre o criză de o sută de ani. Crize au fost dintotdeauna, iar terorismul islamic se va domoli, odată cu războaiele recente, schimbările climatice, politicile privind comerțul internațional, deficitul de terenuri și apă potabilă, foametea, sărăcia și toate celelalte.

Ascultă crescendourile și descrescendourile line ale piesei de Schubert. Strada e minunată, iar orașul, grandioasa realizare a celor vii și a tuturor celor morți care au locuit vreodată aici, este minunat la rândul lui, robust. Nu se va lăsa prea ușor distrus. E prea bun ca să-l lași să se ducă de râpă. De-a lungul secolelor, viața de aici s-a îmbunătățit constant pentru majoritatea oamenilor, în ciuda drogaților și a cerșetorilor de azi. Aerul a devenit mai respirabil, somonii saltă iar în apele Tamisei, iar vidrele se întorc. La toate nivelurile – material, medical, intelectual, senzual –, e mai bine pentru aproape toată lumea. Profesorii lui Daisy de la

universitate considerau demodată și ridicolă ideea de progres. De indignare, Perowne strânge mai tare volanul cu mâna dreaptă. Își amintește cuvintele lui Medawar¹⁰, pe care-l admiră: „Să iei în derâdere progresul reprezintă imbecilitatea ultimă, suprema sărăcie a spiritului și meschinărie a minții”. Da, e o prostie să se amăgească cu suta aia de ani. Când Daisy se afla în ultimul an la universitate, a participat la o zi a porților deschise. Tinerilor profesori de acolo le place să vadă viața modernă ca o succesiune de calamități. E stilul lor, modul lor de a se da deștepți. Nu e cool, nici o dovadă de profesionalism să consideri eradicarea pojarului drept una dintre realitățile vieții moderne. Sau recenta propagare a democrației. Seara, unul dintre ei a ținut o conferință despre perspectivele civilizației noastre consumiste și tehnologizante: nu sunau prea optimist. Dar, dacă starea actuală de lucruri ar fi distrusă, viitorul ne va privi ca pe niște zei, cu siguranță pe noi, cei din orașul ăsta, zei norocoși, binecuvântați de belșugul supermarketurilor, de accesul la torente de informații, de haine călduroase ușoare ca fulgul, de speranța de viață în continuă creștere, de mașinării uimitoare. Este o epocă a mecanismelor uimitoare. Telefoane mobile puțin

¹⁰ Peter Brian Medawar (1915-1987), celebru imunolog britanic de origine arabă. Laureat al Premiului Nobel pentru medicină în 1960.

mai mari decât urechea. Vaste arhive muzicale înmagazinate într-un obiect cât o mână de copil. Camere foto cu ajutorul cărora poți să transmiți imaginile oriunde în lume. Mașină ingenioasă în care călătorește chiar acum și-a comandat-o, comod, prin intermediul unui aparat de pe biroul lui, legat la Internet. Sistemul stereotactic de ghidare tomografică de care s-a folosit ieri a schimbat modalitatea de efectuare a biopsiilor. Sunetele redată digital îi unesc pe cei doi chinezi, un el și o ea, care se plimbă de mână și ascultă muzică la cele două perechi de căști conectate la CD playerul lor. Și iată-o pe fata aceea zveltă, în trening, care parcă plutește în căruciorul ei electric cu trei roți, tot-teren. De fapt, toți cei care trec pe această stradă plăcută, fără pretenții par destul de fericiți, cel puțin la fel de mulțumiți ca și el. Dar pentru profesorii de la universitate, pentru omenire în general, e mai la îndemână să analizeze sărăcia; cu fericirea, e mult mai complicat.

Pradă unei dispoziții de agresivă celebrare a epocii contemporane, Perowne își întoarce Mercedes-ul spre est, pe Maple Street. Satisfacția sa are, parcă, nevoie să înfrunte entități spectrale, persoane plăsmuite de propria-i imaginație pe care să le poată învinge. Se simte așa uneori, înaintea unui meci. Ceea ce nu-l prea încântă, dar nu poate stăpâni decât parțial valurile de

gânduri care îl inundă la fiecare secundă – curgerea, zgomotul alb al gândului solitar este controlată de starea sa emoțională. Poate că nu e fericit deloc, ci doar încearcă să-și ridice moralul. Trece pe lângă clădirea de la picioarele Post Office Tower-ului – pare mai puțin urâtă azi, cu poarta ei de aluminiu, armăturile ei albastre, suprafețele geometrice ale ferestrelor și grătarele de ventilație care o fac să arate ca un tablou de Mondrian. Dar mai încolo, unde Fitzroy se unește cu Charlotte Street, cartierul e împânzit de clădiri de birouri meschine și locuințe studentești – ferestre care nu se închid bine, ambiții mărunte, precaritate. Când plouă și ești în dispoziția aferentă, poți să-ți închipui că te afli în Varșovia comunistă. Doar când vor fi dărâmate o să înceapă să-ți placă.

Henry merge acum paralel cu Warren Street, la două intersecții distanță înspre sud. Dispoziția sa mentală, provocată de o stare de fericire amestecată cu o doză de agresivitate, continuă să-l tulbure. Pe măsură ce se apropie de Tottenham Court Road, recurge la o rutină familiară, trecând în revistă evenimentele recente care ar fi putut să-i provoace această stare. A făcut dragoste cu Rosalind, e sâmbătă dimineață, asta e mașina sa, nimeni din avion n-a murit, îl așteaptă un meci, fata aia, Chapman, și ceilalți pacienți de ieri sunt stabili, Daisy

vine acasă - astea-s lucrurile pozitive. Dar pe de altă parte? Pe de altă parte, pune o frână. În mijlocul lui Tottenham Court Road, un polițist cu o geacă galbenă, cu motocicleta sprijinită alături, îi face semn să oprească. Evident, accesul pe stradă e interzis din cauza marșului. Ar fi trebuit să-și dea seama. Dar Perowne continuă să înainteze, încet, prefăcându-se că n-ar ști, că poate fi iertat - la urma urmei, nu vrea decât să traverseze strada, nu să meargă pe ea; sau cel mult o să aibă parte de ceea ce i se cuvine: o dramoletă dintre un polițist ferm, dar conciliant și cetățeanul grav și concesiv.

Se oprește la intersecția celor două străzi. Într-adevăr, polițistul vine spre el, aruncând o privire în lungul străzii, spre demonstranți, având întipărit pe chip un zâmbet tolerant care sugerează că el însuși ar fi bombardat Irakul, cu mult timp în urmă, și alte multe țări pe deasupra. Din spatele volanului, Perowne îi răspunde relaxat, cu un surâs colegial, cu gura închisă, dar, brusc, două lucruri se întâmplă simultan. În spatele polițistului, pe partea cealaltă a străzii, trei bărbați, dintre care doi înalți, iar unul scund și îndesat, ies în grabă dintr-un bar de striptease, Spearmint Rhino, aproape împiedicându-se în efortul lor de a nu fugi. Când ajung la colțul străzii pe care vrea s-o ia Perowne, nu se mai stăpânesc. O rup

la fugă, tipul cel scund chinuindu-se să-i ajungă din urmă, spre o mașină parcată lângă bordură.

Celălalt lucru care se petrece este că polițistul, fără să-i vadă pe cei trei, se oprește pe neașteptate și-și ridică o mână la urechea stângă. Dă din cap, spune ceva în microfonul fixat dinaintea gurii și se întoarce la motocicletă sa. Apoi, amintindu-și ce voia să facă, se uită în spate. Ochii li se întâlnesc, iar Perowne, cu o privire umilă, întrebătoare, arată vizavi, spre University Street. Polițistul ridică din umeri, apoi dă din cap și face un gest ca și cum ar spune: Fă-o, dar repede. Ce dracu'. Demonstrații se află încă în capătul celălalt al străzii, iar el a primit noi instrucțiuni.

Perowne n-a întârziat la meci și nici nu-i prea nerăbdător să traverseze strada. Îi place mașina sa, dar nu l-au interesat niciodată performanțele de care e capabilă, cum ar fi accelerația de pe loc. Își imaginează că e impresionantă, dar n-a testat-o niciodată. E prea bătrân să mai pornească cu scârțâit de roți la semafor. Bagă într-a-ntâia și se asigură cu grijă în stânga și-n dreapta, deși e o stradă cu sens unic; știe că pietonii ar putea să vină din ambele direcții. Dacă ar traversa în viteză cele patru benzi, ar fi nepoliticos față de polițistul care și-a pornit deja motocicletă. Perowne nu vrea să-i creeze probleme cu superiorii. Ceva din gestul lui i-a

transmis că trebuie să se miște rapid. În momentul în care Mercedes-ul a parcurs deja cei douăzeci-douăzeci și cinci de metri până la intrarea în University Street, unde Perowne trece într-a doua, are probabil vreo treizeci de kilometri de oră. Poate patruzeci. Cincizeci maximum. Și, când schimbă într-a-treia, încetinește, căutând strada pe care să facă la dreapta înainte de Gower Street, blocată la rândul ei.

Mișcarea îi readuce brusc în minte lista sa, cauzele proxime și distale ale stării sale afective. În cazul unei introspecții, o secundă înseamnă mult timp. Îndeajuns de mult cât să-l facă pe Henry să se oprească asupra factorilor negativi, îndeajuns de mult cât să-i permită să se gândească, ori să simtă, fără să descompună gândul în sintaxă și în cuvinte, că starea lumii e cea care îl îngrijorează cel mai tare, iar demonstrații sunt aici ca să-i reamintească asta. Lumea trebuie că s-a schimbat în chip fundamental, iar problema e gestionată fără tact, mai ales de americani. O mulțime de oameni de pe planeta asta, aflați mereu în legătură și bine organizați, l-ar ucide, i-ar ucide familia și prietenii numai ca să demonstreze ceva. Numărul posibilelor victime nu mai e în discuție; o să fie și mai mulți morți, probabil chiar în orașul ăsta. E așa de înspăimântat, că nu poate înfrunta această realitate? Afirmările și întrebările nu se

articulează în cuvinte. Le trăiește ca pe niște ridicări din umeri mentale urmate de un impuls interogativ. Acesta este limbajul preverbal pe care lingviștii îl numesc „mentaleză”. E mult spus limbaj, mai degrabă o matrice de modele variabile, consolidând și comprimând sensul într-o fracțiune de secundă, amalgamându-l cu nuanța sa afectivă distinctă, ea însăși mai degrabă o culoare. Un galben grețos. Chiar dacă ai avea darul conciziei, asemenea unui poet, și tot ți-ar trebui sute de cuvinte și minute bune ca s-o descrii. Așa că, în clipa în care o străfulgerare roșie trece brusc prin stânga câmpului său vizual, ca o formă conturată pe retină într-un acces de insomnie, are deja însușirea unei idei, o idee nouă, neașteptată și periculoasă, dar întru totul a sa, și nu a lumii exterioare.

Se strecoară cu o abilitate instinctivă prin spațiul mărginit, la dreapta, de banda pentru biciclete, demarcată printr-o bordură, iar la stânga, de un șir de mașini parcate. Și din acest șir țâșnește gândul. Odată cu el, pocnetul unei oglinzi retrovizoare, retezate dintr-o lovitură, și scâncetul tablei supuse unei presiuni în clipa în care două mașini se scurg printr-un spațiu larg cât pentru una. Decizia instantanee a lui Perowne, în momentul impactului, este de a accelera și, în același timp, de a smuci volanul la dreapta. Se aud și alte

sunete – zornăitul în staccato al mașinii roșii din stânga sa care zgârie cinci-șase mașini parcate și bufnetul scos de cauciucul care izbește betonul, asemenea unei bătăi din palme amplificate, când Mercedes-ul se urcă pe bordura benzii pentru biciclete. Roata din spate atinge, la rândul ei, bordura. L-a depășit pe intrus și frânează. Mașinile se opresc la treizeci de metri una de alta, motoarele au tăcut și, pentru o clipă, se instaurează liniștea, și nimeni nu se dă jos.

*

* *

După standardele contemporane ale accidentelor în trafic – Henry a lucrat cinci ani la Camera de Gardă – acesta poate fi considerat un incident minor. E imposibil să fie cineva rănit, iar el nu va trebui să-și asume rolul doctorului aflat întâmplător la locul faptei. Lucru care s-a întâmplat de două ori în ultimii cinci ani, în ambele cazuri fiind vorba de un atac de cord, prima dată în timpul unui zbor spre New York, a doua oară într-un cinematograful sufocant din Londra, într-o zi caniculară de iunie; ambele situații s-au dovedit complicate și n-au avut rezultate satisfăcătoare. Nu e în stare de șoc, nu e nici ciudat de calm, nici exaltat, simțurile nu-i sunt amortite, acuitatea

vizuală nu i-a sporit în chip neobișnuit, nu tremură nici un pic. Aude pocnetul metalului fierbinte care se contractă. Simte doar o iritare crescândă, mai puternică decât orice precauție normală. Nici nu mai trebuie să se uite – toată partea stângă a mașinii e făcută praf. Își imaginează deja cum vor arăta săptămânile următoare, munții de hârtoage, solicitările de plată a daunelor trimise societății de asigurare, telefoane peste telefoane, amânările de la garaj. Ceva original și arhaic i-a fost răpit mașinii sale, ceva ce nu va mai putea fi în veci restituit, indiferent de cât bine ar repara-o. Plus impactul resimțit de puntea față, de pivoți, de acele componente misterioase care invocă esența torturii prelungite – cremalieră și pinion. Mașina sa nu va mai fi niciodată la fel. E iremediabil stricată, la fel e și ziua lui de sâmbătă. N-o să mai ajungă la meci.

În primul rând, simte cum se intensifică în el un sentiment eminamente modern – dreptatea șoferului, o dorință arzătoare de dreptate îngemănată cu ura, un sentiment în slujba căruia diferite expresii bătucite i se rostogolesc în minte, reînsuflețite, purificate de clișee: a ieșit brusc din rând, n-a semnalizat, dobitocul naibii, nici măcar nu s-a asigurat, la ce dracu' are oglinzi, mama lui de cretin. Singura persoană din lume pe care o urăște se află în mașina din spate și Henry va trebui să discute cu

ea, să se confrunte cu ea, să schimbe informații despre asigurare – când, în loc de toate astea, ar fi putut, să joace squash. Se simte depășit, părăsit. Parcă se și vede: îndepărtându-se pe o străduță, într-o altă versiune, mult mai verosimilă, a lui însuși, ca un unchi bogat care dispare, adâncit în meditație și zâmbitor, conducând fără griji în propria lui zi de sâmbătă, lăsându-l singur și nefericit, abandonat noului său destin neverosimil, ineluctabil. Dar asta este realitatea. Faptul că și-o spune îl trădează: cât de puțin crede că așa stau lucrurile. Își ridică racheta de pe podeaua mașinii și o așază la loc pe revistă. Mâna sa dreaptă se află pe mânerul portierei. Dar încă nu face nici o mișcare. Se uită în oglinda retrovizoare. Are motive să fie prudent.

Așa cum se aștepta, în mașina din spate se zăresc trei capete. Cum e predispus la supoziții hazardate, încearcă să gândească la rece. Din câte știe, striptease-ul e o îndeletnicire legală. Dar dacă i-ar fi văzut pe cei trei indivizi ieșind în grabă sau chiar pe furiș de la Wellcome Trust sau de la British Library, ar fi coborât din mașină fără să mai stea pe gânduri. Faptul că alergau îi spune că ar putea fi chiar mai enervați decât el din cauza întârzierii. Mașina e un BMW seria 5, automobil pe care el îl asociază, fără motiv, cu delincvența și traficul de droguri. Și sunt trei tipi, nu unul singur. Cel mai scund

stă pe locul de lângă șofer și vede cum portiera de pe partea aceea se deschide, urmată imediat de cea a șoferului și de cea din stânga spate. Perowne, care nu vrea să fie surprins stând jos, coboară din mașină. Acel interval de treizeci de secunde a conferit situației particularitatea unui joc în care toate calculele au fost deja făcute. Cei trei vor fi având motivele lor dacă se țin deoparte și plănuiesc următoarea mișcare. E important, își spune Perowne în timp ce dă roată mașinii, să țină minte că el are dreptate și că e furios. Și trebuie să fie vigilent. Dar gândurile astea nu-i sunt deloc de ajutor, așa că se hotărăște să se lase în voia confruntării, mai bine decât să-și bată capul cu regulile de bază. Tinde să-i ignore, să se țină departe de ei, ceea ce și face: înconjoară botul Mercedes-ului să se uite la partea avariată. Dar chiar și când rămâne acolo, cu mâinile în șolduri, într-o poză care trădează un sentiment ultragiatic al proprietății, îi supraveghează cu coada ochiului pe cei trei care înaintează acum în grup.

La prima vedere, nu pare a fi nici o stricăciune. Oglinda laterală e intactă, pe uși nu există urme; în mod uimitor, vopseaua argintie metalizată e intactă. Se apleacă puțin, în așa fel încât lumina să cadă într-un alt unghi. Își trece ușor mâna de-a lungul caroseriei, ca și cum ar ști ce caută. Nu există nimic. Nici o zgârietură. În

termeni tehnici, asta îl cam dezavantajează. N-are nimic care să îi justifice furia. Dacă există vreo stricăciune, atunci e una invizibilă, undeva între roțile din față.

Cei trei s-au oprit să se uite la ceva de pe stradă. Bărbatul cel scund, îmbrăcat într-un costum negru, atinge cu vârful pantofului oglinda smulsă a BMW-ului, răsturnând-o așa cum faci cu stârvul unui animal. Unul din ceilalți doi tipi, un tânăr înalt cu o față lungă și funebră de cal, o culege de pe jos și o cântărește în mâini. Se uită la ea cu toții, apoi, la o remarcă a individului cel scund, își întorc simultan fețele către Perowne, cu o curiozitate subită, ca o căprioară surprinsă în pădure. Pentru prima oară acestuia îi trece prin minte că s-ar putea să fie în pericol. Oficial închisă la ambele capete, strada e complet goală. În spatele celor trei, pe Tottenham Court Road, un șir fărâmițat de protestatari se îndreaptă spre sud ca să se reunească cu grupul principal. Perowne își aruncă un ochi peste umăr. Acolo, în spatele lui, pe Gower Street, a început marșul propriu-zis. Mii de oameni strânși într-o singură coloană compactă se îndreaptă spre Picadilly, cu bannerele înclinate eroic în față, ca într-un poster revoluționar. Fețele, mâinile și hainele lor emană o culoare vie, ca o căldură caracteristică umanității înfrățite. Pentru mai

mult dramatism, mășăluiesc în tăcere, în ritmul funerar al tobelor.

Cei trei bărbați își reiau mersul. La fel ca mai înainte, individul cel scund – are vreo 1,65 sau poate 1,68 – merge în față. Are un umblat aparte, își ține trunchiul puțin răsucit și înclinat, ca și cum ar împinge o barcă pe o porțiune cu apă lină a unui râu. Barcagiul de la Spearmint Rhino. Poate că ascultă muzică la căști. Unii oameni nu pot să trăiască fără un fundal sonor, nici măcar atunci când au ceva de împărțit. Ceilalți doi au alură de subordonați, de aghiotanți. Poartă adidași, treninguri cu glugă – moda străzii, atât de răspândită, încât și-a pierdut orice caracteristică. Theo se îmbracă adeseori așa când n-are chef să se gândească la ce să-și pună pe el, zice el. Tipul cu față de cal încă ține în mâini oglinda laterală, probabil ca să demonstreze ceva. Răpăitul neobosit al tobelor n-are darul de a ușura situația și faptul că atâția oameni sunt așa de aproape, ignorându-i prezența, îl face pe Henry să se simtă și mai singur. E mai bine să arate că e ocupat. Se apleacă să se uite mai îndeaproape la mașină și observă sub cauciucul din față o cutie de Cola strivită. În sfârșit vede, cu un sentiment deopotrivă de ușurare și de iritare, o porțiune neregulată pe portiera din față, pe care vopseaua e mățuită, ca și cum ar fi fost frecată cu un șmirghel fin.

Aici trebuie să fi fost zona de impact, care se întinde pe vreo șaizeci de centimetri. Cât de bine a acționat când a smucit de volan înainte să frâneze. Se simte mai sigur pe sine și se îndreaptă ca să-i întâmpine pe cei trei bărbați care se opresc în fața lui.

Spre deosebire de colegii lui – psihopații chirurgiei –, Hary nu prea gustă înfruntările. Nu e genul care să facă uz de forță. Dar experiența clinică e, în primul rând, un proces abraziv, care te întărește și-ți tocește simțurile. Pacienții, rezidenții, rudele victimelor și conducerea, nu în ultimul rând – de-a lungul a două decenii, au existat, inevitabil, destule momente când a trebuit să-și apere punctul de vedere, să se explice, să tempereze o izbucnire de furie. Și sunt multe lucruri în joc – în cazul colegilor, probleme de ierarhie și orgoliu profesional, cheltuirea aiurea a fondurilor spitalului, în cazul pacienților, pierderea unei funcții a corpului, în cazul rudelor, un soț sau un copil mort pe neașteptate – lucruri evident mai serioase decât o mașină zgâriată. Mai ales când e vorba de pacienți, momentele respective emană un soi de puritate, de inocență; totul e jupuit până la esența vieții – memorie, văz, capacitatea de a recunoaște chipuri, durere cronică, funcție motorie, chiar conștiința de sine. În fundal, pâlpâie chestiunile care țin de știința medicală, minunile ei, încrederea pe care o

insuflă și, în pofida a toate acestea, vasta ignoranță care plutește încă, în ciuda unor mici progrese, în jurul creierului, al minții și al relației dintre acestea două. Perforarea curentă a cutiei craniene, soldate cu succese modeste, constituie o aventură relativ recentă. Inevitabil, uneori survin și dezamăgiri și, când în birou începe înfruntarea cu rudele, nimeni nu mai stă să se gândească cum să se comporte sau ce să spună, nimeni nu se mai supraveghează. Toți își dau drumul.

Printre cunoștințele lui Perowne se numără acei medici care nu se ocupă de creier, ci de minte, de afecțiunile conștiinței; acești colegi adoptă o tradiție, un set de prejudecăți arareori enunțate astăzi, potrivit cărora neurochirurgii nu sunt altceva decât niște nebuni aroganți și ageamii înarmați cu instrumente grosolane, niște vraci cărora li s-a dat voie să se ocupe de cel mai complex obiect din universul cunoscut. Când o operație nu reușește, pacientul sau rudele îmbrățișează această viziune. Dar e prea târziu. Cuvintele devin atunci tragice și sincere. Indiferent cât de înfricoșător de directe se dovedesc aceste încleștări, indiferent cât îl afectează când un pacient nu-și amintește sau nu e dispus să-și amintească faptul că i se prezentaseră răspicat riscurile, indiferent de cât de sigur e că, în sala de operație, a făcut tot ce-i permiteau știința și tehnica actuale,

Perowne iese din toate acestea nu doar liniștit – e clar că nu a reușit să reducă îndeajuns nivelul așteptărilor –, ci vag purificat: a avut loc un schimb fundamental uman, la fel de elementar precum dragostea.

Dar aici, pe University Street, e imposibil să nu-ți dai seama că stă să înceapă o întreagă mizanscenă. Îmbrăcat ca o sperietoare, cu polarul lui vechi și puloverul mâncat de molii, în pantalonii pătați de vopsea și prinși în talie cu un șnur, stă lângă mașina lui puternică. Are un rol de jucat și nu există scăpare. Este, așa cum le place oamenilor să spună, o dramă urbană. Un secol de filme și o jumătate de secol de televiziune au făcut ca totul să pară fals. Artificiu pur. Iată mașinile, iată-i pe proprietari. Iată-i pe tipi, pe străini, al căror respect de sine e în joc. Cineva își va impune voința și va câștiga, în timp ce celălalt va bate în retragere. Cultura populară, printr-o continuă repetiție, a netezit această practică, acest patrimoniu genetic străvechi care impregnează mașinațiile broaștelor-bou, ale cocoșilor și cerbilor. Și, în ciuda codului vestimentar variat și lejer, există reguli la fel de elaborate precum acea *politesse* a curții de la Versailles, pe care nici un set de gene nu le poate reda. Pentru început, cum stau acolo, unul în fața celuilalt, nu e permis să admiți că te simți stânjenit sau să recunoști ironia tiranică a situației: din capătul străzii

răzbate până la ei zgomotul pașilor și răpăitul tobelor tribale ale negustorilor păcii. Mai mult, nimic nu poate fi anticipat, dar tot ceea ce se va întâmpla, din momentul în care se va întâmpla, va fi exact ceea ce era scris să se întâmple.

— O țigară?

Exact. Nu putea să înceapă decât așa.

Cu un gest demodat, celălalt șofer îi oferă pachetul cu o smucitură a încheieturii, ceea ce face ca țigările fără filtru să se aranjeze ca tuburile unei orgi. Mâna care se întinde către Perowne e mare în raport cu înălțimea bărbatului, albă ca hârtia, cu smocuri de păr negru pe dosul palmei, acoperindu-i până și articulațiile interfalangeale distale. Tremorul persistent atrage atenția profesională a lui Perowne. Poate că nesiguranța mâinii ar trebui să-l mai liniștească.

— Nu fumez, mersi.

Celălalt își aprinde una și suflă fumul pe lângă Perowne care se găsește deja în dezavantaj – nu e destul de bărbat ca să fumeze și, mai important, ca să ofere daruri. E esențial să nu dea dovadă de pasivitate. Trebuie să urmeze mutarea lui. Își întinde mâna.

— Henry Perowne.

— Baxter.

— Domnul Baxter?

— Baxter.

Mâna lui Baxter e mare, a lui Henry o idee mai mare, dar nici unul nu încearcă să-și arate forța. O strângere de mână ușoară și rapidă. Baxter e unul dintre acei fumători ai căror pori emană un miros, un parfum uleios al viciului său. Usturoiul are un efect similar în cazul altora. S-ar putea să fie o disfuncție a rinichilor. E un bărbat agitat, cu o față mică, sprâncene groase și un păr șaten-închis tuns perie. Are o gură cu buze țuguiate, căreia pilozitatea facială, deși bine rasă, îi accentuează impresia de bot de animal. Înfrățișarea generală de maimuță e întărită de umerii căzuți; mușchiul trapez dezvoltat arată că petrece mult timp la sala de forță ca să compenseze, probabil, statura mică. Costumul în stilul anilor '60 – croiala strâmtă, revere mari, pantalonii fără pense, cu talie joasă – e încheiat într-un singur nasture și cam stă să plesnească. Stofa e de asemenea întinsă în jurul bicepsilor. Se răsuțește și se îndepărtează puțin de Perowne, apoi se întoarce brusc. Lasă impresia unei agitații și a unei irascibilități continue, a unei energii distructive care așteaptă să fie eliberată. Pare gata să lovească dintr-o clipă într-alta. Perowne e la curent cu o parte din studiile actuale asupra violenței. Nu are întotdeauna un substrat patologic; organismele sociale egoiste găsesc uneori violența drept ceva absolut

rațional. Printre teoreticienii jocului și criminologii radicali, moștenirea lui Thomas Hobbes câștigă tot mai mult teren. Pentru a-i ține în frâu pe turbulenți, pe criminali, intervine faimoasa „putere comună” care să le insuflă tuturor teama și respectul – o formă de guvernământ, un braț al statului, căruia îi este acordat, de bunăvoie, monopolul asupra folosirii în mod legitim a violenței. Dar traficanții de droguri și proxeneții, precum și alții care trăiesc în afara legii, nu prea sunt dispuși să sune la numărul de urgență ca să cheme Leviathanul¹¹; ei își rezolvă neînțelegerile în felul lor.

Perowne, cu aproape treizeci de centimetri mai înalt decât Baxter, se gândește că, dacă se ajunge la cafteală, ar cam trebui să-și păzească testiculele. O precauție absolut ridicolă; nu s-a mai bătut de când avea opt ani. Trei contra unul. Pur și simplu n-o să permită să se ajungă aici.

Imediat ce și-au strâns mâna, Baxter zice:

— Cred că ești gata să-mi spui cât de rău îți pare.

Se uită în urmă, dincolo de Mercedes, la mașina lui parcată de-a curmezișul străzii. Mai în spate, pe

¹¹ Aluzie la *Leviathan* (1651), opera filozofului englez Thomas Hobbes (1588-1679), în concepția căruia omul e descris ca o ființă animată, în mod natural, de dorință și teamă. Pentru a trăi în societate, omul trebuie să renunțe la drepturile sale în favoarea unui suveran absolut – statul (întruchipat de Leviathan), care instituie ordinea.

portierele a vreo cinci-șase mașini parcate se întinde, la treizeci de centimetri de pământ, o zgârietură neregulată lăsată de mânerul portierei BMW-ului. Dacă apare până și numai un singur proprietar indignat, se va declanșa imediat o avalanșă de cereri de încasare a polițelor de asigurare. Henry, care știe ce înseamnă hârțogăraia, intuiește de pe acum lunga experiență traumatizantă care va urma. Mai bine să fii una dintre multele victime decât păcătosul original.

— Îmi pare cum nu se poate mai rău că ai ieșit fără să te asiguri.

Propriile cuvinte îl surprind. Acest „cum nu se poate” aferat și ușor învechit nu prea intră în vocabularul lui. Faptul că l-a folosit implică luarea unei decizii; n-are de gând să adopte limbajul străzii. O să-și păstreze prestigiul profesional.

Baxter își pune mâna stângă peste cea dreaptă, ca și cum ar vrea să-i stăpânească tremuratul.

— Nici nu trebuia să mă asigur, nu? zice, răbdător. Tottenham Court Road e închis. N-ar fi trebuit să vii pe acolo.

— Regulile de circulație nu se suspendă, spune Perowne. Și oricum, un polițist mi-a făcut semn să trec.

— Po-li-țist? Felul în care Baxter silabisește cuvântul îl face să sune copilăros. Se răsucește spre prietenii lui. Ați

văzut vreun polițist? Apoi, adoptând o falsă politețe, spune în bătaie de joc: El e Nark, el e Nigel.

Până acum cei doi stătuseră în spatele lui Baxter, cu fețele goale de orice expresie. Nigel e tipul cu față de cal. Prietenul lui arată a informator, dependent de droguri sau, după aspectul lui comatos, narcoleptic.

— Nu-s polițai pe-aici, face Nigel. S't ocupați toți cu jechoșii ăia care defilează.

Perowne se face că-i ignoră pe cei doi. Cu Baxter are treabă.

— Cred c-ar fi momentul să ne dăm datele de asigurare.

Cei trei chicotesc, dar Henry continuă:

— Dacă nu ne înțelegem, chemăm poliție.

Se uită la ceas. Jay Strauss trebuie să fie deja pe teren, să încălzească mingea¹². Încă mai are timp să rezolve problema și să-și continue drumul. Baxter n-a avut nici o reacție când Perowne a menționat telefonul. În schimb, ia oglinda din mâinile lui Nigel și i-o arată lui Perowne. În sticla crăpată ca o pânză de păianjen se oglindește cerul, un mozaic alb cu zdrențe albastrii care joacă în mâna tremurătoare a lui Baxter. Rostește pe un ton amabil:

¹² La jocul de squash, mingea trebuie lovită de câteva ori cu racheta înaintea jocului pentru a sări mai bine.

— Ai noroc că știu un gagi care face tinichigerie. Ia puțin, dar face treabă bună. Cu vreo șapte sute cincizeci mă rezolvă.

Nark învie și el.

— E un bancomat la colț.

Iar Nigel, ca și cum ideea l-ar fi surprins în mod plăcut:

— Da, da. Mergem cu tine.

Cei doi și-au schimbat poziția încât acum aproape că-l flanchează pe Henry. Între timp, Baxter se dă înapoi. Manevrelle sunt greoaie, ca un balet de copii care nu au repetat îndeajuns. Atenția lui Perowne, privirea lui profesională e atrasă încă o dată de mâna dreaptă a lui Baxter. Nu e doar un tremor, ci o febrilitate care implică practic toți mușchii. Toate speculațiile astea îl calmează, chiar și atunci când simte prin polar cum umerii celor doi îl apasă ușor. În chip pervers, nu se mai crede în pericol. E greu să iei în serios trio-ul ăsta; ideea cu banii gheață are ceva naiv, fals. Toate frazele par niște citate dintr-un film pe care l-au văzut de nenumărate ori și aproape că l-au uitat.

La sunetul unei trompete – e clar că suflătorul e un profesionist –, cei patru se întorc să privească marșul. O serie de staccato-uri complicate care se termină cu o acută. S-ar putea să fie un pasaj dintr-o cantată de Bach,

de vreme ce Perowne își imaginează imediat o soprană și o arie dulce și melancolică, iar în spate un violoncel care o acompaniază susținut diferite grupuri. Pe Gower Street, conceptul de marș funerar plin de imputare nu se mai aplică. Era și greu să fie menținut într-o coloană de mii de oameni, întinsă pe sute de metri. Scandările și bătăile din palme cresc și descresc în volum pe măsură ce diferite grupuri se îndreaptă spre intersecția cu University Street. Privirea lui Baxter s-a fixat asupra lor, trăsăturile i s-au deformat vag, un rictus de milă. Perowne își amintește o expresie dintr-un manual, așa cum și-a amintit și cantata – o ușoară creștere a nivelului adrenalinei îi stârnește asociații neobișnuite. Sau poate că stresul din ultima săptămână nu-l poate elibera de obișnuințe, de jocul intelectual al formulării unui diagnostic. „Un fals aer de superioritate”, așa sună expresia. S-ar putea să fie o ușoară modificare la nivelul personalității individului, care precede tremorul, ceva nu atât de pregnant, ceva mai puțin mutilant decât celelalte afecțiuni neurologice – afectare, grandomanie. Dar memoria s-ar putea să-i joace feste. Neurologia nu-i domeniul lui. Când se uită la demonstranți, Baxter își mișcă ușor capul, de sus în jos și de la dreapta la stânga. Studiindu-l pe furiș câteva secunde, Perowne are o revelație bruscă: Baxter nu poate să facă sacade –

mişcărilor acelea fulgerătoare ale ochilor când îți muți privirea de la un punct fix la altul. Ca să scaneze mulțimea, e nevoit să-și miște capul.

Ca și cum ar vrea să confirme observația lui Perowne, Baxter se întoarce cu tot corpul către acesta și spune, pe un ton vesel:

— Nașpa e toată pulimea asta. Își urăsc țara, da' stau cu mâna-ntinsă să le dea.

Lui Perowne începe să-i fie limpede cum stau lucrurile cu Baxter și își dă seamă că trebuie să tranșeze situația. Se scutură de Nigel și de Nark care-l flanchează și se întoarce spre mașină.

— Nu vă dau nici un ban, îi concediază el. O să vă dau datele mele. Dacă nu vreți să mi le dați pe-ale voastre, n-are nimic. Mi-ajung numerele de înmatriculare. Am plecat. Apoi adaugă, prea puțin convingător: Am întârziat la o întâlnire importantă.

Dar propoziția îi e acoperită de un singur sunet – un urlet de mânie.

Chiar și în clipa în care se întoarce, surprins, spre Baxter, chiar și în clipa în care vede sau simte ceea ce se repede la el cu o asemenea viteză, într-un cotlon al minții lui tot mai rămâne un diagnostician prozaic, mecanic, care remarcă lipsa autocontrolului, instabilitate emoțională, temperament vulcanic, toate indicând un

nivel redus de acid gamma-amino-butaric în zonele de legare a neuronilor motori striati. Multe dintre problemele ființei umane depind de nivelurile din această moleculă complexă. Cine ar putea calcula vreodată consecințele pe care le-a avut asupra iubirii, prieteniei, asupra tuturor speranțelor de fericire excesul ori, dimpotrivă, lipsa unui neurotransmițător sau a altuia? Și cine oare va afla morala sau etica printre enzime și aminoacizi, când tendința generală e să cauți răspunsul exact în direcția opusă? Pe când era în anul al doilea la Oxford, fermecată de nu știu care fante de profesor, Daisy a încercat să-și convingă tatăl că nebunia era un construct social, o șmecherie prin care bogații – dar s-ar putea să fi înțeleș el greșit – îi controlau pe săraci. Tatăl și fiica s-au lăsat antrenati într-una dintre disputele lor aprinse care s-a terminat în clipa în care Henry, cu o întorsătură retorică de mare efect, s-a oferit să o conducă într-o aripă a spitalului, acum închisă, care adăpostea o secție de psihiatrie. Ea a acceptat dârză, apoi controversa a fost uitată.

În ciuda incapacității de a-și fixa privirea și a coreei – mișcările acelea repezi și convulsive –, lovitura care îi țintea inima și de care a apucat prea puțin să se ferească îi atinge sternul cu o forță colosală, lăsându-i impresia, sau poate chiar asta s-a și întâmplat, că tot

corpul i-a fost cuprins de un val de tensiune arterială, o undă seismică, un cutremur care i-a provocat nu atât durere, cât un șoc electric de stupefacție și o senzație de frig prevestitor de moarte, concretizată, la nivel vizual, de un alb orbitor, ca zăpada.

— OK, îl aude spunând pe Baxter, de parcă le-ar fi dictat niște instrucțiuni însoțitorilor săi.

Cei doi îl apucă pe Henry de coate și de antebrațe; pe măsură ce vederea i se limpezește, își dă seama că îl împing printre două mașini parcate. Traversează cu toții trotuarul în mare viteză. Îl răsucesc și-l izbesc cu spatele de o ușă dublă legată cu lanț dintr-un intrând. Vede pe zidul din stânga o placă de alamă lustruită pe care scrie leșire de incendiu, Spearmint Rhino. La doi pași se află pub-ul Jeremy Bentham. Numai că, dacă o fi deschis așa de devreme, băutorii stau cu toții înăuntru, la căldură. Perowne are două priorități a căror importanță crește pe măsură ce își revine. Prima este să-și promită că nu va riposta. Lovitura i-a dat deja de înțeleles cât de nepriceput e. A doua este să rămână în picioare. A văzut destule leziuni cerebrale printre cei îndeajuns de ghinionști care s-au prăbușit la pământ dinaintea agresorilor lor. Picioarul, asemenea unui orașel necivilizat de provincie, este o regiune îndepărtată a creierului, eliberată, din cauza distanței, de orice responsabilitate. Un șut e ceva

mai puțin intim, mai puțin angajant decât un pumn, unde mai pui că un singur șut nu pare să ajungă niciodată. Când era rezident, în zilele eroice ale violenței organizate de pe stadioane, a învățat multe despre hematoamele subdurale provocate de bocancii cu vârf de oțel Doc Martens.

Stă față în față cu cei trei, într-o adâncitură a unui zid de cărămizi spoit cu var, ascuns de demonstranți. Construcția amplifică șuieratul respirațiilor. Nigel îl apucă strâns cu o mână de polar, iar cu cealaltă îi pipăie umflătura portofelului, ascuns într-un buzunar interior închis cu fermoar.

— Noo, face Baxter. Nu ne trebe banii lui.

Din această replică Perowne își dă seama că onoarea urmează să fie spălată printr-o bătaie ca lumea. Așa cum se întâmplase mai devreme cu polița de asigurare, vede viitorul sumbru care i se așterne înaintea. Săptămâni de convalescență marcate de suferință. Optimist vorbind. Privirea lui Baxter e ațintită asupra lui, o privire care nu se poate muta decât dacă-și mișcă capul lui masiv și ras. Fața îi e animată de vagi tremurături care nu apucă să se compună într-o expresie. Un neastâmpăr al mușchilor care, într-o zi – aceasta-i opinia îndelung cumpănită a lui Perowne – va evolua către atetoză, marcată de mișcări involuntare, necontrolate.

Cei trei par să facă o pauză de respirație, ca și cum și-ar aduna forțele înainte să treacă la treabă. Nark își strânge deja pumnul drept. Perowne observă trei inele, unul pe arătător, unul pe degetul mijlociu și celălalt pe inelar, benzi de aur late cât niște secțiuni de țevă pentru instalații. Își spune că i-au mai rămas doar câteva secunde. Baxter trebuie să aibă vreo douăzeci și cinci de ani. Nu e momentul să-i ceară informații despre antecedentele familiale. Dacă unul din părinții tăi e afectat, există cincizeci la sută șanse să ți se fi transmis și ție. Cromozomul patru. Nenorocirea ține de o singură genă, de repetiția excesivă a unei trinucleotide, CAG sau citozina-adenina-guanina. Determinismul biologic în forma sa cea mai pură. Mai mult de patruzeci de repetiții ale acelui unic codon, și ești pierdut. Viitorul ți-e bătut în cuie și ușor previzibil. Cu cât e mai mare repetiția, cu atât boala se va instala mai devreme și va fi mai severă. Totul va dura între zece și douăzeci de ani, de la primele modificări ușoare de comportament, tremurături la nivelul mâinilor și al feței, tulburări emoționale, inclusiv schimbări bruște, necontrolate ale dispoziției, până la smucituri involuntare ale corpului, asemenea unor mișcări de dans, degradare intelectuală, slăbirea memoriei, agnozie, apraxie, demență, pierderea totală a controlului mușchilor, rigiditate, în unele cazuri,

halucinații coșmarești și un sfârșit lipsit de orice fărâma de rațiune. Și iată cum minunata mașinărie a ființei se defectează din cauza celei mai neînsemnate roțițe stricate, la șoapta insidioasă a distrugerii, la o singură idee greșită, instalată în fiecare celulă, la fiecare cromozom patru.

Nark își trage înapoi brațul drept, pregătindu-se să lovească. Nigel nu pare a avea ceva împotriva să-l lase primul. Henry a auzit că declanșarea din tinerețe a bolii indică gena paternă. Dar s-ar putea să nu fie așa. N-are nimic de pierdut dacă merge pe ghicite. Și se aude spunându-i lui Baxter, care îl fixa cu o privire arzătoare:

— Taică-tu o avea. Acum și tu o ai.

Are impresia că tocmai s-a transformat într-un vraci care rostește un blestem. Expresia lui Baxter e greu de descifrat. Face un gest vag, febril, cu mâna stângă ca să-i oprească pe cei doi. Urmează o clipă de tăcere în care Baxter înghite și se încordează, încruntându-se, ca și cum ar vrea să scape de ceva ce i s-a înțepenit în gât. Perowne s-a exprimat ambiguu. Acel „o avea” poate fi înțeles ca „a avut-o” sau ca „o are”. Iar tatăl lui Baxter, în viață sau decedat, s-ar putea să-i fie necunoscut fiului său. Dar Perowne se bizuie pe faptul că Baxter știe de boala sa. Și dacă știe, mai mult ca sigur că nu i-a spus lui Nigel sau lui Nark ori vreunui alt prieten de-al său. E

secretul lui rușinos. S-ar putea să nege, să știe și să nu știe; să știe și să prefere să nu se gândească la asta.

Când, în sfârșit, vorbește, vocea lui Baxter e diferită, poate un pic prudentă:

— L-ai cunoscut pe taică-miu?

— Sunt doctor.

— O pulă, doctor îmbrăcat așa...

— Sunt doctor. Ți-a zis cineva ce-o să se-ntâmple cu tine? Vrei să-ți spun care cred că e problema ta?

Merge, șantajul nerușinat funcționează. Baxter se-nfurie brusc:

— Ce problemă? Și, înainte ca Perowne să poată răspunde, adaugă, feroce: Și taci în pula mea!

Apoi, la fel de repede, se liniștește și se întoarce. El și cu Perowne se află nu într-o lume a medicinei, ci a magiei. Când ești bolnav, nu e înțelept să-ți brutalizezi șamanul.

— Care-i treaba? Ce-a avut taică-tu? Întreabă Nigel.

— Gura!

Momentul bății a trecut și Perowne simte cum trece în avantaj. Cabinetul de consultații a devenit portița lui de ieșire. Și, la zărirea ei, vocea sa își recapătă tonul autoritar.

— Ai fost la doctor?

— Ce tot zice acolo, Baxter?

Baxter îi trânteste în mâini lui Nark oglinda spartă.

— Du-te și stai în mașină.

— Faci mișto.

— Vorbesc serios. Amândoi. Duceți-vă-n pula mea și stați în mașină.

Disperarea lui Baxter de a-și îndepărta tovarășii de cel care-i știe secretul e jalnic de evidentă. Cei doi schimbă o privire și ridică din umeri. Apoi, fără să se uite la Perowne, pleacă. Aproape sigur își închipuie și ei că ceva nu e în regulă cu Baxter. Dar boala e-n primele faze și avansează lent. Și s-ar putea ca nici să nu-l cunoască de prea mult timp pe Baxter. Un mers bătător la ochi, un tremurat interesant, o ieșire autoritară sau o schimbare bruscă de dispoziție pot chiar, în mediul lor, să indice un tip aparte. Când ajung la BMW, Nark deschide una din portierele din spate și aruncă oglinda înăuntru. Se reazemă de botul mașinii, unul lângă altul, cu brațele încrucișate ca niște mardeiași din filme, și îi urmăresc pe Baxter și Perowne.

Perowne insistă, cu blândețe.

— Când a murit taică-tu?

— Las-o baltă.

Baxter nu se uită la el. Stă pe jumătate întors, agitat, ca un copil supărat care așteaptă să fie îmbunat, incapabil să facă el prima mișcare. Iată semnul distinctiv

al atâtor maladii degenerative – tranziția rapidă de la o stare la alta, fără să conștientizezi, fără să-ți aduci aminte, fără să-ți dai seama ce impresie lași celorlalți.

— Mama ta mai trăiește?

— Nu m-a interesat subiectu’.

— Ești însurat?

— Nu.

— Baxter e numele tău adevărat?

— Asta-i treaba mea.

— Bun. De unde ești?

— Am crescut în Folkstone.

— Și unde locuiești acum?

— În fostul apartament al lui taică-miu. În Kentish Town.

— Ai vreo ocupație, ai făcut ceva școală, ai fost la colegiu?

— Am întrerupt școala. Ce te interesează?

— Și ce ți-a zis doctorul?

Baxter dă din umeri. Dar îi recunoaște lui Perowne dreptul de a-i pune întrebări. Fiecare și-a acceptat rolul și Perowne continuă:

— Ți-a spus cineva despre maladia Huntington?

Un zornăit slab, ca atunci când scuturi o conservă în care ai pus niște pietricele, ajunge până la ei dinspre

demonstranți. Perowne ia tăcerea lui Baxter drept o confirmare.

— Nu vrei să-mi spui la ce doctor ai fost?

— De ce-aș face asta?

— Te-aș putea îndruma la un coleg de-al meu. E bun. Te-ar putea ajuta cu niște chestii.

Baxter se întoarce și își înclină capul, în încercarea de a-și imprima imaginea bărbatului înalt pe fovee, acea mică depresiune de pe retină unde vederea e cea mai puternică. Nimeni nu mai poate să facă nimic în cazul unui sistem sacadic afectat. Și în general nu prea e mult de făcut în cazul acestei boli, în afară de a-i mai ține sub control declinul.

Dar Henry întrezărește în trăsăturile frământate ale lui Baxter o aviditate subită, o foame de informații, o speranță. Sau poate doar nevoia de a vorbi.

— Ce fel de chestii?

— Exerciții. Anumite medicamente...

— Exerciții...

Pufnește disprețuitor. E gata să reacționeze la ineptia, la naivitatea ideii. Perowne insistă:

— Ce ți-a zis doctorul?

— Mi-a zis că nu-i nimic de făcut, păi nu?

O spune ca pe o provocare sau ca și cum și-ar exprima îndoiala. Perowne a fost, pe moment, grațiat și,

în schimb, trebuie să vină cu un motiv de optimism, dacă nu cu un leac. Baxter își dorește ca doctorul lui să fi greșit.

În schimb, Perowne spune:

— Are dreptate. S-au făcut niște experimente cu transplantarea celulelor stem neuronale la sfârșitul anilor '90, dar..

— A fost un mare căcat.

— Da, n-au dat rezultatele așteptate. Se pare că speranța stă acum în interferența ARN...

— Daa... Silențierea genelor. Poate într-o bună zi... După ce voi fi deja mort...

— Arăți destul de bine...

— Ah, mersi, doctore. Dar ce-i cu medicamentele astea de care vorbeai?

Perowne cunoaște acest impuls al pacienților de a se crampona de varianta minimă. Dacă există un medicament, atunci Baxter sau doctorul lui știu de el. Dar Baxter trebuie să verifice. Și să verifice încă o dată. Cineva s-ar putea să știe ceva ce el nu știe. Mai trece o săptămână și se face o nouă descoperire. Iar când nu mai e nici o speranță, șarlatanii sunt gata să-i ofere pacientului înspăimântat regimul pe bază de sâmburi de caise, masajul aurei, puterea tămăduitoare a rugăciunii. Perowne îi zărește pe Nigel și pe Nark peste umărul lui

Baxter. Nu se mai sprijină de mașină, ci se mișcă încolo și-ncoace, vorbind cu multă însuflețire și făcând semne spre stradă.

— Mă refer la calmante, la medicamente pentru pierderea echilibrului, tremurături, depresie.

Baxter dă din cap de la stânga la dreapta. Mușchii obrazului i se mișcă independent. Henry simte cum se apropie o altă schimbare de dispoziție. „O, băga-mi-aș pula”, murmură Baxter. „O, băga-mi-aș pula”. În această fază intermediară de perplexitate ori tristețe, trăsăturile vagi de maimuță i s-au atenuat, ba chiar au devenit atrăgătoare. E un tip inteligent și dă impresia că, lăsând boala la o parte, a avut ghinion, a dat-o-n bară rău de tot și s-a încurcat cu cine nu trebuia. Probabil că a abandonat de mult școala și îi pare rău. Părinții nu sunt lângă el. Și acum e într-o situație cum nu se poate mai grea. N-are nici o ieșire. Nimeni nu-l poate ajuta. Dar Perowne știe că e incapabil de milă. Experiența clinică l-a stors de milă până la ultima picătură. Și o parte din el n-a încetat nici o clipă să calculeze cum să iasă teafăr din întâlnirea asta. În plus, chestiunea nu ține de milă. Creierul poate să te lase în o mulțime de feluri. E complicat ca o mașină scumpă, dar, în același timp, e fabricat în serie, cu peste șase miliarde de unități în circulație.

Pe bună dreptate, Baxter își dă seama că a fost frustrat de un mic moment de violență și de prilejul de a-și exercita un pic autoritatea; cu cât se gândește mai mult la asta, cu atât se-nfurie mai tare. Vremea mentală se schimbă din nou, un nou front atmosferic se apropie și e plin de turbulențe. Se oprește din murmurat și se apropie destul de mult ca Perowne să detecteze în respirația lui un iz metalic.

— Bă, căcatule, șuieră Baxter și-i dă un brânci. Vrei să mă faci. În fața ălor doi. Crezi că-mi pasă? Du-te-n pula mea. Îi chem înapoi.

Din poziția în care se află, cu spatele la ieșirea de incendiu, Perowne își dă seama că pe Baxter îl așteaptă o surpriză neplăcută. Tânărul îi întoarce spatele lui Perowne și face doi pași până în mijlocul trotuarului, exact la timp ca să-i vadă pe Nigel și pe Nark cum se îndepărtează de BMW și o iau spre Tottenham Court Road.

Baxter o ia la fugă înspre ei și strigă:

— Băi!

Cei doi se uită în urmă, iar Nark, neașteptat de activ, îi arată degetul mijlociu. Nigel face, din mers, un gest dezaprobat. Generalul s-a arătat șovăielnic, trupele dezertează, umilința e completă. La rândul său, Perowne sesizează ocazia de a se retrage. Traversează trotuarul,

apoi strada și înconjoară mașina ca să ajungă la locul lui. Cheile sunt în contact. Când pornește motorul, îl vede pe Baxter în oglinda retrovizoare cum se agită între cele două facțiuni care se îndepărtează concomitent de el. Perowne se pune în mișcare – ca să-și mângâie orgoliul, nu vrea să se arate grăbit. Asigurarea nu mai contează și se întreabă cum de i s-a părut importantă. Își vede racheta pe scaunul de lângă el. Cu siguranță că ăsta-i momentul s-o șteargă, cât mai există posibilitatea să ajungă la meci.

După ce parchează și înainte să se dea jos din mașină, o sună pe Rosalind la serviciu – degetele lui lungi încă mai tremură când băjbâie pe tastatura miniaturală. E o zi importantă pentru ea și nu vrea s-o tulbure povestindu-i cum era cât pe-ací s-o ia pe coajă. Și nici n-are nevoie de simpatie. Are nevoie de ceva mult mai important – glasul ei într-un schimb de cuvinte cotidian, semn că existența firească poate reîncepe. Ce poate fi mai simplu și mai liniștitor decât un soț și o soție care discută despre cina din seara aceasta? Vorbește cu un angajat temporar, sau cu un „migrator”¹³, cum li se spune la Rosalind la birou, și află că întâlnirea ei cu

¹³ În original, *hot-desker*, angajat care nu are propriul său birou, dar folosește orice birou disponibil.

redactorul-șef a început târziu și continuă și în clipa de față. Nu lasă nici un mesaj și spune că o să încerce mai târziu.

Terenurile de squash, cu pereții lor frontali din sticlă, sunt neobișnuit de goale pentru o zi de sâmbătă. Merge de-a lungul culoarului, pe mocheta albastră plină de pete, pe lângă automatele gigantice de Coca-Cola și batoane energizante, și-l găsește pe anestezistul-șef în capăt, la numărul cinci, izbind mingea de perete cu lovituri rapide și joase. Dă impresia unui om care încearcă să scape de o proastă dispoziție. Dar se dovedește că nu așteaptă decât de zece minute. Locuiește dincolo de fluviu, în Wandsworth; marșul l-a obligat să-și lase mașina lângă Festival Hall. Turbat că întârzie, a traversat în fugă Waterloo Bridge și a văzut, sub el, cum zeci de mii de persoane se scurg de-a lungul Embankment-ului înspre Parliament Square. Prea tânăr pe vremea protestelor din timpul războiului din Vietnam, n-a văzut în viața lui atât de multe persoane laolaltă. În ciuda propriilor opinii, a fost emoționat. Iată, și-a spus, iată procesul democratic, cu toate inconvenientele lui. S-a uitat la ei vreo cinci minute, apoi a alergat pe Kingsway, împotriva șuvoiului de trupuri. Îi descrie toate acestea lui Perowne care stă pe bancă și își scoate tricoul și pantalonii de trening, îngrămădindu-și lângă

perete portofelul, cheile și celularul – el și cu Jay nu se iau niciodată chiar atât de în serios încât să vrea să joace pe un teren complet liber.

— Nu le place de prim-ministrul vostru, dar să-mi bag pula dacă nu-l urăsc pe președintele meu!

Jay e singurul medic american din câți cunoaște Perowne care a acceptat o scădere drastică de salariu și a renunțat la tot confortul ca să lucreze în Anglia. Zice că s-a îndrăgostit de sistemul de sănătate. De asemenea, s-a îndrăgostit de o englezoaică, i-a făcut trei copii, a divorțat, s-a însurat cu o altă englezoaică identică, dar cu doisprezece ani mai tânără, și a făcut alți doi copii, care încă merg de-a bușilea, în timp ce un al treilea e pe drum. Dar respectul pentru sistemul medical social sau dragostea pentru copii nu-l transformă într-un partizan al păcii. Războiul care bate la ușă, își dă seama Perowne, nu împarte oamenii în mod previzibil; un set de opinii cunoscute nu reprezintă ceva sigur. În opinia lui Jay, chestiunea e clară: modul în care societățile deschise vor face față noii situații la nivel mondial va fi determinant pentru cât de deschise vor continua să rămână. E un om al convingerilor netulburate, care nu prea înghite discuții despre diplomație, arme de distrugere în masă, echipe de inspecție, dovezi ale legăturilor cu Al-Qaeda și așa mai departe. Irakul este un stat corupt, aliat

dintotdeauna al teroriștilor, care va crea dezordine la un moment dat și care ar putea foarte bine să fie distrus acum, cât armata americană are moralul ridicat după războiul din Afganistan. Prin „distrus”, înțelege eliberat și democratizat. Statele Unite trebuie să-și ispășească dezastruoasa politică anterioară – cel puțin, îi datorează asta poporului irakian. De câte ori discută cu Jay, Henry se trezește că înclină spre tabăra adversarilor războiului.

Strauss e un bărbat puternic, îndesat, expansiv, energic, direct – pentru unii dintre colegii săi englezi, exasperant de direct. E complet chel de când avea treizeci de ani. Trage de fiare peste o oră zilnic și arată ca un luptător de wrestling. Când se agită în jurul pacienților în salonul preoperator, pregătindu-i pentru uitare, aceștia se liniștesc la vederea mușchilor ca sculptați de pe antebrațele lui, a gâtului gros și a spatelui lat, mai ales din clipa în care începe să le vorbească – direct, vesel, fără urmă de condescendență. Pacienții îngrijorați sunt convinși că americanul ăsta vânjos e în stare să-și dea viața ca să-i scape de dureri.

Lucrează împreună de șase ani. Pentru Henry, Jay reprezintă cheia succesului echipei lui. Când lucrurile o iau razna, Strauss se calmează brusc. Dacă, spre exemplu, Perowne e nevoit să taie un vas de sânge important ca să repare ceva, Jay îl cronometrează cu

blândețe, murmurând, când se apropie de sfârșit, „Mai ai un minut, Șefu’, și gata”. În cazurile extrem de rare când totul se duce naibii și nu mai e nimic de făcut, după ce iese din sală, Strauss îl caută pe Henry care stă singur într-un loc mai liniștit de pe coridor, îi pune mâinile pe umeri, îl strânge ușor și-i zice: „OK, Henry. Hai să stăm de vorbă. Înainte să începi să te crucifici singur”. Un anestezist, fie el și anestezist-șef, nu prea vorbește așa cu un chirurg. Drept consecință, Strauss și-a făcut destul de mulți dușmani. În anumite ședințe, Perowne i-a apărât spatele lat al prietenului său de diferite cuțite colegiale. Din când în când se trezește că-i spune lui Jay ceva de genul „Nu-mi pasă care-i părerea ta. Poartă-te frumos cu el. Gândește-te la finanțările noastre de la anul”.

În timp ce Henry își face încălzirea, Jay se întoarce pe teren ca să țină mingea caldă, lovind-o de peretele din dreapta. Azi, loviturile lui joase par și mai puternice, iar succesiunea de voleuri rapide este cu siguranță menită să-și intimideze adversarul. Șmecheria funcționează. Eoul pocniturilor ca de pușcă ale mingii îl stresează pe Perowne, care îl simte ca pe o apăsare. Când începe exercițiile de încălzire, prinzându-și cotul drept în mâna stângă, își simte gâtul mai înțepenit ca niciodată. Ridică vocea ca să se audă prin ușa de sticlă, deschisă, și explică de ce a întârziat, dar relatarea e trunchiată, se

concentrează pe zgârietura de pe portieră, pe felul în care mașina roșie a ieșit din rând, cum a tras el de volan ca s-o evite și cât de puțin a fost stricată vopseaua. Sare peste celelalte lucruri, menționând doar faptul că i-a luat ceva timp să rezolve situația. N-are chef să-i descrie pe Baxter și pe amicii lui. O să-l facă prea curios pe Strauss și o să-l provoace să-i pună întrebări la care nu e deocamdată dispus să răspundă. Deja simte o neliniște crescândă în legătură cu întâlnirea de azi, o tulburare pe care n-o poate defini, deși vinovăția joacă și ea, cu siguranță, un rol în chestia asta.

Genunchiul stâng îi trosnește când își întinde tendonul popliteu. Când o să vină vremea să renunțe la sportul ăsta? Când o să-mplinească cincizeci de ani? Sau mai repede? Să se lase înainte să-și rupă vreunul dintre ligamentele încrucișate anterioare sau să se prăbușească pe parchetul sălii în urma primului infarct. Își încălzește tendoanele celuilalt picior în timp ce Jay trage rafale de voleuri. Perowne își resimte brusc viața ca pe ceva fragil și prețios. Membrele îi par niște vechi prieteni pe care i-a neglijat, absurd de lungi și casabile. Să fie oare într-o ușoară stare de șoc? Inima trebuie că e cu atât mai vulnerabilă din cauza loviturii. Încă îl doare pieptul. Are o datorie față de ceilalți să trăiască și nu trebuie să-și pună viața în pericol pentru un simplu joc cu

mingea la perete. Și nu există partidă lejeră de squash, mai ales când vine vorba de Jay. Mai ales când vine vorba de el însuși. Nici unuia nu-i place să piardă. Când se pornesc, se luptă pentru fiecare punct ca disperații. Ar cam trebui să găsească o scuză și să se retragă, cu riscul de a-și irita prietenul. Un preț neglijabil. Când se îndreaptă, Perowne își dă seama că nu vrea decât să se ducă acasă, să se întindă în patul din dormitor și să mediteze la tot ce s-a întâmplat, la altercația de pe University Street, să se hotărască asupra felului în care ar fi trebuit să acționeze, să vadă unde a greșit.

Dar chiar în clipa în care îi trec prin cap toate aceste gânduri își pune ochelarii de protecție, pășește în sală și închide ușa în urma lui. Îngenunchează într-un colț și-și lasă pe podea obiectele de valoare. E un impuls dat monotoniei cotidianului această partidă de squash cu un bun prieten și un coleg totodată, și nu are tăria s-o întrerupă. Stă în stânga lui Jay care trimite o minge agilă, ușoară, spre centrul peretelui, Perowne o returnează automat, pe aceeași traiectorie. Și iată-i lansați în mișcările de rutină ale încălzirii. Ratează a treia minge, trimițând-o puternic în tin¹⁴. După încă vreo două lovituri,

¹⁴ Porțiune de la baza peretelui frontal construită dintr-un material diferit, astfel încât, în momentul în care mingea atinge această porțiune, să se audă un sunet distinct.

se oprește să-și reînnoade șireturile. Nu se regăsește. Se simte lent și împiedicat, priza rachetei nu e bună, prea deschisă, prea închisă, nu-și dă seama. Trage de corzile rachetei între lovituri. Au trecut patru minute și n-au reușit să aibă un schimb decent de mingi. Nici urmă de ritmul acela care-i făcea să intre imediat în joc. Observă că Jay o lasă mai încet, oferindu-i unghiuri de abordare mai ușoare ca să țină mingea în joc. Într-un final, Perowne se simte obligat să spună că e gata. Deoarece a pierdut meciul de săptămâna trecută – așa e înțelegerea lor –, servește primul.

Își ocupă poziția în pătratul din dreapta. Din spate, din partea cealaltă a terenului, îl aude pe Jay murmurând „OK”. Tăcerea e absolută, o tăcere care rar se face simțită într-un oraș; ceilalți jucători nu se aud, de pe stradă nu răzbate nici cel mai mic zgomot, nici măcar de la demonstranți. Timp de două-trei secunde, Perowne se uită la mingea neagră din mâna lui stângă, dorindu-și să-și poată aduna gândurile. Servește un lob înalt, bine plasat, în măsura în care ia o traiectorie mult prea înaltă pentru un voleu și alunecă de-a lungul peretelui lateral, spre cel din spate. Dar chiar în momentul în care mingea a plecat din rachetă, Henry își dă seama că a lovit-o prea puternic. Mingea se întoarce din peretele din spate cu viteză, oferindu-i lui Jay spațiu din plin pentru un retur în

lungul peretelui lateral. Mingea moare în colț, scurgându-se pe peretele din spate până s-o ajungă Perowne.

Aproape fără să-i lase nici un răgaz, Jay înșfacă mingea ca să servească din pătratul drept. Luându-se după dispoziția adversarului său, Perowne se așteaptă la un smash și stă aplecat înainte, pregătit pentru un voleu înainte ca mingea să prindă peretele lateral. Numai că Strauss și-a făcut calculele lui în privința dispoziției. Servește un bodyline¹⁵ ușor, fix în umărul drept al lui Perowne. Lovitura perfectă când ai un adversar nehotărât. Se dă înapoi, dar prea târziu și nu îndeajuns de mult; e atât de zăpăcit încât, la un moment dat, pierde mingea din ochi. Returul său aterizează undeva în față, iar Strauss o trimite puternic în colțul din dreapta. Joacă de mai puțin de un minut și Perowne și-a pierdut serviciul, e cu un punct în urmă și își dă seama că nu mai are nici un control asupra meciului. Și o ține așa de-a lungul următoarelor cinci puncte, cu un Jay stăpân peste centrul terenului și un Perowne amețit și mereu în defensivă, incapabil să inițieze ceva.

La șase-zero, Strauss face, în sfârșit, o greșeală neforțată. Perowne servește același lob înalt, dar de data asta aterizează curat lângă peretele din spate. Strauss reușește să o agațe destul de bine, dar mingea cade

¹⁵ Minge trimisă spre corpul adversarului.

puțin deasupra liniei scurte¹⁶ și Perowne se surprinde pe el însuși cu un drive perfect în lungul terenului. Odată cu momentul de euforie îi revine și concentrarea. Câștigă următoarele trei puncte fără probleme și, la ultimul dintre ele, îl aude pe Jay, prins pe picior greșit de un volley drop, cum înjură în barbă îndreptându-se spre spatele terenului. Brusc, autoritatea magică și inițiativele îi aparțin în totalitatea lui Henry. A pus stăpânire pe centrul terenului și își aleargă adversarul înainte și-napoi. În curând, conduce cu șapte la șase și e sigur că va câștiga și următoarele două puncte. Nici nu apucă să-și termine gândul că execută un cross neglijent asupra căruia Strauss se aruncă și, cu un slice elegant, trimite mingea în colț. Perowne reușește să reziste valului de ură față de sine însuși care amenință să-l cuprindă și se duce în stânga, la primire. Dar, în clipa în care mingea care a ricoșat din peretele din față plutește spre el, gânduri nedorite îi zdruncină concentrarea. Vede înaintea ochilor chipul vrednic de milă al lui Baxter reflectat în oglinda retrovizoare. Este exact momentul în

¹⁶ Pe peretele frontal al terenului de squash sunt trasate trei linii: linia superioară (linia de aut), linia centrală (linia de serviciu) și linia mediană (scurtă). Pentru a fi valabil, serviciul trebuie să atingă peretele frontal între linia de aut și linia de serviciu. Schimburile de mingi, altele decât primul serviciu, trebuie să atingă peretele deasupra liniei mediane sau să cadă pe aceasta pentru a fi valabile.

care ar fi trebui să facă un pas în față pentru un voleu cu reverul – ar fi putut să o ajungă din prima –, dar ezită. Mingea lovește locul unde peretele întâlnește podeaua și i se rostogolește, insolent, peste picior. E o lovitură norocoasă și, în iritarea care nu-l slăbește o secundă, tare ar mai vrea s-o spună. Șapte egal. Dar lupta s-a terminat. Perowne abia se mișcă printr-o ceață care i s-a lăsat peste creier, iar Jay câștigă rapid ultimele două puncte.

Nici unul din ei nu-și face prea mari iluzii în privința felului în care joacă. Amândoi sunt niște jucători de club, destul de decenti, care se îndreaptă reparator spre cincizeci de ani. Au convenit ca între meciuri – joacă pe sistemul cel mai bun din cinci jocuri – să facă o pauză ca să li se domolească pulsul. Uneori chiar se așază pe podea. Astăzi, prima partidă n-a fost prea obositoare, așa că se plimbă încet în susul și-n josul terenului. Anestezistul vrea să afle ce mai e cu fetița aia, Chapman. S-a oprit special ca să intre în vorbă cu ea și să se împrietenească. Cu tot limbajul și comportamentul ei de pe stradă, nu a putut să facă față discursului pe care i l-a servit Strauss. Perowne l-a auzit când a trecut pe coridor. Anestezistul se dusesse în salon să se prezinte. A dat peste o asistentă filipineză plângând în

urma unei înjurături pe care tocmai o încasase. Strauss s-a așezat pe pat și și-a apropiat chipul de cel al fetei.

— Ascultă-aici, dulceață. Dacă vrei să-ți reparăm căpșoru' ăla obraznic, tre' să ne ajuți. Te-ai prins? Dacă n-ai chef, lasă-ne! Avem destui bolnavi care așteaptă să se elibereze un pat. Uite, aici, în dulap, sunt lucrurile tale. Vrei să ți le pun în geantă? OK. Hai să vedem. Periuță de dinți. CD player. Peria de păr... Nu? Deci cum rămâne? Minunat. Gata, uite, le pun la loc. Nu, stai, zău că le pun la loc. Ne-ajuti, te-ajutam. S-a făcut? Bate palma.

Perowne îi spune că azi-dimineața starea ei era bună.

— Îmi place puștoaica, zice Jay. Parcă mă văd pe mine la vârsta aia. Dezastru, nu alta. Ori o s-o dea-n bară, ori o să se aleagă ceva de ea.

— O să supraviețuiască, spune Perowne și-și ia poziția la primire. Cel puțin, dacă o să se distrugă, va fi decizia ei. Dă-i drumu'.

S-a grăbit. Serviciul lui Jay nu e dificil, dar propria sa expresie, „să se distrugă”, se sparge în o mulțime de asociații, antrenând amintiri din noaptea anterioară și din dimineața asta. Tot ce i s-a întâmplat în ultimele ore îi vine în minte dintr-odată. S-a desprins complet de prezent. Scuarul pustiu și înghețat, avionul și urma lui de foc, fiul său în bucătărie, soția sa ghemuită în pat, fiica

lui în drum spre Londra, cei trei bărbați pe stradă – Henry se află pe niște coordonate temporale greșite sau pe toate în aceeași clipă. Recuperează mingea prea târziu. Imediat, Strauss țâșnește din zona T pentru lovitura decisivă. Și astfel, cea de-a doua partidă începe exact ca prima. Numai că de data asta Henry nu doar că pierde, dar aleargă mult mai mult. Cu fiecare schimb de lovituri, Jay monopolizează centrul terenului și lobează, aruncă lovituri căzute, își plasează loviturile laterale. Perowne fuge în jurul adversarului ca un ponei de la circ. Se răsucesce înapoi ca să culeagă mingile care se duc la colț, apoi se aruncă imediat înainte să poată ajunge loviturile căzute. Schimbările permanente de direcție îl oboresc la fel de mult ca ura de sine care continuă să i se acumuleze. Cine l-o fi pus să se ofere voluntar pentru această umilire, pentru această tortură pe care o mai și anticipase? În asemenea momente din cursul unei partide ies la suprafață trăsăturile esențiale ale firii lui: limitare, ineficiență, stupiditate. Jocul devine o metaforă extinsă a propriilor defecte. Fiecare greșeală pe care o face este atât de profund, atât de enervant tipică pentru el, atât de insistent de familiară, ca o semnătură, ca o cicatrice sau cine știe ce alt semn într-un loc intim. La fel de intimă și de evidentă ca senzația propriei limbi în gură. Numai el poate face asemenea greșeli și numai el

merită să piardă într-un asemenea hal. Pe măsură ce pierde vertiginos punctele, își extrage ultimele rămășițe de energie dintr-un hău întunecat al furiei.

Nu spune un cuvânt, nici sieși, nici adversarului. N-o să-i dea lui Jay satisfacția să-l audă înjurând. Dar tăcerea este o altă față a suferinței. Scorul e opt la trei. Jay aruncă un drive în diagonală – probabil din greșeală, pentru că mingea e descoperită, ușor de interceptat. Perowne își dă seama de șansa care i s-a ivit. Dacă reușește s-o ajungă, Jay va fi prins pe picior greșit. Conștient de asta, Jay se îndreaptă spre centrul terenului, blocându-l pe Henry. Imediat, Perowne reclamă un „let”, repetarea serviciului. Se opresc, iar Strauss se întoarce surprins:

— Glumești?

— În pula mea, şuieră Perowne cu respirația întretăiată, arătând cu racheta spre locul în care se îndrepta. Ai intrat fix în mine.

Limbajul îi face să tresară pe amândoi. Strauss cedează imediat.

— OK, OK. A fost obstrucție.

Perowne se îndreaptă spre pătratul de serviciu, încercând să se calmeze și gândindu-se că, la opt-trei și o partidă în față, e o lipsă de generozitate din partea lui Jay să pună la îndoială un lucru atât de evident. Generos

spus lipsă de generozitate. Raționamentul nu-l ajută să servească așa cum trebuie, ținând cont că asta e ultima lui șansă de a mai rămâne în joc. Mingea ricoșează larg din perete astfel încât Jay are tot timpul să se ducă în stânga și să plaseze un smash cu returul. Își recuperează serviciul și meciul se termină în mai puțin de treizeci de secunde.

Perspectiva de a face conversație pe teren timp de câteva minute îi devine acum insuportabilă. Henry își pune racheta jos, își scoate ochelarii de protecție și mormăie ceva despre apă. Iese de pe teren, se duce în vestiar și bea direct de la țășnitoare. Locul e pustiu, cu excepția unei persoane invizibile de la dușuri. Un televizor prins sus, pe perete, e fixat pe un canal de știri. Se duce la chiuvetă, își dă cu apă pe față și își lasă capul pe brațe. Aude cum îi bubuie pulsul în urechi, transpirația i se scurge pe spate, fața și picioarele îi ard. Un singur lucru își mai dorește în viață. Toate celelalte s-au evaporat. Trebuie să-l bată pe Strauss. Trebuie să câștige trei jocuri la rând ca să ia setul. E incredibil de greu, dar, pentru moment, nu vrea și nu se poate gândi la nimic altceva. În aceste minute în care e singur trebuie să-și gândească bine jocul, să meargă la esență, să vadă unde a greșit și să se corecteze. L-a învins pe

Strauss de atâtea ori. Trebuie să nu mai fie furios pe el însuși și să se concentreze asupra jocului.

Când își înalță capul, vede în oglinda de deasupra chiuvetei, dincolo de chipul lui înroșit, reflexia televizorului care merge cu sonorul închis; sunt aceleași imagini cu avionul de marfă rulând pe pistă. Apoi, fugitiv, incitant, apar doi bărbați cu hainele trase peste cap, cu cătușele la mâini – piloții, mai mult ca sigur –, conduși spre o dubă a poliției. Au fost arestați. În fața unei secții de poliție, un reporter vorbește înspre cameră. După care prezentatorul i se adresează reporterului. Perowne își schimbă poziția ca să nu mai vadă ecranul. Oare nu mai poți să te bucuri de o oră de liniște fără ca intimitatea să-ți fie invadată, contaminată de spațiul public? Își dă seama că problema se poate rezolva în termeni simpli: victoria va reprezenta o afirmare a intimității sale. Măcar din când în când are dreptul – cu toții avem dreptul – de a nu ne lăsa deranjați de evenimentele din lume, nici măcar de cele din stradă. În timp ce se calmează în vestiar, i se pare că a uitat, a obliterat un întreg univers de fenomene publice pentru a putea să se concentreze constituie o libertate fundamentală. Libertatea de gândire. O să se elibereze învingându-l pe Strauss. Pradă excitației, se plimbă încolo și-ncă printre băncile din cameră, ferindu-și

ochii de la un adolescent obez, cu câteva rânduri de burți, mai mult focă decât ființă umană, care a ieșit de la duș fără prosop. N-are mult timp la dispoziție. Trebuie să aplice o tactică simplă, să speculeze slăbiciunile adversarului. Strauss e înalt de doar 1,73, n-are alonjă prea mare și nici nu trage voleuri strălucite. Perowne se decide asupra loburilor înalte spre colțurile din spate. Pur și simplu. O să lobeze și iar o să lobeze spre fundul terenului.

Când se întoarce pe teren, anestezistul-șef vine drept la el:

— Te simți bine, Henry? Ești șucărit?

— Mda. Pe mine însumi. Dar nici nu mi-a căzut bine că ne-am certat pe let-ul ăla.

— Ai avut dreptate, eu am greșit. Ești gata?

Perowne își ia locul la primire, atent la ritmul propriei respirații, pregătit pentru o mișcare simplă, aproape o procedură standard: o să lovească mingea din voleu înainte ca aceasta să atingă peretele lateral, după care o să se-ndrepte spre zona T și o să lobeze. Simplu. E timpul să-l disloce pe Strauss.

— Gata.

Strauss servește rapid încă un bodyline care țintește umărul lui Perowne. Acesta reușește să atingă mingea, voleul îi iese mai mult sau mai puțin și se plasează în

centrul terenului. Strass scoate mingea din colț și o trimite înapoi tot pe peretele din lateral. Perowne se duce în față și lovește iarăși din voleu. De cinci-șase ori, mingea se plimbă pe peretele din stânga până când Perowne găsește destul spațiu ca s-o lovească cu reverul și s-o trimită în colțul din dreapta. Izbesc cu sete peretele cu lovituri directe, dansează unul în fața celuilalt, apoi urmăresc mingea pe tot terenul, avantajul înclinând când într-o parte, când în cealaltă.

Au mai avut asemenea schimburi rapide de mingi - disperate, nebune și ilare în același timp, ca și cum adevărata competiție ar consta în cine va izbucni primul în râs. Dar de data asta e cu totul altceva. E lipsit de orice urmă de umor, mai lung și mai epuizant, pentru că, la vârsta asta, inimile nu pot rezista mult la peste o sută optzeci de bătăi pe minut și, în scurt timp, unul dintre ei va obosi și va greși. Și în acest joc fără martori, întrucâtva protest, în acest joc care e doar unul social, amândoi încep să resimtă presiunea acestui punct, importanța lui. În ciuda scuzelor, let-ul acela îi sâcăie rău. Strauss va fi înțeleș probabil că Perowne și-a tras o săpuneală zdravănă în vestiar. Dacă va rezista ripostei lui Perowne, acesta se va demoraliza imediat și Strauss va câștiga cu trei la zero. Pentru Perowne, totul se

reduce la regulile jocului; până nu-și recapătă serviciul, nu poate să câștige puncte.

Într-un schimb de mingi prea lung, poți să devii o ființă realmente inconștientă, ancorat la minimum în prezent, limitat doar la reacții, existând doar pentru următoarea lovitură. Perowne a ajuns deja în această stare și se scufundă din ce în ce mai mult în ea, când își amintește că și-a stabilit o strategie. Din întâmplare, chiar atunci mingea cade lângă el, drept pentru care o lobează spre colțul din stânga spate. Strauss își ridică racheta ca să o lovească din voleu, apoi se răzgândește și fuge în spate. Reușește să scoată mingea din colț, iar Perowne o trimite cu un alt lob în colțul celălalt. E al naibii de greu să alergi de la un colț la altul când ești obosit. La fiecare lovitură, Strauss geme mai tare, ceea ce-l încurajează și mai mult pe Perowne. Rezistă tentației să dea lovitura decisivă tocmai pentru că e sigur că o s-o rateze. În schimb, lobează continuu, de cinci ori la rând, extenuându-și adversarul. Punctul se încheie odată cu cel de-al cincilea lob, când mingea trimisă fără vlagă de Strauss atinge tin-ul.

Zero la zero. Își lasă rachetele jos și stau aplecați în față, fără suflu, cu mâinile pe genunchi, cu ochii în podea, fără să vadă nimic, își apasă palmele și fețele de pereții albi, căutându-le răcoarea, sau merg fără țință

de-a lungul și de-a latul tereneului, ștergându-și sprâncenele cu poalele tricourilor și oftând adânc. Altădată, ar fi avut o discuție interminabilă după un asemenea punct, dar acum nici unul din ei nu scoate o vorbă. Dorind să mărească ritmul, Perowne e gata primul și-și ocupă locul în pătratul de serviciu, bătând mingea de podea. Servește fix deasupra capului lui Strauss, iar mingea, acum mai rece și mai ușoară, moare în colț. Unu la zero, fără nici un efort. Punctul acesta, mai mult decât cel anterior, poate fi crucial. Perowne are avantajul înălțimii și al alonjei. Câștigă următorul punct, apoi încă unul. Pe Strauss începe să-l exaspereze seria de servicii identice și, cum schimburile sunt scurte sau inexistente, mingea rămâne rece și inertă precum chitul, greu de pescuit din spațiile strâmte. Și, cu cât se enervează mai tare, cu atât îi scade eficiența. Nu poate s-o ajungă în aer, nu poate s-o salte când atinge pământul. La următoarele două servicii nici nu mai schițează vreun gest, mulțumindu-se să se ducă în celălalt pătrat și să le aștepte pe celelalte. Îl seacă repetiția, unghiul loviturii, înălțimea imposibilă, mingea care moare în colț. Curând a pierdut șase puncte.

Perowne ar vrea să râdă ca nebunul – impuls pe care-l maschează printr-o tuse. Nu-l încearcă nici o bucurie răutăcioasă, nici triumful – e prea devreme pentru asta.

E încântat pentru că înțelege, ar râde din simpatie. E amuzat pentru că știe exact ce simte Strauss: Henry cunoaște prea bine spirala descendentă a iritării și a neputinței, micile exaltări ale urii de sine. E comic să vezi cum altcineva seamănă atât de mult cu persoana ta imperfectă. Și știe cât de enervant e serviciul lui. Nici el nu și-ar putea întoarce serviciul. Dar Strauss s-a dovedit neîndurător când era la conducere, iar Perowne are nevoie de puncte. Așa că îi dă înainte, trimițând mingea peste capul adversarului său și îndreptându-se spre câștigarea meciului, lejer, cu nouă la zero.

— Trebuie să trag un pipi, zice Jay scurt și părăsește terenul, cu ochelarii de protecție la ochi și cu racheta în mână.

Perowne nu-l crede. Deși știe că e o mișcare inteligentă, singurul mod în care poți să întrerupi hemoragia de puncte și, deși a făcut, la rândul lui, același lucru cu mai puțin de zece minute înainte, încă se simte înșelat. Ar fi putut să câștige și următorul set cu serviciul lui năprasnic. Acum e rândul lui Strauss să-și pună capul sub jetul de apă și să-și regândească jocul.

Henry rezistă tentației de a se așeza. Se duce, în schimb, să se uite la celelalte partide – întotdeauna speră să învețe ceva de la jucătorii experimentați. Dar locul e tot pustiu. Membrii clubului fie demonstrează

împotriva războiului, fie n-au reușit să-și croiască drum prin centrul Londrei. Când se întoarce pe teren, își ridică tricoul și-și examinează pieptul. În stânga sternului se lățește o vânătaie neagră. Îl doare când își întinde brațul. Vederea pielii pătate îl ajută să se concentreze asupra sentimentelor incomode în privința lui Baxter. Oare a acționat el, Henry Perowne, contrar eticii profesionale, uzând de cunoștințele sale medicale pentru a submina un om care suferă de o maladie neurodegenerativă? Da. Dar amenințarea unei băți poate constitui o scuză? Da, nu, nu în totalitate. Dar hematomul acesta de culoare vinetei și cu diametrul unei prune – care îi oferă doar o idee despre ceea ce i s-ar fi putut întâmpla – spune da, e absolvit de păcate. Numai un bou ar fi stat să o ia pe coajă când avea o porțiță de scăpare. Deci, ce-l deranjează? Oricât ar părea de ciudat, în ciuda violenței, aproape că i-a plăcut de Baxter. „Plăcut” e prea mult spus. L-a intrigat, l-a intrigat situația lui disperată și refuzul său de a se preda. Și a intuit o inteligență reală și groaza că trăiește o viață greșită. Iar el, Henry, a fost obligat, forțat să abuzeze de puterea pe care o avea – dar e vina lui că a ajuns în postura respectivă. Atitudinea lui a fost greșită de la bun început, nu destul de defensivă; manierele sale s-ar fi putut să pară infatuate ori disprețuitoare. Poate chiar provocatoare. S-ar fi putut

arăta mai prietenos, ar fi putut să accepte o țigară; ar fi trebuit să se relaxeze, chiar dacă de pe o poziție de forță; în schimb, a fost indignat și belicos. Pe de altă parte, ei erau trei, voiau să-i ia banii, erau dornici de violență, plănuiseră totul înainte să se dea jos din mașină. Oglinda ruptă devenise pretextul pentru un jaf.

Ajunge în fața terenului, neliniștea nu l-a părăsit și exact în momentul acela apare și Strauss. Umerii lui lași sunt uzi de la repriza petrecută la chiuveță; buna dispoziție i-a revenit.

— OK, zice, în timp ce Perowne se îndreaptă spre pătratul de serviciu. Gata cu amabilitățile.

Din cauză că a fost singur cu gândurile lui, Perowne simte că și-a cam ieșit din mână; chiar înainte să servească, își aduce aminte de strategia sa. Dar cel de-al patrulea set nu seamănă deloc cu cele de dinainte. Câștigă primele două puncte, apoi Strauss își intră-n ritm și preia conducerea cu trei la doi. Schimburile de mingi sunt lungi, dizarmonice, cu o cascadă de greșeli neforțate de ambele părți. E șapte la șapte și Perowne servește. Câștigă fără probleme ultimele două puncte. Două meciuri la două.

Fac o scurtă pauză înainte să-și adune forțele pentru partida decisivă. Perowne nu e obosit – meciurile câștigate s-au dovedit mai puțin solicitante fizic decât

cele pierdute. Dar simte că i-a pierit dorința aceea crâncenă de a-l învinge pe Jay; ar declara bucuros remiză. Toată dimineața a fost angajat într-o luptă sau în alta. Dar nu-i chip să dea înapoi. Strauss trăiește din plin momentul, șarjează, zice, în timp ce-și ocupă poziția la primire „Luptăm până la moarte” și „No pasarán!”.

Stăpânindu-și un oftat, Perowne servește și, cum e-n criză de idei, recurge la vechiul său lob. De fapt, în momentul în care atinge mingea, știe că lovitura e aproape perfectă, înaltă, și că va cădea fix în colț. Numai că Strauss a intrat într-o stare unică de exaltare și face un lucru extraordinar. Cu un sprint scurt spre peretele din spate, sare treizeci, poate chiar șaiszeci de centimetri și, cu racheta întinsă la maximum, cu spatele său lat, musculos, arcuit grațios, cu dinții dezveliți, cu capul dat pe spate și cu brațul stâng întins ca să-și păstreze echilibrul, ajunge mingea chiar când aceasta se află în punctul cel mai înalt al traiectoriei sale și, cu un smash de rever, trimite mingea la doi centimentri de tin – o lovitură superbă, inspirată, imposibil de ajuns. Perowne, care abia dacă s-a mișcat din loc, confirmă pe loc printr-o exclamație. O lovitură fabuloasă. Și brusc, cu adversarul care și-a recâștigat serviciul, dorința de victorie i-a revenit încă o dată.

Cei doi își reiau jocul. Fiecare punct e o dramă, o succesiune de răsturnări de situații; toată gravitatea și furia lungului schimb de mingi din setul trei revin la suprafață. Surzi la protestele inimilor lor, se aruncă dintr-un colț al terenului în altul. Nimeni nu face greșeli neforțate, se luptă pentru fiecare punct, și-l smulg unul altuia. Cel care servește șuieră scorul, dar în rest nimeni nu scoate un cuvânt. Pe măsură ce scorul urcă, nici unul nu se detașează la mai mult de un punct. Nu există nici o miză - numele lor nu se află pe lista celor mai buni jucători ai clubului. Nu există altceva decât imboldul nestăvilat de a învinge, o dorință la fel de biologică precum setea. O dorință pură, pentru că nimeni nu se uită, nimănui nu-i pasă, nici măcar prietenilor lor, soțiilor lor, copiilor lor. Nici măcar nu mai e ceva plăcut. S-ar putea să pară astfel privind retrospectiv, și asta numai pentru cel care va câștiga. Dacă s-ar opri cineva și s-ar uita la ei prin peretele de sticlă, s-ar gândi, mai mult ca sigur, că odată a fost ceva de capul acestor jucători în vârstă, și chiar și azi mai au ceva foc în vine. Și s-ar mai întreba dacă nu cumva e vorba de vechi ranchiune, din moment ce e atâta disperare în jocul lor.

Deși li se pare că a trecut o jumătate de oră, în realitate nu s-au scurs decât douăsprezece minute. La șapte egal, Perowne servește din pătratul din stânga și

câștigă punctul. Traversează terenul ca să servească pentru meci. E concentrat, încrederea în sine a atins cote maxime, așa că servește puternic cu reverul, în unghi strâns, aproape de perete. Strauss o taie cu backhand-ul, aproape ca la tenis, așa că mingea cade lângă peretele din față. O lovitură bună, dar Perowne e la post și aleargă să-și plaseze lovitura decisivă. Prinde mingea în urcare și smash-ul său cu returul o trimite în colțul din stânga. Meciul s-a terminat, victoria e a lui. În clipa în care lovește, se dă înapoi și se ciocnește de Strauss. Izbitura e cruntă, cei doi se clatină și, pentru câteva secunde, nimeni nu poate să vorbească.

Apoi Strauss spune încet, răsuflând din greu:

— Punctul e-al meu, Henry.

Iar Perowne:

— Jay, s-a terminat. E trei la doi.

Fac iarăși o pauză ca să evalueze acest diferend catastrofal.

— Ce căutai la peretele din față? întrebă Perowne.

Jay se îndepărtează de el și se duce înspre pătratul unde, dacă ar repeta punctul, urmează să primească serviciul. Vrea să forțeze lucrurile în favoarea lui.

— Mă așteptam la o lovitură căzută, în dreapta.

Henry încearcă să zâmbească. Are gura uscată și buzele îi alunecă cu greu peste dinți.

— Deci te-am păcălit. Nu erai în poziție. N-ai fi putut s-o ajungi.

Anestezistul scutură din cap cu calmul acela firesc în care pacienții lui își află alinarea. Dar pieptul îi urcă și-i coboară.

— A ricoșat din peretele din spate. Avea destul elan. Henry, îmi stăteai fix în drum.

Rostirea prenumelor e înmuiată în otravă. Henry nu suportă. Spune, ca și cum i-ar aminti lui Strauss ceva de mult uitat.

— Dar, Jay. N-ai fi putut să ajungi la mingea aia.

Strauss îi susține privirea și șoptește:

— Henry, aș fi putut.

Reclamația sună atât de nedrept, încât Perowne nu reușește decât să repete:

— Nu erai deloc în poziție.

— Asta nu-i împotriva regulilor, replică Strauss. Apoi adaugă: Haide, Henry. Te-am crezut pe cuvânt data trecută.

Deci își cere înapoi datoria. Tonul rațional al lui Perowne e din ce mai greu de susținut. Rostește încet:

— N-a existat nici un dubiu.

— Bineînțeles că a existat.

— Uite ce e, Jay. Acesta nu e un forum pentru egalitatea de șansă. Judecăm fiecare situație în parte.

— Sunt de acord. Nu-i cazul să-mi ții predici.

Pulsul lui Perowne crește brusc la auzul reproșului – un acces de furie este ca o palpitație, o durere ascuțită provocată de aritmie. Are o groază de treabă. Trebuie să se ducă la pescărie, apoi acasă, să facă un duș, să iasă iar, să se întoarcă, să pregătească masa, să deschidă sticlele cu vin, să-și primească fiica, socrul, să-i împace. Dar, mai presus decât toate astea, vrea ceea ce e deja al său; a revenit de la doi la zero și consideră că și-a dovedit sieși un lucru esențial din însăși natura sa, un lucru care îi era familiar și de care uitase în ultima vreme. Acum adversarul său vrea să i-l fure. Își sprijină racheta în colț, lângă celelalte obiecte ale sale ca să arate că jocul s-a încheiat. Drept răspuns, Strauss stă hotărât în pătratul de serviciu. Niciodată nu li s-a mai întâmplat așa ceva. Să fie, de fapt, vorba de altceva? Jay îl privește cu un surâs plin de înțelegere întipărit pe buzele strânse – o expresie prin care arată că-și susține mai departe revendicarea. Henry parcă se și vede – și pulsul îi crește iarăși numai când se gândește – traversând sala și ștergându-i expresia aia de autosatisfacție cu un dos de palmă. Sau ar putea să dea din umeri și să plece. Numai că victoria sa n-are nici un sens fără consimțământul adversarului. Dar cum să

rezolve disputa fără un arbitru, fără nici o putere comună?

A trecut o jumătate de minut și nici unul n-a scos o vorbă. Perowne își dă mâinile în lături și spune, pe un ton la fel de artificial ca surâsul lui Strauss:

— Nu știu ce să zic, Jay. Tot ce știu este că am câștigat punctul.

În schimb, Strauss știe exact ce să facă: mărește miza.

— Henry, stăteai cu fața. N-ai văzut că mingea ricoșează din peretele din spate. Eu am văzut-o pentru că mă duceam spre ea. Acum se pune întrebarea: mă faci mincinos?

Și uite așa se termină totul.

— Du-te-n pula mea, Strauss. Perowne își ridică racheta și se duce în pătratul de serviciu.

Și repetă setul, și Perowne servește încă o dată, și, așa cum bănuia că se va întâmpla, pierde, apoi pierde și următoarele trei puncte și, până să-și dea seama, totul s-a încheiat, a pierdut, și e iarăși în colț și-și strânge portofelul, telefonul, cheile și ceasul. Iese de pe teren, își leagă pantalonii, își prinde ceasul la mână și-și îmbracă puloverul și hanoracul. Îl râcăie, dar mai puțin ca acum două minute. Se întoarce spre Strauss care tocmai iese și el de pe teren.

— Ai jucat mișto de tot. Îmi pare rău că ne-am certat.

— Dă-o-n mă-sa. Oricine putea să câștige. A fost unul din cele mai bune jocuri.

Își pun rachetele în huse și trag fermoarul, aruncându-și-le apoi pe umăr. Eliberați de liniile roșii, de pereții orbitori de albi și de regulile jocului, trec pe lângă terenurile goale, îndreptându-se spre automatul de Coca-Cola. Strauss își cumpără o cutie. Perowne nu vrea. Trebuie să fii american ca să bei, om în toată firea, ceva atât de dulce.

La ieșire, Strauss, oprindu-se să bea o înghițitură mare, spune:

— Gripa i-a decimat pe toți și eu sunt de gardă în noaptea asta.

— Ai văzut lista de săptămâna viitoare? Întreabă Perowne. Încă una nasoală.

— Da. Doamna aia în vârstă cu astrocitomul. N-o să reziste, nu?

Stau pe treptele care dau pe trotuarul de pe Huntley Street. S-a înnorat, aerul e rece și umed. S-ar putea să-i cam ude pe demonstranți. Pe doamnă o cheamă Viola, are o tumoare în regiunea hipofizei. Are șaptezeci și opt de ani și au aflat că a fost astronom, o adevărată forță la Observatorul Jodrell Bank în anii '60. În salon, în timp ce alți pacienți se uită la televizor, ea citește cărți de

matematică și teoria corzilor. Pentru că observă lumina slabă, apusul unei dimineți de iarnă, și, cum nu vrea să termine pe o notă pesimistă, ca un blestem, Perowne spune:

— Cred că putem s-o ajutăm.

Strauss îl înțelege, schițează o grimasă, ridică o mână în semn de rămas-bun și cei doi bărbați o apucă fiecare pe drumul lui.

Trei

Reîntors în intimitatea capitonată a mașinii sale lovite, cu motorul care toarce imperceptibil în liniștea așternută peste Huntley Street, o sună din nou pe Rosalind. Întâlnirea s-a terminat, dar apoi a intrat imediat la directorul general, unde se află încă, după mai bine de patruzeci și cinci de minute. Secretara temporară îl roagă să aștepte și se duce să afle mai multe informații. Perowne își lasă capul pe tetieră și închide ochii. Transpirația uscată de pe fața proaspăt bărbierită îi provoacă mâncărimi. Își mișcă degetele de la picioare și le simte încleiate într-un lichid care se răcește rapid. Importanța jocului s-a evaporat complet pentru a face loc unei pofte nebune de somn. A fost o săptămână grea, o noapte agitată, un meci îndârjit. Fără să se uite, dibuie butonul care blochează portierele. Încuietorile se

activează într-o secvență rapidă, cu pocnete sonore, patru șaisprezecimi care-l învăluie și mai mult în liniște. Străveche dilemă a evoluției: nevoia de somn, teama de a nu fi devorat. Rezolvată în sfârșit grație închiderii centralizate.

Prin receptorul minuscul pe care îl ține lipit de urechea stângă distinge zumzetul unui birou mare, necompartimentat, răpăitul înfundat al tastaturilor și, în apropiere, vocea plângăreață a unui bărbat spunându-i altcuiva, pe care Henry nu-l aude, „Nu vrea să dezmintă... dar nu vrea să dezmintă. Da, știu. Da, asta-i problema noastră. Nu vrea să dea o dezmințire nici mort”.

Stă cu ochii închiși și parcă vede birourile unde se află redacția, mochetetele cu marginile răsucite, pătate de cafea, sistemul feroce de încălzire care sângerează apă fierbinte și plină de rugină, falangele de lumină fluorescentă iluminând colțurile peste care s-a înstăpânit haosul, munții de hârtii de care nu se atinge nimeni pentru că nimănui nu-i pasă ce conțin, ce e cu ele, și birourile supraaglomerate, îngrămădite unele în altele. Domnește, parcă, spiritul de la laboratorul de educație artistică de la școală. Toată lumea e prea ocupată ca să se-apeuce să facă ordine printre hârtoagele prăfuite. La fel e și la spital. Camerele gem de vechituri, de dulapuri

și fișete pe care nimeni n-are curaj să le deschidă. Aparat arhaice în cutii de tablă de culoare crem, prea grele, prea misterioase ca să fie aruncate. Clădiri bolnave, aflate în uz de prea mult timp, pe care doar demolarea le mai poate vindeca. Orașe și state iremediabil stricate. Lumea întreagă pare camera lui Theo. Ar fi nevoie de o rasă de extraterestri adulți care să facă curățenie în haosul ăsta general, apoi să-i trimită pe toți la culcare devreme. Odată se credea că Dumnezeu e un adult, dar, când izbucneau neînțelegeri, lua partea unuia sau a altuia, ca un copil. Apoi ne-a trimis un copil real, unul de-al Său – ultimul lucru de care aveam nevoie. O planetă care și-așa mișună de orfani...

— Domnule Perowne?

— Cum? Da?

— Soția a zis că vă sună imediat ce se eliberează, cam într-o jumătate de oră.

Înviorat, își pune centura de siguranță, întoarce din trei mișcări și o ia spre Marylebone. Rândurile de demonstranți se mai scurg încă pe Gower Street, dar Tottenham Court Road, deschis între timp circulației, e luat cu asalt de valuri de mașini care se revarsă spre nord. Li se alătură și el rapid, cotește spre vest, apoi din nou spre nord și, nu după mult timp, se găsește în punctul în care se revarsă Goodge și Charlotte Streets –

Întotdeauna i-a plăcut acest loc în care utilul se îmbină cu plăcutul, accentuând culorile și spațiile: oglinzi, flori, săpunuri, ziare, electrice, materiale de construcție, ateliere de copiat chei se amestecă în mod agreabil cu restaurante scumpe, bodegi, baruri unde se servesc tapas, hoteluri. Cum îl chema pe romancierul american care a zis că e fericit cel care locuiește pe Charlotte Street? Daisy va trebui să-i reîmprospăteze memoria. Din cauza comerțului intens care se desfășoară într-un spațiu limitat, pe trotuare se îngrămădesc saci de gunoi. Un câine vagabond trage de saci – roade gunoiul ca să-și albească dinții. Înainte să cotească din nou spre vest, zărește, în capătul străzii, scuarul unde se află casa lui, străjuită de copacii desfrunziți. Obloanele de la etajul al treilea sunt trase – Theo încă mai doarme. Henry încă își mai amintește cum e să dormi până la prânz – orele mirifice și dezordonate de somn ale adolescenței; niciodată nu i-a contestat lui Theo acest drept. N-o să se mai bucure mult timp de ele.

Traversează Great Portland Street, sumbră, cu fațadele ei de piatră care lasă o veșnică impresie de amurg și, în Portland Place, trece pe lângă un cuplu de sectanți Falun Gong pichetând peste drum de ambasada Chinei. Credința într-un univers miniatural care se rotește de nouă ori înainte și de nouă ori înapoi, odată cu

abdomenul inferior al practicantului, amenință ordinea totalitară. Cu siguranță, nu e o viziune materialistă a lumii. Statul reacționează prin bătăi, tortură, dispariții de persoane și asasinate, dar numărul adeptilor l-a depășit deja pe cel al membrilor Partidului Comunist Chinez. China este, pur și simplu, suprapopulată, își spune Perowne ori de câte ori trece pe aici și-i vede pe protestatari, paranoia n-o să mai dureze mult. Economia chineză înflorește rapid, lumea de azi e prea interconectată ca Partidul să mai poată ține totul sub control. Azi poți să vezi la Harrods cetățeni din inima Chinei pe continent care sparg o groază de bani pe produse de lux. Nu mai e mult până să apară fel de fel de idei și ceva o să se-ntâmple. Și, între timp, statul chinez înfierează din răspuțeri materialismul filozofic.

Ambasada, cu rețeaua ei sinistră de antene, rămâne undeva în spatele lui. Pătrunde acum pe străzile de la vest de Portland Place, înțesate de clinici private și săli de așteptare cu huse înflorate, mobilă stil și reviste *Country Life*. De-a lungul anilor, spitalul său a preluat și tratat – evident, gratuit – zeci de pacienți de care și-a bătut joc unul sau altul dintre incompetenții bătrâni și prea bine plătiți din zonă. Stă la semafor și le urmărește pe cele trei siluete drapate în burkha negre care coboară dintr-un taxi în Devonshire Place. Se îngrămădesc pe

trotuar și compară numărul de pe o ușă cu cel de pe cartea de vizită pe care una dintre ele o ține în mână. Cea din mijloc, probabil bolnava, stă puțin încovoiată și se prinde de brațul însoțitoarelor ei ca să nu cadă. Cele trei coloane negre, care se decupează clar pe fundalul de stucatură crem și cărămidă, dau din cap, contrazicându-se mai mult ca sigur în privința adresei; lasă impresia unei farse, asemenea copiilor care se deghizează de Halloween. Sau ca în *Macbeth*-ul pus în scenă la școala lui Theo, când copacii scorburoși din pădurea Birnam așteptau în culise să pornească atacul împotriva colinei de la Dunsinane. Poate sunt două surori care și-au adus mama în căutarea unei ultime șanse. Semaforul se încăpățânează să rămână roșu. Perowne turează motorul, dar cu blândețe, apoi pune schimbătorul de viteze la punctul mort. Ce tot face, cu piciorul pe ambreiaj, încordându-și cvadricepsul? Nu-și poate înfrâna dezgustul, e o reacție viscerală. Ce sinistru să obligi pe cineva să umble așa, condamnat la cel mai crunt anonim. Cel puțin cele trei femei n-au și măștile alea de piele. I se întoarce stomacul pe dos din cauza lor. Și ce-ar spune relativiștii, pesimiștii cei bine dispuși de la colegiul lui Daisy? Că e un lucru sacru, tradițional, un gest de rezistență față de zorzoanele consumismului occidental? Bine, dar bărbații, soții – Perowne a avut de-a

face cu mulți saudiți care i-au călcat pragul biroului – se îmbracă în costum, poartă adidași, trening sau pantaloni scurți și lălâi, au Rolex-uri la mână, sunt niște oameni de lume fermecători, cu o solidă educație în ambele culturi. Ei de ce nu păstrează viu spiritul folcloric orbecăind prin întuneric în plină zi?

Culoarea semaforului se schimbă în sfârșit, scena se mută – noi porticuri, alte săli de așteptare – și traficul îi solicită atenția, smulgându-l din închisoarea acestor gânduri. S-a lăsat prins într-o adevărată tiradă. Să se îmbrace cum or vrea islamiștii ăștia! Ce-i pasă lui de burkha? Niște văluri care i-au stârnit iritarea. Nu, iritare e un cuvânt prea slab. Vălurile și Republica Populară Chineză nu fac decât să-i amplifice ușoara dispoziție negativă. De obicei, sâmbăta e relaxat și mulțumit, dar iată că acum, pentru a doua oară în dimineața asta, îl cuprinde o stare proastă. Ce anume îl supără? Nu meciul pierdut, nici ciocnirea cu Baxter, nici măcar somnul cu hopuri de noaptea trecută, deși toate au, probabil, contribuția lor. Poate că e vorba mai degrabă de perspectiva după-amiezii, când se va îndrepta spre imensitatea suburbiilor din Perivale. Cât timp între el și vizita pe care urmează să o facă se interpunea partida de squash, se simțea întrucâtva protejat. Acum n-a mai rămas decât cumpărarea peștelui. Mama sa nu mai

deține facultatea de a-i anticipa sosirea, de a-l recunoaște când e în aceeași cameră cu ea sau de a și-i aminti după ce a plecat. O vizită în gol. Nu-l așteaptă și nici n-ar fi dezamăgită dacă el nu și-ar face apariția. Ca atunci când te duci cu flori la un mormânt – totul ține doar de trecut. Dar încă mai poate să ducă o ceașcă de ceai la gură și, deși nu e capabilă să dea un nume chipului dinaintea ei ori să stabilească alte asociații, se bucură când el stă cu ea și o ascultă cum bate câmpii. Se bucură când e cu cineva. Nu suportă să se ducă s-o vadă, se disprețuiește dacă nu-și face timp s-o viziteze.

Abia când parchează pe Marylebone High Street își amintește să dea drumul la știrile de prânz. Potrivit declarațiilor poliției, două sute cincizeci de mii de oameni s-au strâns în centrul Londrei. Unul dintre partizanii marșului susține că, până după-amiază, vor fi două milioane. Ambele surse se pun de acord asupra faptului că lumea încă mai vine. Un demonstrant în plină exaltare, care se dovedește a fi o faimoasă actriță, își ridică vocea ca să acopere vacarmul de scandări și ovații și declară că niciodată în istoria Insulelor Britanice nu s-a mai văzut o adunare de asemenea proporții. Cei care lenevesc în pat în această dimineață de sâmbătă își vor blestema zilele că nu se află aici. Reporterul le reamintește ascultătorilor, pe un ton grav, că aceasta e o

referință la discursul lui Henric al V-lea de ziua Sf. Crispian, înaintea bătăliei de la Azincourt. Aluzia îi scapă lui Perowne care se chinuiește să se strecoare în spațiul strâmt dintre două jeepuri. Se îndoiește profund că Theo stă și-și blestemă zilele. Și ce l-o fi apucat pe un militant pentru pace să citeze un rege războinic? Buletinul de știri continuă în timp ce Perowne stă cu motorul oprit și cu privirea fixată pe o luminiță albastru-verzuie dintre butoanele radioului. În întreaga Europă și peste tot în lume oamenii se adună să-și exprime opțiunea pentru pace și tortură. Asta ar spune profesorul – Henry parcă-i aude vocea stăruitoare și înaltă de tenor. Urmează știrea pe care Henry o consideră știrea sa. Pilotul și copilotul sunt reținuți pentru interogatorii în locuri diferite din vestul Londrei. Poliția nu spune mai mult. De ce oare? Prin parbriz, strada aceasta prosperă, cu zidurile de cărămidă roșie ale caselor, cu geometria vagă a crăpăturilor din trotuar și copacii piperniciți și golași, pare provizorie, asemenea unei imagini proiectate pe o pojghiță fragilă de gheață. Unul dintre oficialii de la aeroport se înduplecă până la urmă și confirmă originea cecenă a unuia dintre bărbați, dar neagă zvonul potrivit căruia în carlingă a fost descoperit un Coran. Și chiar dacă ar fi așa, adaugă el, asta nu înseamnă nimic. Nu prea poate fi considerată o crimă.

Chiar așa. Henry deschide portiera. Autoritatea seculară, indiferent de babilonia asta de dumnezei, garantează libertățile religioase. Care trebuie să înflorească. E timpul să se ducă la cumpărături. În ciuda febrei musculare de la picioare, se îndepărtează cu pas vioi de mașină, încuind-o din mers, cu telecomanda, fără să se uite înapoi. Soarele de iarnă strălucește brusc și-i limpezește drumul pe High Street. Cufundată în propria-i mulțumire, Marylebone nu se sinchisește de cea mai mare adunare de oameni din istoria insulelor, aflată la mai puțin de doi kilometri depărtare, iar Perowne, mai senin, se strecoară prin mulțimea neîntreruptă, ocolind cărucioarele care-și adăpostesc copiii înfofoliți, sereni. Câtă prosperitate, magazine întregi dedicate brânzeturilor, panglici, mobile Shaker, toate degajă un sentiment protector. Toată această bunăstare comercială e puternică și se va apăra până în pânzele albe. Nu raționalismul îi va învinge pe fanaticii religioși, ci shoppingul și tot ceea ce implică el – slujbe, pace, o oarecare angajare în satisfacerea micilor plăceri, promisiunea îndestulării în această lume, și nu în cea viitoare. Mai bine cumpără decât să stai să te rogi.

O ia pe Paddington Street și se înclină dinaintea unui aranjament în aer liber care constă în niște pești pe o lespede de marmură pusă vertical. Își dă seama dintr-o

privire că aici găsește tot ce-i trebuie. Ce abundență ivită din sânul mărilor tot mai goale. Pe pardoseala de gresie, îngrămădiți în două lăzi de lemn de parcă ar fi niște reziduuri industriale pline de rugină, zac crabii și homarii, iar talmeș-balmeșul de membre împlătoșate ca ale unor războinici se mișcă încet. Pe clești poartă benzi negre, funerare. Ce noroc pentru negustorul de pește și pentru clienții lui că toate aceste creaturi ale mării nu sunt adaptate să se folosească de undele sonore și nu au voce! Altfel, din lăzile alea s-ar revărsa numai urlete. Până și tăcerea din jurul grămezilor fremătătoare e tulburătoare. Se uită apoi la carnea albă, lipsită de sânge, la formele argintii, eviscerate, cu acei ochi în care a înghețat o privire neacuzatoare, și la peștii de mare adâncime aranjați cu multă îndemânare în grămezi rozalii, asemenea paginilor de carton ale unei cărți pentru copii. Evident, Perowne, pescarul la muscă, a aflat descoperirile recente: capul și gâtul păstrăvului-curcubeu sunt pline de nociceptori polimodali exact ca ale noastre. Pe vremuri, era comod să gândești în termeni biblici, să crezi că suntem înconjurați, pe mare și pe uscat, de roboți comestibili. Acum se dovedește că până și peștii simt durerea. Iată complicațiile tot mai mari ale condiției moderne, cercul simpatiei morale care continuă să se dilate. Nu numai oamenii aflați la capătul

celălalt al pământului ne sunt frați și surori, dar chiar și vulpile, cobaii și, mai nou, peștii. Și Perowne se duce să-i prindă și să-i mănânce; chiar dacă n-a aruncat niciodată un homar viu în apă fierbinte, e gata oricând să comande unul la restaurant. Așa cum se întâmplă întotdeauna, șmecheria, cheia succesului și dominației ființei umane este să fii selectiv când vine vorba de milă. Să recunoaștem că imediatul, vizibilul e cel care exercită forța predominantă. Cât despre ceea ce nu vezi... Iată de ce lumea de pe pașnica Marylebone pare așa de împăcată cu sine.

Crabii și homarii nu-și au loc în meniul din seara aceasta. Chiar dacă scoicile și midiile sunt vii, cel puțin par inerte și au bunul-simț să stea închise. Cumpără creveți fierți în prealabil în cochilia lor și trei cozi de pește-undițar care costă puțin mai mult decât prima lui mașină. E drept că era o gioarsă. Îl roagă pe vânzător să-i pună oasele și capetele de la doi calcani, pentru supă. Vânzătorul de pește e un tip politicos, plin de solitudine, care-și tratează clienții ca și cum ar fi cu toții membri ai unui cerc exclusivist provenind din mica nobilime. Înfășoară fiecare specie de pește în câteva pagini de ziar. Tipul de întrebare care îi plăcea lui Henry când era elev: care sunt șansele ca un anumit pește, dintr-un anumit banc, din zona unei anumite platforme

continentale să sfârșească între paginile, nu, pe o anumită pagină dintr-un anumit număr al ziarului *Daily Mirror*? Ceva mai puțin de o infinitate la una. Ca felul în care sunt dispuse firele de nisip pe o plajă. Ordinea aleatorie a lumii, șansele inimaginabile ca o situație să se producă încă îi mai provoacă satisfacție. Nici când era copil, și cu atât mai puțin după tragedia de la Aberfan, n-a crezut vreodată în destin sau în providența divină, ori într-un viitor plăsmuit de cineva aflat sus, în cer. Dimpotrivă, și-a spus că fiecare secundă ascunde un trilion de trilioane de viitoruri posibile; pura întâmplare și legile fizicii păreau că-l eliberează de intrigile unui Dumnezeu sumbru.

Sacoșa albă de plastic în care se află cina familiei e grea, îndesată cu carne și hârtie udă, iar toartele ei îi taie palma când se întoarce la mașină. Din cauza durerii din piept nu poate transfera greutatea în mâna stângă. Lăsând în urmă izul jilav de alge al pescăriei, i se pare că aerul e dulceag, ca mireasma fânului care se usucă pe câmp în august. Mirosul – cu siguranță o iluzie generată prin contrast – persistă, în ciuda traficului și a frigului de februarie. Toate acele veri petrecute împreună cu familia la socrul lui, în Ariège, în acel colț din sud-estul Franței unde pământul începe să se încrețească și să se umfle

dinaintea Pirineilor. La Castelul St Felix, cu piatra lui rozșters, cu cele două turnuri rotunde și cu vestigiile unui șanț cu apă – aici s-a retras John Grammaticus după moartea soției sale și aici a jeli-o în faimoasele elegii de dragoste melancolice, reunite în volumul intitulat *Fără funeralii*. Faimoase nu și pentru Henry Perowne, care n-a mai citit o poezie nici măcar de când a căpătat drept socru un poet. Bineînțeles, a reînceput să citească poezie imediat ce a descoperit că a devenit el însuși tatăl unui poet. Dar l-a costat un efort cu totul neobișnuit. De la primul vers simțea cum i se încordează ceva în spatele ochilor. Romanele și filmele, cu nelineștea lor modernă, te conduc înainte și înapoi prin timp, zile, ani ori chiar generații. În schimb, pentru a-și formula observațiile și judecățile, poezia se balansează pe muchia clipei prezente. Trebuie să încetinești, să te oprești complet – să citești și să înțelegi un poem e ca și cum ai încerca să deprinzi un vechi meșteșug ca zidăria fără mortar sau pescuitul de păstrăvi cu mâna.

Când Grammaticus a ieșit din doliu, acum mai bine de douăzeci de ani, s-a lansat într-o serie de aventuri care continuă și astăzi. Modelul e unul și același. O femeie mai tânără ca el, de obicei englezoaică, alteori franțuzoaică, e angajată ca secretară și menajeră, apoi, încet- încet, devine un fel de soție. După doi sau trei ani

Își ia lumea-n cap, neputând să-l mai suporte, și înlocuitoarea ei întâmpină familia Perowne la sfârșit de iulie. Rosalind tratează cu o ploaie de ironii fiecare schimbare, preferând-o întotdeauna pe cea de dinainte, pentru ca apoi, cu timpul, să se atașeze de cea care rămâne. La urma urmei, nu e vina ei. Copiii, complet incapabili să judece pe cineva, chiar și adolescenți fiind, se poartă frumos cu ea din prima clipă. Perowne, structural legat de o singură femeie toată viața, s-a arătat impresionat în secret, mai ales că bătrânul se apropie de șaptezeci de ani. Poate că, în sfârșit, s-a hotărât s-o lase mai încet, având în vedere că Teresa, o bibliotecară veselă de patruzeci de ani din Brighton, stă deja cu el de vreo patru ani.

Cinele în aer liber, în apusurile care nu se mai sfârșesc, căpițele de fân înmiresmate de pe delușoarele din jurul grădinilor, mirosul vag de clor de pe pielea copiilor abia ieșiți din piscină, vinul roșu și cald din Cahors ori Cabrières te fac să crezi că ai ajuns în rai. Aproape că așa și e, și tocmai din acest motiv continuă să vină în vizită. Dar John e un bărbat copilăros, tiranic, tipul de artist care trece brusc de la o stare la alta. Până termină o sticlă de vin, alunecă de la bancuri spumoase la izbucniri neașteptate, urmate de o retragere îmbufnată în biroul lui – o siluetă înaltă, ușor încovoiată,

traversează pajiștea înecată în beznă, îndreptându-se spre casa luminată, urmat de Betty, de Jane ori Francine, mai nou de Teresa, care încearcă să-l potolească. N-a învățat niciodată legile conversației și tinde să vadă în păreri diferite, cât ar fi ele de temperate, un soi de afront, o invitație la o încheștare pe viață și pe moarte. Anii și băutura n-au avut darul de a-l înmuia. Și, normal, pentru că îmbătrânește și scrie din ce în ce mai puțin, e nefericit. Exilul său în Franța n-a fost altceva decât o prelungită proastă dispoziție pe care, în ultimele două decenii, diferite situații ofensatoare din țară au adâncit-o și mai mult. A existat o perioadă nefavorabilă de patru ani când volumele sale de *Opere complete* n-au mai fost reeditate și a trebuit să caute un alt editor. John a pus la inimă faptul că Spender și nu el a fost făcut cavaler, că Raine și nu Grammaticus a fost făcut director editorial la Faber, când a pierdut catedra de poezie de la Oxford în favoarea lui Fenton, că Hughes și, mai apoi, Motion au primit titlul de poet laureat și mai ales că Heaney a luat Nobelul. Toate numele astea nu-i spun nimic lui Perowne. Dar înțelege că marii poeți, asemenea medicilor primari, trăiesc într-o lume mereu trează, care colcăie de invidie, în care reputațiile sunt vegheate cu mare grijă și un om poate fi doborât de anxietatea provocată de aspirația la

celebritate. Poeții, sau cel puțin acest poet, au la fel de multe păcate ca și ceilalți muritori.

Timp de câteva veri, cât copiii erau mici, Henry și Rosalind au mers și prin alte părți, dar n-au aflat nicăieri în tot sudul Europei un loc la fel de frumos ca St Felix. Aici își petrecuse Rosalind vacanțele din copilărie. Castelul era enorm și nu era greu să te ferești din calea lui John, care ținea să petreacă câteva ore pe zi singur. Rareori îl apucau pandaliile mai mult de două-trei ori într-o săptămână și, cu timpul, nimeni nu le mai puneă la suflet. Pe măsură ce viața lui amoroasă devenea tot mai stabilă, Rosalind avea și alte motive, mai delicate, să țină legătura cu tatăl ei. Castelul aparținea bunicilor pe linie maternă și fusese iubirea mamei ei. Ea îl modernizase și-l restaurase. Rosalind se temea că, dacă vârsta și boala îl vor împinge până la urmă pe John să se însoare cu vreuna dintre secretarele lui, castelul ar putea cădea în mâinile unui străin. Legea franceză privind succesiunea ar fi putut să împiedice acest lucru, dar exista un document, o veche tontină care demonstra că, în cazul castelului St Felix, prevala legea englezească. În maniera sa irascibilă, John o asigurase pe fiica sa că nu se va recăsători niciodată și că St Felix îi va reveni ei, dar refuzase să pună ceva pe hârtie.

Anxietatea aceea surdă se va estompa până la urmă. Vizitele estivale la castel au continuat și dintr-un alt motiv, mult mai puternic – Daisy și Theo insistau să vină. Asta era demult, înainte ca John și Daisy să se certe. Copiii își iubeau bunicul și îi considerau hachițele o emblemă a diferenței, a măreției sale – viziune pe care o cam împărtășea și el. Era nebun după amândoi, nu ridicase niciodată glasul la ei și își ascundea de ei izbucnirile nervoase. Încă de la început și-a asumat – pe bună dreptate, după cum se va dovedi – un rol primordial în dezvoltarea lor intelectuală. Imediat ce a devenit clar că Theo n-avea să manifeste vreodată altceva decât un interes politicos în privința cărților, John l-a încurajat să cante la pian și l-a învățat un boogie simplu în do major. După care i-a cumpărat o chitară acustică și a scos din pivnițe cutiile pline cu bluesuri înregistrate pe discuri de 78 de turații și LP-uri și le-a copiat pe casete pe care le trimitea regulat la Londra. Când Theo a împlinit paisprezece ani, bunicul l-a dus la Toulouse să-l asculte pe Johnny Lee Hooker în una dintre ultimele sale apariții în concert. Într-o seară de vară, după cină, Grammaticus și Theo au interpretat „St James' Infirmary” sub o superbă boltă înstelată, bătrânul dându-și capul pe spate și cântând cu un accent american răgușit care a emoționat-o pe Rosalind până la

lacrimi. Theo, care încă avea paisprezece ani, a improvizat un solo dulce și melancolic. Pe marginea piscinei, cu un pahar de vin în mână și cu picioarele goale bălăngănindu-i-se în apă, Perowne a fost la rândul lui impresionat și s-a învinovățit că nu luase în serios talentul fiului său.

În toamna aceea Theo a început să se ducă în estul Londrei ca să ia lecții cu diferite personalități venerabile ale bluesului britanic, contactate prin intermediul unui prieten de-al lui Rosalind de la ziar. Potrivit lui Theo, Jack Bruce se dovedise cel mai riguros, probabil și pentru că făcuse studii serioase de muzică, cânta la câteva instrumente, revoluționase modul în care se cântă la chitara bass, știa absolut totul despre teorie și făcuse înregistrări cu mai toată lumea în perioada de glorie a bluesului britanic, la începutul anilor '60, în zilele de mult apuse ale celebrei trupe Blues Incorporated. Și avea, din câte spunea Theo, mult mai multă răbdare cu el, era foarte drăguț. Pe Perowne îl surprindea faptul că un personaj atât de important ca Bruce pierde timpul cu un puștan. În schimb, în felul lui dezarmant, lui Theo totul i se părea cum nu se poate mai firesc.

Datorită lui Bruce, Theo a cunoscut câteva figuri de legendă. I s-a permis să asiste la un masterclass ținut de Clapton. Long John Baldry a venit tocmai din Canada să

participe la o reuniune. Theo a ascultat povești despre Cyril Davies și Alexis Korner, Graham Bond Organisation și primul concert Cream. Dintr-o întâmplare, a improvizat câteva minute cu Ronnie Wood, ocazie cu care l-a cunoscut pe fratele mai mare al acestuia, Art. Un an mai târziu, Art l-a invitat pe Theo să i se alăture într-un jam session la Eel Pie Club, care se ținea în pubul Cabbage Patch din Twickenham. În mai puțin de cinci ani, părea că stăpânește tot repertoriul care constituia tradiția bluesului. Acum, de câte ori vine la castel, cântă pentru bunicul său și îi arată ultimele virtuozități învățate. Ca și cum i-ar cere încuviințarea pentru ele, iar bătrânul îi face pe plac. Perowne recunoaște că John a descoperit la Theo ceva ce el poate n-ar fi știut niciodată că există. E adevărat că în timpul unei vacanțe în Pembrokeshire, pe când Theo avea nouă ani, printre nenumărate reprize de body-surfing, Henry l-a învățat trei acorduri simple pe chitara cuiva și i-a arătat cum se cântă blues pe coarda mi. N-a fost decât un simplu episod, alături de aruncarea discului, ski pe iarbă, mersul cu ATV-ul, paintball, aruncatul pietrei în apă ca să faci broasca și datul cu rolele. S-a jucat la greu cu copiii. Și-a rupt chiar și o mână încercând să se țină pe role. Dar nu și-a închipuit niciodată că pe acele trei acorduri se va clădi viața profesională a fiului său.

John Grammaticus a avut o influență decisivă și asupra lui Daisy, cel puțin până când ceva s-a rupt între ei. Când avea treisprezece ani, cam pe vremea când îl învăța pe fratele ei să cânte boogie în do, a pus-o să-i spună care sunt cărțile ei preferate. A ascultat-o și a decretat că fata se subestima – a pufnit disprețuitor la vederea literaturii „young adult” pe care o citea ea. A convins-o să încerce *Jane Eyre*, i-a citit cu voce tare primul capitol și i-a descris satisfacțiile ce aveau s-o aștepte. Ea s-a străduit, dar numai ca să-i facă pe plac. Limbajul nu-i era familiar, frazele lungi, iar imaginile, spunea ea, nu reușeau să i se închege în minte. Perowne a încercat și el să citească romanul și a trăit o experiență similară. Dar John s-a ținut de capul nepoatei lui și, până la urmă, după vreo sută de pagini, s-a îndrăgostit de Jane într-atât, încât abia dacă mai lăsa cartea din mână ca să vină la masă. Într-o după-amiază au plecat să se plimbe prin împrejurimi, iar Daisy mai avea patruzeci de pagini până la sfârșit. Când s-au întors, au găsit-o sub un copac, lângă porumbar, plângând cu foc, nu din cauza poveștii, ci pentru că ajunsese la capăt și se trezise dintr-un vis pentru a-și da seama că totul se întâmplase în imaginația unei femei pe care n-avea s-o întâlnească niciodată. Plângea, le-a zis, de admirație, de bucurie că a existat cineva care a născocit asemenea lucruri. Ce fel

de lucruri, a vrut să știe Grammaticus. Oh, bunicule, când au murit copiii de la orfelinat și afară vremea era atât de frumoasă, partea aia în care Rochester se dă drept țigancă ghicitoare și când Jane o întâlnește prima oară pe Bertha și aceasta e ca un animal sălbatic...

I-a dat apoi *Metamorfoza* lui Kafka, spunând că lectura era ideală pentru o fată de treisprezece ani. A citit pe nerăsuflăte acest basm domestic și i-a pus și pe părinții ei să-l citească. A intrat într-o dimineață, cu noaptea-n cap, în dormitorul lor de la castel, s-a așezat pe pat și a început să se tânguie: săracul Gregor Samsa, familia se poartă așa de îngrozitor cu el! Ce noroc că avea o soră care îi făcea curat în cameră și îi aducea mâncarea care îi plăcea. Rosalind a citit povestirea dintr-o suflare ca și cum ar fi fost punctajul unui dosar. Perowne, prea puțin dispus din fire să guste o poveste cu transformări imposibile, a recunoscut că l-a intrigat - mai mult, n-ar putea spune. I-a plăcut cruzimea de neînchipuit a surorii sale, în ultima pagină, când merge cu tramvaiul împreună cu părinții și-și întinde trupul tânăr, gata să înceapă o viață plină de plăceri. În această transformare putea să creadă. A fost prima carte recomandată de Daisy, marcând începutul educației sale literare de care fiica lui a hotărât să se ocupe. Deși s-a arătat sânguincios și a citit aproape tot ce i-a dat Daisy,

știe că ea îl consideră un materialist frust, incorigibil. Consideră că îi lipsește fantezia. O fi, dar ea n-a renunțat. Cărțile se adună pe noptieră și diseară o să-i aducă altele. Și n-a apucat nici măcar să termine biografia lui Darwin ori să-l înceapă pe Conrad.

Din vara lui Brontë și Kafka, Grammaticus a preluat controlul asupra lecturilor lui Daisy. Avea păreri ferme, de modă veche, asupra operelor fundamentale, și știa că nu toate vor fi prea ușor de digerat. Credea în învățatul pe dinafară și era gata s-o răsplătească pentru asta. Shakespeare, Milton și Biblia Regelui Iacob – câte cinci lire pentru fiecare douăzeci de versuri memorate dintre cele pe care i le însemnase. Erau izvorul poeziei și al prozei engleze; a învățat-o să pronunțe distinct silabele ca să simtă forța ritmică. În vara când a împlinit șaisprezece ani, Daisy a câștigat o avere pentru un adolescent scandând, cântând chiar, părți întregi din *Paradisul pierdut*, din Geneză și diferite meditații sumbre de-ale lui Hamlet. A recitat apoi din Browning, Clough, Chesterton și Masfield. Într-o singură săptămână s-a ales cu patruzeci și cinci de lire. Chiar și astăzi, deși au trecut șase ani (acum a împlinit douăzeci și trei), pretinde că poate „să turuie” – sunt cuvintele ei – fără întrerupere, mai bine de două ore. La optsprezece ani, când a terminat școala, citise o parte bunicică din ceea

ce bunicul ei numea chestiile indiscutabile. Nu voia să conceapă ca ea să studieze literatura engleză în altă parte decât la colegiul din Oxford pe care îl urmase și el. Deși Henry și Rosalind îl imploraseră să n-o facă, a pus, probabil, o vorbă pentru ea. I-a redus la tăcere spunându-le că astăzi sistemul era incoruptibil și n-ar fi putut s-o ajute nici dacă ar fi vrut. Propriile experiențe profesionale le demonstraseră că așa ceva nu era întrutotul adevărat. Dar biletul acela trimis directorului școlii, în care tutorele spunea că fata se prezentase strălucit, sprijinindu-și fiecare afirmație cu un citat, le împăcase conștiințele.

Anul următor succesul de care s-a bucurat i s-a părut bunicului un pic cam prea răsunător pentru gustul lui. A sosit la St Felix cu două zile mai târziu decât restul familiei și a adus cu ea poemul pentru care i se decernase în acel an Premiul Newdigate. Henry și Rosalind n-auziseră în viața lor de premiul respectiv, dar au fost fericiți pe loc. În schimb, însemna mult, poate chiar prea mult, pentru bunicul ei care îl câștigase, la rândul său, la sfârșitul anilor '50. A luat paginile cu el în birou – părinții vor avea voie să le vadă mai târziu. Poemul descria pe larg meditațiile tandre ale unei tinere în momentul în care o nouă aventură s-a sfârșit. Încă o dată a smuls așternuturile de pat și le-a dus la

spălătorie, unde contemplă acum prin „monoclul încețoșat” al mașinii de spălat, „petele noastre care se rotesc spre a fi purificate”. Aventurile se succedau, asemenea anotimpurilor, prea rapid, „verdele preschimbându-se în cafeniu” odată cu „fructele căzute din pomi care putrezesc, dulceag, în uitare”. Petele nu întruchipează păcatul, ci „filigrane ale extazului” sau, mai încolo, „palimpseste alburii”, fiind, deci, nu prea ușor de îndepărtat. Vag religios, de o uimitoare armonie erotică, poemul i-a sugerat lui Perowne, extrem de tulburat, că primul an universitar al fiicei lui fusese mai încărcat decât și-ar fi imaginat vreodată. Nu avusese parte de un singur prieten, ori de un singur iubit, ci de o întreagă succesiune, până la atingerea unei anume seninătăți. Probabil că din cauza asta poemul i-a stârnit aversiune lui Grammaticus – pupila lui scăpase în lume și dăduse de alți bărbați. Sau poate că îl lovise alt atac jalnic de anxietate – când i-a făcut educația literară lui Daisy n-a intenționat să producă încă un poet rival. La urma urmei, și Fenton, și Motion câștigaseră Newdigate-ul.

Seara, Teresa a pregătit o cină simplă compusă din salată niçoise cu ton proaspăt, cumpărat de la piața din Pamiers. Masa fusese așezată chiar în dreptul bucătăriei, la marginea unei pajiști întinse. Era încă una dintre

multele seri splendide, umbrele purpurii ale pomilor și tufelor lungindu-se pe iarba uscată și greierii începând să preia partitura de acolo de unde o lăsaseră cicadele după-amiezii. Grammaticus a apărut ultimul și Perowne a presimțit că socrul său, care tocmai se lăsa în scaunul de lângă Daisy, răsesese deja o sticlă de vin sau chiar mai mult de unul singur. Intuiția i s-a confirmat în clipa în care Grammaticus și-a așezat mâna peste cea a nepoatei sale și, cu acea franchețe agresivă pe care bețivii o consideră în mod eronat intimitate, i-a spus că poemul era nereușit și că nu se ridica la nivelul celor care ar merita un Newdigate. Nu era bun de nici o culoare, i-a zis, ca și cum ea ar fi știut deja asta și ar fi fost gata să confirme. Bătrânul era, cum ar spune un psihiatru, complet dezinhibat.

Încă de când se afla în anul terminal și de-abia împlinise optsprezece ani, șefa clasei și vedeta școlii, Daisy își dezvoltase felul ei de a fi, calculat și independent. E o domnișoară delicată, nu prea înaltă, dar zveltă, cu un chip micuț, cu păr negru tuns scurt și o ținută foarte dreaptă. Atitudinea ei pare impenetrabilă. Dintre cei de la masă, numai părinții și fratele ei știau câtă fragilitate se ascunde de fapt sub această aparentă stăpânire de sine. Dar, foarte calmă, Daisy și-a retras încet mâna și s-a uitat la bunicul ei, așteptând urmarea.

Acesta a tras o înghițitură zdravănă de vin de parcă ar fi avut bere în pahar și a continuat. A spus că ritmul era dezlânat și împiedicat, că stanțele aveau lungimi diferite. Henry i-a aruncat o privire lui Rosalind, dorindu-și ca ea să intervină. Dacă n-o făcea, era de datoria lui și totul ar fi căpătat prea mare amploare. Spre rușinea lui, nu era prea sigur ce e aceea o stanță; avea să afle mai târziu în noaptea aceea, când a căutat cuvântul în dicționar. Rosalind se abținea – dacă întrerupea prea devreme discursul tatălui ei, ar fi provocat o explozie de furie. Era o adevărată artă să știi să-l strunești. De partea cealaltă a mesei, Teresa suferea în tăcere. De când erau împreună, precum și în nenumărate ocazii înainte, mai făcuse astfel de scene, deși în nici una nu fuseseră amestecați copiii. Știa că n-o să se termine bine. Theo își rezemase falca în palmă și-și ațintise ochii în farfurie.

Încurajat de tăcerea nepoatei sale, John i-a dat înainte, ațâțat de propria-i autoritate, pe un ton afectuos care era complet deplasat. O confunda pe tânăra dinaintea lui cu fetișcana de șaisprezece ani pe care o inițiasse în operele poeților elisabetani mai puțin importanți. Uitase (în caz că știuse vreodată) ce poate face din om un an petrecut la universitate. Își închipuia, probabil, că ea îi împărtășește opiniile și că totul era limpede: poemul era prea lung, voia cu tot dinadinsul să

șocheze, una dintre comparații era, după cum știa și ea, prea întortocheată. A făcut o pauză ca să ia o altă înghițitură lungă, ea tot nu scotea o vorbă.

Apoi i-a spus că poemul nu era original și, în fine, a avut parte de o reacție. Daisy și-a înălțat capul și a ridicat dintr-o sprânceană. Nu era original? Lui Perowne i s-a părut că bărbia ei fină începe să tremure și s-a gândit că sângele rece o s-o părăsească. Rosalind a dat să spună, în fine, ceva, dar tatăl ei a întrerupt-o. Da, Pat Jourdan, o poetă puțin cunoscută, dar talentată, care făcea parte din școala de la Liverpool așternuse pe hârtie, în anii '60, ceva similar – sfârșitul unei aventuri, cearșafurile care se rotesc în mașina de spălat sub ochii contemplativi ai poetei. Grammaticus își dădea oare seama cât de stupid se comporta, dar nu era în stare să se abțină? În ochii apoși ai bătrânului se ascundea o privire speriată, de câine bătut, ca și cum era înspăimântat de el însuși și se ruga să-l oprească cineva. Vocea i se sparse din momentul în care a încercat să adopte un ton ceva mai binevoitor și a continuat așa la nesfârșit, făcându-se din ce în ce mai ridicol. Tăcerea care se lăsase peste masă și care îl stimulase până atunci devenise propria-i pedeapsă, propria-i tortură. Theo îl privea uluit, clătinând din cap. Bineînțeles, spunea John, nu o acuza de plagiat, poate citise poemul

și-l uitase, ori poate îl reinventase. La urma urmei, nu era o idee extraordinară sau neobișnuită, dar, în fine...

Într-un târziu, și-a încheiat tirada, parcă incapabil să-și înrăutățească și mai mult situația. Perowne era bucuros să vadă că fata lui nu părea deloc învinsă. Dimpotrivă, era furioasă. Îi vedea vena de la gât pulsând sub piele. N-avea de gând să-i dea apă la moară și să facă o scenă. Brusc, nemaiputând suporta liniștea, a luat-o de la capăt, vorbind precipitat, încercând să-și îndulcească aprecierile, dar fără să le modifice. Daisy i-a tăiat vorba, spunând răspicat că ar fi bine să schimbe subiectul, la care Grammaticus a mormăit un simplu „Pula mea!”, s-a ridicat de la masă și s-a dus în casă. S-au uitat după el cum pleacă – silueta care se îndepărtează, o priveliște familiară, dar stânjenitoare totodată, mai ales că se întâmpla prima dată în vara aceea.

Daisy a mai rămas trei zile, timp destul pentru bunicul ei să repare situația. Dar a doua zi era vioi și absorbit de propria-i persoană; părea că a uitat totul. Sau pur și simplu se prefăcea – ca mulți alți băutori, îi plăcea să creadă că fiecare nouă zi o ștergea cu buretele pe cea de dinainte. Când Daisy a plecat spre Barcelona, conform unui program stabilit mai de mult, l-a sărutat de despărțire pe amândoi obraji, iar el a strâns-o de braț,

după care a încercat probabil să se convingă că tocmai avusese loc o împăcare. Când Rosalind și Henry i-au sugerat că mai avea de lucrat la chestia asta, le-a spus că o caută cu lumânarea. Apoi pesemne că s-a mirat de ce Daisy nu și-a mai făcut apariția la St Felix în următoarele două veri. A găsit motive întemeiate să călătorească împreună cu prietenii în China și Brazilia. Ar fi trebuit să-i răspundă când ea i-a trimis prima scrisoare, dar se bosumfla brusc când venea vorba de povestea respectivă. Faptul că Rosalind i-a trimis șpalturile poemelor lui Daisy s-ar fi putut dovedi o mișcare riscantă. N-aveau oare să-i stârnească iarăși aversiunea? Mai ales că editorul ei era tocmai cel care nu-i retipărise operele după ce se epuizaseră.

Dacă entuziasmul pe care îl manifestase față de *Luntrea mea cea nerușinată* era unul strategic, atunci reușise de minune să ascundă asta. În debutul lungii scrisori pe care i-o trimisese recunoștea că fusese „un mitocan nenorocit” în privința poemului cu spălătoria. Care, de altfel, nu fusese inclus în volum, ceea ce l-a făcut pe Henry să se întrebe dacă nu cumva Daisy îi dăduse dreptate bunicului ei în cele din urmă. Reușise să găsească un ton firesc, spunea el în scrisoare, dar totodată bogat în sensuri și asociații. Când și când vocea aceea egală, obișnuită, era întreruptă de versuri de o

intensitate emoțională neașteptată și de „o transcendență seculară”. În acest sens, identificase peste tot în poemele ei spiritul îndrăgitului său Larkin, dar „amplificat de senzualitatea unei tinere femei” și de un umor mai negru. Cu scrisul său aproape indescifrabil, lăuda „forța intelectuală”, „curajul unei minți puternice și independente” care își lăsase amprenta asupra structurii poeziilor. Îi plăcuse la nebunie „umorul șleampăt” al celor „Șase cântece scurte”. A spus că „a râs ca prostul” când a citit „Balada creierului de pe pantoful meu”, o poezie care se născuse după ce Daisy venise într-o dimineață la spital ca să-și vadă tatăl la lucru. Evident, unul dintre lucrurile care nu-i plac deloc lui Henry. Fiica sa a asistat la operarea unui anevrism clasic de arteră carotidă medie. Nu s-a pierdut nici un pic de materie cenușie ori albă. Crede că a intuit esența poemului, dar și – presupune el – nesinceritatea lui scuzabilă. Daisy i-a trimis bunicului ei o vedere plină de afecțiune. Îi scria ce dor i-a fost de el și cât de multe îi datora. I-a spus că observațiile lui au emoționat-o profund, nu se mai sătura citindu-le, iar laudele lui o îmbătau.

Acum bătrânul și Daisy au pornit-o din Toulouse, respectiv Paris pentru a se întâlni aici. Un post de televiziune care vrea să facă o emisiune despre viața lui Grammaticus îl cazează în stil mare la Claridge. La cina

din seara asta împăcarea va fi pecetluită – asta e ideea, numai că Perowne, trăgând din greu de plasa lui cu pește și întorcându-se, purtat de șuvoaiele de oameni, înapoi pe High Street, a participat la prea multe cine cu socrul său ca să se arate prea optimist; și încă lucrurile au evoluat în ultimii trei ani. Acum Grammaticus își începe serile ori după-amiezile în felul său, cu câteva guri sănătoase de gin înaintea vinului, obicei la care reușise să renunțe în anii '60. O altă noutate o constituie păhărelele de scotch care încheie cum trebuie ziua și anticipează berea „purificatoare”, dată pe gât înainte să se bage în pat. Dacă o să apară în ușă vesel sau agitat, atunci înseamnă că e stăpânit de acea pornire neverificată de a-și dovedi spiritul dominator în casa fiicei lui, ceea ce îl va face să bea și mai repede. Când se îmbată, în primele faze e binedispus – devine o companie plăcută, expansiv, malițios și simpatic, faimosul poet bătrân, la fel de bucuros să asculte și să vorbească. Dar, odată ajuns la destinație, odată ce a atins acel platou neguros când e beat turtă, zânele cele rele, spiridușii cei violenți, paranoia și autocompătimirea preiau controlul. Toți se așteaptă ca o seară cu John să se termine prost într-un fel sau în altul, asta dacă nu sunt dispuși să suporte cu stoicism glumele și să-l

asculte, cu o expresie înghețată pe chip, cum se tămâiază singur. Și nimeni nu prea mai pare dispus.

Perowne ajunge la mașină și așază plasa mirositoare în portbagaj, printre bocanci, rucsacuri și mingile de tenis de vara trecută. Îi trece uneori prin minte ideea, total contrară eticii profesionale, că poate ar fi cel mai bine pentru toți, inclusiv pentru bătrânul poet, să-i strecoare un tranchilizant slab când încă e în faza veselă, o benzodiazepină cu activitate scurtă, dizolvat într-un vin tare cum e cel de Rioja și, când începe să caște, să-l conducă sus pe scări, în camera lui, sau spre taxi – bătrânul poet băgat în pat cu treizeci de minute înainte de miezul nopții, obosit și fericit, fără să fi supărat pe nimeni.

A parcurs câteva sute de metri pe Marylebone, în traficul care abia se mișcă, când zărește, la vreo două mașini în spate, un BMW roșu. De fapt, vede doar colțul aripii din dreapta și nu-și dă seama dacă îi lipsește oglinda de pe partea aceea. O dubiță albă se interpune la o intersecție și abia dacă mai distinge mașina roșie. N-ar fi imposibil să fie chiar Baxter, dar nu se neliniștește prea tare că-l vede iarăși. În realitate, nu l-ar deranja să stea de vorbă cu el. Căzul său i-a suscitat interesul, iar oferta de a-l ajuta a fost sinceră. Ceea ce-l preocupă

acum este faptul că traficul de sâmbătă s-a blocat complet – e ceva în față. Când se uită iar în oglinda retrovizoare, mașina roșie a dispărut. Apoi îi iese complet din minte; atenția i-a fost atrasă de un magazin de televizoare din stânga sa.

În vitrină se derulează imagini identice pe diferite tipuri de ecrane – cu tuburi catodice, plasmă, miniaturale, home cinema-uri. Fiecare aparat transmite un interviu pe care prim-ministrul îl acordă într-un studio. Prim-planul feței devine treptat prim-planul unei guri, până când buzele umplu jumătate de ecran. Sugerase cu ceva timp în urmă că, dacă am ști tot ce știe el, ne-am dori să intrăm în război. Poate că, prin acest zoom lent, regizorul de emisie vrea să răspundă în mod deliberat unei întrebări care trebuie că ră sare în mintea tuturor celor care se uită acum la televizor: oare politicianul ăsta chiar spune adevărul? Dar poate cineva de pe lumea asta să-și dea seama când un om e sincer? Există câteva cărți interesante care încearcă să răspundă la această întrebare. Perowne a citit studiile lui Paul Elkman pe acest subiect. Când cineva care minte cu bună știință zâmbește, anumite grupe de mușchi de pe față nu sunt activate. Ele prind viață doar când se exprimă un sentiment autentic. Zâmbetul unui impostor e firav, incomplet. Dar putem noi ști că acei mușchi zac inerți

când există atâtea variații faciale, pernțe de grăsime, concavități ciudate, diferențe la nivelul structurii osoase? Cu atât mai dificil din moment ce prima și cea mai importantă mișcare a unui mincinos notoriu este să se convingă pe el însuși de propria-i sinceritate. Și, de vreme ce e sincer, fraudă dispăre.

În ciuda tuturor acestor piedici, reacționăm instinctiv, observăm îndeaproape, încercăm să citim un chip, să cântărim intențiile. Prieten sau dușman? O preocupare veche de când lumea. Și, chiar dacă, de-a lungul generațiilor, s-a demonstrat că avem dreptate în puțin mai mult de jumătate din cazuri, merită să continuăm. Acum mai mult decât oricând, când ne aflăm în pragul războiului, când cetățenii acestei țări încă își imaginează că pot schimba sorții înainte să fie prea târziu. Oare acest om chiar crede că vom fi mai în siguranță dacă intrăm în război? Oare Saddam chiar deține arme de un potențial înfricoșător? Pur și simplu, s-ar putea ca prim-ministrul să fie sincer și, în același timp, să se înșele amarnic. Nici măcar unii dintre cei mai înverșunați adversari ai săi nu-i pun la îndoială buna-credință. Poate că e gata să facă o greșală monstruoasă. Sau, cine știe, poate că o să funcționeze – dictatorul va fi înfrânt fără tributul a sute de mii de morți și, după un an sau doi, o democrație, fie ea seculară ori islamică, se va cuibări în

sfârșit printre tiraniile plictisite ale Orientului Mijlociu. Blocat în trafic alături de toate acele fețe multiple, Henry își simte propria ambivalență ca pe o formă de vertij, de amețitoare incertitudine. Alegând neurochirurgia, a optat pentru o profesie sigură și cinstită.

Știe că unii dintre pacienții săi nici măcar nu mai pot să recunoască fețele rudelor sau ale prietenilor, darămite să le mai și citească. În majoritatea cazurilor, girusul mediu fusiform drept a fost compromis, de obicei în urma unui atac cerebral. Nici un neurochirurg nu poate face ceva în privința asta. Și probabil că tocmai de o recunoaștere defectuoasă a chipurilor – prozopagnozie tranzitorie – a fost vorba în momentul întâlnirii sale cu Tony Blair. Se întâmpla în mai 2000, perioadă care acum capătă un lustru, o strălucire vagă de inocență. Înainte să apară preocupările actuale, un proiect public s-a bucurat de un succes considerabil. Ceva mergea bine și nimeni nu părea să conteste asta. S-a descoperit că o centrală electrică dezafectată de pe malul sudic al Tamisei ar oferi spațiul ideal pentru un muzeu de artă contemporană. Transformarea era îndrăzneță, genială. La deschiderea Tate Modern Gallery, au venit patru mii de oameni – celebrițăți, politicieni, toată lumea bună –, iar sute de băieți și fete serveau invitații cu șampanie și tartine; domnea o euforie generală, neatinsă de nici o

urmă de cinism, lucru complet neobișnuit la asemenea evenimente mondene. Henry fusese invitat în calitate de membru al Royal College of Surgeons. Rosalind primise invitația la ziar. Theo și Daisy i-au însoțit și s-au volatilizat în mulțime imediat ce au ajuns. Părinții nu i-au mai revăzut până a doua zi dimineață. Oaspeții s-au adunat în imensitatea industrială a vechii săli a turbinelor, iar vuietul miilor de voci entuziaste părea să susțină păianjenul gigantic ce se înălța amenințător până la înălțimea traverselor de fier¹⁷. După vreo oră, Henry și Rosalind s-au despărțit de prietenii lor și, cu paharele în mână, au rătăcit printre exponatele din sălile relativ pustii.

Se simțeau atât de bine, încât până și convenționalismele neprietenoase ale artei conceptuale lăsau impresia că fac parte din joc, ca lucrările inocente de la o expoziție școlară. Lui Perowne îi plăcea „Exploding Shed” de Cornelia Parker, o construcție amuzantă, care părea materializarea momentului în care o idee strălucită îți erupe din minte. Au intrat într-o sală cu lucrări de Rothko și, timp de câteva minute, au savurat în liniște imensele suprafețe zugrăvite în

¹⁷ Este vorba despre o sculptură masivă din bronz sub forma unui păianjen, cu numele *Maman*, creație a artistei plastice Louise Bourgeois (1911-2010).

purpuriu și portocaliu stins. Apoi au trecut printr-un portal amplu și au pătruns în sala alăturată, unde au dat peste ceea ce li s-a părut la început o altă instalație. Parte din ea, adică o grămadă nu prea înaltă de cărămizi, era într-adevăr un exponat. Dincolo de ea, în capătul celălalt al vastei încăperi, se afla prim-ministrul și, lângă el, directorul muzeului. La vreo șase metri, în stânga grămezii de cărămizi, formal opriți de un cordon de mătase, se strânseseră reprezentanții presei – treizeci de fotografi, poate chiar mai mulți, și reporteri – și ceea ce păreau a fi angajați ai muzeului și membri ai cancelariei din Downing Street. Blair și directorul pozau și zâmbeau în aparate, care imortalizau, cu această ocazie, și faimoasele cărămizi. Blițurile se succedau aleatoriu, dar nici un fotograf nu striga, așa cum se întâmplă de obicei. Calmul scenei părea o extensie a sălii învecinate, cea cu operele lui Rothko.

Apoi directorul, căutând probabil o scuză ca să pună capăt adunării, și-a ridicat mâna într-un salut adresat lui Rosalind. Se cunoscuseră cu ocazia unei dispute care se încheiase amiabil. Directorul l-a condus pe Blair înspre Perowne, iar alaiul s-a pus în mișcare la rândul lui, fotografii cu aparatele pregătite, reporterii cu carnețelele în mâini în caz că în sfârșit s-ar fi întâmplat ceva interesant. Neajutorat, Perowne i-a privit apropiindu-se.

Într-o aglomerare subită de corpuri, au fost prezentați prim-ministrului. Acesta a dat întâi mâna cu Rosalind, apoi cu Henry. O strângere de mână puternică, bărbătească; spre uimirea sa, Blair se uita la el cu interes și părea că-l recunoscuse. Avea o privire inteligentă, pătrunzătoare și surprinzător de tinerească. Dar încă mai urmau multe să se întâmple.

— Vă admir opera, a zis.

— Vă mulțumesc, a răspuns Perowne în mod automat.

Dar era realmente impresionat. Și-a închipuit că Blair, cu memoria sa foarte bună, faimos pentru capacitatea de a absorbi toate detaliile din rapoartele miniștrilor săi, auzise și de raportul excelent al spitalului de luna trecută – toate obiectivele fuseseră atinse – și chiar de mențiunea specială pentru rezultatele excepționale înregistrate de secția de neurochirurgie. Cu douăzeci și trei la sută mai multe intervenții decât în anul anterior. Mai târziu Perowne avea să-și dea seama cât de absurdă fusese această idee.

Prim-ministrul, care continua să-i țină mâna într-a sa, a adăugat:

— De fapt, avem în Downing Street două dintre tablourile dumneavoastră. Cherie și cu mine le adorăm.

— Nu, nu, a protestat Perowne.

— Da, da, a insistat prim-ministrul, strângându-i și mai tare mâna, semn că n-avea chef de modestia artiștilor.

— Nu, cred că...

— Pe cuvânt. Sunt în sufragerie.

— Faceți o greșală, a spus Perowne și, la auzul acelor cuvinte, pe chipul prim-ministrului a fulgerat o expresie de neliniște, o ezitare fugitivă.

Nimeni nu a observat cum trăsăturile îi înțepenesc și ochii i se holbează. O fractură infimezimală a apărut în siguranța de sine a puterii. Apoi a continuat pe același ton ca mai înainte; și-a făcut, fără îndoială, socotelile rapid – cu toată lumea asta care se îmbulzește în jurul lui ca să tragă cu urechea, nu există cale de-ntors. Asta dacă nu vrea ca ziarele de mâine să fie pline de ironii zdrobitoare la adresa lui.

— În fine. Sunt cu adevărat extraordinare. Felicitări.

Una dintre asistente, o femeie în costum negru cu pantaloni, a intervenit:

— Domnule prim-ministru, mai avem trei minute și jumătate. Trebuie să mergem.

Blair a dat drumul mâinii lui Perowne și, fără nici un gest de despărțire cu excepția unei scurte înclinări din cap, însoțită de o ușoară țuguire a buzelor, s-a întors și s-a lăsat scos din încăpere. Iar stafful, ziaristii, trepădușii,

bodyguarzii, personalul de la muzeu și directorul s-au îndesat în spatele lui și, în câteva secunde, Henry și Rosalind s-au trezit singuri în galeria unde nu mai rămăseseră decât cărămizile, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

Privind imaginile multiple care alternează figura intervievatorului cu cea a invitatului, Perowne se întreabă dacă asemenea momente, îndoieli pline de panică, reci ca niște pumnale, îi populează din ce în ce mai mult zilele și nopțile prim-ministrului. S-ar putea ca ONU să nu mai dea o a doua rezoluție. Raportul următoarei echipe de inspecți ai Națiunilor Unite s-ar putea să fie la fel de neconcludent. E posibil ca irakienii să folosească arme chimice împotriva forței de invazie. Sau, așa cum insistă unul dintre foștii inspecți, s-ar putea să nu mai existe nici o armă de distrugere în masă. Se vorbește de foamete și de trei milioane de refugiați, de taberele din Siria și Iran care se pregătesc să-i primească. Națiunile Unite estimează că sute de mii de irakieni vor muri. S-ar putea să fie lansate atacuri asupra Londrei în semn de răzbunare. Și totuși, americanii sunt evazivi în privința planurilor lor de după încheierea războiului. Poate că nu au nici unul. La urma urmei, răsturnarea de la putere a lui Saddam s-ar putea să implice costuri prea mari. Un viitor pe care nimeni nu-l

poate prevedea. Miniștrii vorbesc de loialitate, anumite ziare sprijină cauza războiului, în țară, pe lângă antibeligeranți, există și un număr destul de mare de susținători ai intervenției armate, dar nimeni nu se îndoiește că în Marea Britanie un singur om împinge în mod real lucrurile în direcția asta. Transpirații nocturne, coșmaruri, închipuirile nebunești care pândesc în umbra insomniei? Sau pur și simplu sentimentul de singurătate? De câte ori îl vede pe ecran, Henry încearcă să detecteze acea conștiință a abisului, acea crăpătură minusculă, momentul în care trăsăturile faciale îi devin imobile, clipa de șovăială la care a fost singurul martor. Dar nu vede altceva decât siguranță de sine sau, în cel mai rău caz, o fermitate forțată.

Găsește un loc liber de parcare chiar în fața casei, pe partea cealaltă a străzii. Când scoate cumpărăturile din portbagaj, îi zărește pe tinerii care se adună în scuar în fiecare seară și pierde vremea pe bănci, după care pleacă pentru a se întoarce iar noaptea târziu. Doi sunt din Caraibe și doi, alteori trei, din Orientul Mijlociu, probabil turci. Toți par veseli și înfloritori și adesea se lasă unul pe umărul celuilalt și râd cu zgomot. Lângă bordură e tras un Mercedes, același model ca al lui Perowne, dar de culoare neagră, și cineva stă tot timpul la volan. Când și

când un străin se apropie și discută cu cei din grup. Atunci unul dintre ei traversează scuarul și se duce la mașină, se consultă cu șoferul, apoi se întoarce, urmează alte parlamentări, apoi străinul pleacă. Sunt siguri pe ei și par absolut inofensivi; mult timp Perowne a bănuț că sunt traficanți de droguri și distribuie cocaină, ecstasy sau marijuana. Clienții nu arată îndeajuns de devastați și de degenerați precum consumatorii de heroină sau cocaină pură. Theo a fost cel care l-a lămurit. Tipii vând bilete la diferite concerte de rap din oraș. De asemenea, vând CD-uri pirat și pot să facă rost de bilete de avion la prețuri reduse, spații și DJ-i pentru petreceri, limuzine pentru nunți și pentru aeroport, asigurări de sănătate și de călătorie ieftine; în schimbul unui comision, îi pun în legătură cu un avocat pe solicitanții de azil și pe imigranții ilegali. Cei din grup nu plătesc impozite sau chirii pentru birouri și sunt foarte competitivi. De câte ori îi vede, ca și acum, când trece strada spre casa lui, Perowne are sentimentul că trebuie să se ducă să le ceară scuze. Într-o zi trebuie să cumpere ceva de la ei.

Theo e jos, în bucătărie, și-și pregătește probabil un mic dejun din ăla de-al lui, cu fructe și iaurt. Henry lasă peștele în capul scării, strigă un salut și se duce la etajul al doilea. În dormitor e excesiv de cald; la lumina zilei, încăperea pare mică și părăsită. Arată și te face să te

simți mult mai bine în lumina slabă a veiozelor, când ți-ai terminat treaba din ziua aceea și te îmbie promisiunea somnului; faptul că se află aici în mijlocul zilei îl duce cu gândul la gripă. Se descaltă, își scoate ciorapii jilavi și-i aruncă în coșul de rufe, apoi se duce să deschidă fereastra din mijloc. Și iat-o din nou, sau o alta la fel, fix sub el, ivindu-se după colțul casei, acolo unde strada dă în scuar. Vede doar capota; nu poate zări cu nici un chip oglinda din dreapta, nici măcar atunci când ridică complet fereastra și se apleacă în afară. Nu-l vede pe șofer ori pe vreunul dintre pasageri. O urmărește cum străbate latura de nord a scuarului, după care cotește la dreapta pe Conway Street și dispare. De data asta nu mai e așa de indiferent. Dar cum? Îi pasă sau chiar îl îngrijorează într-o oarecare măsură? E o marcă destul de comună și, până acum doi sau trei ani, roșul era o alegere firească. Pe de altă parte, de ce să excludă posibilitatea că este într-adevăr Baxter? Situația lui e deopotrivă înspăimântătoare și fascinantă – viața sa de dur maschează probabil dorința pentru o existență mai bună, chiar înainte ca primele semne ale maladiei degenerative să-și fi făcut apariția. Perowne pleacă de la fereastră și se îndreaptă spre baie. Baxter nici n-are nevoie să-l urmărească. Mercedes-ul e destul de ușor de depistat, unde mai pui că stă parcat în fața casei. Da, i-ar

plăcea să-l revadă pe Baxter, la spital, să afle mai multe și să-i dea niște contacte utile. Dar nu vrea să știe că se învâрте prin jurul scuarului.

Când termină cu dezbrăcatul, aude cum îi sună mobilul de undeva din grămada de haine de la picioare. Scormonește după el și-l găsește.

— Iubire?

Rosalind, în sfârșit. Ce alt moment mai potrivit? Cu telefonul la ureche, se întoarce în dormitor și se întinde, gol, în patul în care au făcut dragoste cu câteva ore în urmă. Simte pe piele căldura degajată de calorifere asemenea unei brize în deșert. Termostatul nu e reglat bine. E pe jumătate ori, mai bine zis, pe sfert excitat. Dacă n-ar lucra astăzi, dacă n-ar exista situații de criză la ziar, dacă redactorul-șef cel manierat nu s-ar transforma subit într-o brută când vine vorba de libertatea presei, ea și cu Henry s-ar fi aflat acum aici. Așa își petrec uneori o oră sau două în după-amiezile hibernale de sâmbătă. Atmosfera senzuală a zilelor când se întunecă de la ora patru.

Când lumina e difuză și unghiul potrivit, oglinda din baie îl arată pe Henry așa cum era în tinerețe. Dar Rosalind, datorită luminii interioare sau a iubirii lui nebunești, continuă să arate ca în clipa când a cunoscut-o, cu ani și ani în urmă. O soră mai mare a acelei tinere

Rosalind, dar nu încă mama ei. Cât o să mai dureze asta? În esență, elementele particulare au rămas neschimbate: paloarea aproape luminescentă a pielii - Marianne, mama sa, avea descendență celtă; sprâncenele delicate, foarte subțiri, aproape invizibile; ochii verzi, calmi și catifelați; dinții, la fel de albi ca întotdeauna (ai lui încep să capete o culoare cenușie); cei de sus perfecți, cei de jos ușor asimetrici, imperfecțiune pe care nu a lăsat-o s-o corecteze; felul în care surâsul ei timid se preschimbă, încet-încet, într-un zâmbet sincer; buzele lucesc într-o nuanță roz-portocalie - culoarea lor naturală; părul, acum tuns scurt, e tot castaniu-roșcat; în clipele de relaxare, are un aer inteligent și vesel, un gust intact pentru distracție. E încă un chip frumos. Ca toți cei care au ajuns la patruzeci și ceva de ani, are momentele ei de descurajare, de lehamite în fața oglinzii, înainte de culcare, și recunoaște expresia aceea, e și a sa, aproape un rânet, când ne măsurăm cu un soi de aviditate sălbatică. Cu toții călătorim în aceeași direcție. Evident, nu pare prea convinsă când o asigură că ușoara îngroșare a coapselor e exact pe gustul lui, la fel ca sânii care s-au mai îngreunat. Dar e adevărat. Da, i-ar plăcea să o știe întinsă lângă el în pat.

Își imaginează că starea ei de spirit trebuie să fie diferită de a sa – cu hainele ei negre de birou, intrând și ieșind din ședințe – așa că se ridică în capul oaselor.

— Cum e?

— Judecătorul nostru e prins în trafic, undeva la sud de Blackfriars Bridge. Din cauza demonstrației. Dar cred că o să ne dea ceea ce vrem.

— O să ridice ordinul?

— Mda. Luni dimineață. Rosalind vorbește repede și pare mulțumită.

— Ești un geniu, spune Henry. Ce se aude cu tatăl tău?

— Nu pot să-l iau de la hotel, cu toată manifestația asta. Traficul e ca dracu'. O să vină singur cu un taxi. Face o pauză, apoi reia, de data asta pe un ton mai potolit: Ce faci tu?

Inflexiunea vocii și felul în care accentuează ultimul cuvânt emană tandrețe, referire clară la ce s-a întâmplat dimineață. A greșit în privința dispoziției ei. E gata să-i spună că stă gol în pat, că o dorește, apoi se răzgândește. Nu e timp pentru hârjoneală la telefon, acum, când trebuie să plece, iar ea are treburi de terminat. Și sunt mai multe lucruri importante pe care ar vrea să i le spună, dar care vor trebui să aștepte până după cină sau poate până mâine dimineață.

— Fac un duș și mă duc în Perivale, zice. Și pentru că nu i-a răspuns la întrebare, adaugă: Sunt bine, dar de-abia aștept să stăm puțin împreună. Cum nici asta nu pare destul, continuă: S-au întâmplat mai multe lucruri și vreau să discutăm

— Ce fel de lucruri?

— Nimic rău. Prefer să-ți povestesc când ne vedem.

— Bine. Dar măcar dă-mi un indiciu.

— Azi-noapte n-am putut să dorm și am stat la fereastră. Am văzut avionul ăla rusesc.

— Dragul de el! Trebuie să fi fost groaznic. Și ce altceva?

Ezită, iar mâna sa mângâie, intenționat, zona din jurul vânătăii de pe piept. Care ar fi titlul, cum zice ea? Agresivitate în trafic. Tentativă de jaf. O maladie neurală. Oglinda laterală. Oglinda retrovizoare.

— Am pierdut la squash. Sunt prea bătrân pentru jocul ăsta.

Rosalind râde.

— Nu cred că e din cauza asta. În voce i se ghicește ușurarea. Apoi adaugă: Nu cumva ai uitat ceva? Theo are o repetiție importantă în după-amiaza asta. Acum câteva zile i-ai promis că o să te duci.

— La naiba! Știi cumva la ce oră?

Nu-și aduce aminte în ruptul capului de o asemenea promisiune.

— La cinci, în localul ăla din Ladbroke Grove.

— Ar cam trebui s-o iau din loc.

Se ridică din pat și se duce în baie pentru cuvintele de adio.

— Te iubesc.

— Te iubesc, îi răspunde ea, apoi închide.

Intră sub duș, o cascadă furtunoasă care se prăvălește de la etajul al treilea. Când civilizația asta se va sfârși, când romanii, cine vor fi fiind ei de data asta se vor retrage și un nou ev întunecat va începe, aceasta o să fie una dintre primele extravagante care vor dispărea. Bătrânii vor sta pe vine lângă focurile de turbă și le vor spune unor nepoți circumspecți cum era să stai gol, în miezul iernii, sub jeturi de apă caldă și curată, le vor povesti despre calupuri parfumate de săpun și despre lichide vâscoase, chihlimbarii și stacojii cu care își dădeau pe păr ca să-l facă mai strălucitor și mai voluminos, despre prosoape albe și groase, mari cât niște togi, puse la uscat pe radiatoare.

Poartă costum și cravată cinci zile din șapte. Astăzi s-a îmbrăcat cu jeanși, pulover și ghete maro uzate; așa cum arată, de ce n-ar fi el cel mai mare chitarist al generației sale? Când se apleacă să se încheie la șireturi,

o durere ascuțită îl străfulgeră în genunchi. N-are nici un rost să se încăpățâneze să reziste până la cincizeci de ani. O să-și mai acorde încă șase luni de squash și încă o participare la maratonul londonez. Se va împăca oare numai cu amintirea tuturor acestor distracții? Stă în fața oglinzii și-și dă din abundență cu after shave – mai ales iarna, în aziluri persistă un iz pe care vrea să-l contracareze.

Iese din dormitor și coboară primul rând de scări sărind câte două odată, fără să se țină de balustradă. O șmecherie pe care a învățat-o în adolescență și pe care poate s-o facă mai bine ca oricând. Dar un toc care alunecă, un coccis sfărâmat, șase luni întins pe spate în pat, apoi încă un an pentru refacerea mușchilor atrofiați – toate aceste premoniții îi fulgeră prin minte în mai puțin de o jumătate de secundă și au efect. Următorul șir de trepte îl coboară normal.

În bucătăria de la subsol Theo a luat deja peștele și l-a pus în frigider. Pe ecranul micului televizor cu sonorul tăiat se văd imagini din Hyde Park filmate din elicopter. Mulțimea pare o masă compactă de culoare maro, asemenea lichenilor pe o stâncă. Theo și-a compus mic-dejunul într-un bol mare de salată care a ajuns să conțină aproape un kilogram de fulgi de ovăz, tărațe,

nuci, afine, mure, stafide, lapte, iaurt, curmale mărunțite, mere și banane.

— Vrei? Îl întreabă el, arătând înspre bol.

— O să mănânc niște resturi de ieri.

Henry scoate din frigider o farfurie pe care a mai rămas niște pui cu cartofi fierți și începe să mănânce în picioare. Fiul său stă pe un scaun înalt, la masa din mijloc, aplecat peste castronul său imens. De sub fărâmituri, ambalaje și coji de fructe se ițesc paginile unei partituri cu acorduri scrise în creion. Theo are umeri largi și mușchii i se desenează sub tricoul alb imaculat. Părul, pielea de pe brațele dezgolite, sprâncenele dese, castanii par la fel de mătăsoase ca atunci când avea patru ani.

Perowne face un gest spre televizor.

— Tot nu te tentează?

— M-am uitat. Două milioane de oameni. Incredibil.

Bineînțeles, Theo e împotriva războiului din Irak. Atitudinea sa e la fel de puternică și de pură precum îi sunt oasele și pielea. Atât de puternică, încât n-are nevoie să tropăie pe străzi ca să-și spună punctul de vedere.

— Ce se mai aude cu avionul?

— Nimeni nu zice nimic. Theo își mai toarnă niște lapte în castron. Dar circulă anumite zvonuri pe Internet.

— Despre chestia cu Coranul.

— Piloții sunt islamiști radicali. Unul e cecen, celălalt algerian.

Perowne își trage un scaun și, când se așază, simte cum pofta de mâncare îl părăsește. Dă farfuria la o parte.

— Deci cum stă treaba? Își dau foc la propriul avion pentru cauza jihadului, după care aterizează în siguranță pe Heathrow.

— N-au avut curaj.

— Așa că voiau și ei să participe într-un fel la manifestația de azi.

— Cam așa ceva. Voiau să demonstreze un lucru. Dacă pornești războiul împotriva unei națiuni arabe, asta o să ți se-ntâmple.

Nu prea e plauzibil. Dar, în general, oamenii sunt dispuși să creadă tot felul de lucruri. Și, când acestea se dovedesc false, își schimbă imediat părerile. Sau continuă să creadă până-n pânzele albe. De-a lungul timpului, din generație în generație, s-ar putea ca asta să fi fost metoda cea mai eficientă: e bine să crezi în ceva, pentru orice eventualitate. Toată ziua, Perowne a bănuț că ceva nu e-n regulă, și acum Theo îi dă apă la moară, alimentându-i presimțirile negre. Pe de altă

parte, dacă a cules informațiile de pe Internet, sunt șanse mari ca ele să fie inexacte.

Henry îi povestește pe scurt despre încăierarea cu Baxter și prietenii lui, despre simptomele maladiei Huntington și despre fuga norocoasă.

— L-ai umilit. Ar trebui să fii atent, spune Theo.

— Adică?

— Gagiile ăștia au mândria lor. Și nu-mi vine să cred că nici tu, nici mama n-ați fost jefuiți niciodată de când locuiți aici.

Perowne se uită la ceas și se ridică în picioare.

— Nici mama, nici eu n-avem timp de așa ceva. Ne vedem în Notting Hill pe la cinci.

— Deci vii! Minunat!

Faptul că nu l-a bătut la cap face de asemenea parte din farmecul lui Theo. Iar dacă tatăl lui n-ar fi venit, nu i-ar fi reproșat niciodată asta.

— Începeți fără mine. Știi ce greu se ajunge de la bunica.

— O să repetăm cântecul cel nou. Chas o să fie și el acolo. Te așteptăm.

Dintre prietenii lui Theo, Chas e preferatul său; are cea mai multă școală, s-a retras în anul al treilea de la facultatea din Leeds, unde studia engleza, ca să cânte într-o orchestră. E un adevărat miracol că viața nu a

reușit să-i distrugă firea veselă și bună – o mamă sinucigașă, tată absent, doi frați membri ai unei secte baptiste stricte. Ceva din numele locului său de baștină, St Kitts – *saints, kids, kittens*¹⁸ – i-a impregnat probabil o asemenea drăgălășenie, stranie la un tip atât de masiv. De când l-a întâlnit, Perowne are o ambiție vagă de a vizita insula.

Dintr-un colț al camerei ia un ghiveci învelit în hârtie, o orhidee scumpă pe care a cumpărat-o acum câteva zile de la Heal's. Se oprește în ușă și-și ridică mâna în chip de rămas-bun:

— Vezi că diseară gătesc. Să faci curat în bucătărie.

— Da. Apoi Theo adaugă fără ironie. Salut-o pe Buni. Spune-i c-o iubesc.

Curat și parfumat, cu o durere surdă, aproape plăcută, în mâini și picioare, Perowne conduce spre vest în mijlocul unui trafic lejer; perspectiva vizitei la mama lui începe să nu i se mai pară atât de sumbră. Știe de pe acum ce va urma. Odată ce s-au așezat față în față, cu ceștile de ceai negru dinainte, tragedia situației ei va fi eclipsată de detaliile banale, de minutele în care simte

¹⁸ Joc de cuvinte bazat pe omofonia parțială dintre toponimul St Kitts (denumirea familiară a Insulelor St Christopher și Nevis, din Marea Caraibilor) și cuvintele *saints, kids, kitten* – sfinți, puștani, pisoi.

că se înăbușă, când o ascultă cu gândurile în altă parte. Nu e chiar așa de greu să stai cu ea. Mai rău e când trebuie să plece, înainte ca vizita să i se amestece în minte cu toate celelalte; atunci, în clipa în care se apleacă, în ușă, ca s-o sărute de rămas-bun, îl bântuie imaginea ei așa cum era odată. Atunci are senzația că o trădează, că o lasă prizonieră lumii ei meschine pentru a se furișa înapoi în brațele bunăstării, la comoara secretă a propriei existențe. În ciuda sentimentului de vinovăție, nu poate să spună că nu e vag exaltat, că pașii nu îi sunt mai ușori când se întoarce și lasă în urmă azilul, când își scoate din buzunar cheile de la mașină și savurează o libertate care ei nu-i mai e accesibilă. Tot ce i-a mai rămas încape în cămăruța ei. Și nici măcar nu știe că are o cameră pentru că nu poate să o găsească singură. Iar când se află în ea, nu-și recunoaște propriile lucruri. Nu mai poate să o ducă să stea în scuar sau să o ia în excursii; până și cea mai scurtă călătorie o dezorientează și chiar o înspăimântă. Trebuie să rămână la azil, și nici măcar asta nu înțelege.

Dar imaginea despărțirii nu-l tulbură. Simte cum îl inundă ușoara euforie care succede exercițiului fizic. Binecuvântat fie opiaceul pe care corpul îl produce singur, beta-endorfina, care atenuează orice durere. La radio se aude o piesă de Scarlatti pentru clavecin; o

succesiune de acorduri a căror rezolvare e tot timpul amânată pare să-l poarte spre o destinație care vrea parcă să se joace cu el și se tot îndepărtează. În oglinda retrovizoare nu se vede nici un BMW roșu. În zona aceasta, unde Euston devine Marylebone Road, semafoarele sunt sincronizate ca în Manhattan, așa că se lasă condus de o linie continuă de lumini verzi, un surfer plutind pe un val perfect de informații: *treceți!* Sau chiar, *da!* Lunga coadă de turiști, majoritatea adolescenți, din fața muzeului Madame Tussaud's pare mai puțin inutilă ca de obicei; o generație crescută cu efectele asurzitoare ale Hollywood-ului încă mai vrea să stea și să caște gura la figuri de ceară, ca niște țărani din secolul al XVIII-lea veniți la bălci. Mult hulita autostradă Westway, sprijinită pe pilonii ei de beton pătați, îi oferă brusc, de la înălțimea a două etaje, priveliștea unui nor gata-gata să se prăbușească peste tumultul acoperișurilor. Una dintre clipele acelea când e minunat să ai o mașină, să ai această mașină și să te plimbi prin oraș. Pentru prima oară după mai multe săptămâni merge cu viteza a patra. Poate o să ajungă să schimbe și într-a cincea. Un indicator suspendat anunță Vestul, Nordul, ca și cum, dincolo de suburbii, s-ar întinde un întreg continent, și promisiunea unui voiaj de cel puțin șase zile.

Circulația e probabil blocată undeva din cauza marșului. Aproape un kilometru e singur pe drumul suspendat. Pentru câteva secunde i se pare că a avut viziunea constructorilor lui – o lume mai pură, în care mașinile, mai degrabă decât oamenii, sunt privilegiate. O curbă lungă a drumului îl poartă pe lângă clădirile de oțel și sticlă construite recent, unde luminile au fost deja aprinse, deși după-amiaza de februarie abia a început. Vede oameni perfecți ca niște statui, stând la birou, în fața ecranelor, chiar dacă e sâmbătă. Iată viitorul prevestit de benzile desenate ale copilăriei lui, unde bărbați și femei îmbrăcați în salopete fără guler, strânse pe corp – adio buzunare, șireturi desfăcute sau cămăși scoase din pantaloni – își trăiesc viața dincolo de gunoaie și confuzie, eliberați de haosul în care trebuie să înfrunte răul.

Dar, când ajunge în punctul cel mai înalt al pasarelei White City, chiar înainte ca drumul să înceapă să coboare printre rândurile de case de cărămidă roșie, vede lumina stopurilor celorlalte mașini care se îngrămădesc înaintea lui și începe să frâneze. Pe mama sa n-au deranjat-o niciodată semafoarele și lungile întârzieri. Cu numai un an în urmă se mai simțea încă destul de bine – uita, era puțin confuză, dar panica nu se instalase încă – și-i plăcea să fie plimbată cu mașina pe

străzile din vestul Londrei. Semafoarele îi dădeau ocazia să-i examineze pe ceilalți șoferi și pe pasagerii din alte mașini. „la uite la el. Ce coșuri are pe față”. Sau să remarce, binevoitoare: „Iar s-a pus roșu!”

A fost o femeie care și-a închinat viața curățeniei, rutinei zilnice a lustruiei, ștergerii prafului, datului cu aspiratorul și dereticatului, îndeletniciri obișnuite în trecut și care astăzi au devenit apanajul maniacilor. În fiecare zi, cât Henry era la școală, făcea o adevărată curățenie de primăvară. Cele mai mari satisfacții i le provocau o tavă de friptură bine pătrunsă, luciul unor măsuțe, mormanele de așternuturi cu dungulițe călcate impecabil și împăturate, o cămară plină de provizii; sau un pulover tricotat pentru copilul nu știu cărei rude îndepărtate. Toate lucrurile erau întoarse pe față și pe dos și spălate până și în locurile invizibile. Cuptorul și grătarul erau spălate și frecate după fiecare folosire. Ordinea și curățenia deveneau expresia unei iubiri ideale. Imediat ce Henry lăsa deoparte cartea pe care o citise, aceasta era pusă la loc în rafturile de pe holul de sus. Ziarul de dimineață ajungea la gunoi până la prânz. Sticlele de lapte puse în fața ușii pentru lăptar străluceau la fel ca tacâmurile. Fiecare obiect avea sertarul lui, raftul lui, cârligul lui, inclusiv nenumăratele ei șorțuri, iar mănușile galbene de cauciuc, prinse cu un cârlig,

atârnau lângă clepsidra în formă de ou folosită la fierberea ouălor.

Cu siguranță că datorită ei Henry se simțea atât de bine în sala de operație. Și ei i-ar fi plăcut podeaua neagră, ceruită, instrumentele din oțel chirurgical aranjate paralel pe o tavă sterilă, sala preoperatorie cu ritualurile ei pioase – ar fi admirat meticulozitatea, casca imaculată, unghiile scurte. Ar fi trebuit să o aducă acolo cât mai era în putere. Nu i-a trecut prin cap. Nu s-a gândit niciodată că munca lui, cei cincisprezece ani de pregătire, ar avea vreo legătură cu ceea ce făcea ea.

După cum nici ei nu i-a trecut prin minte. Deși pe atunci nu prea conștientiza asta, a crescut cu impresia că mama lui avea o inteligență limitată. Își spunea că e lipsită de curiozitate. Dar nu era așa. Îi plăcea să poarte o conversație intimă cu vecinele. Când avea opt ani, Henry se întindea pe podea, după vreun fotoliu sau o canapea, și trăgea cu urechea. Boala și operațiile reveneau des în discuție, mai ales când aveau legătură cu nașterea. Atunci a auzit prima oară expresia „sub cuțit”, precum și „sub tratament”. „Ce a spus doctorul” căpăta forța unei invocații. S-ar putea ca trasul cu urechea să-l fi împins pe Henry spre cariera sa. Discuțiilor despre boli le urmau povești – sau simple zvonuri – despre infidelități care nu încetau niciodată,

despre copii nerecunoscători, despre bătrâni neînțelegători, despre ceea ce un părinte îi lăsase cuiva prin testament, despre o anume fată drăguță care nu reușea să-și găsească un soț bun. Trebuia să-ți dai seama cine e om cumsecade și cine nu, dar nu era prea simplu să alegi de la început grâul de neghină. Impasibilă, boala îi lovea și pe cei buni, și pe cei răi. Mai târziu, când Daisy era la universitate și el se străduia, silitor, să-și însușească împreună cu ea cursul despre romanul secolului al XIX-lea, a descoperit aici toate subiectele pe care le aborda mama sa. Curiozitățile ei nu era deloc mărunte. Jane Austen și George Eliot le împărtășeau la rândul lor. Lilian Perowne nu era în nici un caz proastă sau comună, nu ducea o viață nefericită, ceea ce nu l-a împiedicat, tânăr fiind, să se poarte condescendent față de ea. Însă acum e prea târziu pentru regrete. Spre deosebire de romanele lui Daisy, în viața reală momentele în care judeci la rece sunt rare; falsele interpretări rămân adesea nerezolvate. Dar nici nu-și reclamă dreptul de a fi rezolvate neîntârziat. Pur și simplu se șterg. Oamenii nu-și mai amintesc bine sau mor, sau problemele mor și altele noi le iau locul.

În plus, Lily avea și o altă viață, pe care nimeni nu și-ar fi putut-o imagina sau ghici când se uită acum la ea. Era înotătoare. Într-o duminică dimineață, pe 3

septembrie 1939, când Chamberlain anunța, într-un discurs transmis prin radio din Downing Street, că țara a declarat război Germaniei, Lily, în vârstă de paisprezece ani, se afla la o piscină municipală de lângă Wembley, unde lua prima lecție cu o sportivă de șaiszeci de ani care înotase pentru Marea Britanie la Olimpiada de la Stockholm din 1912 – prima dată când femeile participaseră la o competiție de înot. O remarcase pe Lily în piscină și se oferise să-i dea lecții pe gratis, așa că a învățat-o să înoate craul, un stil deloc feminin. În 1954 avea să reprezinte Middlesex-ul la campionatele pe comitate. A terminat pe locul doi și micuța medalie de argint, prinsă pe o placă din lemn de stejar și așezată pe polița căminului, i-a vegheat copilăria lui Henry. Acum tronează pe un raft, în camera ei. Medalia aceea de argint a reprezentat apogeul carierei sale, dar întotdeauna a înotat minunat, îndeajuns de rapid cât să stârnească în fața ei un val adânc și ondulat.

Bineînțeles, l-a învățat și pe Henry, dar cea mai de preț amintire pe care o are despre mama sa înotătoare datează de la zece ani, când a mers cu școala la piscina locală. El și cu prietenii lui se schimbaseră și erau pregătiți, făcuseră duș, trecuseră prin baia cu dezinfectant pentru picioare și așteptau să iasă adulții. Doi profesori stăteau lângă copii, sâsâindu-i și foindu-se,

încercând să le mai tempereze agitația. Curând, în piscină nu mai rămăsese decât o singură persoană, cu o cască de cauciuc albă, înflorată, pe care ar fi trebuit s-o recunoască mai înainte. Toată clasa îi admira viteza cu care străbătea culoarul, urma pe care o lăsa în apă pornind de la nivelul șalelor și felul în care își scotea capul din apă ca să respire fără să rupă linia corpului. Când și-a dat seama că era ea, a încercat să se convingă că știuse de la bun început. Și, parcă pentru a-i spori încântarea, nici n-a fost nevoie să spună că e mama sa. „E doamna Perowne!” a exclamat cineva. Au urmărit-o, în tăcere, cum ajunge la capătul culoarului, fix la picioarele lor, pentru a executa o întoarcere fulgerătoare sub apă, procedeu nou la acea dată. Complet altcineva decât gospodina care ștergea dulapurile de praf. O mai văzuse înotând, dar acum era cu totul altceva; toți prietenii lui aflați acolo îi admirau natura supraomenească, de la care se revendica și el. Cu siguranță că și ea era conștientă de prezența lui și pe ultima jumătate a lungimii de bazin s-a forțat, numai pentru el, să atingă o viteză drăcească. Picioarele băteau apa ca o elice, brațele ei albe și zvelte despicau apa, valul dinaintea ei se umfla, dâra din urma ei se adâncea. Corpul se unduia sub forma valului pe care tot ea îl crea, descriind un „S” ușor. Ar fi trebuit să alergi de-a lungul

piscinei ca să ții pasul cu ea. S-a oprit în celălalt capăt al bazinului, și-a pus mâinile pe margine și s-a săltat afară din apă. Avea vreo patruzeci de ani pe atunci. A rămas acolo, cu picioarele încă în apă, și-a scos casca, a înclinat din cap și a zâmbit timid în direcția lor. Unul din profesori a dat tonul unor aplauze solemne. Deși era anul 1966 – băieții aveau părul lung, fetele veneau la ore în blugi – încă mai domnea ceva din formalismul anilor '50. Henry a aplaudat și el alături de ceilalți, dar, când prietenii s-au strâns în jurul lui, aproape că-i pierise glasul de mândrie și era prea fericit ca să le mai răspundă la întrebări, așa că a simțit o imensă ușurare în momentul în care a intrat în piscină, unde putea să-și ascundă sentimentele.

În anii '20 și '30, suprafețe întinse de teren agricol din vestul Londrei au dispărut în fața amplitudinii nestăvilite pe care a cunoscut-o construcția de locuințe și, chiar și astăzi, străzile pline de case posomorâte și respectabile, cu două etaje, au ceva inopinat. Toate casele aproape identice au un aer îngrijorat, provizoriu, de parcă ar ști ce ușor s-ar putea întoarce pământul la recolte de cereale și la pășunat. Lily locuiește acum la doar câteva minute de vechea casă a familiei din Perivale. Lui Henry îi place să creadă că, prin peisajul încețoșat al demenței ei, irumpe din când în când un sentiment familiar, de

natură s-o liniștească. După standardele azilelor, Suffolk Place e minuscul: trei case au fost transformate într-una singură, căreia i-a mai fost adăugată o anexă. În față, gardul viu încă mai marchează marginile vechii grădini și doi salcâmi au supraviețuit. Într-una dintre cele trei grădini s-a turnat ciment pentru a crea două locuri de parcare. Doar pubelele supradimensionate din spatele unui grilaj trădează faptul că e vorba de o instituție.

Perowne parchează și ia ghiveciul de pe bancheta din spate. Face o scurtă pauză înainte să sune la ușă – în aer plutește un miros dulceag și vag antiseptic, care îi aduce aminte de anii adolescenței petrecuți pe aceste străzi și de o anumită dorință, o foame de viață care, acum, i se pare întruchiparea fericirii. Ca de obicei, îi deschide Jenny. E o irlandeză tânără, masivă și veselă, într-un șorț albastru în carouri, care urmează să înceapă stagiul de asistentă în septembrie. Henry se bucură de o atenție specială datorită faptului că e doctor – trei pliculețe în plus de ceai în ceainicul pe care îl va aduce în camera mamei sale și poate chiar o farfuriuță cu batoane de ciocolată. Deși nu se cunosc prea bine, se tachinează.

— Ia uite cine a venit, nenea doctoru'!

— Ce mai face irlandeza mea frumoasă?

Dincolo de holul îngust al locuințelor din suburbii, pe care lumina filtrată prin geamul ușii de la intrare îl

colorează în galben, se află o bucătărie cu neoane și echipamente de oțel inoxidabil. Dinspre ea răzbate izul cleios al prânzului pe care pacienții l-au mâncat cu două ore în urmă. După ce a trăit o viață întreagă într-un asemenea mediu, Perowne simte o oarecare duiosie sau, cel puțin, o totală lipsă de dezgust față de mâncarea din instituții. Pe cealaltă latură a holului de la intrare se află o ușă mai îngustă care dă în cele trei saloane ale fostelor case, acum legate între ele. Distinge zumzetul înfundat al televizoarelor din celelalte camere.

— Vă așteaptă, spune Jenny.

Amândoi știu că, din punct de vedere neurologic, așa ceva e imposibil. Mamei lui nu-i mai e accesibilă nici măcar plictiseala.

Deschide ușa și intră. Stă chiar în fața lui, așezată pe un scaun de lemn dinaintea unei mese rotunde acoperite cu o pânză. În spatele ei e o fereastră prin care se vede o altă fereastră a casei vecine, la trei metri distanță. Mai multe femei ocupă scaunele de lemn cu spătar înalt și brațe curbate, sculptate, dispuse pe laturile încăperii. Unele urmăresc sau privesc în direcția televizorului montat pe perete într-un loc inaccesibil. Altele se uită fix în podea. Se însuflețesc sau poate se mișcă din cauza aerului pe care-l dislocă ușa. „Bună ziua, doamnelor”, le salută el, iar ele răspund în cor, vesele, privindu-l

curioase. În momentul acesta nu sunt prea sigure dacă nu cumva e una dintre rudele lor apropiate. În dreapta sa, în ultimul salon, o zărește pe Annie, o femeie cu un păr cărunt despletit care iradiază într-un fel de spițe zbârlite. Vine spre el în viteză, neajutată de nimeni, târșâindu-și picioarele. Când ajunge la capătul salonului, se întoarce pe același drum și o ține așa cât e ziua de lungă, până când vine cineva s-o ducă la masă sau la culcare.

Mama sa îl urmărește îndeaproape, bucuroasă și neliniștită deopotrivă. Crede că îi recunoaște chipul – ar putea fi doctorul sau omul bun la toate. Așteaptă să i se dea un indiciu. El îngenunchează lângă scaunul ei și-i ia mâna catifelată, uscată și foarte ușoară într-ale sale.

— Bună, mamă, bună, Lily! Sunt Henry, fiul tău, Henry.

— Bună, dragă. Unde te duci?

— Am venit să te văd. Hai să mergem în camera ta.

— Îmi pare rău, dragă. Încă n-am camera mea. Trebuie să mă duc acasă. Aștept autobuzul.

Îl doare de câte ori spune asta, deși știe că se referă la casa copilăriei sale, unde crede că o așteaptă mama ei. O sărută pe obraz și o ajută să se ridice din scaun; simte tremorul din brațul ei, provocat de efort sau de nervozitate. La fel ca întotdeauna, primele momente

când o vede sunt descurajante și simte cum îl înțeapă ochii.

— Nu știu unde am putea merge, protestează ea slab.

Nu-i place să vorbească cu acea veselie forțată pe care o folosesc infirmierele când li se adresează pacienților, chiar și celor a căror stare mentală nu a fost alterată. *Hai, gurița mare și papă asta, pentru mine.* Dar recurge la asta, și ca să-și mascheze cumva sentimentele.

— Ai o cameră tare drăguță. O să-ți aduci aminte de cum o s-o vezi. Haide s-o luăm ușurel pe-aici.

Braț la braț, traversează încet celelalte saloane, dându-se la o parte ca să-i dea voie lui Annie să treacă. Îi face bine să vadă că Lily e îmbrăcată decent. Infirmierele știau că vine în vizită. Poartă o fustă roșu-închis și o bluză asortată de bumbac, ciorapi negri și pantofi negri din piele. Întotdeauna s-a îmbrăcat elegant. Generația ei a fost ultima care a mai purtat pălărie. Parcă vede și acum rândurile de pălării negre, aproape identice, cocoțate pe raftul de sus al șifonierului ei și învăluite într-o boare de naftalină.

Când ies într-un coridor, Lily vrea să o ia la stânga și Henry e nevoit să o apuce de umărul ei micuț ca s-o întoarcă din drum.

— Uite, am ajuns. Recunoști ușa?

— N-am mai fost niciodată pe-aici.

Deschide ușa și o ajută să intre. Camera are cam doi metri și jumătate pe trei, cu o ușă cu geam care dă înspre grădinița din spate. Pe patul de o singură persoană, acoperit cu o cuvertură înflorată, zac aruncate diferite jucării de pluș pe care le are de mult, dinainte să se îmbolnăvească. Ce a mai rămas dintre bibelourile ei – un măcăleandru pe un buștean, două veverițe de sticle exagerat de comice – stau cuminți într-o servanță din colț. Altele sunt înșirate pe o noptieră de lângă ușă. Pe peretele cu chiuveta atârnă o fotografie înrămată care-i înfățișează pe Lily și pe Jack, tatăl lui Henry, pe o pajiște. În prim-plan se vede mânerul unui cărucior, în care se află probabil un Henry care doarme senin. Ea e foarte frumoasă în rochia ei albă de vară și își ține capul puțin aplecat într-o parte, în postura aceea timidă, ironică și întrebătoare pe care și-o amintește atât de bine. Bărbatul ține în mână o țigară, e îmbrăcat în sacou și cămașă albă, descheiată la gât. E înalt, puțin adus de spate și are mâini mari ca ale fiului său. Zâmbește larg și senin. Nu strică niciodată să ai dovada faptului că ai bătrâni s-au străduit să se bucure de tinerețe. Dar fotografia are și ceva ridicol. Cuplul arată vulnerabil, căzut în deriziune; cei doi par să nu realizeze că tinerețea lor nu e decât un episod trecător sau că lucrul

acela aromat care arde mocnit în mâna dreaptă a lui Jack avea să contribuie – aceasta e teoria lui Henry – la moartea sa subită în cursul aceluiași an.

Cum nu mai reușește să-și amintească detaliile existenței, Lily nu e surprinsă că se găsește în camera sa. Uită instantaneu că nu știa de ea. Cu toate acestea șovăie, nefiind prea sigură unde să se așeze. Henry o ghidează spre scaunul cu spătar înalt de lângă fereastră și se așază pe marginea patului, în fața ei. E cumplit de cald, mai cald chiar decât în dormitorul lui. Sau poate că partida de squash, dușul fierbinte și căldura din mașină i-au pus prea tare sângele în mișcare. Ar fi fericit dacă ar putea să se întindă pe patul prea moale ca să mediteze asupra a tot ceea ce s-a întâmplat în ziua aceasta și chiar să ațipească un pic. Cât de interesantă i se pare brusc propria viață din închisoarea acestei camere. În acest moment, din cauza cuverturii și a căldurii din cameră, simte cum o greutate îi apasă pleoapele și abia poate să și le țină deschise. Și când te gândești că vizita e la început. Ca să-și revină, își scoate puloverul, apoi îi arată lui Lily planta pe care i-a adus-o.

— Uite, îi zice. Ți-am adus o orhidee pentru camera ta.

Când i-o întinde, fragila floare albă tremură, iar Lily se trage înapoi.

— De ce-ai adus asta?

— E a ta. O să-nflorească toată iarna. Nu e drăguță? E pentru tine.

— Nu e a mea, zice Lily ferm.

Au avut aceeași conversație imposibilă și data trecută. Pe măsură ce boala înaintează, infarcte insesizabile se produc în vasele mici de sânge din creier. Cu timpul, acestea provoacă o degenerare cognitivă prin distrugerea rețelelor neuronale. Se degradează încetul cu încetul. Acum a pierdut noțiunea de cadou și, odată cu ea, bucuria de a-l primi. Henry adoptă din nou tonul voios al infirmierelor:

— O s-o pun aici sus ca s-o poți vedea.

E gata să protesteze, dar atenția îi e distrasă. A văzut un obiect decorativ de porțelan pe o poliță de deasupra patului, chiar în spatele fiului ei. Devine brusc conciliantă.

— Am o mulțime de cești și de farfurii. Așa că pot să mă duc afară cu oricare din ele. Dar spațiul dintre oameni e așa de micuț - își ridică mâinile tremurătoare și-i arată o fantă îngustă - că abia dacă ai loc să te streкори. Sunt prea multe obligații.

— Așa e, spune Henry și se așază la loc pe pat. Mult prea multe obligații.

Cheagurile de sânge din vasele avariate se acumulează în materia albă și distrug conexiunile mentale. Până atunci, până când procesul se va încheia, Lily va continua să-și expună tezele ei incoerente, să debiteze monologurile ei absurde cu o gravitate emoționantă. Nu are nici un fel de îndoială. Nici nu-și închipuie că Henry nu poate s-o urmărească. Structura frazelor e intactă și stările pe care i le induc diferitele descrieri sunt normale. Se bucură dacă el dă din cap și zâmbește, intervenind în discuție din când în când.

Când își adună gândurile, nu se uită la el, ci dincolo de el, ca și cum s-ar concentra asupra unei probleme încurcate sau s-ar afla în fața unei priveliști nemărginite. Dă să mai spună ceva, dar cuvintele nu vor să iasă. Ochii ei de un verde-pal, adânc înfundați între vălurile de piele cafeniu-deschisă, au un luciu mat, ca niște bijuterii prăfuite într-o vitrină. Lasă impresia evidentă că nu înțelege absolut nimic. Henry nu poate să-i spună ce mai fac membrii familiei – rostirea unor nume străine, a oricăror nume, riscă să o neliniștească. Și, cu toate că nu pricepe o iotă, el îi povestește adesea de spital. Reacționează la sunetul, la tonul afectiv al unei conversații amicale.

Tocmai vrea să i-o descrie pe fata aceea, Chapman, și cât de bine a trecut prin operație, când Lily începe brusc

să vorbească pe un ton plângăreț. Pare cuprinsă de o agitație bruscă,

— Și știi că asta... știi, tanti, aia cu care își dau oamenii pe pantofi ca să... știi?

— Cremă de ghetete? Nu înțelege de ce îi spune „tanti” sau care dintre multele ei mătuși o bântuie.

— Nu, nu. Și-o întind pe pantofi și o freacă cu o cârpă. În fine, e un fel de cremă de ghetete. E chestia aia. Aveam farfurii întinse și Dumnezeu mai știe ce. Aveam de toate, dar nu și ceea ce ne trebuia pentru că nu ne aflam în locul potrivit.

Apoi izbucnește în râs. Totul îi devine limpede.

— Dacă întorci tabloul și-i desprinzi spatele așa cum am făcut eu te distrezi grozav. Asta era poanta. Și ce-am mai râs cu toții!

Și râde veselă, exact așa cum râdea atunci, și râde și el. Asta era poanta. Imediat se apucă să bată câmpii, povestindu-i ceva care ar putea fi amintirea dezintegrată a unei petreceri pe stradă și a unei mici acuarele pe care a cumpărat-o odată de la o licitație în scopuri de binefacere.

Puțin mai târziu, când Jenny aduce ceaiul, Lily se uită la ea fără să o recunoască. Perowne se ridică și face loc pe o măsuță. Observă cu câtă suspiciune o tratează, ca

și cum ar fi o străină, așa că, după ce Jenny pleacă și înainte ca Lily să zică ceva, spune:

— Ce fată drăguță. Întotdeauna așa de îndatoritoare.

— E minunată, aprobă Lily.

Amintirea persoanei care se aflase în cameră deja se estompează. Semnalele afectuoase ale lui Henry sunt irezistibile, așa că Lily zâmbeste imediat și începe să detalieze în timp ce el pescuiește toate cele șase pliculețe din ceainicul de metal.

— Mereu vine în fugă, chiar dacă strada e așa de îngustă. Vrea să vină cu unul dintre lucrurile acelea lungi, dar nu poate să-și plătească drumul. Îi trimit bani, dar nu-i are la ea. Vrea niște muzică și i-am zis că ar putea să-și facă o mică formație și să cânte chiar ea. Totuși, îmi fac griji din cauza ei. I-am zis, de ce pui toate feliile într-un castron dacă tot nu stă nimeni în picioare. Nu poți s-o faci singură.

Henry știe despre cine vorbește și o lasă să continue. Apoi îi spune:

— Ar trebui să-i faci o vizită.

A trecut mult timp de când i-a explicat ultima oară că mama ei a murit în 1970. Acum e mai simplu să întrețină iluzia și, odată cu ea, conversația. Nu mai există altceva decât prezentul. Grija lui cea mai mare e să n-o lase să înghită un pliculeț de ceai, așa cum a fost cât pe-acți să

facă data trecută. Le înghesuie pe o farfurioară pe care o aşază pe podea, la picioarele lui. Îi umple pe jumătate ceaşca cu ceai şi îi oferă un biscuit şi un şerveţel. Ea şi-l întinde în poală şi pune biscuitul fix în centru. Apoi îşi ridică ceaşca la buze şi bea. În asemenea clipe, când obişnuinţa o face să se simtă în largul ei şi când ea pare aşa de discretă în hainele ei asortate, o doamnă de şaptezeci şi şapte de ani care arată perfect, cu nişte picioare uimitor de frumoase pentru vârsta ei, picioare de atlet, Henry îşi spune că totul nu e decât o greşeală, un vis urât şi că ea o să plece din cămăruţa ei ca să-l urmeze în inima oraşului, să mănânce tocană de peşte cu nora şi nepoţii ei şi să mai rămână la ei o vreme.

— M-am dus acolo săptămâna trecută, tanti, zice Lily, şi mama era în grădină. I-am zis: Du-te până acolo, vezi ce poţi să iei şi apoi încearcă să le potriveşti. Nu se simte prea bine. N-o mai ţin picioarele. Plec într-o clipă şi nu pot să-i pierd jerseul.

Ce ciudat s-ar fi simţit mama lui Lily, o femeie distantă, total lipsită de instinct matern, dacă ar fi ştiut că, într-un viitor îndepărtat, într-un anumit moment din secolul următor care ţine de domeniul science-fictionului, fetiţa ei o să vorbească despre ea tot timpul şi o să-i fie dor de ea. Oare ar fi înduioşat-o?

Acum Lily s-a pornit și o să vorbească în continuu până când el o să plece. Greu de spus dacă e fericită. Uneori râde, alteori, când descrie certuri neștiute și supărări, în voce îi răzbate indignarea. În multe situații pe care le invocă, pare că dojenește pe cineva, un bărbat care nu vrea să înțeleagă.

— I-am explicat tot ce ne putem permite și el mi-a zis: Nu-mi pasă. Poți să le dai de pomană, și i-am spus că e păcat să se risipească. Și toate lucrurile alea noi care trebuie cumpărate.

Dacă devine prea agitată din cauza poveștii pe care o spune, Henry o întrerupe, râde în hohote și spune, „Mama, asta chiar că-i nostimă!” Fiind extrem de influențabilă, va râde la rîndul ei, dispoziția o să i se schimbe, iar povestea se va înveseli. Deocamdată, e într-o stare de spirit neutră – un ceas, iarăși un jersey și, din nou, un spațiu prea strâmt ca să poți trece – și Henry, sorbindu-și ceaiul maroniu, dens, ascultând într-o doară, gata să ațipească în căldura sufocantă, se gândește că, în treizeci și cinci de ani sau chiar mai repede, s-ar putea să ajungă și el așa, privat de tot ceea ce face și de tot ceea ce are, o ființă stafidită care trăncănește vrute și nevrute în fața lui Theo sau a lui Daisy, în timp ce ei abia așteaptă să se reîntoarcă la o viață din care el nu mai înțelege absolut nimic. Tensiunea arterială ridicată e un

indiciu important al atacurilor cerebrale. Avea o sută douăzeci și doi cu șaizeci și cinci ultima oară când și-a luat-o. Sistolica ar trebui să fie mai mică. Colesterolul total, cinci virgulă doi. Cam mare. Se spune că nivelurile ridicate ale lipoproteinei au o strânsă legătură cu demența multiinfarct. N-o să mai mănânce ouă, o să-și pună în cafea doar lapte semidegresat și va trebui să lase și cafeaua într-o bună zi. Nu e pregătit să moară, nici măcar pe jumătate. Vrea să-și păstreze intactă materia albă, bogată în mielină care protejează toate conexiunile perfecte, ca un câmp acoperit de zăpadă neîntinată. Gata cu brânzeturile. O să fie nemilos cu sine însuși în căutarea sănătății nemărginite care să-l ferească de soarta mamei lui. Moartea mentală.

— Am pus sevă în ceas, îi spune ea, ca să se mai înmoaie.

Trece o oră, apoi el se smulge din starea de somnolență și se ridică în picioare, poate puțin prea repede pentru că amețește brusc. Nu e un semn bun. Își întinde amândouă mâinile înspre ea și se simte ca un uriaș gata să se prăbușească peste făptura ei micuță.

— Hai, mamă, spune el blând. Trebuie să plec. Și aș vrea să mă conduci.

Ascultătoare ca un copil, îl prinde de mână, iar el o ajută să se ridice. Strânge tava și o duce afară, apoi își

amintește de pliculețele de ceai, pe jumătate ascunse sub pat, și le ia și pe acelea. S-ar fi putut înfrupta din ele. O conduce pe coridor, încercând s-o liniștească, conștient că ea pășește într-o lume străină. Habar n-are încotro s-o ia în clipa când iese din cameră. Nu spune nimic despre locurile care îi sunt complet necunoscute, dar îi strânge mâna mai tare. În primul salon, două femei, una cu un păr alb ca zăpada, împletit, cealaltă complet cheală, se uită la televizorul care merge fără sonor. Dinspre camera din mijloc se apropie de ei Cyril, cu cravată și sacou sport ca întotdeauna, iar astăzi având în plus un baston și o șapcă de vânătoare cu clape. E gentlemanul azilului, foarte manierat, eșuat într-o iluzie bine definită: își închipuie că deține o proprietate vastă și trebuie să-și viziteze arendașii, cărora le vorbește cu o politețe pedantă. Perowne nu l-a văzut niciodată nefericit.

Cyril își scoate șapca în fața lui Lily și zice:

— Bună dimineața, draga mea. Totu-i bine? Te supără ceva?

Chipul lui Lily se încordează și își ferește privirea. Pe ecranul de deasupra ei Perowne zărește imagini ale marșului – Hyde Park, o mulțime imensă adunată dinaintea unei scene improvizate și, în depărtare, o siluetă micuță vorbind la microfon, apoi același cadru

filmat din elicopter, apoi coloanele de demonstranți cu bannere care continuă să treacă prin porțile parcului. Se opresc ca să-l lase pe Cyril să treacă. Imaginea se mută în studio, unde prezentatoarea vorbește la pupitrul ei din era spațială, după care apare avionul așa cum l-a văzut azi-dimineață, cu fuzelajul său înnegrit desprinzându-se clar din lacul de spumă albă, ca un ornament fără gust de pe o prăjitură glazurată. Acum se vede secția de poliție din Paddington, despre care se spune că poate rezista atacurilor teroriste. Un reporter transmite din fața clădirii. Lucrurile au luat altă întorsătură. Oare piloții ruși chiar sunt musulmani radicali? Perowne ridică mâna să dea sonorul mai tare, dar Lily începe să se frământa, dând semne că ar vrea să-i spună ceva important.

— Dacă se usucă, o să se încovoiaie. I-am spus, i-am spus că trebuie să o ude, dar nu voia să înțeleagă.

— Stai liniștită, îi spune Henry. O să înțeleagă. Stau eu de vorbă cu el. Îți promit.

Se hotărăște să lase televizorul în pace și-și continuă drumul. Trebuie să se concentreze asupra plecării; știe că ea-și închipuie că o să vină cu el. Încă o dată o să stea în ușă și o să-i servească aceleași explicații absurde, cum o să se întoarcă în curând și așa mai departe. Jenny sau una dintre fete va trebui să-i distragă atenția când Henry o să iasă.

Străbat împreună primul salon. Doamnelor de la masa rotundă li se aduce ceai și sandviciuri moi. Le salută, dar, neatente, ele nu-i răspund. Lui Lily i-a revenit buna dispoziție și își lasă capul pe brațul lui Henry. Când ajung în hol, o văd pe Jenny Lavin care își ridică mâna spre încuietoarea de siguranță și zâmbește în direcția lor. Chiar în clipa aceea, mama sa îl bate pe mână, o atingere ușoară ca un fulg, și-i spune:

— Pare doar o grădină, tanti, dar aici, la țară, poți să mergi kilometri întregi. Când vii aici, simți cum te înalți, da, chiar deasupra tejghelei. Nu pot să nu spăl farfuriile alea, dar Dumnezeu o să te aibă-n pază și o să vezi tu cum o să te descurci, că așa e într-un concurs de înot. O să te strecuri tu cumva.

Ca să te întorci din Perivale în centrul Londrei, în Westbourne Grove, îți ia mai mult de o oră. Traficul abia se târâie. O mulțime de mașini se îndreaptă spre oraș în căutarea distracțiilor de sâmbătă seară; din sens opus, se scurg primele autocare cu demonstranții care se întorc acasă. Prins în lunga coadă de mașini care așteaptă la stopul de la Gypsy Corner, coboară geamul ca să guste scena în ansamblul ei – răbdarea bovină care caracterizează orice blocaj, mirosul pătrunzător, abraziv al gazelor de eșapament în aerul înghețat, un utilaj

asurzitor, inactiv, cu șase benzi de montaj lățite înspre est și înspre vest, scânteierea galbenă a stâlpilor de iluminat decolorând caroseriile, bașii ritmici ai sistemelor audio și luminile roșii ale pozițiilor care se întind până departe, spre oraș, spre deosebire de farurile albe care se preling ușor din față. Încearcă să-și imagineze, să intuiască, în termeni istorici, acel moment din ultimele decenii ale epocii țigăului când o mașinărie născocită în secolul al XIX-lea își află desăvârșirea în primii ani ai celui de-al XX-lea; când o nemaiîntâlnită abundență a maselor din necruțătoarele orașe moderne și-a făcut simțită prezența așa cum nimeni nu și-ar fi imaginat vreodată. Oameni obișnuiți! Râuri de lumină! Ar vrea să vadă toate acestea prin ochii lui Newton ori prin cei ai contemporanilor lui, Boyle, Hooke, Wren, Willis – bărbații aceia inteligenți, animați de o curiozitate nestăvilită, din timpul Iluminismului englez care, vreme de câțiva ani, au purtat în mințile lor aproape întreaga știință universală. Cu siguranță că ar fi cuprinși de venerație! Le arată, mândru: iată ce am făcut noi, asta e ceva banal acum. Toată această revărsare de lumini ar fi uimitoare dacă ar vedea-o prin ochii lor. Dar nu poate să se păcălească. Nu poate să ignore apăsarea prezentului ca să vadă dincolo de monotonia unui ambuteiaj, de întârzierea la care el însuși contribuie, de speranțele sumbre ale unui șir de

magazine lângă care e blocat de cincisprezece minute. Nu posedă darul liric care să-l facă să transceadă toate acestea – orice ar face, rămâne un tip realist. Dar poate că ajung doi poeți în familie.

După ce trece de Acton, traficul pare mai liber. O singură lespede roșie luminează cerul dinspre apus, aproape rectangulară, o emblemă a lumii naturale, a unei sălbăticii invizibile, îl urmărește în oglinda retrovizoare, pălind încetul cu încetul. Chiar dacă șoseaua spre vest e liberă, e bucuros că nu se îndreaptă într-acolo. Vrea să ajungă acasă și să se adune puțin înainte să se-apeuce de gătit. Vrea să vadă dacă e șampanie în frigider și să aducă niște vin în bucătărie să se mai încălzească. Și brânza trebuie să stea puțin la căldură ca să se mai înmoaie. Vrea să se întindă zece minute. N-are absolut nici un chef de bluesul amplificat al lui Theo.

Dar asta înseamnă să fii părinte, un destin imuabil, și, în sfârșit, parchează pe o stradă în Westbourne Grove, la câteva sute de metri de vechea sală de spectacole. A întârziat trei sferturi de oră. Din clădirea învăluită în întuneric nu răzbate nici un zgomot, iar ușile sunt închise. Dar se deschid imediat ce le împinge, așa că se împiedică când pătrunde în foaier. Așteaptă câteva clipe pentru ca ochii să i se obișnuiască cu lumina slabă,

ciulindu-și urechile și simțind în nări mirosul familiar de mochete prăfuite. A ajuns prea târziu? Asta ar fi aproape o ușurare. Înaintează în hol, trece pe lângă ce bănuiește a fi casa de bilete și dă de alte uși duble. Bâjbâie după bara de metal, o apasă și intră.

La treizeci de metri în față, scena e scăldată într-o lumină albastră, blândă, în care sclipesc becuțele roșii ale stației de amplificare. Cinelele reflectă lumina, proiectând un disc purpuriu pe podeaua sălii fără scaune. Nu există nici o altă lumină în afara semnului portocaliu din partea cealaltă a scenei, care indică ieșirea. Câteva persoane se învârt în jurul instrumentelor, se lasă pe vine, în sclipirea unui keyboard. Abia deslușește murmurul unor voci, aproape acoperit de zumzetul difuz al boxelor. În fața scenei, o siluetă ajustează înălțimea a două microfoane.

Perowne o ia în dreapta pipăind peretele cu mâna, prin bezna adâncă, până când ajunge în mijlocul sălii. O a doua persoană apare lângă microfoane, ținând în mâini un saxofon a cărui formă complicată se distinge clar pe fundalul albastru. La un semn, keyboardul emite o singură notă, iar o chitară bass își acordează coarda de sus după ea. O altă chitară scoate un acord arpeggiat, în perfectă armonie, urmată de o a treia. Bateristul se așază, își trage cinelele mai aproape, apoi încearcă

pedala unei tobe bass. Murmurul încetează, iar ajutoarele dispar în culise. În față, lângă microfoane, Theo și Chas se uită în sală.

Abia acum Perowne își dă seama că l-au văzut și că n-au vrut să înceapă fără el. Chitara lui Theo dă tonul cu o semicadență lunguroasă de două măsuri, o coborâre simplă de la al cincilea fret, rotogolindu-se apoi într-un acord dens care se prelinge într-un al doilea și rămâne suspendat acolo, o septimă nerezolvată; apoi, cu un kick and roll pe toba tom-tom și cinci note în crescendo șoptite de chitara bass, bluesul începe. E o piesă downbeat, asemănător cu „Stormy Monday”, dar acordurile sunt mai bogate și mai apropiate de jazz. Lumina de pe scenă devine albă. Theo, nemișcat în transa lui, revine de trei ori asupra celor douăsprezece măsuri. E un ton lin, rotund, plin de feedbackuri menite să imprime notelor acel lamento, cu o ușoară acutizare la ruladele mai scurte. Pianul și chitara bass lansează acorduri dense. Henry simte bașii reverberându-i în stern și își apasă palma pe punctul dureros de acolo. Sunetul crește, ceea ce-i provoacă un disconfort căruia încearcă să-i reziste. În starea în care se găsește, ar fi preferat să stea acasă, cu un trio de Mozart la combină și un pahar de vin alb rece în mână.

Dar nu-l ține mult. Simte o ușoară exaltare, o alinare în clipa în care Theo, la a doua reluare, trece într-un registru mai înalt, avântându-se parcă în sus. La asta au lucrat băieții și vor ca el să audă; e impresionat. A intuit ideea, elanul acesta care e dat de exuberanța și de măiestria lor. În același timp, realizează că piesa nu e un blues clasic pe formula obișnuită a celor douăsprezece măsuri. Are o secțiune centrală fără cuvinte care urcă și coboară în semitonuri. Chas se apleacă spre microfon și cântă împreună cu Theo într-o armonie intimă, stranie.

*Baby, you can choose despair,
Or you can be happy if you
dare,
So let me take you there,
My city square, city square.*

*Baby, disperarea te-ar putea
cuprinde,
Ori fericirea, dac-ai îndrăzni.
Așa că vino, ca mai înainte,
În scuarul nostru, acolo, zi de zi.*

Apoi Chas își etalează noile trucuri învățate la New York. Își ia saxofonul și intră pe o acută dezlănțuită și aspră, ca o voce care se sparge, cuprinsă brusc de

veselie, și nota ține parcă la nesfârșit, apoi descrește pentru a se prăbuși într-o spirală descendentă, ca un ecou al intro-ului lui Theo, semnal la care toți reiau tema. Chas reia și el de trei ori. Saxofonul sună ascuțit, cu ritmuri tăiate și disonanțe menținute peste schimbările armonice, apoi eliberate în rulate violente. Theo și cel de la chitara bass cântă în octave o secvență complicată, recurentă, care variază în cele mai neașteptate moduri, fără să se întoarcă niciodată complet în punctul de pornire. Un blues agale, dar treptat un ritm energic se acumulează. Când Chas reia a treia oară, cei doi se întorc la microfon pentru refrenul atât de armonios, încât pare disonant. Să fie oare un tribut pe care Theo i-l aduce profesorului său, Jack Bruce de la Cream?

*So let me take you there
City square, city square.*

Apoi urmează partea keyboardului, iar ceilalți se alătură în rifful dificil, circular.

Lui Henry i-a dispărut orice urmă de oboseală; se desprinde de perete și pornește spre centrul sălii, în întuneric, spre inima uriașă a sunetelor. Se lasă înghițit de ea. E unul dintre acele rare momente când muzicienii reușesc să atingă ceva inefabil, așa cum nu s-a întâmplat

niciodată la repetiții ori în concerte, ceva mai presus de abilitatea tehnică, când rezultatul e la fel de simplu și grațios precum prietenia sau dragostea. Și în aceste clipe întrezărim ceea ce am putea fi noi înșine, în tot ce avem mai bun, trăind într-o lume irealizabilă în care te dăruiești în totalitate celorlalți rămânând, în același timp, tu însuși. În lumea reală există planuri detaliate, proiecte vizionare de pacificare a unor teritorii, când toate conflictele se vor sfârși, fericirea va fi unanimă și eternă – miraje pentru care oamenii sunt gata să moară și să ucidă. Împărăția lui Christos pe pământ, paradisul clasei muncitoare, statul islamic ideal. Dar numai în muzică și numai rareori se ridică, pentru o clipă, cortina de pe acest vis al armoniei universale, a cărui invocare devine cu atât mai chinuitoare și care dispare odată cu ultimele note.

Evident, nimeni nu poate spune când survin asemenea momente. Henry le-a trăit ultima oară la Wigmore Hall – nălucirea unei comunități utopice, în timpul octuorului de Schubert, când suflătorii, aplecându-se ușor în față, cu mișcări ușoare din umeri, au făcut să adie notele înspre partida de coarde, care le-a trimis înapoi, mai melodioase. Și le-a mai trăit demult, la școala unde învățau copiii lui, când o orchestră care scotea niște vaiete disonante și un cor format din

profesori și elevi au încercat să cânte Purcell, și, din notele lor false, s-a născut o inocentă și binecuvântată armonie între adulți și copii. Și iată-le acum, sugerând o lume coerentă, în care totul se îngemănează în sfârșit. Se leagănă ușor în întuneric, cu ochii la scenă, cu mâna dreaptă încheștată pe cheile din buzunar. Theo și Chas revin în centrul scenei, pentru a se reuni în corul lor nepământean. *Ori fericirea, dac-ai îndrăzni*. Știe ce a vrut să spună mama lui. E în stare să meargă kilometri întregi, simte cum se înalță deasupra tejghelei. Ar vrea ca melodia să nu se termine niciodată.

Patru

Nu se mai obosește să-și ducă mașina la garaj, ci parchează chiar în fața ușii de la intrare – la ora asta e legal și, în plus, abia așteaptă să ajungă în casă. Dar se oprește câteva secunde să examineze stricăciunile de pe portiera din dreapta – abia dacă se vede o urmă. Când își ridică ochii, vede că toată casa e cufundată în întuneric. Evident, Theo a mai rămas la repetiții, iar Rosalind își definitivează, probabil, cererea pentru tribunal. Câțiva fulgi de zăpadă răzleți dansează vioi, proiectați pe negrul lucios al ferestrelor. Socrul și fiica lui trebuie să sosească din clipă-n clipă; îl cam presează timpul. Când deschide ușa, încearcă să-și aducă aminte sensul exact al unei

remarci pe care a făcut-o Theo mai devreme și căreia nu i-a dat importanță. Acum îl sâcâie puțin, dar efortul de a și-o reaminti dispare treptat în clipa în care pășește în căldura din hol și aprinde luminile; un simplu bec poate face să explodeze un gând. Coboară în cramă și ia patru sticle de vin. La tocana lui de pește merge un vin robust, un *vin de pays* – roșu, nu alb. La Grammaticus a băut o dată un Tautavel, Côtes du Roussillon Village și de atunci a devenit vinul lui preferat – e savuros și costă mai puțin de cincizeci de lire cutia. Desfacerea sticlelor de vin înainte de masă e o formă de gândire magică; zona expusă aerului e minusculă și nu poate schimba gustul. Dar vrea ca sticlele să fie mai calde, așa că le duce în bucătărie și le lasă lângă aragaz.

Trei sticle de șampanie se răcesc deja în frigider. Face un pas spre CD player, apoi se răzgândește pentru că simte un fel de atracție, asemenea forței gravitaționale, pentru știrile de la televizor care trebuie să înceapă. Această nevoie de a ști ce se întâmplă în lume, de a te contopi cu lumea, alăturându-te astfel unei comunități chinuite de anxietăți, e o condiție a epocii noastre. Obiceiul a devenit tot mai puternic în ultimii doi ani; scenele abominabile și spectaculoase au conferit știrilor o scară de valori cu totul diferită. Posibilitatea ca ele să se repete e un fir care leagă zilele unele de altele.

Avertismentul transmis de guvern – atacurile asupra unei capitale europene sau americane au ajuns de domeniul inevitabilului – nu e doar o declinare a responsabilității, ci o promisiune amețitoare. Toată lumea se teme, dar în conștiința colectivă rezidă și o dorință întunecată, o patimă a autopedepsirii și o curiozitate blasfemică. Așa cum spitalele au planurile lor de urgență, tot așa rețelele de televiziune sunt gata să transmită în orice moment, iar spectatorii lor așteaptă. Mai puternic, mai violent de data asta. Doamne, păzește-ne de așa ceva. Dar lasă-mă să văd în direct, din toate unghiurile, și să fiu primul care să afle. De asemenea, Henry vrea să știe care e soarta celor doi piloți arestați.

Inseparabilă de știri, cel puțin în weekenduri, este și perspectiva fastuoasă a unui pahar de vin roșu. Henry toarnă într-un pahar ce mai rămăsese într-o sticlă de Côtes du Rhône, taie sonorul televizorului și se apucă să decojească și să mărunțească trei cepe. Grăbit să scape de învelișul subțire ca hârtia, face o incizie adâncă, își înfige degetul mare prin patru straturi și, când le desface, smulge și o treime din pulpă. Taie restul rapid și pune bucățelele într-o caserolă, cu ulei de măsline din belșug. Îi place relativa imprecizie și lipsă de disciplină a gătitului, pe care le resimte ca pe o eliberare de la exigențele sălii de operații. În bucătărie, consecințele

eșecului sunt ușoare: dezamăgire, o fărâmbă de dezonoare, un reproș rareori spus cu voce tare. Dar nu moare nimeni. Curăță și taie opt căței zdraveni de usturoi și îi adaugă peste ceapă. Extrage din rețete doar regulile de bază. Autorii de cărți de bucate pe care îi are la suflet vorbesc de „o mână de”, „cât încap”, te îndeamnă „să presari după gust” una sau alta. De asemenea, fac o listă de ingrediente alternative și încurajează experimentele. Henry acceptă faptul că n-o să fie niciodată un bucătar bun și că face parte dintre cei pe care Rosalind îi numește „entuziaști”. Ia dintr-un borcan câțiva ardei iuți uscați, îi sfărâmbă între degete și îi aruncă peste ceapă și usturoi. Încep știrile, dar nu se atinge de telecomandă. Aceleași imagini din elicopter, înainte să se-ntunece, aceleași șiruri de oameni care încă se mai adună în parc, aceeași sărbătoare generală. Peste ceapa și usturoiul care s-au pătruns presară puțin șofran, câteva foi de dafin, coajă de portocală rasă, oregano, apoi adaugă cinci fileuri de anșoa și două conserve de roșii decojite. Pe scena imensă din Hyde Park țin discursuri un politician venerabil al stângii, o vedetă a muzicii pop, un sindicalist. În oala în care fierbe supa de pui pune scheletele a trei calcani. Capetele le sunt intacte, iar buzele cărnoase, aproape feciorelnice. Ochii li se opacizează la contactul cu apa clocotită. Un ofițer de

poliție răspunde la întrebări referitoare la demonstrație. După zâmbetul reținut și felul în care își înclină capul pare mulțumit de cum s-a desfășurat ziua. Henry scoate cam o duzină de midii din plasa verde și le aruncă în oală, lângă calcani. Dacă or mai fi în viață și s-or chinui, asta n-are de unde se știe. Același reporter grav relatează pe mutește despre manifestația fără precedent. Sucul lăsat de roșii fierbe la foc mic împreună cu ceapa și toate celelalte, căpătând o culoare roșiatic-portocalie de la șofran.

Cum auzul încă nu i-a revenit complet după repetiție și sentimentele îi sunt un pic estompate, chiar amortite, după vizita făcută mamei sale, Perowne simte acum nevoia să asculte ceva care să-i meargă la inimă, cum ar fi Steve Earle, un fel de Bruce Springsteen mai rafinat, după cum zice Theo. Dar discul pe care vrea să-l pună, *El Corazón*, e sus, la etaj, așa că se mulțumește să-și soarbă vinul și să se uite la televizor, în așteptarea știrii sale. Prim-ministrul își ține discursul său tradițional de la Glasgow. Perowne dă sonorul tare exact în momentul în care prim-ministrul spune că numărul manifestanților de astăzi a fost întrecut de cel al morților provocate de Saddam. Deșteaptă observație, singura posibilă, de altfel, numai că ar fi trebuit făcută de la bun început. Acum e prea târziu. Nu mai pare decât o chestiune de

strategie a lui Blix. Henry taie iarăși sonorul. Își dă seama ce bucurie îi provoacă gătitul – nici măcar faptul că îi zboară gândurile aiurea nu umbrește această senzație. Pune restul midiilor în cea mai mare strecurătoare pe care o găsește și le curăță sub jetul de apă, cu o perie din fire vegetale. În schimb, scoicile verzui par gingașe și pure, așa că doar le clătește. Unul dintre calcani și-a arcuit spinarea ca și cum ar fi vrut să scape din apa clocotită. Când îl împinge înapoi în oală cu o spatulă de lemn, coloana vertebrală i se rupe, chiar sub vertebra a treia toracală. Vara trecută a operat o adolescentă care își fracturase spatele la nivelul vertebrei a cincea cervicale și a doua toracale; căzuse dintr-un copac în care se urcase ca să-i vadă mai bine pe cei de la Radiohead, în timpul unui festival. Tocmai terminase liceul și voia să studieze rusa la Universitatea din Leeds. Acum, după opt luni de recuperare, se simte bine. Dar alungă această amintire. Nu vrea să se gândească la muncă, vrea să gătească. Scoate din frigider o sticlă cu vin alb plină pe sfert, un vin de Sancerre, și-l toarnă în oală.

Pe un tocător mai lat și mai gros, Perowne aranjează cozile de pește-undițar, le taie și le pune într-un bol mare, alb. Apoi curăță gheața de pe creveți și îi aruncă în bol. Într-un alt castron scoate scoicile și midiile. Ambele

recipiente iau drumul frigiderului, acoperite cu farfurii în chip de capace. Pe ecran se vede acum o imagine a sediului Națiunilor Unite din New York, apoi una în care Colin Powell se suie într-o limuzină neagră. Asta înseamnă că știrea lui Henry a fost și mai mult retrogradată, dar lui nu-i pasă. Face curat în bucătărie, aruncă resturile la gunoi și spală tocătoarele. E timpul să toarne în caserolă zeama în care au fiert calcanii și midiile. Are acum, își zice el, cam doi litri și jumătate de zeamă portocalie pe care o s-o mai țină pe foc cinci minute. Înainte de cină, o va pune la încălzit și va fierbe la foc mic scoicile, peștii-undițar, midiile și crevetele, vreo zece minute. O să mănânce tocana cu pâine neagră, salată și vin roșu. După imaginile de la New York, urmează acum unele de la granița dintre Kuwait și Irak: un convoi de camioane militare înaintând pe un drum din deșert, băieții noștri dormind lângă șenilele tancurilor, apoi, a doua zi dimineață, mâncând cârnați din gamele. Scoate două pungi de salată din sertarul de jos al frigiderului și le golește într-un castron. Spală frunzele cu apă rece. Un ofițer de vreo douăzeci și ceva de ani stă în fața cortului său și arată ceva pe o hartă așezată pe un stativ. Perowne nu e tentat să dea sonorul tare – știrile de pe front au un aer vesel, mirosind a cenzură, care-l indispuce. Scurge salata și o pune într-un

castron. O s-o asezoneze mai târziu cu ulei, lămâie, piper și sare. Brânza și fructele pentru pudding așteaptă în frigider. Theo și Daisy pot să pună liniștiți masa.

Termină pregătirile chiar în clipa în care vine știrea despre avionul în flăcări, a patra la rând. Cu sentimentul că e pe punctul să afle ceva extrem de important despre el însuși, dă sonorul tare și rămâne în picioare în fața ecranului micuț, ștergându-și mâinile cu un prosop. Locul patru înseamnă că nu au apărut elemente noi sau că autoritățile păstrează o tăcere de rău augur; de fapt, știrea s-a dezumflat – aproape că auzi unda de regret din vocea prezentatorului. Iată-i, pilotul cel ridat, cu părul pieptănat înspre spate, și copilotul grăsuț, dând declarații în fața unui hotel de lângă Heathrow. Nu sunt ceceni sau algerieni, explică pilotul prin intermediul unui translator, nici musulmani, sunt creștini, deși doar cu numele, pentru că nu se duc la biserică, și nu cară după ei nici Coranuri, nici Biblii. Mai presus de toate, sunt ruși, și par foarte mândri de asta. Nu sunt responsabili pentru materialele conținând pornografie infantilă, găsite pe jumătate distruse în cargoul lor ars. Lucrează pentru o companie serioasă, înregistrată în Olanda, și singura lor responsabilitate e față de avion. Da, bineînțeles că pornografia infantilă e o monstruozitate, dar nu e treaba lor să verifice fiecare pachet de pe certificatul de

încărcătură. Au fost eliberați fără să fie puși sub acuzare și, când o să-i anunțe cei de la Autoritatea Aviatică Civilă, o să se întoarcă la Riga. Tot așa, au lăsat-o moartă și cu discuția legată de ruta avionului până la aeroport; au respectat procedurile de rigoare. Amândoi bărbații o țin una și bună că Poliția Metropolitană s-a purtat bine cu ei. Iar copilotul rotofei a spus că tot ce vrea e să facă o baie și apoi să bea un pahar.

Vești bune, dar, când iese din bucătărie să ia ceva din cămară, Henry nu simte nici cea mai mică urmă de bucurie, nici măcar o vagă ușurare. L-or fi tâmpit anxietățile lui? Iată noile reguli ale lumii în care trăim: îngrădirea libertății de gândire și a dreptului de-a hoinări cu mintea. N-a trecut mult timp de când propriile-i gânduri parcurgeau, în mod imprevizibil, o mare varietate de subiecte. Îi trece prin minte că a ajuns un fraier, un consumator obedient și înfrigurat al tuturor bârfelor, părerilor și speculațiilor, al tuturor firimiturilor cu care autoritățile îi miluiesc pe oameni. A ajuns un cetățean docil, care se uită cum Leviathanul devine tot mai puternic și se furișează, tiptil-tiptil, ca să se adăpostească la umbra lui. Avionul ăla rusesc a intrat drept în insomnia sa, iar el s-a arătat cât se poate de fericit să lase toată povestea asta și orice altă fluctuație emoțională pricinuită de știrile de peste zi să-i coloreze

starea de spirit. Bineînțeles, se amăgește singur dacă-și imaginează că ar fi cumva direct implicat în mersul lucrurilor. Doar nu-și închipuie că are vreo contribuție în desfășurarea evenimentelor dacă se uită la știri ori dacă stă tolănit pe canapea duminica după-amiaza și citește mai multe editoriale de opinie care prezintă tot felul de certitudini nefondate, mai multe articole lungi despre ce se ascunde în spatele cutărei sau cutărei afaceri sau despre ce are cu siguranță să se întâmple în viitorul apropiat – profeții date uitării imediat ce au fost citite, cu mult înainte ca realitatea faptelor să le infirme! Pentru sau contra războiului împotriva terorii ori războiului din Irak; pentru anihilarea unui tiran odios și a familiei sale criminale, pentru controlul asupra armelor de distrugere în masă, pentru desființarea închisorilor unde prizonierii sunt torturați, pentru localizarea gropilor comune, pentru șansa la o viață liberă și la prosperitate și pentru a da un avertisment celorlalți dictatori; sau contra bombardamentelor asupra populației civile, contra inevitabilului val de refugiați și a foametei, contra acțiunilor militare ilegale la nivel internațional, contra furiei țărilor arabe și contra creșterii numărului grupărilor Al-Qaeda. Oricum, se ajunge la un oarecare consens, la o convenționalizare a interesului – tot un fel de înrobire, la urma urmei. Oare chiar crede că ambivalența care-l

caracterizează – dacă despre asta e vorba – îl salvează de ralierea la opinia generală? Dimpotrivă, e mai conformist decât majoritatea. Nervii lui, întinși ca niște strune, zbârnâie ascultători la fiecare știre „de ultimă oră”. Și-a pierdut deprinderea de a-și exersa scepticismul, ceața din jurul lui se îngroașă cu fiecare nouă opinie contradictorie, nu mai gândește limpede, ba chiar – iar asta-i cu atât mai grav – simte că nu mai gândește cu capul lui.

Pe ecran, piloții ruși intră în hotel și asta-i ultima oară când îi mai vede. Înșfacă vreo câteva sticle de apă tonică din cămară, verifică dispozitivul de făcut cuburi de gheață, aruncă un ochi la sticla de gin – o sticlă de 750 ml pentru un singur om e mai mult decât suficient – și stinge flacăra de sub oala de supă. Sus, la parter, în livingul în formă de L, trage draperiile, aprinde lămpile și pornește șemineul decorativ, pe gaz. Draperiile astea, care se trag de un șnur cu o contragreutate ornamentală din alamă la capăt, au marea calitate de a face să nu mai existe terna lume hibernală de dincolo de geam. Camera înaltă, în tonuri de crem și cafeniu, e cufundată într-o tăcere liniștitoare, iar singurele pete de culoare sunt date de albastrul și rubiniul covoarelor, precum și de galbenul și portocaliul liniilor abstracte pe fond verde ale tabloului lui Howard Hodgkin dintr-o latură a

șemineului. Cei trei oameni pe care el, Henry Perowne, îi iubește cel mai mult pe lumea asta și care-l iubesc la rândul lor o să vină acasă dintr-o clipă într-alta. Și-atunci ce-i cu el? Nimic, absolut nimic. Se simte excelent, totul e minunat. Se oprește la piciorul scării întrebându-se ce avusese de gând să facă. Urcă până în biroul lui de la primul etaj și rămâne în picioare, cu ochii-n ecranul monitorului, ca să recapituleze programul de săptămâna următoare. Luni are patru pacienți, iar marți, cinci. Viola, bătrâna aceea de profesie astronom, e prima pe listă, la opt și jumătate. Jay are dreptate, s-ar putea să nu scape. Toate numele acelea evocă o poveste pe care-o cunoaște prea bine din săptămânile sau lunile trecute. Știe precis cum va proceda în fiecare caz în parte și se bucură la gândul că se va apuca de treabă. Cât de diferit trebuie să se simtă fiecare dintre cei nouă; unii sunt deja internați, alții sunt acasă, iar o parte dintre ei o să sosească la Londra mâine sau luni, copleșiți de teama clipei fatidice, a uitării induse de anestezie și măcinați de suspiciunea îndreptățită că, atunci când își vor reveni, nu vor mai fi ca înainte.

De jos se aude țăcănitul yalei și, după zgomotul ușii care se deschide și se închide – cineva care se mișcă cu multă economie de mijloace și care ține ușa să nu se trântască în urma sa – știe că e Daisy. Ce noroc că a

ajuns înaintea bunicului ei. Se repede în jos pe scări spre ea, iar ea țopăie un pic de bucurie.

— Ai venit!

Când o ia în brațe. Henry scoate un fel de mormăit, așa cum făcea când ea avea cinci ani. Și, de altfel, corpul pe care aproape îl ridică de pe podea pare al unui copil, dacă ar fi să te iei după mușchii netezi, după încheieturile elastice, săruturile asexuate. Până și respirația ei e ca a unui copil. Nu fumează, bea foarte rar și e pe cale să devină un poet publicat. În schimb, respirația lui miroase puternic a vin roșu. Ce mai copil abstinent a crescut!

— Ia să mă uit la tine!

Șase luni – n-a lipsit niciodată așa mult de-acasă. Deși foarte îngăduitori, Rosalind și Henry sunt, totodată, niște părinți posesivi. O ține cu brațele întinse și speră că n-o să bage de seamă strălucirea din ochii lui și nodul care i s-a pus în gât. Clipa de duiosie a venit și a trecut ca un val lin. Încă nu a devenit unul dintre bătrâneii ăia care lăcrimează din orice. În ciuda iluziilor lui, ea nu mai e un copil. E o tânără independentă, care îl privește ținându-și capul puțin într-o parte, asemenea bunicii ei, cu buzele care-i zâmbesc fără să se despartă, cu chipul ei care iradiază de inteligență. Plăcerea dureroasă de a avea niște copii proaspăt deveniți adulți; deopotrivă inocenți și

neîndurători în a-și uita cât mai repede vechea și dulcea lor dependență. Dar felul în care l-a mângâiat și l-a bătut pe spate când s-au îmbrățișat i-a reamintit gesturile ei materne atât de familiare. Chiar și când avea cinci ani era mămoasă cu el și-l dojenea când muncea până târziu, când bea vin și când nu câștiga maratonul de la Londra. Era una dintre fetițele acelea autoritare care-ți fac muștrător cu degetul. Tăticul era al ei și numai al ei. Acum mângâie și bate pe spate și alți bărbați, cel puțin șase, în ultimul an, dacă ar fi să ne luăm după *Luntrea mea cea nerușinată* și „Șase cântece scurte”. Existența concretă a acestor tipuri îl ajută să-și țină sub control lacrima care amenința să i se prelingă pe obraz.

Poartă un pardesiu de piele verde-închis, neîncheiat la nasturi. O căciuliță rusească de blană îi atârnă în mâna stângă. Sub haină are cizme de piele gri până la genunchi, o fustă de lână gri-închis, un pulover gros și lălâu și o eșarfă de mătase gri cu alb. Șicul parizian nu i-a atins însă și bagajul – vechiul rucsac din studenție zace la picioarele ei. O ține încă de umeri încercând să-și dea seama ce s-a schimbat în aceste șase luni. Un parfum necunoscut, poate puțin cam pregnant, aerul mai matur, trăsăturile feței ei delicate care au devenit un pic mai ferme. Aproape toată viața ei e acum un mister pentru

el. Uneori se întreabă dacă Rosalind nu cumva știe anumite lucruri despre fiica lor de care el n-are habar.

Sub privirea lui cercetătoare, zâmbetul ei se lățește până când izbucnește în râs și-i zice:

— Ei, haide, domnu' doctor. Fii sincer. M-am transformat într-o babă.

— Arăți extraordinar și mult prea matură pentru gustul meu.

— O să mai regrez cât stau aici. Arată înspre salon și șoptește: Bunicu' a venit?

— Încă nu.

Se desprinde din mâinile lui, îi încolăcește umerii cu brațele și-l sărută pe nas:

— Te iubesc și mă bucur așa de mult că sunt acasă!

— Și eu te iubesc.

S-a mai schimbat ceva. Nici măcar nu mai e drăguță, e frumoasă de-a binelea și se vede după ochii ei că o roade ceva. E îndrăgostită și nu suportă să stea departe de celălalt. Perowne alungă imediat acest gând. Orice-ar fi, probabil că Daisy o să-i spună mai întâi lui Rosalind.

Se instalează câteva momente de tăcere – momentele acelea care însoțesc orice întâlnire entuziastă. Sunt prea multe de povestit și, mai întâi, lucrurile trebuie să se așeze. Daisy se uită în jur în timp ce-și scoate haina. Mișcarea degajă un nou val din

parfumul acela necunoscut. Un dar de la iubitul ei. Perowne va trebui să se străduiască să scape de fixația asta lugubră. Daisy iubește un bărbat, altul decât el. I-ar fi mai ușor dacă poemele ei n-ar fi așa destrăbălate – pentru că ele nu proslăvesc doar sexul sălbatic, ci căutarea fără astâmpăr a noutății, camerele și paturile prin care s-a trecut o noapte pentru a fi apoi părăsite în zori, drumul înapoi spre casă pe străzile pariziene proaspăt stropite, dovada eficienței municipalității, care devine iarăși sursa unor varii metafore. Aceeași senzație de purificare provocată de fiecare nou început răzbătea și din poemul ei cu spălătoria, cel pentru care i se decernase premiul Newdigate. Perowne cunoaște vechile dispute despre dublul standard, dar nu se luptă acum femeile cu opinii liberale pentru puterea și valoarea reticenței? Numai neghiobia lui de tată îl face să creadă că o fată care schimbă cam des bărbații are mari șanse să ajungă să trăiască cu un tip de proastă calitate, un ratat. Sau poate tocmai lipsa lui de experiență în acest domeniu, lipsa oricărui spirit aventuros transformă iarăși totul într-o problemă de referință?

— Doamne, casa asta e mai mare decât ținam minte.

Se uită printre stâlpii balustradei la candelabrul care atârnă sus de tot, de tavanul etajului al doilea. Automat,

Perowne o ajută să-și dea haina jos, apoi i-o întinde la loc, râzând.

— Ei, dar ce fac? zice el. Doar ești de-a casei. Pune-ți singură haina-n cuier.

Îl urmează în bucătărie și, când el se-ntoarce să-i ofere un pahar, îl îmbrățișează iarăși, apoi, cu un mers cam teatral, se duce în sufragerie și, de acolo, în seră.

— Îmi place aici! strigă. Ia uită-te la arborele tropical! Mor după arborele ăsta. Ce-o fi fost în capul meu să stau departe de casă așa de mult?

— Asta voiam și eu să zic.

Au arborele ăla de nouă ani. N-a văzut-o niciodată în starea asta. Se-ntoarce spre el, cu brațele întinse-n lături, ca și cum ar merge pe sârmă, prefăcându-se că se balansează. Exact ca o actriță dintr-un serial american care așteaptă să se roage cineva de ea ca să le spună veștile cele bune. Acuși o să-nceapă să facă piruete în jurul lui și să fredoneze melodii din vreun musical. *I feel pretty*. Perowne ia două pahare dintr-un bufet, apoi scoate o sticlă de șampanie din frigider și o deschide.

— Poftim, spune. N-are rost să-i așteptăm pe ceilalți.

— Te iubesc, zice ea, ridicând paharul

— Bine-ai venit, iubire.

Ea bea, iar el observă, cu oarecare ușurare, că nu e o înghițitură zdravănă. Doar o sorbitură – în privința asta

nu s-a schimbat nimic. Încearcă să-și dea seama ce e cu ea. Daisy nu poate să stea locului. Se plimbă cu paharul în mână prin toată bucătăria.

— Ghici unde m-am dus când am venit de la gară, îl întreabă, întorcându-se spre el.

— Ăăă... În Hyde Park?

— Știi! Tati, de ce n-ai venit? A fost pur și simplu incredibil.

— Nu știu. Am jucat squash, am fost s-o văd pe bunica, am pregătit cina, mi-a lipsit convingerea. Chestii de-astea.

— Dar e o barbarie ce vor să facă. Toată lumea știe.

— S-ar putea. Cum s-ar putea la fel de bine să fie și dacă nimeni nu face nimic. Nu știu ce să zic, sincer. Mai bine spune-mi cum era în parc.

— Tot ce știu e că, dacă ai fi fost acolo, n-ai mai avea nici o îndoială.

— I-am văzut azi-dimineață, când se duceau. Cu toții plini de cele mai bune intenții, spune el împăciuitor.

Ea face o grimasă, ca și cum ar săgeta-o o durere. S-a întors în sfârșit acasă, stau și beau șampanie și totuși ea nu suportă că Henry are altă părere. Își pune mâna pe brațul lui. Spre deosebire de mâinile tatălui ori ale fratelui ei, e o mână mică cu degete ascuțite, fiecare cu o urmă de gropiță la bază, ca la copiii mici. Când ea

Începe să vorbească, el se uită la unghiile ei și îi place că sunt în stare bună. Lungi, șlefuite, curate, date cu lac, nu cu oă. Unghiile unei persoane spun multe. Când viața începe să intre în declin, sunt printre primele care se strică. Îi ia mâna și i-o strânge ușor.

Aproape că-l conjură. Minteă îi e la fel de burdușită cu cheștiile astea cum e și a lui. Discursul pe care i-l livrează este o juxtapunere a celor auzite în parc, a lucrurilor auzite și citite de amândoi, de sute de ori, a previziunilor nefaste care devin realități doar prin simpla repetiție, dulcele extaz al pesimismului. Aude iarăși despre cei o jumătate de milion de irakieni morți, potrivit rapoartelor Națiunilor Unite, din pricina foametei și a bombardamentelor, despre cei trei milioane de refugiați, despre sfârșitul Națiunilor Unite, despre colapsul ordinii mondiale dacă America intră singură în război, despre Bagdadul complet distrus și cucerit, stradă cu stradă, de Garda Republicană, despre turcii care invadează țara dinspre nord, iranienii dinspre est, israelienii care fac incursiuni dinspre vest, întreaga regiune în flăcări, Saddam încolțit și dezlătuind armele sale chimice și biologice – dacă o fi având așa ceva, pentru că nimeni n-a demonstrat prea convingător asta, după cum nimeni n-a dovedit nici legăturile cu Al-Qaeda, iar când americanii vor fi invadat Irakul, n-o să-i intereseze reinstaurarea

democrației, n-o să investească un ban aici, o să ia doar petrolul, o să-și ridice baze militare și o să transforme țara într-o colonie.

În timp ce ea vorbește, Perowne o privește cu căldură și cu oarecare surprindere. Iarăși una dintre scenele lor obișnuite, și Daisy nici n-a venit bine acasă. Ea nu prea face politică, n-o interesează. Oare asta să fie sursa surescitării ei? Și patosul i se înalță din gât, fiecare extraargument pe care-l aduce în defavoarea războiului atârnă mai greu decât cel de dinainte și o poartă spre triumf. Viitorul sumbru în care crede îi provoacă euforie, cu fiecare cuvânt mai omoară un balaur. Când în sfârșit termină, îl lovește afectuoasă peste braț, ca și cum ar vrea să-l trezească la realitate. După care arborează o tristețe mimată. Dorește din tot sufletul ca el să-și dea seama care-i adevărul.

Conștient de faptul că trebuie să ia poziție, să se pregătească pentru luptă, spune:

— Dar toate astea nu sunt altceva decât speculații. De ce să fiu sigur că așa o să se-ntâmple? Dar dacă n-o să avem parte decât de un război scurt, Națiunile Unite n-o să se năruie, n-o să fie foamete, nici refugiați ori invazii ale țărilor vecine, Bagdadul n-o să fie distrus și o să fie mai puțini morți decât a făcut Saddam printre ai săi într-un an? Dacă americanii vor încerca să

reinstaureze democrația, vor pompa miliarde de dolari, apoi se vor retrage pentru că președintele vrea să fie reales la anu'? Cred că și-n cazul ăsta o să fii împotrivă și nu știu de ce.

Daisy își ia mâna de pe el și îl privește cu stupoare și neliniște.

— Tată, nu ești *pentru* război, nu?

El ridică din umeri.

— Nici un om rațional nu e pentru război. Dar peste cinci ani de zile s-ar putea să nu regretăm asta. Mi-ar plăcea ca Saddam să fie terminat. Ai dreptate, s-ar putea să fie un dezastru. Dar s-ar putea să fie sfârșitul unui dezastru și începutul a ceva mai bun. Nimeni nu poate ști care vor fi consecințele. De-aia nu mă văd mășăluind pe străzi.

Stupoarea lui Daisy s-a transformat în dezgust. Perowne ia sticla de șampanie și vrea să-i mai toarne, dar ea clatină din cap, pune paharul jos și se trage mai încolo. Nu vrea să bea cu dușmanul.

— Îl urăști pe Saddam, dar știi că e o creație a americanilor. Ei l-au susținut, ei l-au înarmat.

— Da, și așa au făcut și francezii, și rușii, și englezii. Mare greșeală. Irakienii au fost trădați, mai ales în 1991, când au fost încurajați să se ridice împotriva Partidului

Ba'ath care i-a zdrobit. Acum ar fi o șansă să se repare situația asta.

— Deci ești pentru război?

— Așa cum am zis, nu sunt pentru nici un război. Dar, dintre două rele, ăsta ar putea fi cel mai mic. O să știm peste cinci ani de zile.

— Ah, ce tipic.

Zâmbetul lui e stingher.

— Pentru ce e tipic?

— Pentru tine.

Nu prea e reuniunea de familie pe care și-a închipuit-o și, așa cum se-ntâmplă uneori, totul devine personal. Nu știe cum să se descurce în asemenea situații, și-a cam pierdut aplombul. Simte o strângere de inimă. Sau să fie din cauza vânătăii de pe stern? E la al doilea pahar de șampanie, Daisy abia s-a atins de al ei. Pofta de dans i-a dispărut. Se sprijină de cadrul ușii, cu brațele încrucișate, fermă, cu fețișoara ei de elf încordată de furie. Răspunde sprâncenelor lui ridicate.

— Adică tu zici așa: să înceapă războiul și, peste cinci ani, dacă iese bine, ești pentru, dacă nu, n-ai nici o responsabilitate. Ești o persoană educată care trăiește în ceea ce ne place să numim o democrație matură, iar guvernul nostru ne duce la război. Dacă crezi că asta e o idee bună, perfect, spune-o sus și tare, dar nu juca la

mai multe capete. Trimitem trupe sau nu? Chestiunea nu mai suportă amânare. Presupozițiile în cazul de față sunt deja niște opțiuni la nivel moral. Asta se cheamă să cântărești consecințele. Eu sunt împotriva războiului, deoarece cred că o să se-ntâmple lucruri îngrozitoare. Tu crezi că războiul e un lucru bun, dar nu vrei să-ți aperi punctul de vedere.

Perowne reflectează o clipă, apoi spune:

— Așa e. Chiar cred că e posibil să mă-nșel amarnic.

Această consimțire, precum și atitudinea lui conciliantă o enervează și mai tare.

— Atunci de ce să riscăm? Unde e principiul precauției de care tot vorbești? Dacă trimiți sute de mii de soldați în Orientul Mijlociu, ar fi bine să știi ce faci. Iar cretinii ăștia lacomi și agresivi de la Casa Albă nu știu ce fac, habar n-au în ce ne bagă, și nu-mi vine să cred că tu le ții partea.

Perowne se-ntreabă dacă nu cumva sensul discuției e, de fapt, altul. Acel „ce tipic” continuă să-l roadă. Poate că toate lunile astea cât a stat la Paris au făcut-o să-l vadă pe tatăl ei într-o perspectivă nouă, deloc favorabilă. Își abate gândul. De fapt, e bine, e chiar sănătos că au una dintre discuțiile lor aprinse; îi dă impresia că au reluat vechea viață de familie. Și, odată cu ea, problemele întregii lumi. Se lasă pe unul dintre scaunele

înalte de lângă insula din mijlocul bucătăriei și-i face semn să vină să se așeze lângă el. Ea îl ignoră și rămâne în ușă, cu brațele încrucișate, la fel de încruntată. Nu e bine că se calmează pe măsură ce ea devine tot mai agitată, dar așa s-a obișnuit, profesia lui l-a obișnuit așa.

— Uite ce e, Daisy, dacă ar fi după mine, trupele alea nu s-ar afla lângă granița irakiană. Nu e nici pe departe cel mai bun moment ca Occidentul să intre în război cu o țară arabă. Și fără vreun plan în privința palestinienilor. Dar războiul o să-nceapă, cu sau fără Națiunile Unite, orice-ar spune guvernul și oricâte demonstrații s-ar organiza. Armele ascunse, fie că există sau nu, nu contează. Invadarea va avea loc și, din punct de vedere militar, va fi încununată de succes. Asta va însemna sfârșitul lui Saddam și al unuia dintre cele mai odioase regimuri din istorie, iar eu o să mă bucur pentru asta.

— Deci irakienii obișnuiți și-au luat-o de la Saddam, iar acum o să și-o ia și de la rachetele americane, dar totul e perfect pentru că tu te bucuri.

Sarcasmul retoric și asprimea din glasul ei îi sună complet străine.

— Stai o secundă, îi zice, dar ea nu-l aude.

— Crezi că o ne simțim mai în siguranță când o să se termine toate astea? Toată lumea arabă o să ne urască.

Toți tinerii ăia dezabuzăți vor sta la coadă ca să devină teroriști...

— Acum e prea târziu să-ți mai faci griji din cauza asta, o întrerupe el. O sută de mii dintre ei au trecut deja prin taberele de pregătire din Afganistan. Măcar pentru faptul că așa ceva s-a terminat și ai putea să te bucuri.

Imediat ce spune asta își dă seama că ea chiar se bucurase, că îi ura pe talibanii cei sumbri, și se-ntreabă oare de ce o întrerupe, de ce se ceartă cu ea în loc să-i asculte opiniile și să i le împărtășească. De ce să fie adversari? Pentru că și el, la rândul lui, e întărâtat, inima îi e otrăvită, în ciuda tonului potolit; iar spaima și furia care-i încleștează gândurile îl fac să-și dorească scandalul. Hai s-o spunem p-a dreaptă. Se ceartă pentru niște armate pe care n-o să le vadă niciodată, despre care nu știu mai nimic.

— O să fie și mai mulți teroriști, spune Daisy. Și când primele bombe vor exploda la Londra, opiniile tale pro-război...

— Dacă zici că poziția mea e pro-război, atunci va trebui să accepți că a ta e pro-Saddam.

— Ce tâmpenie spui, în pizda mă-sii!

La înjurătura ei, Perowne resimte un fel de șoc, e total surprins, și din cauza discuției care le scapă de sub control, dar și de o veselie nesăbuită, o eliberare de

gândurile negre care l-au marcat toată ziua. Din chipul lui Daisy s-a scurs orice culoare și cei câțiva pistrii de pe pomeți au început să-i strălucească în lumina spoturilor din tavanul bucătăriei. Deși în timpul unei conversații normale chipul ei are o expresie deopotrivă contrariată și amuzată, Daisy îl înfruntă acum cu o privire indignată.

Perowne nu-și trădează exaltarea bruscă; calm, ia o înghițitură de șampanie și continuă:

— Uite ce vreau să spun. Din două rele, una. Saddam nu poate fi îndepărtat decât cu prețul războiului; fără război, va rămâne la putere.

Deși Perowne a vrut ca afirmația lui să sune conciliant, Daisy nu o percepe astfel.

— E obscen când partizanii războiului ne consideră susținători ai lui Saddam.

— Atunci, ești gata să faci un lucru perfect convenabil în ceea ce-l privește, să-l lași la putere. Dar asta nu înseamnă decât o amânare a confruntării. El sau fiii lui monstruoși sunt o problemă care va trebui rezolvată într-o zi. Până și Clinton știa asta.

— Adică tu zici că invadăm Irakul pentru că n-avem altă șansă. Mă uimesc toate rahaturile astea pe care le debitezi, tată. Știi foarte bine că extremiștii ăștia, neoconservatorii, au pus mâna pe America. Cheney, Rumsfeld, Wolfowitz. Irakul era marota lor. 11 septembrie

a însemnat marea șansă să-l convingă pe Bush. Uită-te la politica lui externă de până atunci. Nu mă bag, nu mă amestec, îmi văd de ale mele. Dar nu e nici o legătură între Irak și 11 septembrie, între Irak și Al-Qaeda în general, cum nu avem nici o dovadă solidă a existenței armelor de distrugere în masă. Nu l-ai auzit ieri pe Blix? Și nu ți-a trecut niciodată prin cap că, atacând Irakul, facem exact ceea ce au vrut teroriștii de la New York să facem – să tăbărâm peste ei, să ne facem și mai mulți dușmani în țările arabe și să radicalizăm Islamul. Mai mult, să le facem noi treaba și să scăpăm de vechiul lor inamic, de tiranul stalinist și ateu.

— Și presupun că tot ei au vrut să le distrugem taberele de pregătire, să-i alungăm pe talibani din Afganistan, să-l punem pe Bin Laden pe fugă, să le distrugem rețelele financiare și să băgăm la închisoare sute dintre oamenii lor cheie...

Îi taie vorba aproape strigând.

— Nu-mi mai răstălmăci cuvintele. Nimeni nu se opune vânătorii celor din Al-Qaeda. Noi vorbim aici de Irak. De ce naiba puținii oameni pe care-i cunosc și care nu sunt împotriva războiului ăstuia de căcat au toți peste patruzeci de ani? Ce se-ntâmplă când îmbătrânești? Simți că nu te apropii de moarte destul de repede?

Îl cuprinde o tristețe bruscă și o dorință imensă ca disputa să se sfârșească odată. Ar vrea ca totul să fie ca acum zece minute, când i-a spus că-l iubește. Și nici n-a apucat să-i arate paginile din *Luntrea mea cea nerușinată* și designul de copertă.

Dar nu se poate opri.

— Moarte e peste tot în jurul nostru, admite el. Întreabă-i pe torționarii lui Saddam de la închisoarea Abu Ghraib și pe cei douăzeci de mii de deținuți. Și vreau să te-ntreb ceva. Cum se face că printre cei două milioane de idealști de azi n-am văzut nici un singur banner, nici un singur pumn sau vreo voce ridicate împotriva lui Saddam.

— E o jigodie, spune ea. Fără doar și poate.

— Nu. E uitat. Altfel de ce ați dansat și ați cântat cu toții în parc? Genocidul și tortura, gropile comune, aparatul de securitate, statul totalitar și criminal – generația iPod nu vrea să audă de toate astea. Nimic să nu stea în calea lor și a cluburilor unde-și iau porția de ecstasy, a zborurilor ieftine și a reality TV-ului. Dar așa o să se-ntâmples dacă nu facem nimic. Vă credeți drăguți și buni și neprihăniți, dar naziștilor religioși le e scârbă de voi. Ce crezi că a însemnat atentatul din Bali? O lecție pentru clubberi. Islamul radical urăște libertatea voastră.

Ea mimează surpriza.

— Tată, îmi pare rău că ești așa de sensibil când vine vorba de vârsta ta. Dar atentatul din Bali a fost mâna celor din Al-Qaeda, nu a lui Saddam. O mare greșeală. Nimic din ceea ce tocmai ai spus nu justifică invadarea Irakului.

Perowne e deja la al treilea pahar de șampanie. Nu e un băutor versat. Dar simte o bucurie aproape răutăcioasă.

— Nu e vorba doar de Irak. Mă refer la Siria, Iran, Arabia Saudită, o imensă zonă desfigurată de represiune, corupție și mizerie. Tocmai o să devii scriitor publicat. De ce nu te preocupă un pic cenzura și soarta confrăților tăi scriitori din închisorile arabe în însăși regiunea unde a fost inventat scrisul? Sau libertatea și faptul că nu te torturează nimeni e doar o fandoseală a Occidentului pe care n-ar trebui s-o impunem altora?

— Pentru Dumnezeu, mai termină cu relativismele astea! Și tot timpul deviezi de la subiect. Nimeni nu vrea ca scriitorii arabi să stea la închisoare. Însă invadarea Irakului nu-i va scoate de-acolo.

— Dar ar putea. E o șansă să urnești o țară. Plantează o floare și vezi dacă o să înflorească și o să semnulțească.

— Nu plantezi flori cu rachete de croazieră. O să-i urască pe invadatori. Extremiștii religioși vor deveni și

mai puternici. O să fie și mai puțină libertate, și mai mulți scriitori în închisori.

— Pe cincizeci de lire că, la trei luni după invazie, Irakul o să aibă presă liberă și acces liber la Internet. Reformiștii din Iran vor simți asta ca pe o încurajare, iar potențaților din Siria, Arabia Saudită și Liban le va fugi puțin pământul de sub picioare.

— Perfect, spune Daisy. Pe cincizeci de lire că o să fie un dezastru și o să-ți dorești să nu se fi-ntâmplat așa ceva.

Au mai făcut multe asemenea pariuri după câte o discuție, când Daisy era adolescentă, toate încheiate cu o strângere de mână pretins formală. Perowne a găsit un mod de a plăti chiar și atunci când a câștigat. După un examen la care i s-a părut că n-a făcut deloc bine, Daisy, pe atunci în vârstă de șaptesprezece ani, a pus furioasă pariu pe douăzeci de lire că n-o să intre niciodată la Oxford. Ca s-o binedispună, a ridicat partea lui la cinci sute și, când a fost acceptată, a cheltuit banii într-o călătorie la Florența cu un prieten. Oare acum are chef de o strângere de mână? Daisy pleacă din ușă, își recuperează paharul de șampanie și se duce în colțul celălalt al bucătăriei, unde se preface interesată de CD-urile lui Theo de lângă combină. Stă intenționat cu spatele la el. Perowne rămâne pe scaun, în mijlocul

bucătăriei, jucându-se cu paharul. Nu mai bea. Discuția i-a lăsat o senzație de gol și n-a apucat să rostească decât jumătate din ceea ce simte. E un mielușel cu Jay Strauss și un leu cu propria lui fiică. Ce vrea să dovedească? Și cât de important e să-ți permiți luxul de a rezolva toate problemele lumii la tine acasă, în bucătărie, impactul la nivel geopolitic și strategia militară, și să nu fii nevoit să te justifici electoratului, ziarelor, prietenilor, istoriei. Când nu există consecințe, a greși e doar un mod de a-ți trece timpul.

Daisy scoate un CD din carcasă și-l pune în aparat. Perowne așteaptă; știe că alegerea ei îi va da un indiciu asupra stării de spirit în care e sau chiar îi va transmite un mesaj. La primele acorduri ale pianului, zâmbeste. E o înregistrare pe care Theo a adus-o cu ani de zile în urmă – Johnnie Johnson, bătrânul pianist al lui Chuck Berry cântând „Tanqueray”, un blues cu ritm leneș despre reîntâlnire și prietenie:

*It was a long time comin'
But I knew I would see the day
When you and I could sit down
And have a drink of Tanqueray.*

Ea se întoarce și se apropie de el cu vagi pași de dans. Când ajunge lângă el, Perowne o ia de mână.

— Miroase de parcă bătrânul războinic ar fi făcut una dintre vestitele lui tocane de pește. Te-ajut cu ceva?

— Tânăra pacifistă poate să pună masa. Și să facă un sos pentru salată, dacă vrea.

Daisy se-ndreaptă către bufetul cu farfurii când se aude soneria, două țârâieli lungi și șovăielnice: o insistență deloc promițătoare.

— Mai întâi taie și tu o lămâie. Ginul e acolo, tonicul e în frigider, spune el.

Îl amuză când Daisy își dă ochii peste cap și oftează teatral.

— Acum să te ții.

— Fii calmă, o sfătuiește el și se duce sus să-și întâmpine socrul, ilustrul poet.

Copilărint în suburbii într-o confortabilă solitudine, împărțită cu mama lui, Henry Perowne n-a simțit niciodată lipsa unui tată. În casele dimprejur, ipotecate la greu, tații îi păreau niște personaje distante, istovite de muncă și prea puțin interesante. Pentru un copil, viața domestică din Perivale în anii '60 era organizată numai în jurul mamei, casnică prin excelență; când te duceai să te joci acasă la un prieten, în weekend sau de sărbători,

pătrundeai pe domeniul ei, trăiai temporar după regulile impuse de ea. Ea îți dădea voie sau îți interzicea să faci una ori alta, sau îți întindea câțiva bani mărunți. N-avea nici un motiv să-i invidieze pe prietenii lui cu un părinte în plus – atunci când tații nu erau absenți, planau ca niște umbre amenințătoare și irascibile, mai degrabă zădărniciind toate acele elemente pozitive, care țin de hazard, dintr-o viață. În adolescență, când studia cele câteva fotografii ale tatălui său, nu făcea asta de dor, ci mai degrabă din narcisism – spera să ghicească în acele trăsături puternice, lipsite de acnee câteva perspective ale șanselor sale viitoare cu fetele. Își dorea fața aceea, dar nu și sfaturile, refuzurile ori verdictele. Probabil că oricum și-ar fi privit socrul ca pe ceva impus, chiar dacă nimerea peste unul mult mai puțin impozant decât John Grammaticus.

Încă din 1982, de la prima lor întâlnire, când a sosit la castel la doar câteva ore după ce povestea de dragoste cu Rosalind se consumase într-o cușetă din feribotul de la Bilbao, doctorul stagiar Henry Perowne era hotărât să nu se lase tratat cu condescendență, ca un viitor fiu. Doar era un adult înzestrat cu abilități speciale care nu erau cu nimic mai prejos decât cele ale unui poet. Prin intermediul lui Rosalind, aflase de „Muntele Fiji”, poemul atât de antologat al lui Grammaticus, dar Henry nu citea

poezie, ceea ce a și recunoscut fără jenă în timpul cinei din prima seară. Pe atunci, John era complet absorbit de poemele ce aveau să compună mai târziu volumul *Fără funeralii* – ultima sa perioadă de creație fecundă, după cum se va dovedi – și nu părea să-l intereseze ce nu citea un tânăr doctor în timpul său liber. Cum nu i-a păsat ori nici măcar nu a băgat de seamă că același doctor nu-i împărtășea opiniile politice (Grammaticus era un vechi fan al doamnei Thatcher), muzicale (bebopul trădase jazzul) sau pe cele privind caracterul francezilor (venali de la primul până la ultimul).

A doua zi de dimineață Rosalind avea să-i spună că încercase prea mult să-i atragă atenția bătrânului, adică exact ceea ce nu-și propusese. De atunci, renunțase să mai discute în contradictoriu, însă tot nu s-au schimbat prea multe între ei după acea primă seară, nici măcar după căsătoria cu Rosalind, nașterea copiilor și trecerea a mai bine de două decenii. Perowne păstrează distanța, iar lui Grammaticus îi convine de minune acest aranjament și se uită prin ginerele său la fiica sa și la nepoții lui. Cei doi sunt prieteni în aparență, iar, în adâncul sufletului, fiecare îl găsește absolut plictisitor pe celălalt. Perowne nu înțelege cum poezia, care îi pare o îndeletnicire ocazională, precum culesul viei, poate să ocupe o viață întreagă, cum de un asemenea edificiu al

gloriei și egoismului e clădit pe atât de puțin sau de ce cred unii că un poet bețiv ar fi diferit de oricare alt bețiv; în același timp, după părerea lui Perowne, Grammaticus îl consideră un meseriaș ca orice altul, un doctor incult și anost, o categorie de bărbați și femei în care are din ce în ce mai puțină încredere pe măsură ce vârsta îl obligă să depindă tot mai mult de ei.

Și mai e o chestiune, despre care, evident, nimeni nu aduce vorba niciodată. Casa din scuar, asemenea castelului, a fost moștenită de Marianne, mama lui Rosalind, de la părinții ei. Când s-a căsătorit cu Grammaticus, casa din Londra a devenit locuința familiei, unde au copilarit Rosalind și fratele ei. Când Marianne a murit în urma accidentului rutier, testamentul ei a specificat în mod limpede – casa din Londra urma să le revină copiilor, iar castelul St Felix, lui John. La patru ani de la căsătorie, Rosalind și Henry, care locuia într-un apartament micuț în Archway, au făcut o ipotecă pentru a cumpăra partea fratelui ei, care voia să-și cumpere un apartament la New York. Ziua în care Rosalind și Henry, împreună cu cei doi copii mici, s-au mutat în casa cea mare a fost o adevărată sărbătoare. Toate aceste tranzacții s-au făcut de comun acord. Dar, atunci când vine în vizită, Grammaticus are tendința să se poarte ca un proprietar care se întoarce acasă și își

salută chiriașii, revendicându-și drepturile. Sau poate că o fi Henry prea sensibil și nu poate accepta, structural vorbind, o figură paternă. Oricum, chestia îl irită; dacă într-adevăr trebuie, preferă să-și viziteze socrul la el, în Franța.

Îndreptându-se către ușa de la intrare, Perowne își reamintește, în ciuda euforiei provocate de șampanie, că trebuie să nu dea frâu liber sentimentelor; scopul serii este să-i împace pe Daisy și pe bunicul ei, la trei ani după „Respingerea Newdigate”, cum îi spusese Theo, cu un titlu demn de un thriller. Ea o să vrea să-i arate paginile, iar bătrânul va pretinde să fie recunoscută contribuția la succesul nepoatei. Cu acest gând pozitiv deschide ușa și-l vede pe Grammaticus la câțiva metri, în mijlocul străzii, îmbrăcat într-un palton de lână strâns cu cordon în talie, cu pălărie cu boruri largi și baston, stând cu capul dat pe spate, profilul său decupat de lumina rece și albă a lămpilor din scuar. Mai mult ca sigur că arborase această poză pentru Daisy.

— Ah, Henry, face el, și o undă de dezamăgire îi răsună în glas, mă uitam la turn...

Grammaticus nu-și schimbă poziția, așa că Perowne, politicoș, face câțiva pași ca să i se alăture.

”Încercam să-l văd, continuă el, prin ochii lui Robert Adam când a proiectat scuarul, întrebându-mă ce-ar fi zis el. Ce părere ai?

Se înalță deasupra platanilor din grădina centrală, în spatele fațadei reconstruite de pe partea sudică; sus, în vârful trunchiului îmbrăcat în sticlă, se află șase terase suprapuse pe care tronează farfuriile uriașe ale antenelor și, deasupra lor, o serie de cercuri sau manșoane late în interiorul cărora e captivă geometria luminilor fluorescente. Noaptea, argintul viu le dă o tentă jucăușă. Când era mic, Theo întreba adesea dacă, în cazul în care se va prăbuși, turnul va cădea peste casa lor și era mulțumit când tatăl lui îi spunea că, mai mult ca sigur, așa se va-ntâmpla. Cum Perowne și Grammaticus nu s-au salutat și nici nu și-au strâns mâinile, conversația lor e dezarticulată, ca un dialog pe chat.

Fiind o gazdă curtenitoare, Perowne intră în joc.

— Păi, s-ar fi putut să-l privească din perspectiva inginerului, uimit de toată sticla aia, de toată înălțimea care pare a nu se sprijini pe nimic. De lumina electrică. Să-l considere mai degrabă o mașină decât o clădire.

Grammaticus lasă să se-nțealeagă că acesta nu e deloc răspunsul pe care-l aștepta.

— Adevărul e că singura analogie pe care ar fi putut s-o facă atunci, la sfârșitul secolului al XVIII-lea, era cu turla unei biserici. L-ar fi considerat-o obligatoriu un edificiu de cult. Altfel, de ce să construiești ceva atât de înalt? Sigur s-a gândit că farfuriile alea sunt de decor sau că au o semnificație rituală. O religie a viitorului.

— Caz în care n-a nimerit-o prea rău.

Grammaticus ridică vocea:

— Pentru Dumnezeu! Uită-te la proporțiile coloanelor de acolo, la capitelurile alea sculptate. Își agită bastonul înspre fațada din partea de est a scuarului. Aia înseamnă frumusețe. Autocunoaștere. O altă lume, o altă conștiință. Pe Adam l-ar fi năucit hidoșenia aia de sticlă. Nu respectă scara proporțiilor umane. Vârful e prea greoi. Complet lipsită de grație, de căldură. L-ar fi înspăimântat de moarte. Dacă asta o să fie religia noastră, își va fi zis el, atunci chiar că am pus-o.

Imaginea coloanelor georgiene ale fațadei de est e completată, în prim plan, de două siluete pe o bancă, la vreo treizeci de metri, purtând geaci de piele și fesuri negre de lână. Stau cu spatele, unul într-altul, aplecați în față, ceea ce-l face pe Perowne să se gândească la o tranzacție în desfășurare. Altfel ce să caute afară într-o asemenea seară friguroasă de februarie? Brusc, îl cuprinde nerăbdarea. Înainte de a mai apuca

Grammaticus să-și continue tirada de blesteme asupra civilizației pe care o împărtășesc sau să preamărească virtuțile alteia, intangibile, Perowne spune:

— Daisy te așteaptă. Îți pregătește ceva tare de băut.

Își apucă socrul de cot și-l împinge ușor înspre intrarea largă și puternic luminată. John e într-o stare expansivă, relativ pașnică și Daisy ar trebui să profite. Dacă trece de etapa asta, nu se va mai pune problema împăcării.

Perowne îi ia paltonul, bastonul și pălăria, îl conduce în salon și se duce s-o cheme pe Daisy. Ea se îndreaptă deja spre ei, cu o tavă în mâini: o sticlă nouă de șampanie, alături de cea veche, gin, gheață, lămâie, încă două pahare pentru Rosalind și Theo și niște nuci de macadamia în castronul pictat pe care l-a adus dintr-o excursie în Chile, pe vremea când era studentă. Îi aruncă o privire interogativă și el face o față veselă: o să fie bine. Crezând că Daisy și bunicul ei o să se îmbrățișeze, îi ia tava din mâini și o urmează. Dar Grammaticus, care stă în centrul camerei, adoptă o postură mai degrabă ceremonioasă, ceea ce o face pe Daisy să se oprească. S-ar putea să-l fi surprins frumusețea ei, așa cum i s-a întâmplat și lui Henry; sau să-l fi izbit familiaritatea ei. Pornesc unul către celălalt, murmurând „Daisy”, respectiv „Bunicule”, își strâng mâinile și, din cauza unei

mişcări a trupurilor lor pe care, odată începută, n-o mai pot curma, se sărută stângaci pe obraz.

Henry pune tava jos și amestecă ginul și tonicul.

— Poftim, zice. Să bem. În cinstea poeziei.

Mâna bătrânului tremură, observă Henry, când se întinde să apuce băutura. Ridicându-și paharele, bombănind și mormăind ceva, dar fără să repete cuvintele pe care un amărât de vraci n-are dreptul să le rostească, Daisy și bunicul ei beau.

— E leit Marianne când am cunoscut-o, zice Grammaticus.

Perowne bagă de seamă că ochii socrului său nu s-au umezit ca ai lui, mai devreme; în ciuda firii sale pasionale și schimbătoare, Grammaticus are o doză bună de stăpânire de sine și insensibilitate, ba chiar o răceală de oțel. Și o atitudine dominatoare în orice situație, de a fi sfidător chiar și cu cei apropiați. Încă de pe când avea treizeci de ani, din câte spune Rosalind, a adoptat superioritatea asta, aerul că nu dă doi bani pe ce-ar crede altcineva despre el.

— Arăți al naibii de bine, îi spune Daisy.

El își lasă o mână pe brațul ei.

— Le-am recitit pe toate în după-amiaza asta, la hotel. Să mor dacă nu sunt minunate, Daisy. Ești cea mai bună.

Mai ia o înghițitură, apoi citează, cu un glas ciudat, muzical.

*My saucy bark, inferior far to
his,
On your broad main doth
bravely appear¹⁹.*

Îi lucesc ochii și o tachinează ca întotdeauna.

— la zi. Dar fii sinceră. Cine e celălalt poet al cărui talent e mare cât un galion?

Grammaticus caută să capete tributul care crede că trebuie să i se plătească. Un pic cam devreme. E prea repezit. E posibil ca Daisy să-i fi dedicat volumul bunicului ei, deși Perowne își face griji în privința asta. Un alt motiv pentru care vrea să vadă paginile.

Daisy e încurcată. Vrea să spună ceva, se răzgândește, apoi zice, cu un zâmbet forțat:

— Ai răbdare și-o să vezi.

¹⁹ Citat aproximativ din „Sonetul 80” de William Shakespeare: „Nerușinat de mică, luntrea mea / Sub galionul lui, puțin-și strânse...”. Traducere de Gheorghe Tomozei, în William Shakespeare, *Opere complete*. Volumul 9, Ediție îngrijită, notă introductivă și comentarii de Leon D. Levițchi. Note de Virgiliu Ștefănescu-Drăgănești, Editura Univers, București, 1995, p. 301.

— Evident, Shakespeare nu se considera o bărcuță pierdută în cursa de pe ocean. Se prefăcea, era sarcastic. Probabil că așa ești și tu, scumpa mea.

Ea șovăie, jenată, sforțându-se să ia o decizie. Se ascunde în spatele paharului. Apoi îl pune jos și pare a se fi hotărât.

— Bunicule, nu e „doth bravely appear”.

— Sigur că e așa. Eu te-am învățat sonetul ăsta.

— Știu. Dar cum s-ar fi putut scanda versul dacă ar fi fost „bravely”? E „On your broad main doth *wilfully* appear”.

Strălucirea din ochii lui Grammaticus piere. Privirea lui dură rămâne fixată pe chipul lui Daisy, iar ea se uită la fel de sever cum se uitase la tatăl ei mai devreme, în bucătărie. S-a dovedit neloială și acum își apără fapta. Pe Henry, cuvântul „scanda” l-a făcut să se gândească la „scana” și i-a declanșat o amintire nedorită, o neliniște legată de un deficit de o sută nouăzeci de mii de lire din fondurile pe care spitalul le-a alocat pentru achiziționarea unui tomograf mai peformant. A scris memoriul, a participat la toate întâlnirile. Oare mai era ceva de făcut și n-a făcut? Vreun e-mail de redirectionat? Cât despre „scanda”, n-ar putea să spună de ce „*wilfully*” se potrivește mai bine decât „bravely”.

— Ei, asta-i, face Grammaticus. Nu se poate scanda. Ce zici de treaba asta? Henry, ce mai e pe la spital?

În douăzeci de ani și mai bine n-a întrebat niciodată de spital, iar Henry nu poate accepta ca Daisy să fie dată la o parte. În același timp, e uluit: ăștia doi nu s-au văzut de trei ani și iar se ceartă din nimic.

Reușește să lase impresia că e amuzat când îi spune pe un ton blând lui Grammaticus:

— Și mie îmi joacă feste memoria, chiar mai rău decât atât.

Se întoarce spre Daisy. Ea s-a dat cu un pas în spate și pare a căuta o scuză să părăsească încăperea. E hotărât s-o facă să rămână.

— Lămurește-mă și pe mine. Cum de „wilfully” se poate scanda, iar „bravely”, nu?

Binedispusă, folosește prilejul pentru a-i explica tatălui ei cum devine chestia și, deopotrivă, pentru a insista asupra greșelii lui Grammaticus.

— ”On your broad main doth wilfully appear” are cinci picioare, cinci iambi. Știi, ti-ta, silabă neaccentuată, silabă accentuată. Versurile de tipul acesta au întotdeauna cinci picioare. „Bravely” are cu o silabă mai puțin și ritmul ar șchiopăta.

În timp ce ea vorbește, Grammaticus se lasă pe canapeaua de piele cu un oftat intenționat, care acoperă ultimele cuvinte ale lui Daisy.

— Nu fi rea cu un om bătrân. „It was no dream; I lay broad waking”. Sunt o groază de versuri mai scurte la Shakespeare, majoritatea în sonete. Dacă ar fi scris „bravely”, l-am fi făcut noi să iasă la scandare, în mă-sa!

— Ăsta e nenorocitul de Wyatt, nu Shakespeare, murmură Daisy, prea încet ca bătrânul s-o audă.

Perowne îi aruncă o privire și ridică pe furiș un deget, atenționând-o. Și-a impus punctul de vedere și sigur știe că ar fi bine să-l lase pe bunicul ei să aibă ultimul cuvânt. Asta dacă nu vrea să se certe cu el până la cină și după.

— Da, cred că ai dreptate. Așa am fi făcut. Mai vrei gin, bunicule?

Nu e nici o urmă de sarcasm în vocea ei.

Grammaticus îi dă paharul.

— Îmi pun eu tonicul.

Când termină, Daisy lasă să se scurgă câteva secunde, apoi îi șoptește tatălui ei:

— Mă duc să termin de pus masa.

Poate că Henry e prea preocupat sau prea nerăbdător ca să facă reuniunea asta de familie să iasă bine. Dar oare mai contează? Dacă Daisy s-a hotărât să renunțe la încă un tutore, ce poate el să facă? Simte la ea o

schimbare pe care nu și-o explică, o neliniște sublimată într-un comportament foarte calm, o combativitate care erupe, apoi se retrage. Și nu vrea să bea singur cu socrul lui. Abia așteaptă să se întoarcă Rosalind cu toate talentele ei – de mamă, fiică, soție și avocat.

— Aș vrea să văd paginile alea, îi spune lui Daisy.

— Bine.

Perowne s-a așezat pe cealaltă canapea, față în față cu Grammaticus. Între ei se află masa de thakat²⁰, cu zgârieturi vizibile sub lustru. Împinge castronul cu nuci de macadamia către Grammaticus. O aud pe Daisy cum înjură când cotrobăie în rucsac. Nici unul nu se obosește să închege o conversație. Nici măcar dacă ar găsi ceva demn de discutat, nu i-ar interesa absolut deloc opiniile celuilalt. Așa că păstrează o tăcere confortabilă. S-a așezat în sfârșit comod de când a intrat în casă; își simte picioarele ușurate de povara corpului pe care trebuiau să-l susțină. E puțin euforic după paharele de vin și șampanie băute pe stomacul gol, auzul îi e încă diminuat, imperceptibil, de muzica lui Theo, și-au început iarăși să-l doară coapsele din cauza squashului. Se abandonează în voia unei porniri disociative. De fapt, nimic nu contează. Tot ce l-a măcinat s-a rezolvat. Piloții sunt niște ruși inofensivi, Lily e bine îngrijită, Daisy s-a

²⁰ Salcâm indian folosit la fabricarea mobilierului tradițional.

Întors acasă cu cartea gata, cei două milioane de demonstranți sunt niște oameni de bună-credință, Theo și Chas au compus un cântec superb, Rosalind o să câștige procesul de luni și acum se îndreaptă spre casă, statistic e improbabil ca teroriștii să-i ucidă familia în seara asta, are motive să creadă că tocana o să fie una dintre cele mai gustoase din câte a gătit, toți pacienții de săptămâna viitoare o să supraviețuiască, Grammaticus e bine intenționat, iar ziua de mâine – duminică – o să însemne, pentru Henry și Rosalind, o dimineață de somn și senzualitate. E momentul să-și mai toarne un pahar.

Se întinde după sticlă și se uită să vadă dacă socrul lui mai are băutură în pahar, când din hol răzbate un zgomot metalic, un țipăt de-al lui Daisy și un „Yo!” baritonal, urmate de bubuitul asurzitor al ușii trântite, care propagă încrețituri concentrice în ginul poetului; apoi o ușoară bufnitură a corpurilor care se lovesc unul de altul. Theo a intrat în casă și își îmbrățișează sora. După câteva secunde, când intră în salon ținându-se de mână, cei doi copii compun un tablou al propriilor obsesii și cariere, al darurilor de preț, recunoaște Henry fără vreun dram de gelozie, făcute de bunicul lor: Daisy ține un exemplar de semnal al volumului ei de poezii, iar de gâtul fratelui ei atârână cutia chitarei. Dintre toți membrii familiei, Theo se poartă cel mai relaxat cu Grammaticus.

Au o pasiune comună – muzica – și nu sunt angajați în nici o competiție: Theo cântă, bunicul ascultă și are grijă de colecția lui de blues, pe care nepotul său i-o transferă pe hard disk.

— Bunicule, nu te ridica, îi spune el și-și sprijină chitara de perete.

Dar bătrânul s-a sculat în picioare și cei doi se îmbrățișează fără reținere. Daisy se așază lângă tatăl ei și lasă cartea să-i alunece în poală.

Grammaticus își ține nepotul de braț; prezența acestuia pare a-l fi însuflețit, ba chiar întinerit.

— Așa deci. Ai un cântec nou pentru mine.

Volumul e acvamarin cu scris negru. Când parcurge titlul și numele autoarei, Perowne îi cuprinde umerii lui Daisy cu brațul și o strânge ușor, iar ea se trage mai aproape de el ca să vadă cartea cu ochii lui. El o vede cu ochii ei și încearcă să-și imagineze emoția pe care trebuie s-o resimtă Daisy. La vârsta ei, era un student silitor în anul cinci de facultate, cufundat într-un univers de denumiri latinești și informații despre corpul uman, complet lipsit de o asemenea șansă. Cu mâna liberă, dă foile până ajunge la pagina de titlu și recitesc împreună cele trei cuvinte, de data asta încadrate într-un dreptunghi cu chenar dublu, *Luntrea mea cea nerușinată*, Daisy Perowne și, în josul filei, numele

editurii urmat de London, Boston. Barca ei, mare sau mică, a fost lansată și acum e purtată pe curenții transatlantici. Theo spune ceva și Perowne își ridică ochii.

— Tată. Tata! Cum ți s-a părut cântecul?

Când copiii erau mici, el și Rosalind aveau grijă să le împartă laude în mod egal. Copiiiăștia atât de reușiți! Ar fi trebuit să discute despre cântec mai devreme, când a fost singur cu Grammaticus. Dar tocmai atunci Henry avea nevoie de cele treizeci de secunde de gândire pozitivă ale sale.

— Am fost pur și simplu transportat, răspunde el. Și, spre surprinderea tuturor, își lasă capul pe spate și cântă destul de corect: „Let me take you there, My city square, city square”.

Theo scoate din buzunar un CD și i-l dă bunicului lui.

— Am făcut o înregistrare în după-amiaza asta. Mai e de lucru la ea, dar ca să-ți faci o idee.

Henry își întoarce atenția spre fiica sa.

— Îmi place chestia asta cu „London, Boston”. Foarte distins.

Urmărește conturul majusculelor cu degetul. Întoarce pagina și citește, cu un sentiment de ușurare, dedicația.
Lui John Grammaticus.

Cuprinsă brusc de teamă, Daisy îi șoptește la ureche:

— Nu știu dacă e bine așa. Ar fi trebuit să fie pentru tine și mama. Dar zău că nu știu ce să fac.

El o strânge din nou de umăr și murmură:

— E foarte bine.

— Nu știu. Mai pot s-o schimb.

— El ți-a deschis calea, e absolut normal. O să fie foarte fericit. Cu toții suntem foarte fericiți. Ai făcut ceea ce trebuie. Și, în caz că ea ar detecta vreo urmă de regret în vocea lui, adaugă: O să mai scrii și alte cărți. O să ne vină rândul fiecăruia.

Abia acum își dă seama, după felul în care se cutremură trupul ghemuit lângă al lui și după valul de căldură pe care îl exală, că Daisy plânge. Își îngroapă fața în antebrațul lui. Theo și Grammaticus se află în colțul opus al camerei, lângă rastelurile cu CD-uri, discutând despre un pianist de boogie.

— Hei, fetiță, îi susură el la ureche. Ce e, iubirea mea?

Ea plânge și mai tare, pe tăcute, și scutură din cap, neputând să vorbească.

— Vrei să mergem sus, în bibliotecă?

Ea clatină iarăși din cap, iar el o mângâie pe păr și așteaptă.

Nefericită în dragoste? Încearcă să nu dea frâu liber speculațiilor. Deși resimte o senzație vag familiară, nu-și amintește cu precizie un alt moment din copilăria ei când

a așteptat-o să-și revină și să-i spună de ce plânge. Întotdeauna a spus ceea ce avea de spus. Toate romanele alea pe care le-a citit, copil fiind, mai ales după ce bunicul a început să-i îndrume lecturile, au învățat-o să-și exprime limpede sentimentele. Henry se lasă pe spate și-și ține fiica în brațe, plin de răbdare și afecțiune. Nu mai plânge, dar își îndeasă în continuare capul în umărul lui și are ochii închiși. Cartea zace în poala ei, deschisă tot la pagina cu dedicația. În spatele lui, Theo și Grammaticus vorbesc despre înregistrări și echipe de tehnicieni; ca niște adevărați adepți, vorbesc în șoaptă, iar în cameră domnește o atmosferă calmă. Grammaticus și-a mai turnat un pahar de gin, probabil al treilea, dar e ciudat de treaz. Perowne simte ca niște înțepături de ace în antebrațul unde-l apasă capul lui Daisy. Se uită cu duioșie la ea, la ceea ce se vede din capul ei. Vârsta sau experiența nu au lăsat deocamdată nici un semn la colțul singurului ochi pe care Perowne îl poate zări; pielea e netedă, întinsă, vag purpurie, ca marginile unei vânătaii. Aspectul exterior, noile jocuri ale sexualității descoperite maschează de fapt copilăria care rămâne, încet-încet, în urmă. Își amintește că lui Daisy îi crescuseră sânii și îi venise ciclul, dar patul ei era încă atât de plin de ursuleți și alte animale de pluș, că abia mai încăpea în el. Apoi au venit deschiderea primului

cont bancar, diploma de licență, permisul de conducere, camuflând copilul întârziat pe care numai un părinte îl poate recunoaște în aparența proaspătului adult. Dar, privind-o, știe că, oricât s-ar ghemui lângă el, inocența a dispărut. Probabil că mintea ei se învârtește acum, mult mai rapid decât a lui, în jurul mozaicului frânt al întâmplărilor recente – tonul ridicat al vocilor răsunând într-o cameră, flashuri ale străzilor pariziene, o valiză deschisă pe un pat nefăcut, alte lucruri care o tulbură acum. Contempli un cap, un păr care se revarsă, și n-ai la îndemână decât niște supoziții.

Cel de-al doilea interludiu de visare a durat vreo cinci minute, ori poate zece. La un moment dat, când firul logic al gândurilor începe să se dezintegreze, închide ochii și are impresia că alunecă undeva în spate și, în același timp, în jos, o senzație plăcută ce amestecă frânturi de imagini ale unui fluviu cu marea tulburi cu cele ale degetelor sale neîndemânatic chinuindu-se să desfacă o frânghie înnodată, care e în același timp un instrument cu ajutorul căruia poți să schimbi valută sau să transformi weekendul în zile lucrătoare. Dar chiar în clipa când se scufundă în somn, își dă seama că nu trebuie să adoarmă – are musafiri și o groază de alte responsabilități pe care nu le poate identifica momentan.

Când o aude pe Rosalind intrând, se trezește și se uită peste umărul stâng, nerăbdător s-o vadă. Daisy își înalță și ea capul, iar conversația dintre Theo și Grammaticus încetează. O pauză neobișnuit de mare se scurge până când aud ușa de la intrare închizându-se. Perowne își închipuie că soția lui o avea brațele încărcate de cumpărături sau pachete, ori poate de un maldăr de hârtoage, și dă să se ridice ca s-o ajute când ea intră în cameră. Mișcările îi sunt lente, țepene, aproape precaute, ca și cum n-ar ști ce urmează să descopere. N-are alte bagaje în afara servietei maro de piele; e palidă, iar chipul îi e încordat ca și cum niște mâini invizibile i-ar trage înspre ceafă pielea de pe țeastă. Are ochii larg deschiși, care din cauza asta par negri, și fac eforturi disperate să comunice ceea ce buzele ei, deși se deschid și se strâng succesiv, nu reușesc să rostească. O privesc cum se oprește și se uită înapoi în holul de unde a venit.

— Mama? strigă Daisy.

Perowne se desprinde de fiica sa și sare în picioare. Deși Rosalind poartă palton peste ținuta ei business, lui Perowne i se pare că-i poate simți pulsul accelerat, impresie provocată de respirația ei scurtă și rapidă. Ceilalți o strigă și ei, dar ea se trage înapoi spre peretele care dă în living. Îi avertizează din ochi și cu o mișcare furișă a mâinii. Pe față nu i se citește doar spaima, ci și

furie; și, din felul în care își încordează buza de sus, poate chiar dezgustul. Prin spațiul de câțiva milimetri dintre ușă și cadrul ei, Perowne zărește în hol o siluetă, nimic altceva decât o umbră care șovăie, apoi se pune în mișcare. După reacția lui Rosalind, cu toții simt, înainte să vadă, că în cameră a intrat cineva. Și totuși, silueta pe care Perowne a întrezărit-o în hol rămâne tot acolo: își dă seama, cu mult înaintea celorlalți, că în casă se află doi intruși, nu unul.

Când bărbatul pășește în cameră, Perowne recunoaște instantaneu hainele; geaca de piele, fesul negru de lână. Tipii ăia doi de pe bancă pândeau momentul. Înainte să-și amintească numele, recunoaște fața, mersul distinct, tremorul continuu când se oprește aproape, mult prea aproape de Rosalind. În loc să se ferească, ea rămâne fermă pe poziție. Dar își întoarce capul și găsește, în sfârșit, cuvântul pe care se tot străduia să-l articuleze. Ochii ei îi întâlnesc pe cei ai lui Henry.

— Cuțit, îi spune, ca și cum i-ar împărtăși ceva în particular. Are un cuțit.

Mâna dreaptă a lui Baxter e vârată adânc în buzunerul gecii. Inspectează camera și pe cei aflați în ea cu zâmbetul încordat al cuiva care abia așteaptă să spună un banc. Probabil că toată după-amiaza a visat la

clipa în care o să-și facă intrarea. Cu mișcări infinitezimale din cap, își mută privirea de la Theo și Grammaticus, aflați în colțul opus al camerei, până la Daisy și la Perowne, care stă fix în fața ei. Evident, e logic că Baxter se află aici. Timp de câteva secunde, lui Perowne i se învâрте în cap un singur gând prostesc: *evident*. E normal. Aproape toate elementele acestei zile sunt strânse laolaltă; ar mai trebui să apară doar mama lui și Jay Strauss, cu racheta de squash în mână. Înainte ca Baxter să spună ceva, Perowne încearcă să vadă camera prin ochii lui, ca și cum asta ar putea să-i ofere vreun indiciu asupra necazurilor care îi așteaptă: cele două sticle de șampanie, ginul și bolurile cu gheață și felii de lămâie, tavanele copleșitor de înalte, cu ornamentele lor, gravurile lui Bridget Riley flancând tabloul lui Hodgkin, lămpile care aruncă o lumină difuză, podeaua din lemn de cireș acoperită cu covoare persane, straturile de ceară de lustruit adunate decenii de-a rândul pe masa de thakat. S-ar părea că o să-i iasă un profit frumos. Perowne își vede și familia prin ochii celui alt: fata și moșul nu sunt o problemă; băiatul e zdravăn, dar nu pare prea îndemânatic. Cât despre doctorul cel deșirat, de-aia se și află aici. Evident. Așa cum bine a spus Theo, e multă mândrie pe străzi și iat-o

concretizată aici, cu un cuțit în buzunar. Când orice se poate întâmpla, fiecare amănunt atârnă greu în balanță.

Henry e la vreo trei metri de Baxter. Când Rosalind l-a avertizat asupra cuțitului, n-a apucat să facă decât o jumătate de pas și a încremenit într-o poziție instabilă. Acum, ca un copil care imită mersul târșăit al bunicii, își aduce piciorul care i-a rămas în spate la nivelul celuiilalt, apoi le depărtează. Cu ochii și o ușoară clătinare din cap Rosalind îl avertizează să stea liniștit. Nu cunoaște contextul; crede că sunt doar niște spărgători și că e înțelept să-i lase să ia tot ce vor în speranța că vor pleca și-i vor lăsa în pace. Cum nu cunoaște nici aspectul patologic. Toată ziua, întâlnirea de pe University Street a fost prezentă în mintea lui, ca o notă prelungită într-o frază muzicală. Dar aproape că uitase de Baxter, nu de realitatea existenței lui, normal, ci de agitația, mirosul acru de nicotină, tremurul din mâna dreaptă, aerul de maimuță, accentuat acum de fesul de lână.

Dintr-o privire, Baxter îi dă de înțeles că a văzut și el mișcarea, dar nu spune decât atât:

— Vreau să vă scoateți mobilele din buzunar și să le puneți pe masă.

Cum nimeni nu se mișcă, continuă:

— Mai întâi voi, copiii. Apoi către Rosalind: Hai, zi-le.

— Daisy, Theo. Cred că e mai bine să-l ascultați.

În vocea ei răsună acum mai multă furie decât teamă și o anumită revoltă în felul apăsător în care a rostit „cred”. Lui Daisy îi tremură mâinile și are probleme când vrea să-și extragă telefonul din buzunarul strâmt al fustei. Îi scapă câteva oftături de exasperare. Theo își pune telefonul pe masă și se apropie să-o ajute, o mișcare inteligentă, își spune tatăl lui, de vreme ce a ajuns aproape lângă el. Mâna lui Baxter e încă înfundată în buzunar. Dacă reușesc să se pună de acord asupra momentului, ar putea să se năpustească asupra lui Baxter.

Numai că și lui pare a-i trece prin minte același lucru.

— Pune-l lângă al tău și întoarce-te la loc. Mișcă. Mai în spate.

Undeva în biroul lui Henry, într-un sertar plin cu alte vechituri, se află un spray cu piper pe care l-a cumpărat cu ani în urmă la Houston. S-ar putea să mai funcționeze. Jos, în pivniță, printre echipamentul de camping și jucării vechi, e o bătă de baseball. În bucătărie sunt o mulțime de satâre și cuțite de măcelar. Numai că vânătaia de pe stern îi spune că ar pierde o bătaie cu cuțite în câteva secunde.

Baxter se întoarce spre Rosalind.

— Acum al tău.

Ea schimbă o privire cu Henry și își bagă mâna în buzunarul paltonului. Pune telefonul în palma lui Baxter.

— Și tu.

— E sus, la încărcat, spune Perowne.

— Nu-ți înrăutăți situația, băi muie, zice Baxter. Îl văd.

Capătul telefonului se ițește din buzunarul jeansilor. Restul formează o umflătură la fel de vizibilă.

— Aha.

— Pune-l pe jos și împinge-l spre mine.

În semn de încurajare, Baxter își scoate în sfârșit cuțitul din buzunar. Din câte își poate da seama Perowne, e un cuțit franțuzesc de bucătărie, demodat, cu plăsele de lemn portocalii și lamă curbată, fără luciu. Atent să nu facă mișcări imprevizibile sau bruște, Perowne se lasă în genunchi și împinge telefonul către Baxter. Acesta nu-l ridică. În schimb, strigă:

— Bă, Nige! Gata, poți să vii acum. Du-te și ia-le telefoanele.

Tipul cu față de cal se oprește stânjenit în hol.

— Mare-i casa asta, în pula mea. Când dă cu ochii de Perowne, zice: Hoopa! Domnu' Spaima șoselelor.

În timp ce prietenul lui adună telefoanele, Baxter spune:

— Și tataie? Să nu-mi spui că nu ți-au cumpărat un telefon.

Grammaticus iese din umbră și face câțiva pași înspre el. În mâna dreaptă ține paharul gol.

— Adevărul e că n-am așa ceva. Dar dac-aș avea, te-aș invita să ți-l bagi în cur, căcăcios laș ce ești.

— E tatăl tău? îl întreabă Baxter pe Henry.

Nu e momentul pentru distincții clare, așa că Perowne își închipuie că dă răspunsul potrivit:

— Da.

Dar se înșală amarnic. Cu mersul lui neregulat ca și cum ar împinge o barcă cu prăjina, Baxter traversează camera, oprindu-se doar cât să-l ocolească pe Nigel. Ține cuțitul strâns, cu vârful în jos.

— Nu-i frumos ce-ai zis, mai ales un domn așa de distins ca tine.

Presimțind dezastrul, Perowne încearcă să se strecoare între Baxter și Grammaticus, dar Nigel îi barează calea, rânjind. Nu mai e timp. Perowne strigă:

— N-ai nimic de împărțit cu el.

Dar Baxter a ajuns deja dinaintea bătrânului și, deși Theo, intuind imediat ce avea să urmeze, întinde un braț ca să-l protejeze, mâna lui Baxter descrie un arc fulgerător care se oprește în fața lui Grammaticus. Se aude pocnetul slab al unui os, ca o creangă verde care se rupe. Tuturor le scapă un țipăt, un „oh” sau un „nu”, dar temerile cele mai rele nu li se împlinesc. Nu mâna

care ține cuțitul l-a lovit pe Grammaticus. Articulațiile pumnului i-au spart nasul. Când îi cedează picioarele și se prăbușește, Theo îl prinde și-l așază în genunchi, luându-i paharul din mână. Fără să scoată vreun sunet, fără să-i dea atacatorului satisfacția unui geamăt, Grammaticus își acoperă chipul cu mâinile. De sub ceasul de la încheietură se prelinge sângele.

Henry își dă brusc seama că până acum a fost învăluit într-un soi de ceață. Surprins, prudent chiar, dar nu îndeajuns și de oportun de speriat. Ca de obicei, a visat vrute și nevrute – la cum se va „năpusti” asupra lui Baxter, la sprayuri cu piper, la bâte, satăre și alte fantezii. Se dovedește acum că Baxter e un caz special – un om convins că n-are nici un viitor și de aceea nu ține cont de consecințe. Și asta e doar aparența exterioară. În interior se ascund acele tulburări unice, expresiile particulare ale bolii lui – impulsivitate, autocontrol slab, paranoia, ciclotimie, depresie alternând cu izbucniri de furie. Unele dintre acestea sau toate la un loc plus încă multe altele probabil că l-au stârnit când a stat și s-a gândit la altercația pe care a avut-o cu Henry azi-dimineață. Și poate că îl domină și acum. Deocamdată nu există semne ale deteriorării mintale – primele dispar emoțiile, odată cu degradarea coordonării mișcărilor. Toți cei la care trinucleotida CAG se repetă de mai mult

de patruzeci de ori în acea genă obscură din cromozomul patru sunt obligați să împărtășească această soartă în felul lor. *Așa le e scris*. Dragostea, medicamentele, orele de religie sau închisoarea, absolut nimic din toate astea nu-l pot vindeca și nici nu-i pot schimba cursul vieții. E întipărit în acele proteine fragile, dar la fel de bine ar putea fi gravat în piatră sau în oțel călit.

Rosalind și Daisy se îndreaptă spre John Grammaticus, îngenuncheat lângă canapea. Neajutorat, Theo își lasă o mână pe umărul bunicului său. Nigel îi barează în continuare calea lui Perowne – nu-i chip să treacă de el fără luptă. Cu cuțitul în mână dreaptă, Baxter face un pas într-o parte și, cu mâna sa stângă cuprinsă de tremurături, își scoate fesul de pe cap și-și desface puțin fermoarul gecii. Apoi își aprinde, cu greu, o țigară. Își face de lucru cu fermoarul și contemplă scena care se desfășoară în jurul bărbatului de pe podea, mutându-și greutatea de pe un picior pe altul. Parcă așteaptă el însuși să vadă care va fi următoarea sa mișcare.

Dar, în ciuda tuturor acestor argumente reductive, Perowne nu reușește să se convingă că doar moleculele și genele imperfecte sunt cele care îi terorizează în aceste momente familia și care i-au spart nasul socrului său. Și Perowne însuși este responsabil. L-a umilit pe

Baxter în fața prietenilor lui, și asta după ce intuise starea lui. În mod clar, Baxter se află acum aici ca să-și spele reputația în prezența unui martor. Probabil că l-a convins pe Nigel sau i-a dat bani. Tipu e destul de fraier ca să se lase folosit. Baxter acționează cât încă mai poate, pentru că știe ce-l așteaptă. În lunile și în anii care vor veni, atetoză – mișcărilor involuntare și necontrolate – și coreea – agitația neputincioasă, grimasele, ridicările spasmodice ale umerilor și flexarea degetelor de la mâini și de la picioare – îl vor doborî, va fi prea penibil pentru viața de pe străzi. Delincvența e pentru cei sănătoși. La un moment dat o să se trezească pradă convulsiilor și halucinațiilor pe un pat pe care nu-l va mai părăsi niciodată, într-o secție de psihiatrie, un mediu neprietenos, din care orice urmă de afecțiune a fost alungată, și acolo, dacă are noroc, deteriorarea lui lentă va fi tratată eficient. Acum, cât încă mai poate ține un cuțit în mână, a venit să-și apere demnitatea și poate chiar să-și făurească o legendă, de care ceilalți își vor aduce aminte peste ani. *Da, moșu' ăla înalt cu Merțanu' a făcut o mare greșală când i-a spart oglinda lu' fratele Baxter.* Povestea lui Baxter abandonat de oamenii săi, învins de un străin care a reușit să scape viu și nevătămat, va fi dată uitării.

Și la ce se gândea străinul respectiv, mai ales că știa multe despre această boală, îi văzuse pe unii dintre pacienții colegilor lui, chiar corespundase cu un chirurg din Los Angeles, acum câțiva ani, pe tema unei noi proceduri? Ideea era să grefezi în regiunea nucleului caudat și a putamenului, cu ajutorul stereotaxiei, un cocktail de celule stem neuronale, recoltate din trei surse diferite, și fâșii din țesutul nervos al pacientului. Metoda nu a dat rezultatele scontate și Perowne nu a aplicat-o. De ce nu și-a dat seama că e periculos să umilești un om atât de instabil emoțional ca Baxter? Pentru că nu voia să mănânce bătaie și să ajungă la meciul de squash. Și-a folosit autoritatea sau a abuzat de ea ca să evite o situație de criză și a generat o alta, mult mai rea. Responsabilitatea îi aparține în totalitate; sângele lui Grammaticus picură pe podea pentru că Baxter a crezut că bătrânul e tatăl lui Perowne. Primul pas a fost umilirea fiului. Un început bun.

Rosalind și Daisy se lasă pe vine lângă Grammaticus, cu șervețele în mâini.

— E-n regulă, spune el cu o voce înfundată. Mi l-am mai spart o dată. Pe scările unei biblioteci nenorocite.

— Știi ceva? îi zice Baxter lui Nigel. Stăm aici de-atâta timp și nu ne-a oferit nimeni ceva de băut.

O ocazie să scape de Nigel și să se strecoare lângă măsuța pe care stă tava cu băuturi. Henry abia așteaptă să-l atragă pe Baxter în locul unde se află el, departe de grupul din jurul lui Grammaticus. Se teme de o izbucnire necontrolată a lui Rosalind sau a copiilor când Baxter e lângă ei. Perowne atinge cu degetul una din sticlele de șampanie, se uită întrebător la Baxter și așteaptă. Rosalind i-a înconjurat umerii lui Daisy cu brațul și amândouă îl îngrijesc pe Grammaticus. Lângă ele, Theo își ține ochii în jos, evitând în mod inteligent privirea lui Baxter care și-a îndepărtat acum mâna lui tremurătoare de fermoarul gecii. Și-a băgat cuțitul la loc în buzunar.

— Așa, zice. Două ginuri seci, cu gheață și lămâie.

Avantajul de a-i reduce și mai mult coordonarea mișcărilor lui Baxter trebuie pus în balanță cu riscul de a-l face să devină și mai dezinhibat. E o opțiune, un plan la care Perowne, cu toată teroarea la care e supus, constată că mai poate să se gândească. Asemenea unui farmacist, umple ochi două pahare mari de vin cu Tanqueray, apoi adaugă în fiecare o felie de lămâie și un cub de gheață. Îi întinde unul lui Nigel, iar pe celălalt îl ține pregătit pentru Baxter. Masa îi stă în cale; spre ușurarea lui, Baxter vine să ia singur băutura.

— Uite, zice Perowne, de dragul discuției, sunt gata să accept că am greșit azi-dimineață. Dacă vrei să-ți repara mașina...

— Te-ai răzgândit, ă?

Paharul se clatină în mâna lui Baxter și, când acesta se întoarce să-i facă cu ochiul lui Nigel, o cantitate de gin se varsă pe podea. Probabil din obișnuința de a-și masca boala își lipește paharul de buze și-l golește din patru înghițituri. În cele câteva secunde, Perowne se întreabă dacă Baxter s-a obosit să taie firele de telefon. La ușa din față e un buton de panică și încă unul în dormitor. Alte fantezii? Din cauza tensiunii i se face greață. Cu sprijinul lui Theo, Rosalind și Daisy îl ajută pe Grammaticus să se ridice în picioare. Deși Perowne le face semn pe furiș să se ducă în partea cealaltă a camerei, ei îl aduc lângă șemineu.

— E răcit, spune Rosalind. Trebuie să se întindă.

Uite-așa s-a zis și cu planul acesta. Iar sunt strânși cu toții grămadă. Măcar bine că îl are pe Theo aproape. Sigur, s-a hotărât deja: e o naivitate să-l ataci pe Baxter. Nigel trebuie că are și el vreo armă. Țștia doi sunt tipi violenți. Și atunci? O să stea și o să aștepte ca Baxter să facă uz de cuțit? Henry simte că-i fuge pământul de sub picioare din cauza fricii și a nehotărârii. O nevoie puternică de a urina i se insinuează printre gânduri.

Încearcă să-i surprindă privirea lui Theo, dar simte și că Rosalind știe ceva sau are o idee. Modul în care a trecut pe lângă el s-ar putea să însemne ceva. Acum e chiar în spatele lui, își așază tatăl pe canapea. Daisy pare mai calmă – faptul că s-a ocupat de bunicul ei i-a fost de ajutor. Theo stă cu brațele încrucișate, uitându-se încordat în podea, poate făcându-și calcule. Perowne se uită la antebrațele lui; par puternice. Aptitudinile tuturor sunt inutile însă fără un plan, fără posibilitatea de a comunica. Poate că ar trebui să acționeze singur, să-l trântască pe Baxter la podea, în speranța că vor sări și ceilalți. Iarăși închipuiri și, cum Baxter e atât de volatil și de iresponsabil, riscurile de a fi rănit cresc. Ah, carnea asta atât de prețioasă și de vulnerabilă. Lui Perowne îi e imposibil să-și adune gândurile. Cel mai indicat ar fi să-i dea un pumn în față lui Baxter și să spera că Theo o să se ocupe de Nigel. Dar, în clipa în care Henry se închipuie gata de atac și în fața ochilor îi apare o versiune războinică a sa, ca o fantomă care i se desprinde din trup și se aruncă asupra lui Baxter, pulsul i se accelerează într-atât încât îl ia amețeala. În viața lui nu a tras cuiva un pumn în față, nici măcar când era copil. Cât despre cuțit, n-a atins cu el decât o piele anesteziată, într-un mediu supravegheat și steril. Pur și simplu nu știe să acționeze imprudent.

— Hai, patroane.

Bucuros, pentru că ăsta e singurul rest de strategie care i-a mai rămas, Perowne ia sticla de gin, îi reumple paharul lui Baxter și îi mai toarnă și lui Nigel. Cu această ocazie își dă seama că Baxter se uită dincolo de el, la Daisy. Fixitatea privirii și același zâmbet reținut îl fac să i se încrețească pielea de pe țeastă. Baxter varsă și mai mult gin când își duce paharul la gură. Nu-și mută privirea nici măcar când pune paharul pe masă. Spre dezamăgirea lui Perowne, nu a luat decât o singură înghițitură. N-a mai spus mare lucru de când l-a atacat pe Grammaticus și s-ar putea ca nici el să n-aibă un plan; vizita lui e un număr improvizat. Boala îi conferă o senzație sinistră de libertate, dar probabil că nu știe cât de departe e pregătit să meargă.

Toți așteaptă încordați până când, într-un final, Baxter spune:

— Și cum zici că te cheamă?

— Doamne Dumnezeule, face Rosalind. Dacă te apropii de ea, va trebui să mă omori întâi pe mine.

Baxter își bagă mâna în buzunar.

— Bine, gata, am înțeles, spune, pe un ton plângăreț. O să te omor întâi pe tine. Apoi se uită iarăși la Daisy și repetă pe exact același ton ca mai înainte: Și cum zici că te cheamă?

Daisy face un pas în față și-i răspunde. Theo își desface brațele. Nigel își ia seama și se apropie mai mult de el. Daisy îl privește pe Baxter drept în ochi, dar pe chip i se citește groaza, vocea abia i se aude, iar pieptul i se ridică și îi coboară spasmodic.

— Daisy? Rostit de Baxter, numele sună neverosimil, un nume ridicol de soră medicală. Și de la ce vine asta?

— De la nimic.

— Domnișoara Nimic. Baxter trece în spatele canapelei unde zace Grammaticus, cu Rosalind lângă el.

— Dacă pleci și nu te mai întorci, zice Daisy, îți dau cuvântul meu că n-o să anunțăm poliția. Poți să iei ce vrei. Te rog, te implor să pleci.

Chiar înainte ca Daisy să-și termine cuvintele, Baxter și Nigel izbucnesc în râs. E un râs vesel, fără nici o urmă de ironie, și Baxter, continuând să râdă, întinde o mână spre Rosalind și o trage în jos pe canapea, la picioarele lui Grammaticus. Perowne și Theo pornesc spre el. La vederea cuțitului, Daisy scoate un țipăt scurt, înăbușit. Mâna dreaptă a lui Baxter, cea în care ține cuțitul, se odihnește pe umărul lui Rosalind. Aceasta privește fix înainte.

— Treceți imediat la loc, le ordonă Baxter lui Perowne și lui Theo. Haideți! La loc! Hai, hai! Nige, fii atent la ei.

Distanța dintre mâna lui Baxter și carotida comună dreaptă a lui Rosalind e mai mică de zece centimetri. Nigel vrea să-i împingă pe Perowne și pe Theo în spate, dar ei reușesc să se poziționeze în diagonală, fiecare în câte un colț al camerei, la trei-patru metri de-o parte și de alta a lui Baxter – Theo lângă șemineu, tatăl său lângă una dintre cele trei ferestre înalte.

Henry încercă să-și stăpânească nu doar panica din voce, dar și orice undă de implorare. Vrea să sune normal. Nu reușește decât parțial. Din cauza pulsului, vocea îi e slabă și inegală; își simte limba și buzele umflate.

— Ascultă-mă, Baxter, n-ai treabă decât cu mine. Daisy are dreptate. Poți să iei tot ce vrei. N-o să facem nimic. Altfel o să ajungi la închisoare, la nebuni. Și mai ai timp, mult mai mult decât crezi.

— Du-te-n pula mea, spune Baxter, fără să-și miște capul.

Dar Perowne continuă.

— De când am vorbit azi-dimineață, am discutat cu un coleg. În State s-a descoperit o nouă metodă, combinată cu niște medicamente care nu s-au pus încă pe piață, dar care tocmai au venit la noi pentru a fi testate. Primele rezultate ale celor de la Chicago arată incredibil. Peste optzeci la sută dintre cazuri sunt în remisie.

Săptămâna viitoare încep și la noi testele pe douăzeci și cinci de pacienți. Pot să te pun pe listă.

— Ce tot zice ăsta? întreabă Nigel.

Baxter nu răspunde, dar o anumită încordare a umerilor arată că stă pe gânduri.

— Minți, zice, în cele din urmă, dar nu foarte apăsător, ceea ce-l îndeamnă pe Perowne să continue.

— Folosesc interferența ARN-ului de care vorbeam azi-dimineață. Totul a mers mai repede decât se așteptau.

L-a momit, Henry e sigur că l-a momit cu chestia asta.

— Imposibil. Știu că e imposibil. Baxter încearcă să se convingă singur.

— Păi, și eu am zis la fel, spune Henry încet. Dar se pare că nu-i așa. Testele încep pe 23 martie. Am discutat cu un coleg în după-amiaza asta.

Cuprins brusc de agitație, Baxter îl întrerupe.

— Minți, repetă, apoi, mai tare, aproape țipând, ca și cum s-ar lupta să alunge amăgirea speranței. Minți! Mai bine taci dracului din gură sau o să vezi ce-o să facă mâna mea.

Mâna care ține cuțitul se apropie și mai mult de gâtul lui Rosalind.

Dar Perowne nu se oprește.

— Te asigur că e-adevărat. Toate informațiile sunt sus în birou. Le-am printat de dimineață, poți să vii și să...

Theo intervine violent:

— Oprește-te! Tată, oprește-te! Taci în pizda mă-sii, că o să-i taie gâtul!

Are dreptate. Baxter a lipit lama de gâtul lui Rosalind. Ea stă în capul oaselor, ținându-și strâns genunchii cu mâinile, cu fața goală de orice expresie și cu privirea drept înainte. Doar umerii care-i tremură arată cât e de înspăimântată. În cameră s-a așternut liniștea. La celălalt capăt al canapelei, Grammaticus și-a luat mâinile de la față. Sângele închegat de pe buza superioară îi accentuează senzația de groază și neîncredere. Daisy a încremenit lângă brațul canapelei pe care se odihnește capul bunicului ei. Ceva îi umflă pieptul – un țipăt sau un suspin – și efortul de a-l înăbuși îi întunecă înfățișarea. În ciuda strigătului de avertizare, Theo s-a tras mai aproape. Brațele îi atârnă inutile pe lângă corp. Asemenea tatălui său, nu-și poate dezlipi ochii de pe cuțitul lui Baxter. Perowne îl privește și încearcă să se convingă că tăcerea lui Baxter ascunde sfortărea sa de a rezista tentației medicamentelor care urmează să fie testate, a metodei recent descoperite.

De afară pătrunde zgomotul unui elicopter al poliției, supraveghindu-i probabil pe manifestanții care se

împrăștiie, și un vacarm de voci vesele și de pași pe pavaj. Un grup de prieteni, poate studenți străini, se îndreaptă înspre scuar, apoi cotesc pe Charlotte Street, unde barurile și restaurantele încep să se umple. Centrul Londrei se pregătește de o altă seară de sâmbătă.

— În fine. Încercam să port o conversație cu domnișoara de-acolo. Domnișoara Nimic.

Cu o privire plină de pofte, care i-a animat subit figura de cal și buzele umede, Nigel spune, insinuant:

— Știi la ce mă gândesc?

— Știu, Nige. Și eu mă gândeam la același lucru. Apoi, către Daisy: Vreau să te uiți la mâna mea...

— Nu. Mami. Nu.

— Gura. N-am terminat. Vreau să te uiți la mâna mea și să m-ascuți. Bine? Dacă faci vreo prostie, iese nasol. M-ascuți cu atenție. Scoate-ți hainele. Hai. Pe toate.

— O, Doamne, șoptește Grammaticus.

— Tată? face Theo din partea cealaltă a camerei.

Henry clatină din cap.

— Nu. Rămâi pe loc.

— Corect, zice Baxter.

Baxter i s-a adresat lui Daisy, nu lui Theo. Ea îl privește fără să-i vină să creadă, tremurând, clătinând ușor din cap. Frica ei îl excită, tot trupul îi vibrează.

Daisy reușește să articuleze, într-o șoaptă:

— Nu pot. Te rog... Nu pot.

— Ba poți, draga mea.

Cu vârful cuțitului, Baxter face o tăietură lungă de treizeci de centimetri în pielea canapelei, deasupra capului lui Rosalind. Cu toții privesc rana aceea, o urmă hidoasă, umflată din cauza câlților de culoare alb-gălbui, vechi de când lumea, care se scurg afară precum grăsimea subcutanată.

— Așa, dă-i mai departe, în pula mea, murmură Nigel.

Mâna și cuțitul lui Baxter s-au mutat iarăși pe umărul lui Rosalind. Daisy îi aruncă o privire tatălui său. Ce să facă? Henry nu știe ce să-i spună. Se apleacă să-și scoată cizmele, dar nu poate să desfacă fermoarul, degetele îi sunt prea împiedicate. Cu un țipăt exasperat, se lasă într-un genunchi și smucește fermoarul până cedează. Se așază pe podea, ca un copil care se dezbracă, și-și scoate cizmele. Bâjbâie după încheietoarea din laterala fustei, apoi se ridică în picioare și iese din ea. Pe măsură ce-și dă jos hainele, se închide, doborâtă de umilință, în ea însăși. Rosalind tremură îngrozitor când Baxter se lasă pe umărul ei încercând să-și potolească tremorul mâinii care-i ține cuțitul la gât. Dar nu-și dezlipește privirea de la Daisy, spre deosebire de Theo, care pare atât de copleșit, că nu suportă să se uite la sora lui. Își ține ochii în podea. Și Grammaticus se

uită în altă parte. Mișcările lui Daisy au devenit mai rapide, își smulge ciorapii cu un oftat de nerăbdare, aproape sfâșiindu-i, apoi îi aruncă la o parte. Se dezbracă parcă sub imperiul panicii, își scoate puloverul negru și-l azvârle pe jos. A mai rămas doar în lenjeria intimă – albă, proaspăt spălată pentru călătoria de la Paris – dar nu se oprește. Dintr-o singură mișcare își desface sutienul și își scoate chiloșii, apoi îi lasă să cadă. Numai atunci îi aruncă o privire rapidă lui Rosalind. Gata. Cu capul plecat, Daisy stă acolo, cu mâinile atârându-i pe lângă trup, incapabilă să se uite la cineva.

Perowne nu și-a mai văzut fiica goală de mai bine de doisprezece ani. În ciuda schimbărilor, își amintește corpul acesta din momentele când îi făcea baie, și chiar și așa înfricoșat cum e, sau poate tocmai din cauza asta, își zice că este cel mai vulnerabil copil din câți a văzut. Dar își dă seama că această fată este atât de conștientă de ceea ce părinții ei descoperă chiar în aceste clipe, în rotunjimea și în mica umflătură a pântecelui ei, precum și în fermitatea sânilor mici. Cum de nu și-a dat seama mai devreme? Cât de logic e acum totul; dispoziția ei schimbătoare, euforia, faptul că a plâns pentru o simplă dedicație. E, cu siguranță, la începutul celui de-al doilea trimestru. Dar nu-i momentul să se gândească la asta. Baxter nu s-a clinit. Lui Rosalind au început să-i tremure

genunchii. Lama cuțitului o împiedică să se uite la soțul ei, dar el știe că Rosalind e disperată să-i întâlnească privirea.

Daisy a rămas în continuare în fața lor, iar Nigel exclamă:

— Iisuse! E borțoasă! A ta e, frate.

— Taci din gură, șuieră Baxter.

Pe furiș, Perowne s-a apropiat de el.

— Băi, nene. Ia uite la asta! spune Baxter deodată.

Cu mâna liberă arată înspre cartea lui Daisy. Poate își ascunde încurcătura și jena la vederea unei femei însărcinate sau, dimpotrivă, caută noi metode de umilire. Cei doi sunt imaturi și probabil fără prea multă experiență sexuală. Starea lui Daisy îi stingherește. În cazul ăsta mai e o speranță. Baxter a împins lucrurile prea departe și nu știe ce să facă. Acum a văzut paginile cărții lui Daisy, aruncate pe cealaltă canapea, și profită de această oportunitate.

— Dă-mi chestia aia, Nige.

Când Nigel se duce să recupereze cartea, Henry se trage mai aproape. Theo face același lucru.

— *Luntrea mea cea nerușinată*. De Nerușinata Daisy Perowne. Baxter scutură paginile din mâna sa stângă. Nu mi-ai zis că scrii poezii. Sunt toate ale tale, nu?

— Da.

— Trebuie că ești foarte deșteaptă.

Îi întinde cartea.

— Citește o poezie. Citește cu voce tare cea mai bună poezie a ta. Hai. Hai s-auzim o poezie.

Daisy ia cartea și-l imploră:

— Fac tot ce vrei. Tot ce vrei. Dar te rog să iei cuțitul de la gâtul ei.

— Ai auzit? chicotește Nigel. Cică face tot ce vrem. Păi hai să vedem, Nerușinată Daisy.

— Nu pot, îmi pare rău, îi spune lui Daisy, ca și cum ar fi și el la fel de decepționat ca toți ceilalți. S-ar putea să sară cineva la mine.

Se uită peste umăr la Perowne și-i face cu ochiul.

Cartea îi trepidează în mâini. O deschide la întâmplare.

Trage aer în piept și e gata să înceapă, când Nigel zice:

— Citește-o pe cea mai porcoasă. Una nașpa, așa.

Toată hotărârea ei se evaporă. Închide cartea.

— Nu pot, geme ea. Nu pot.

— Ba poți. Altfel o să vezi ce-o să facă mâna mea. Vrei așa ceva?

— Daisy, ascultă-mă. Citește-o pe aia pe care mi-o citeai mie, murmură Grammaticus.

— Taci în pula mea, tataie, strigă Nigel.

S-a uitat absentă la Grammaticus, dar brusc a părut că a înțeles. Deschide iarăși cartea, dă paginile, caută și apoi, aruncându-i o privire bunicului ei, începe să rostească versurile. Vocea îi e răgușită și slabă, mâna îi tremură așa de tare că abia poate ține cartea, așa că o sprijină și cu mâna cealaltă.

— Noo, face Baxter. Ia-o de la-nceput. N-am înțeles nimic. Absolut nimic.

Și ea începe încă o dată, doar o idee mai tare. Henry a răsfoit de mai multe ori cartea, dar n-a citit decât o dată unele poeme; iar pe acesta abia dacă și-l amintește. Versurile îl uimesc – e clar că n-a citit destul de atent. Sunt neobișnuit de meditative, melodioase și voit arhaice. S-a transpus într-un alt secol. Din cauza fricii care-l stăpânește, îi scapă multe lucruri, interpretează greșit altele, dar, când glasul ei devine un pic mai puternic și începe să capete o cadență vagă, simte cum se întrupează lucrurile pe care le evocă versurile. O vede pe Daisy pe un balcon, deasupra unei plaje scăldate în lumina lunii, vara; marea e calmă, în plin flux, aerul înmiresmat, lumina apusului licărește pentru ultima oară. Își strigă iubitul, cu siguranță bărbatul care, într-o zi, va fi tatăl copilului ei, să vină și să privească, ori, mai bine zis, să asculte. Perowne vede un tânăr cu pielea mătăsoasă, cu pieptul gol, stând lângă Daisy. Ascultă amândoi

valurile răscolind pietrișul și o adâncă tristețe răzbește până la ei, venind tocmai din vechime. Ea își imaginează un timp încă și mai îndepărtat, când pământul era nou și marea pașnică și nimic nu stătea între om și Dumnezeu. Dar în seara aceasta valurile care se sparg de țărm și apoi se retrag le cântă îndrăgostiților doar tristețea și pieirea. Ea se întoarce spre el și, înainte să se sărute, își promit unul altuia dragoste și credință, mai ales acum când vor avea un copil, când pacea și siguranța nu mai există și când armatele din deșert se pregătesc de luptă.

Daisy își ridică ochii din carte. Incapabilă să-și controleze spasmele musculare ale genunchilor, Rosalind nu-și poate lua privirea de la fiica ei. Toți ceilalți se uită la Baxter și așteaptă. Cu spatele încovoiat, acesta se sprijină de spătarul canapelei. Deși mâna sa dreaptă nu s-a mișcat de la gâtul lui Rosalind, strânsoarea cuțitului a mai slăbit, iar poziția sa, spinarea înclinată într-un unghi straniu, sugerează o posibilă diminuare a intențiilor sale inițiale. Să fie oare adevărat ceea ce se întâmplă, să fi provocat un simplu poem al lui Daisy o asemenea schimbare la nivelul dispoziției lui Baxter?

Într-un final, Baxter își înalță capul, se îndreaptă un pic și spune brusc, cu o anumită nervozitate:

— Mai citește-o o dată.

Ea întoarce o pagină și, cu mai multă siguranță, pe un ton seducător, ca un povestitor ce încearcă să-l farmece pe copilul căruia-i spune basmul, reia.

— "În seara asta marea-i calmă. E flux și luna ambrăcat strâmtoarea în strai bogat; pe țărmul Franței, lumina licărește și se stinge"²¹...

Henry n-a fost atent prima dată când Daisy a pomenit de faleză Angliei „aprinsă, vastă-n golful liniștit”. Se pare că nu e vorba de nici o terasă, ci de o fereastră deschisă; nu există nici un tânăr, tatăl copilului ce va să vină. În schimb, i se pare că îl vede pe Baxter, singur, sprijinit de pervaz, ascultând valurile care sugerează „tristețea nesfârșită-a lumii”. Nu întreaga Antichitate, ci numai Sofocle a asociat ritmul valurilor cu „fluxul și refluxul mizeriei umane”. Cu toate că se potrivește stării sale, lui Henry îi scapă „mărele credinței” și scânteierea unei desăvârșiri paradisiace, pierdute în negura vremurilor. Încă o dată aude prin urechile lui Baxter al mărilor vuiet trist „ce se retrage, în urletul furtunilor de noapte spre marginile acestui veac”. Totul răsună ca un blestem melodios. Jurământul de a fi credincioși unul altuia e zadarnică în absența bucuriei ori a dragostei, a luminii

²¹ Matthew Arnold, „Faleză Doverului”. Traducere de Leon Levițchi, în *Antologie de poezie engleză de la începuturi până azi*. Ediție întocmită de Leon Levițchi și Tudor Dorin. Vol. III. Editura Minerva, București, 1983, pp. 114-115.

ori a tihnei, ori a „ajutorului în ceasul suferinței”. Chiar și într-o lume „unde, noaptea, se-ncaieră neștiutoare oști”, Henry descoperă acum, când aude poemul pentru a doua oară, că nu se menționează nici un deșert. Muzicalitatea poeziei, își spune el, contrastează cu pesimismul care-l bântuie.

E greu de spus, pentru că fața lui pare mereu cuprinsă de frământare, dar Baxter parcă a căzut pradă exaltării. Și-a luat mâna de pe umărul lui Rosalind și și-a pus cuțitul la loc în buzunar. Ochii i-au rămas fixați asupra lui Daisy. Printr-un efort de voință și disimulare, ea reușește să-și transfere sentimentul de ușurare în postura neutră pe care a adoptat-o; o trădează doar buza de jos care tremură puțin când îi întoarce privirea. Brațele îi spânzură neputincioase pe lângă corp, cartea îi atârnă între degete. Grammaticus o apucă de mână pe Rosalind. Dezgustul cu care Nigel a ascultat pentru a doua oară poezia încă i se citește pe chip. Îl anunță pe Baxter:

— Țin eu cuțitul cât îți vezi tu de treabă.

Henry se teme că un îndemn de-al lui Nigel i-ar reaminti lui Baxter scopul vizitei, determinând o nouă schimbare a dispoziției acestuia.

Dar Baxter rupe tăcerea și spune, surescitat:

— Tu ai scris asta. Tu ai scris-o.

E o afirmație, nu o întrebare. Daisy se uită la el și așteaptă.

— Tu ai scris-o, repetă el. Apoi adaugă, repede: E așa de frumoasă. Știi asta, nu? E așa de frumoasă. Și tu ai scris-o.

Ea nu îndrăznește să răspundă.

— Îmi amintește de locul unde am copilărit.

Henry nu-și amintește și nici nu-i pasă unde ar putea fi acest loc. Vrea să se ducă la Daisy și s-o ajute, vrea să se apropie de Rosalind, dar se teme atât timp cât Baxter rămâne în preajma lor. Starea lui mentală e într-un echilibru atât de precar, că se poate tulbura extrem de ușor. E important să evite surprizele sau să-l facă să se simtă amenințat.

— Băi, Baxter. Nigel face un semn din cap către Daisy și rânjește.

— Nu. M-am răzgândit.

— Ce? Nu fi muist!

— Ce-ar fi să te-mbraci, îi zice Baxter lui Daisy, ca și cum ea ar fi avut ideea năstrușnică să se dezbrace.

Pentru o clipă, ea nu face nici o mișcare și toți ochii sunt ațintiți asupra ei.

— Nu-mi vine să cred, face Nigel. După ce ne-am băgat în necazu' ăsta.

Ea se apleacă să-și ia de jos puloverul și fusta, apoi începe să se îmbrace.

— Cum de ți-au trecut prin cap toate astea? spune Baxter cu aviditate. Adică, ai scris-o pur și simplu. Apoi repetă, de mai multe ori la rând: Tu ai scris-o!

Ea îl ignoră. Își îmbracă hainele cu mișcări repezi, chiar cu furie. Împinge cu piciorul lenjeria intimă pe care o lasă pe podea. Nu vrea decât să se acopere și să se ducă la mama ei, nimic altceva nu mai contează. Lui Baxter, propria transformare din despot al terorii în admirator extaziat i se pare absolut firească. Sau într-un copil emoționat. Henry încearcă să-i surprindă privirea lui Daisy ca s-o avertizeze discret asupra necesității de a continua să-l binedispună pe Baxter. Dar ea și Rosalind se îmbrățișează. Daisy a îngenucheat pe podea, pe jumătate culcată în poala lui Rosalind, cu brațele pe după gâtul ei, și amândouă șoptesc și se cuibăresc una în brațele alteia, fără să-i dea nici o atenție lui Baxter care a rămas în spatele lor, cu trupul cuprins de spasme frenetice. Pare în pragul nebuniei, se poticnește în propriile cuvinte, își mută încontinuu greutatea de pe un picior pe altul. Daisy a lăsat cartea să cadă pe masă când s-a dus la Rosalind. Baxter se întinde și o înșfacă, o agită în aer ca și cum ar putea să scuture înțelesuri din ea.

— Vreau asta, strigă. Ai spus că pot să iau tot ce vreau. Atunci iau asta. OK?

Se adresează cefei lui Daisy.

— Căcat, scuipă Nigel printre dinți.

Orice minte care se degradează își pierde periodic coerența și, totodată, orice temere față de ceea ce cred ceilalți despre incoerența ta. Baxter a uitat că el a obligat-o pe Daisy să se dezbrace ori că a ținut-o pe Rosalind sub amenințarea cuțitului. Emoțiile puternice i-au șters din memorie toate astea. În această furtună emoțională provocată de schimbările de dispoziție, el nu trăiește decât în lumina orbitoare a prezentului. Acesta e momentul să se năpustească asupra lui. Henry se uită la Theo care dă din cap, încet, în semn de încuviințare. Grammaticus s-a ridicat în capul oaselor și și-a lăsat mâinile pe umerii fiicei și ai nepoatei sale. Rosalind și Daisy rămân înlănțuite în îmbrățișarea lor, deși e greu de crezut că-și închipuie că sunt în afara oricărui pericol ori că, ignorându-l pe Baxter, ar fi mai în siguranță. Este efectul sarcinii, își zice Henry, al realității ei covârșitoare. E timpul să acționeze.

Baxter țipă iarăși.

— Nu iau nimic altceva. M-auzi? Numai asta. E tot ce vreau.

Și-a încleștat degetele pe carte ca un copil lacom care se teme că o să i se ia darul.

Henry se uită iarăși la Theo care s-a apropiat și mai mult și s-a încordat, gata să se năpustească. Nigel stă între ei, supraveghindu-i, dar pare nemulțumit de toată situația și sunt șanse să nu facă nimic. În plus, Perowne e mai aproape de Baxter și o să ajungă la el înainte ca Nigel să intervină. Încă o dată Perowne își simte pulsul bubuindu-i în urechi și vede zece feluri în care totul poate să se termine rău. Henry îi mai aruncă o privire lui Theo, după care se hotărăște să numere în minte până la trei, apoi să sară, fie ce-o fi. Unu...

Brusc, Baxter se întoarce. Își linge buzele, are un surâs umed și fericit, îi lucesc ochii. Vocea caldă îi vibrează de exaltare.

— Vreau să mă supun la testele alea. Știu totu' despre ele. Încearcă ei să nu facă vâlvă, dar eu m-am prins. Știu care-i treaba.

— Dă-o-n pula mea, zice Nigel.

Perowne încearcă să-și controleze tonul.

— Da.

— O să-mi arăți chestiile alea.

— Da, testele făcute de americani. Sunt sus, în birou.

Aproape că a uitat de propria-i minciună. Se uită la Theo care pare a-l încuraja din ochi să continue în

direcția asta. Dar el nu știe că nu există nici un test. Iar dacă îl va dezamăgi pe Baxter, consecințele vor fi incalculabile.

Acesta și-a pus cartea în buzunar, și-a scos cuțitul și-l agită acum în fața lui Perowne.

— Hai, hai! Merg după tine.

E atât de surescitat, că s-ar putea să înjunghie pe cineva. Se bâlbâie de bucurie.

— Testele. Să-mi arăți totul. Totul, totul...

Henry ar vrea să se ducă la Rosalind, să o mângâie pe mână, să-i vorbească, să o sărute – până și cel mai mic contact ar fi de ajuns, dar Baxter s-a postat fix în fața lui; respirația lui degajă izul acela straniu, metalic. Ideea principală era să-l îndepărteze de ceilalți și să-l separe de Nigel. Nu are nici un motiv să nu-și ducă la îndeplinire intențiile. Prin urmare, după ce îi aruncă o ultimă privire disperată lui Rosalind, Henry se întoarce și se îndreaptă încet către ușă.

— Ai grijă, îl atenționează Baxter pe Nigel. Sunt periculoși cu toții.

Traversează holul și încep să urce scările; pașii le răsună simultan pe treptele de piatră. Henry se chinuie să-și aducă aminte care dintre hârtiile de pe birou ar putea părea plauzibile. Nu-și amintește și gândurile i se încurcă din cauză că încearcă să născocască un plan.

Are un prespapier cu care, la o adică, poate să-l pocnească și un capsator vechi, voluminos. Scaunul de birou ortopedic, cu spătar înalt, e prea greu ca să-l poată ridica. Nici măcar n-are un cuțit de tăiat hârtia. Baxter e cu un pas în urma lui. Poate că ar trebui să-i tragă un șut.

— Știu că le țin secrete, spune iarăși Baxter. Pentru ăia piloși, păi nu?

Aproape au ajuns la jumătatea scării. Chiar dacă testele ar exista, de ce ar crede Baxter că doctorul ăsta o să-și țină promisiunea și n-o să cheme poliția? Pentru că e pe cât de euforic, pe-atât de disperat. Pentru că e devastat de emoții și îl părăsește rațiunea. Din cauza alterărilor de la nivelul nucleului caudat și al putamenului, precum și al celor din regiunea frontală și din cea temporală. Dar asta e irelevant. Perowne are nevoie de un plan, iar gândurile i se învâlmășesc în cap; a ajuns pe palierul lat din fața biroului, dominat de fereastra înaltă care dă în stradă, chiar deasupra intrării în parc.

Henry șovăie o clipă în prag, în speranța că o să zărească un obiect pe care să-l poată folosi. Lămpile de birou au un postament greu, dar firele lor încâlcite o să-l încurce. Pe un raft se află o statueta de piatră, dar va trebui să se ridice pe vârfuri ca să ajungă la ea.

Altminteri, camera arată ca un muzeu, un altar închinat unei alte epoci, mai fericite; pe canapeaua acoperită cu un covoraș de Buhara zace racheta lui de squash; a aruncat-o acolo când a venit să se uite la lista cu pacienții de luni. Pe ecranul monitorului de pe masa mare lipită de perete se derulează, în chip de screen saver, imaginile surprinse de telescopul Hubble în spațiul cosmic – norii de gaze care strălucesc la ani lumină distanță, stelele care se sting și giganții roșietici care n-au reușit să alunge anxietățile pământești. Pe biroul vechi de lângă fereastră se îngrămădesc munți de hârtii, poate unica speranță.

— Haide odată.

Baxter îi dă un brânci în șale și amândoi intră în cameră în același timp. Ce senzație iluzorie, să te îndrepti în liniște, paralizat, fără nici o împotrivire, spre distrugere. Henry nu se îndoiește că Baxter se simte îndeajuns de liber ca să-l omoare.

— Unde e? Arată-mi.

Nerăbdarea și încrederea îl fac să semene cu un copil, dar unul care flutură un cuțit. Din motive complet diferite, fiecare din ei tânjește după existența unor teste medicale și a unei invitații adresate lui Baxter să se alăture grupului celor privilegiați. Henry se îndreaptă spre masa de la fereastră unde două maldăre de reviste

și extrase sunt stivuite unele lângă altele. Vede o relatare despre o metodă recentă de fuziune spinală și o nouă tehnică de repermeabilizare a arterelor carotide blocate, precum și un articol sceptic despre leziunile provocate chirurgical la nivelul globus pallidus-ului în tratamentul maladiei Parkinson. Se oprește asupra ultimei și o ia de pe masă. Nu știe ce-o să facă; nu vrea decât să tragă de timp. Familia sa e jos și se simte foarte singur.

— Asta ne arată structura, începe Henry. Îi tremură vocea, probabil ca a oricărui mincinos, dar nu i-a mai rămas altceva de făcut decât să vorbească. Uite cum stă treaba. Globus pallidus, palidumul, e o formațiune interesantă, în miezul ganglionilor bazali, una dintre cele mai vechi părți ale corpului striat, și, ăăă, e împărțit în două segmente...

Dar Baxter nu mai e atent – și-a întors capul și ascultă. De jos se aud pași repezi, grei, care străbat holul, apoi ușa care se deschide și se trânteste. Să fi fost părăsit pentru a doua oară într-o zi? Se repede afară din birou, pe palier. Henry lasă articolul și-l urmează. Și ce văd? Îl văd pe Theo venind spre ei în fugă, sărind câte trei trepte deodată, cu dinții de pe care buzele s-au retras din cauza efortului. Scoate un sunet nearticulat care se transmite ca un ordin. Henry s-a pus deja în

mișcare. Baxter trage cuțitul din buzunar. Henry îl apucă de încheietură cu ambele mâini, imobilizându-i arma. Are loc, în sfârșit, un contact. O clipă mai târziu Theo se aruncă înainte, îl apucă pe Baxter de reverele gecii de piele și, cu o răsucire a corpului, îl dezechilibrează. În același timp, Perowne, încă ținându-l de mână, îl izbește cu umărul și amândoi îl aruncă în jos pe scări.

Cade pe spate, cu brațele în lături; nu a dat drumul cuțitului din mână dreaptă. Urmează un moment, care pare a crește la nesfârșit, când totul încremenește, când Baxter e în aer, suspendat în timp, privindu-l fix pe Henry cu o expresie nu atât de groază, cât de disperare. Henry crede că zărește în ochii mari, căprui o dureroasă acuzație de trădare. El, Henry Perowne, posedă atât de multe – slujba, banii, poziția socială, casa și, mai presus de toate, familia – fiul chipeș cu brațe puternice de chitarist a venit să-l salveze, frumoasa lui fiică e poetă și inaccesibilă, chiar și atunci când e goală, are un socru faimos și o soție talentată și iubitoare; și n-a făcut nimic pentru Baxter, nu i-a dat nimic lui Baxter căruia i-au rămas atât de puține lucruri nedeteriorate de gena lui defectă, și care în curând o să aibă și mai puțin.

Scara e lungă, treptele sunt din piatră masivă. Cu un zgomot unduitor ca dangătul unui clopot, piciorul stâng al lui Baxter mătură stâlpii balustradei, apoi, imediat,

capul atinge palierul de la jumătatea scării, acolo unde aceasta face un cot, și se izbește de perete, la câțiva centimetri deasupra plintei.

Cu toții sunt în diferite stări de șoc și așa vor rămâne ore întregi, mult după ce polițiștii au plecat și paramedicii l-au suit pe Baxter în ambulanță. Evocarea bruscă și imperioasă, însoțită de lacrimi, a unor clipe e întreruptă de tăceri paralizante. Nimeni nu vrea să stea singur, așa că rămân cu toții în salon, captivi într-o sală de așteptare, o zonă a nimănui care separă chinul prin care au trecut de reluarea existențelor normale. Cu energia celor tineri, Theo și Daisy coboară în bucătărie și se întorc cu sticle de vin roșu, apă minerală și castronașe cu nuci de caju sărate, gheață și o cârpă din care să facă o compresă pentru nasul bunicului lor.

Dar, cât de bun ar fi, alcoolul nu prea merge. Henry descoperă că preferă apa minerală. În schimb, au nevoie să se atingă – stau înghesuiți unul în altul, se țin de mâini, se îmbrățișează. La plecare, ofițerul de la criminalistică din tura de noapte i-a înștiințat că, a doua zi de dimineață, colegii lui o să le ia fiecare în parte declarații oficiale. Prin urmare, erau rugați să nu discute pe marginea celor întâmplare, să nu-și compare propriile versiuni asupra faptelor. O dispoziție superfluă, drept

pentru care nici nu le trece prin minte să-i dea curs. Nu le-a rămas altceva decât să stea de vorbă, să tacă, apoi s-o ia de la capăt. Au impresia că fac o analiză amănunțită a evenimentelor îngrozitoare din această seară. Dar nu e decât o simplă și necesară reconstituire. O pură descriere: când cei doi au intrat în cameră, când el s-a întors, când tipul cu față de cal a ieșit pur și simplu pe ușă... Vor să reia totul, din alt punct de vedere, să aibă certitudinea că totul a fost real și, prin intermediul acestei comparări precise a sentimentelor și observațiilor lor, să se simtă izbăviți de propriul lor coșmar și redați acestei rețele de strânse legături sociale și familiale fără de care nu pot exista. Au fost invadați și dominați de intruși pentru că nu au știut să comunice și să acționeze împreună; acum, în fine, pot s-o facă.

Perowne se ocupă de nasul socrului său. John refuză să se ducă la spital și nimeni nu încearcă să-l convingă. Din cauza umflăturii, e greu de pus un diagnostic, dar nasul nu s-a deplasat din poziția mediană; Perowne presupune că e vorba de o fractură minoră a unei apofize a maxilarului, ceea ce e mult mai bine decât dacă ar fi avut cartilajul rupt. Pentru o bună parte a serii, Henry rămâne alături de Rosalind. Ea îi arată o pată roșie și o mică tăietură pe gât și descrie un moment în care a

încetat să-i mai fie teamă și a devenit pur și simplu indiferentă.

— Simțeam că plutesc, spune ea. Era ca și cum vă priveam pe toți, inclusiv pe mine, dintr-un colț al camerei și de sus, din tavan. Și mi-am zis că dacă e să se întâmple, n-o să simt nimic, n-o să-mi pese nici cât negru sub unghie.

„Î” Mă rog, *nouă* ne-ar cam fi păsat, spune Theo, și cu toții râd tare, mult prea tare.

Daisy povestește cu o veselie șubredă despre ce a simțit când s-a dezbrăcat în fața lui Baxter.

— M-am forțat să-mi imaginez că am zece ani, că sunt la școală și mă pregătesc să joc hochei. Nu-mi plăcea de profesoara de sport și nu puteam să sufăr să mă dezbrac în prezența ei. Dar m-a ajutat să mă gândesc la ea. Apoi am încercat să-mi imaginez că sunt în grădină, la castel și că îi recit bunicului.

Singurul lucru despre care nu se vorbește e sarcina lui Daisy. Dar e probabil prea curând, presupune Henry, din moment ce nici ea, nici Rosalind nu fac vreo referire la acest subiect.

— Știți ceva, spune Grammaticus din spatele compresei, sună complet aiurea, dar a fost un moment după ce Daisy a recitat a doua oară poemul lui Arnold

când mi s-a făcut milă de băiatul ăla. Draga mea, cred că l-ai făcut să se îndrăgostească de tine.

— Care Arnold? face Henry, iar Daisy și bunicul ei izbucnesc în râs. Apoi Henry adaugă, dar ea nu pare să audă: Știi, nu mi s-a părut una dintre poeziile tale cele mai reușite.

Știe la ce se referă Grammaticus și ar putea să le povestească toate detaliile despre boala lui Baxter, dar sentimentul de simpatie începe să i se transforme în altceva; zgârietura de pe gâtul lui Rosalind îi împietrește inima. Ce dovadă de slăbiciune, ce amăgire să simpatizezi un om, fie el bolnav sau nu, care îți invadează casa în felul acesta. Pe măsură ce stă și-i ascultă pe ceilalți, iritarea lui sporește până în punctul în care începe să regrete ajutorul pe care i l-a dat lui Baxter după ce acesta a căzut pe scări. L-ar fi putut lăsa să moară de hipoxie, pretextând că n-a putut acționa din cauza șocului. În schimb, s-a dus, împreună cu Theo, să vadă în ce stare e și, observând că e semiconștient, i-a eliberat căile respiratorii cu o comprimare a maxilarului; bănuia că are leziuni la nivelul coloanei vertebrale și i-a arătat lui Theo cum să-i țină capul cât a improvisat un bandaj rigid din câteva prosoape luate din baia de la etaj. Rosalind a chemat o ambulanță – firele de telefon nu fuseseră tăiate. În timp ce Theo îi ținea capul lui

Baxter, Perowne l-a întins pe spate și i-a verificat celelalte semne vitale. Nu arătau prea bine. Respirația îi era șuierătoare, pulsul lent și slab, pupilele ușor inegale. Zăcând acolo pe jos, cu ochii închiși, Baxter a murmurat ceva. Dar a reacționat când Henry i-a rostit numele și când i-a cerut să-și strângă pumnul. Perowne a pus scorul Glasgow la treisprezece. Apoi s-a dus în birou, a sunat iarăși la camera de gardă, a vorbit cu rezidentul de acolo și i-a spus la ce să se aștepte, să ceară o tomografie și să-l cheme pe neurochirurgul de gardă. După care n-a mai avut altceva de făcut decât să aștepte să se scurgă timpul. Între timp, i-au luat cartea lui Daisy din buzunar. Theo a continuat să-i sprijine capul până când au sosit doi paramedici în salopete verzi, i-au pus o perfuzie și, urmând instrucțiunile lui Perowne, i-au administrat coloid intravenos.

Împreună cu ambulanța au sosit și doi agenți, iar, după câteva minute, și-a făcut apariția și ofițerul de la criminalistică. După ce au făcut cunoștință și a ascultat relatarea lui Perowne, ofițerul a declarat că e prea târziu și că toată lumea e prea tulburată ca să poată da declarații. Perowne i-a spus numărul de înmatriculare al BMW-ului roșu și a pomenit de barul Spearmint Rhino. Polițistul a examinat tăietura din canapea, apoi s-a dus sus, a înngenuncheat lângă Baxter, i-a luat cuțitul din

mână și l-a pus într-o pungă de plastic sterilă. A recoltat o urmă de sânge închegat de pe pumnul stâng al lui Baxter, foarte probabil provenind de la nasul lui Grammaticus.

Detectivul a izbucnit în râs când Theo l-a întrebat dacă el și cu tatăl lui n-au comis vreun delict aruncându-l pe Baxter pe scări.

L-a atins pe Baxter cu vârful pantofului.

— Mă-ndoiesc că o să facă vreo plângere. Iar noi cu siguranță că n-o să facem.

Detectivul a sunat la secție și a cerut ca doi agenți să se ducă la spital și să-l păzească pe Baxter peste noapte. Când o să-și recapete cunoștința, o să fie arestat. După ce i-au rugat să nu discute asupra celor întâmplate ca să poată da declarații a doua zi, cei trei polițiști au plecat. Paramedicii l-au imobilizat pe Baxter pe targă și l-au scos din casă.

Rosalind pare a-și recăpăta rapid sângele rece. Nici n-a trecut o jumătate de oră de când au plecat poliția și medicii de pe ambulanță, că le propune să mănânce. Nimănui nu-i e foame, dar o urmează cu toții în bucătărie. În timp ce Perowne reîncălzește supa și scoate din frigider scoicile, midiile, creveții și peștii-undițar, copiii pun masa, Rosalind taie pâine și face un sos pentru salată, iar Grammaticus își lasă jos punga cu gheață ca

să deschidă o altă sticlă de vin. Această activitate comună e foarte agreabilă și, după douăzeci de minute, când masa e gata, le vine și pofta de mâncare. Până și faptul că Grammaticus o ia, încet-încet, pe ulei are darul de a-i liniști, deși bătrânul își păstrează buna dispoziție. A venit timpul ca Henry să afle că numele poetului e Matthew Arnold și că poezia pe care a recitat-o Daisy, „Faleză Doverului”, e inclusă în toate antologiile și se învață la școală.

— Ca „Muntele Fuji” al tău, spune Henry, iar remarcă îl încântă nespus pe Grammaticus, într-atât încât se ridică să propună un toast.

John e jovial și efectul e sporit de nasul său de clovn. Seara pare a-și fi reluat cursul normal, mai ales că Grammaticus ține în mână exemplarul din *Luntrea mea cea nerușinată*.

— Să uităm tot ce s-a-ntâmplat. Să ridicăm paharele în cinstea lui Daisy, rostește el. Poemele ei marchează un debut strălucit, iar eu mă declar mândru că sunt bunicul ei și cel căruia i se dedică volumul. Cine și-ar fi imaginat că învățatul poeziilor pe de rost pentru bani de buzunar o să-ți ajute în viață. După seara asta, cred că îi mai datorez cinci lire. Pentru Daisy.

— Pentru Daisy, îi răspund ei și, când își ridică paharele, ea îl sărută, iar el o îmbrățișează – împăcarea e pecetluită, „Respingerea Newdigate” e dată uitării.

Henry își înmoaie buzele în vin, dar pofta de alcool i-a trecut. Chiar în clipa în care Daisy și bunicul ei se așază la loc pe scaune, sună telefonul și, cum e cel mai aproape, Henry se duce să răspundă. Din cauza stării în care e, nu recunoaște imediat accentul american.

— Alo, Henry? Henry, tu ești?

— A, Jay. Da, eu sunt.

— Uite care-i treaba. Avem un pacient, bărbat, la douăzeci și ceva de ani, care a căzut pe scări, cu un hematom extradural. Sally Madden a trebuit să plece acasă acum o oră pentru că avea gripă, așa că nu-l mai am decât pe Rodney. Băiatu’ e dornic să se-apuce de treabă, e pregătit și nu vrea să vii. Dar fractura e cu înfundare chiar la nivelul sinusului.

Perowne își drege vocea.

— E moale?

— Da, exact. De-aia m-am băgat. Am văzut o groază de chirurghi neexperimentați care au secționat sinusul încercând să ridice osul. Patru litri de sânge s-au scurs într-o secundă pe jos. Am nevoie de un specialist și tu stai cel mai aproape. În plus, ești și cel mai bun.

Din partea cealaltă a bucătăriei se aude un râs puternic, aproape nefiresc, exagerat și parcă strident; nimeni nu are pretenția că și-a depășit spaima, pur și simplu încearcă să-i supraviețuiască. Mai sunt și alți chirurghi pe care Jay ar putea să-i cheme și Perowne are o regulă – evită să-i opereze pe cei pe care-i cunoaște. Dar acum e altceva. În ciuda atitudinii oscilante față de Baxter, începe să se instaleze o oarecare limpezime, să se cristalizeze o anumită decizie. Crede că știe ce are de făcut.

— Henry? Mai ești acolo?

— Vin acum.

Cinci

Familia s-a obișnuit cu plecările lui Perowne în timpul cinei, iar de data asta, când a anunțat că trebuie să se ducă la spital, au simțit chiar o oarecare ușurare, un semn că lucrurile reintră în normal.

Perowne se apleacă peste scaunul lui Daisy și îi șoptește la ureche:

— Avem multe de discutat.

Fără să se întoarcă, ea îi ia mâna și i-o strânge ușor. E gata să-i spună lui Theo, poate pentru a treia oară în seara aceasta, „Mi-ai salvat viața”, dar se mulțumește să-i zâmbescă și să-i zică doar atât:

— Ne vedem mai încolo.

Theo n-a arătat niciodată mai bine ca acum. Brațele goale i se odihnesc pe masă; ochii lui căprui, gravi și limpezi, genele lungi, perfecțiunea părului, a pielii, a dinților, spatele drept – fiul său strălucește în semiîntunericul din bucătărie. Theo își ridică paharul – cu apă minerală, evident – și-l întreabă:

— Ești sigur că te descurci?

— Să știi că are dreptate, zice Grammaticus. A fost o seară agitată. Să nu omori naibii vreun amărât.

Cu părul său cărunț dat pe spate și cu compresa de la nas seamănă cu leul cel bun dintr-o carte pentru copii.

— Mă simt bine.

La un moment dat, Theo a fost cât pe-acți să-și aducă o chitară acustică și să cânte „St James Infirmary” împreună cu bunicul lui. Grammaticus are chef să-l imite pe Doc Watson. Rosalind și Daisy vor să asculte înregistrarea noului său cântec, „City Square”. Domnește un aer nefiresc de sărbătoare, de libertate sălbatică; Henry își aduce aminte de o seară în care s-au dus cu toții la teatru, o seară marcată de violențe sângeroase, înfiorătoare la Royal Court. Mai târziu, la cină, au remarcat, pradă unei veselii debordante, vacanțele de vară din alți ani și au băut prea mult.

Când își ia rămas-bun și se îndreaptă spre ușă, Grammaticus strigă în urma lui:

— O să ne găsești tot aici când o să te-ntorci.

Perowne știe că așa ceva e puțin probabil, dar dă din cap bucuros. Doar Rosalind simte că dispoziția lui s-a schimbat complet. Se ridică și-l urmează pe scări, apoi se uită la el când își îmbracă paltonul și-și caută portofelul și cheile.

— Henry, de ce ai zis da?

— Pentru că e vorba de el.

— Tocmai, de ce ai acceptat?

Stau lângă ușa de la intrare, cu cele trei încuietori ale ei și cu sistemul de alarmă care pâlpâie liniștitor. O sărută, iar ea îl apucă de revere și-l trage înspre ea, apoi se sărută iarăși, lung și adânc. O amintire, o reiterare a clipelor de azi-dimineață când au făcut dragoste și, deopotrivă, o promisiune; așa vor trebui să-și încheie o zi ca asta. Gustul sărat al buzelor ei îl stârnește. Dincolo de dorință, ca un bloc de granit zăcând pe fundul mării, se ridică extenuarea lui. Dar în momente ca acestea, în drum spre sala de operație, profesia l-a învățat să reziste în fața tuturor pornirilor.

Când se desprind din îmbrățișare, el îi spune:

— Ne-am tamponat ușor azi-dimineață.

— Asta am înțeles.

— Și apoi am avut o altercație tâmpită pe trotuar.

— Păi și atunci? De ce te duci?

Își umezește degetul arătător – îl încântă faptul că i-a zărit, pentru o clipă, limba – și îi netezește sprâncenele. Au început să se-ndesească, să-i apară fire răzlețe castanii, cărunte și albe, dovadă a creșterii nivelului testosteronului; tot din cauza asta părul din nas și din urechi crește des ca rogozul. Alte semne ale declinului.

— Trebuie să rezolv chestia asta o dată pentru totdeauna, îi zice. Apoi, ca un răspuns la privirea ei întrebătoare, adaugă: E foarte bolnav. Probabil maladia Huntington.

— Clar că e sonat; și la fel de clar că e o jigodie. Henry, dar n-ai băut? Poți să operezi?

— A trecut ceva timp. Și cred că adrenalina mi-a limpezit mintea.

Se joacă cu reverele paltonului și nu vrea să-i dea drumul. El o privește cu tandrețe și cu oarecare uimire; n-au trecut decât două sau trei ore de la chinurile la care a fost supusă și se poartă de parcă și-ar fi revenit complet, nerăbdătoare ca întotdeauna să afle mecanismele unei decizii neobișnuite, iubindu-l în felul ei precis, riguros. E avocat până în măduva oaselor. Se forțează să nu se uite la zgârietura de pe gâtul ei.

— O să-ți fie bine?

Ea își coboară ochii, încercând să-și pună ordine în gânduri. Datorită felului în care cade lumina, când și-i ridică iarăși, se vede reflectat în miniatură în pupilele ei negre, înconjurat în haloul verde al irisului.

— Cred că da, răspunde ea. Uite ce e, sunt cam îngrijorată din cauza ta.

— Adică?

— Sper că n-ai de gând să faci ceva, nu cumva vrei să te răzbuni? Te rog să-mi spui sincer.

— Bineînțeles că nu.

O trage înspre el și se sărută iarăși; de data aceasta limbile li se ating și alunecă una pe lângă alta, ceea ce în lexiconul lor intim echivalează cu un soi de promisiune. Răzbunare. Brusc, se întreabă dacă a mai auzit vreodată rostind-o acest cuvânt. În felul în care l-a pronunțat, aproape gâfâind, a sunat foarte erotic. Și-atunci de ce pleacă? Chiar în clipa în care își formulează întrebarea, știe că o să se ducă; la prima vedere, e un simplu impuls – Jay și întreaga echipă probabil că sunt deja în salon și pregătesc pacientul. Lui Henry îi nălucește dinaintea ochilor imaginea mâinii sale drepte împingând ușile batante ale sălii preoperatorii. S-ar putea spune că, într-un anumit sens, a și plecat, deși încă o mai sărută pe Rosalind. Trebuie să se grăbească.

— Dacă azi-dimineață aş fi gestionat mai bine situația, poate că nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat. Acum Jay m-a chemat pe mine și nu pe altcineva, așa că trebuie să mă duc. Și chiar vreau să mă duc.

Rosalind îl privește crispată, încercând să-i cântărească intențiile, gândurile, forța legăturii dintre ei în acest moment.

Deși moare de curiozitate să afle toată povestea, dar, în același timp, vrea s-o îndepărteze de lângă el ca să poată pleca, zice:

— Deci o să fim buni.

În zâmbetul ei se citește tristețea.

— E gravidă în treisprezece săptămâni și spune că-l iubește. Giulio are douăzeci și doi de ani. E din Roma și studiază arheologia la Paris. Părinții lui le-au dat bani să-și cumpere un mic apartament.

Henry se luptă cu grijile paterne care îl năpădesc, cu un început de revoltă față de acest italian necunoscut care amenință tihna și coeziunea familiei, care și-a depus impertinent sămânța fără să se lase mai întâi examinat, evaluat – unde e acum, spre exemplu? Și cu iritarea că familia băiatului a aflat de toate astea înaintea lor și aranjamentele au fost deja făcute. Un mic apartament. Treisprezece săptămâni. Perowne își lasă

mâna pe clanța veche de alamă. Măcar sarcina lui Daisy - subiect ocolit în seara asta - îi apare clar înaintea ochilor lui, o nenorocire, o insultă și o irosire, un subiect prea covârșitor pe care să-l dezbată sau din pricina căruia să se lamenteze acum, când e așteptat la mică distanță de-aici.

— Of, Doamne. Ce porcărie. De ce nu ne-o fi spus? N-a vrut să facă un avort?

— Se pare că nici nu s-a pus problema. Iubire, nu te enerva acum, înainte de operație.

— Și cum o să se descurce?

— Așa cum ne-am descurcat și noi.

Adică într-o euforie continuă compusă din sex și sărăcia unor tineri absolvenți, având grijă cu schimbul de Daisy, care tocmai se născuse, muncind ca nebunii să-și ia licența în drept și să-și găsească prima slujbă sau luptându-se cu primii ani de neurochirurgie. Parcă se vede și acum, după o tură de treizeci de ore, cărându-și bicicleta patru etaje pe o scară cu trepte de ciment, ca să înfrunte plânsul insomniac al unui bebluș căruia tocmai i-au dat dinții. Sau în apartamentul cu două camere din Archway, strângând masa de călcat ca să facă sex, în mijlocul nopții, pe podeau livingului, lângă soba cu gaz. Poate că Rosalind a vrut să provoace toate aceste amintiri ca să-l mai înmoaie. Apreciază

încercarea, dar e îngrijorat. Ce-o să se aleagă din poeta Daisy Perowne? El și cu Rosalind și-au programat timpul la sânge și s-au dat de ceasul morții să-și împartă îndatoririle casnice. Pe de altă parte, bărbații italieni sunt niște *pueri aeternae*, nu se maturizează niciodată și așteaptă de la soțiile lor să le ia locul mamelor, să le calce cămășile și să le spele chiloții. Prostul ăsta de Giulio s-ar putea să-i distrugă toate speranțele fiicei sale.

Henry își dă seama că și-a încleștat pumnul. Și-l destinde, apoi spune, mințind:

— Nu pot să mă gândesc acum la chestia asta.

— Așa e. Nici eu nu pot.

Se sărută iarăși, de data asta fără vreo urmă de erotism, ca de despărțire.

Când Henry deschide ușa, Rosalind spune:

— Să știi că nu-mi place că pleci așa. Adică în starea asta. Promite-mi că nu faci vreo prostie.

El îi atinge brațul.

— Promit.

Când ușa se închide în urma lui și face primii pași, aerul rece și umed al nopții și mersul cu un scop precis îi limpezesc mintea; ba chiar trebuie să admită că îi place să fie, pentru câteva clipe, singur. Și măcar dacă spitalul ar fi un pic mai departe. Nu se poate opune impulsului

iresponsabil de a-și prelungi cu jumătate de minut plimbarea traversând scuarul în loc s-o ia pe Warren Street. Cei câțiva fulgi de zăpadă atât de frumoși pe care i-a zărit mai devreme au dispărut, iar în timpul serii a plouat; pavajul și rigolele lucesc în sclipirea albă a stâlpilor de iluminat. Niște nori fumurii se ating de vârful Post Office Tower. Scuarul e pustiu, ceea ce-l încântă. Când o ia de-a lungul laturii din dreapta, aproape de grilajele înalte ale grădinilor, pe sub platanii desfrunziți care se mișcă ușor și scârțâie în adierea vântului, scuarul gol apare în toată vastitatea lui, dezvăluind simplitatea liniilor arhitectonice și solemnitățile formelor albe.

Se străduiește să nu se gândească la Giulio. În schimb se gândește la Roma, unde, acum doi ani de zile, a participat la un simpozion de neurochirurgie, în niște săli de la ferestrele cărora se vedea Campo dei Fiori. Lucrările au fost deschise chiar de primarul Romei, Walter Veltroni, un om politicos și liniștit, pasionat de jazz. A doua zi, în onoarea invitaților, palatul lui Nero, Domus Aurea, deși închis în mare parte pentru public, a putut fi vizitat. Însoțit de câțiva curatori, Veltroni le-a oferit chirurgilor un tur privat. Cum nu știa o iotă despre antichitatea romană, Perowne a rămas dezamăgit de faptul că palatul părea plasat sub pământ; nici măcar intrarea nu era altceva decât o gaură zăbreliată săpată

într-un deal. Cam departe de ceea ce înțelegea el prin palat. Au fost conduși printr-un tunel luminat de becuri fără abajur. De-o parte și de alta se întindeau camere întunecoase în care procesul de restaurare a pereților placați cu faianță era în plină desfășurare. După cum le-a explicat un curator, erau nu mai puțin de trei sute de camere cu marmură albă, fresce, mozaicuri cu modele complicate, bazine, fântâni și finisaje în fildeș, dar nu existau bucătării, băi sau toalete. În final, chirurgii au pătruns într-un spațiu al minunilor – coridoare pictate cu motive florale sau ornitologice, cu desene complicate și recurente. În alte încăperi, frescele abia se zăreau sub un strat de praf și ciuperci. Palatul rămăsese ascuns sub pământ timp de cinci secole până la începutul Renașterii. În ultimii douăzeci de ani a fost închis pentru restaurare, iar deschiderea parțială a avut loc cu ocazia celebrării primului mileniu de la fundarea Romei. Unul dintre curatori le-a arătat o gaură într-unul dintre imensele tavane boltite. Pe-acolo își săpau drum hoții din secolul al XV-lea ca să fure foița de aur cu care erau decorate tavanele. Mai târziu, Rafael și Michelangelo au coborât cu ajutorul frânghiilor; uluiți de ceea ce li s-a arătat înaintea ochilor, au copiat desenele și picturile pe care lumina torțelor fumegânde le decupau din întuneric. Aceste incursiuni și-au lăsat amprenta asupra propriilor

lor creații. Prin intermediul translatorului, signor Veltroni le-a oferit o imagine care spera să-i impresioneze pe oaspeții săi: artiștii au perforat această țeastă de cărămidă ca să descopere mintea Romei antice.

Perowne iese din scuar, se îndreaptă către est, traversează Tottenham Court Road și o ia spre Gower Street. Ce bine ar fi fost ca primarul să aibă dreptate – penetrarea craniului să scoată la iveală nu creierul, ci mintea. În acest caz, Perowne ar fi înțeles mult mai multe despre Baxter și, după o viață de proceduri similare, s-ar număra printre cei mai inteligenți oameni de pe pământ. Îndeajuns de inteligent încât s-o înțeleagă pe Daisy? Nu izbutește să evite acest subiect. Henry refuză să accepte că a vrut să rămână gravidă. Dar, de dragul ei, trebuie să adopte o atitudine pozitivă, plină de generozitate. Giulio ăsta din Roma s-ar putea să fie asemenea indivizilor același admirabili, îmbrăcați în salopete, pe care i-a văzut în camerele întunecoase, frecând mozaicurile cu periuța de dinți. Arheologia este o profesie onorabilă. E obligat, își închipuie Perowne, să încerce să-i placă de tatăl nepotului său. Spoliatorul fiicei sale. Când o să binevoiască să vină în vizită, Giulio va fi nevoit să uzeze la greu de farmecul său latin.

Pe Gower Street, echipajele de la salubritate sunt în continuare la datorie și curăță după demonștrări. Sau

poate abia au început. De pe camioanele gălăgioase, proiectoarele cu arc alimentate de generatoare luminează mormane de mâncare, ambalaje de plastic și pancarte abandonate pe care oamenii cu gece galben cu portocaliu le împing cu măturile lor late. Alții încarcă grămezile în camioane. Îmbrățișarea statului e generoasă, un stat gata să intre în război și gata să curețe după disidenți. Iar resturile degajă un anumit interes arheologic – o pancartă cu coada ruptă pe care scrie „Nu în numele meu” zace printre cești de polistiren, hamburgeri și fluturași intacti aparținând Asociației Musulmanilor Britanici. Evită un maldăr de gunoaie în vârful căruia tronează o bucată de pizza cu felii de ananas, cutii de bere cu design scoțian, o geacă de blugi, cutii goale de lapte și trei conserve cu porumb nedesfăcute. Îl sufocă detaliile, obiectele îi par prea concrete și prea mari, gata să erupă din grămezi. Probabil că se află în continuare într-o stare de șoc prelungită. Îl recunoaște printre măturători pe bărbatul pe care l-a văzut azi-dimineață curățând trotuarul în Warren Street: o zi întreagă petrecută la coada măturii și acum, datorită evenimentelor dezordonate, o groază de ore suplimentare.

În fața intrării principale a spitalului dă peste obișnuitul grup de persoane care se adună în fiecare

sâmbătă seara, supravegheat de doi agenți de pază postaji între uşile duble. De regulă, oamenii se trezesc, deşi nu complet, din aburii beţiei şi-şi amintesc că ultima dată când şi-au văzut prietenii, aceştia erau urcaţi într-o ambulanţă. Se duc la spital, adesea nu la cel care trebuie, şi vor să-şi vadă prietenul. Obligaţia agenţilor e să-i țină la respect pe scandalagii, pe cei agresivi şi pe cei beţi, pe cei care ar putea să vomite pe podeaua sălii de aşteptare sau să agreseze vreun reprezentant al conducerii, vreo asistentă filipineză delicată sau vreo rezidentă aflată la sfârşitul gărzii. De asemenea, trebuie să-i țină la distanţă pe boschetarii care caută o bancă sau un colţ unde să doarmă, la adăpostul căldurii instituţionale. Segmentul de public care se înfăţişează la spital în nopţile de weekend nu e întotdeauna caracterizat prin politeţe, amabilitate sau recunoştinţă. Henry îşi aminteşte că stagiul la camera de gardă i-a oferit o adevărată lecţie de mizantropie. Pe atunci, agresorii şi boschetarii erau toleraţi, ba chiar aveau zona lor rezervată. Dar, în ultimii ani, „cultura” noastră, cum se spune acum, s-a schimbat. Personalului medical i-a cam ajuns. Vrea să i se asigure protecţia. Beţivii şi cei cu gura mare sunt zvârliţi pe trotuar de oameni care au lucrat ca bodyguarzi la baruri şi cluburi şi îşi cunosc meseria. O altă realitate importată de la americani, şi nu

neapărat una rea – toleranță zero. Dar întotdeauna există pericolul să dai afară un pacient real; rănila la cap, precum și sepsisul ori hipoglicemia pot fi confundate cu starea de ebrietate.

Perowne își face loc printre micul grup de oameni. Când ajunge la prima ușă, Mitch și Tony, agenții de pază, originari din Caraibe, îl recunosc și-l lasă să treacă.

— Cum merge?

Tony, a cărui soție a murit anul trecut de cancer la sân și care acum vrea să urmeze o pregătire de paramedic, zice:

— Destul de liniștit.

— Da, spune și Mitch. Tocmai am avut un scandal foarte liniștit.

Cei doi chicotesc, apoi Mitch adaugă:

— Domnu' Perowne, chirurgii șmecheri au gripă.

— Eu n-am fost destul de șmecher, zice Henry. A venit cineva cu un hematom extradural.

— Da, l-am văzut. Ar cam trebui să vă duceți să-l vedeți, domnu' Perowne.

Dar în loc să se ducă drept la lifturile principale, face un mic ocol prin sala de așteptare spre saloane, în caz că Jay sau Rodney ar fi coborât la alt caz. Oamenii de pe bănci sunt calmi, dar camera lungă degajă o senzație de dezordine și oboseală, ca după o petrecere reușită. Aerul

e umed și dulceag. Pe podea zac cutii goale de băuturi, iar dintre ambalajele de ciocolată de la automat se ițește o șosetă. O fată și-a petrecut brațul peste umerii prietenului ei, care stă aplecat în față, cu capul între genunchi. O bătrână cu un zâmbet vag, țeapăn așteaptă răbdătoare cu cârjele odihnindu-i-se în poală. Alții se uită fix în podea, iar cineva doarme întins pe o bancă, cu o haină peste cap. Perowne trece pe lângă sălile de tratament spre unitatea de primiri urgențe, unde o echipă se ocupă un bărbat cu o hemoragie puternică la gât. În zona de lângă camerele personalului, îl observă pe Fares, medicul de la camera de gardă cu care a vorbit la telefon.

Când îl vede pe Perowne apropiindu-se, Fares spune:

— Așa. Prietenul despre care mi-ați spus la telefon. N-are leziuni la coloană. I-am făcut o tomografie care a arătat un hematom bilateral extradural și o posibilă fractură cu înfundare. A scăzut câteva puncte așa că am cerut o intubare de urgență. L-au dus sus acum o jumătate de oră.

O radiografie a gâtului – primele investigații care se fac în asemenea cazuri – indică faptul că Baxter n-o să aibă complicații respiratorii. Scorul de conștiență Glasgow a scăzut, ceea ce nu e un semn bun. Un anestezist, probabil rezidentul lui Jay, a fost chemat să-l

pregătească pe Baxter pentru intervenția de urgență, ceea ce implică, printre altele, evacuarea conținutului stomacal.

— Cât e scorul?

— Când l-au adus, treisprezece; acum a scăzut la unsprezece.

Cineva din sala de politraumă îl strigă pe Fares și acesta se scuză:

— O bătaie cu sticle într-o stație de autobuz. A, da, domnule Perowne. Pe prietenul dumneavoastră l-au însoțit doi polițiști.

Perowne ia liftul până la etajul al treilea. Imediat ce pășește pe culoarul larg care dă înspre ușile duble ale secției de chirurgie, începe să se simtă mai bine. O a doua casă. Deși, uneori, lucrurile o mai iau și razna, aici poate avea control asupra consecințelor, are mijloacele și condițiile necesare. Ușile sunt încuiate. Se uită prin geam, dar nu vede pe nimeni. În loc să sune, o ia pe un coridor lung care îl duce în secția de terapie intensivă. Îi place aici în timpul nopții – lumina difuză, tăcerea deplină, starea de veghe, calmul grav al personalului de gardă. Trece prin spațiul larg dintre paturi, printre becuțele care clipesc și bipăitul constant al monitoarelor. Nici unul dintre pacienți nu-i al lui. Toți

pacienții de pe lista de ieri, inclusiv Andrea Chapman, s-au întors în saloane. Ce satisfacție. Zona de triaj din fața secției de terapie intensivă e neobișnuit de goală. Talmeș-balmeșul de cărucioare a dispărut, dar mâine va reveni și, odată cu el, toată agitația, telefoanele care sună încontinuu, micile frecături cu brancardierii. Ca să nu-i mai scoată din sală pe Rodney și pe Jay și să câștige timp, se duce direct la vestiar.

Tastează codul și pătrunde într-un haos familiar, un fel de cocină tipic masculină care te face să te gândești imediat la o duzină de băieți turbulenți care au scăpat de-acasă. Își descuie dulăpiorul și începe să se dezbrace rapid. Lily Perowne ar fi fost îngrozită în fața unui asemenea dezastru – pe podea sunt aruncate salopete, unele curate, altele folosite, împreună cu pungile de plastic în care erau împachetate, adidași, un pulover vechi și o pereche de blugi; pe dulapuri zac cutii goale de Coca-Cola, o presă pentru rachetele de tenis vechi de când lumea, două bucăți dintr-o lansetă telescopică, uitată acolo de luni de zile. Pe perete, un afiș tipărit la imprimantă întreabă, arțăgos, „Se poate să vă debarasați de prosoape și salopete într-un mod civilizat?” Dedesubt, un glumeț a scris „Nu”. Un alt bilet, mai oficial, avertizează: „Păziți-vă obiectele de valoare”. Pe ușa toaletei exista odată un afiș pe care se putea citi

„Vă rugăm ridicați scaunul”. A fost înlocuit cu unul care anunță, resemnat, „Pentru a reclama starea toaletei, sunați la interior 4040”. Un viitor pacient nu s-ar prea simți în largul lui la vederea rafturilor de saboți cu pete galbene, roșii și maro, cu dâre de sânge închegat, pe care au fost scrise stângaci cu pixul nume sau inițiale. E extrem de frustrant să te grăbești și să nu găsești doi saboți de același număr. Henry și-i ține în dulăpior. Își ia niște salopete din teancul cu măsura „Large” și, ca și cum ar vrea să dea un exemplu cuiva, aruncă punga de plastic la coș. În ciuda haosului care-l înconjoară, toate aceste acțiuni au darul de a-l calma, ca un exercițiu mintal înaintea unei partide de șah. Când ajunge la ușă, ia o bonetă chirurgicală dintr-un teanc și și-o prinde la spate în timp ce străbate coridorul pustiu.

Intră în sală trecând prin salonul preoperator. Lângă aparate, Jay Strauss și rezidenta lui, Gita Syal, îl așteaptă. În jurul mesei stau Emily, asistenta de sală, Joan, infirmiera, și Rodney, care arată ca și cum ar urma să fie supus unei torturi. Perowne știe din experiență cât de mizerabil se simte un rezident când e chemat specialistul, chiar și atunci când e absolut necesar. Și de data asta nici măcar n-a fost decizia lui Rodney. Jay Strauss a trecut peste capul lui. Probabil că Rodney se simte ca și cum Jay l-ar fi turnat la șef. Pe masă, acoperit

de cearșafurile chirurgicale, Baxter e întins cu fața-n jos. I se vede doar craniul ras de la ceafă până la vertex, până în creștetul capului, la sutura coronară. Când un pacient e ascuns în felul acesta, orice urmă a personalității sale dispare. Iată cât de mult contează percepția vizuală. Nu mai rămâne altceva decât mica porțiune a capului, câmpul operator.

În sală domnește o oarecare plictiseală, ca după o conversație care și-a epuizat subiectele... Sau poate că Jay a tot ținut-o una și bună cu necesitatea războiului. Probabil că Rodney s-a abținut să-și exprime vederile pacifiste de teamă ca Jay să nu sară cu gura pe el.

— Două’ș’cinci de minute, zice Jay. Destul de bine, șefu’.

Henry ridică o mână în chip de salut, apoi îi face semn tânărului medic să-l însoțească la negatoscop unde sunt expuse tomografiile lui Baxter. Pe una dintre ele se văd șaisprezece imagini, șaisprezece felii subțiri din creierul lui Baxter. Hematomul, prins între țeastă și membrana ei interioară, dura mater, e plasat de-a curmezișul șanțului interemisferic, linia care separă cele două emisfere cerebrale. E la vreo cinci centimetri de vertex, mare și aproape perfect rotund; pe ecran pare de un alb imaculat, cu margini precise. Și fractura se distinge clar, lungă de vreo cincisprezece centimetri, întinzându-se în

dreapta șanțului interemisferic. În centru, presând asupra șanțului interemisferic, se vede osul sfărâmat, acolo unde țeasta e parțial înfundată. Imediat sub fractură, vulnerabil în fața marginilor tăioase ale osului deplasat ca o placă tectonică, trece un vas de sânge major, sinusul sagital superior. Se extinde de-a lungul coasei creierului, locul unde se întâlnesc cele două emisfere, și este vena cea mai importantă care colectează sângele din creier. E ascuns în șanțul format de dura mater unde aceasta se înfășoară separat în jurul celor două emisfere. Prin sinusul acela circulă câteva sute de mililitri de sânge pe minut și un chirurg riscă să-l sectioneze în clipa în care ridică osul rupt. Curge atât de mult sânge, încât nici nu vezi ca să-l poți sutura. Ăsta e momentul când un rezident în anul doi poate intra în panică. Și din cauza asta Jay Strauss l-a chemat pe Henry.

Examinând tomografiile, Perowne îi spune lui Rodney:

— Fă-mi o descriere a pacientului.

Rodney își drege vocea. Pare că articulează cu greu sunetele.

— Bărbat, douăzeci și ceva de ani, a căzut pe scări acum vreo trei ore. Era inconștient când a fost adus, iar scorul Glasgow i-a scăzut de la treisprezece la unsprezece. Are câteva lacerații pe țeastă, dar nu sunt

urme de alte leziuni. Radiografia coloanei vertebrale e bună. I-au făcut o tomografie, o intubare de urgență și l-au trimis imediat sus.

Perowne aruncă o privire peste umăr la monitoarele de pe ventilator. Pulsul lui Baxter e optzeci și cinci, iar tensiunea arterială, o sută treizeci cu nouăzeci și patru.

— Și tomografia ce zice?

Rodney șovăie, întrebându-se dacă nu e vreo capcană, ceva care i-a scăpat și care acum i-ar spori umilința. E un băiat voinic, înduioșător atunci când i se face dor de Guyana natală; are ambiția să înființeze acolo, într-o zi, un centru pentru tratarea leziunilor cerebrale. A jucat rugby de performanță până să se dedice medicinei și neurochirurgiei. Are o figură prietenoasă, inteligentă, femeile îl adoră, iar el profită de asta și-și cam face de cap. Perowne simte că o să se descurce bine.

— E o fractură cu înfundare la nivelul șanțului interemisferic, atât extradurală, cât și – Rodney arată pe tomografie o masă mică albă de forma unei virgule – subdurală.

A observat singurul detaliu puțin neobișnuit – faptul că, pe lângă hematomul mare de deasupra durei mater, e și unul mai mic sub ea.

— Bine, murmură Perowne, și cu asta seara lui Rodney e salvată.

Cu toate acestea, mai există o anormalitate, pe care rezidentul n-o va fi observat. Pe măsură ce medicina progresează, tinerii doctorii nu mai învață anumite șmecherii pe care trebuie să le știi când pui un diagnostic. Într-o altă imagine de pe tomografie se vede cum caudatul de pe ambele părți ale creierului nu e convex, așa cum ar trebui, nu prezintă acea proeminență în cornul anterior al ventriculilor laterali. Chiar și înaintea testelor ADN, această contractare i-a confirmat că e vorba de maladia Huntington. Henry nu s-a îndoit nici o clipă că diagnosticul n-ar fi corect, dar dovada concretă îi provoacă o sumbră satisfacție.

— Avem sânge? îl întreabă pe Jay.

— E destul în frigider, răspunde Gita Syal.

— Pacientul e stabil hemodinamic?

— Tensiunea și pulsul sunt bune. Și analizele preoperatorii sunt bune, presiunea de ventilație la fel, spune Jay. Suntem pe poziții, șefu'.

Perowne aruncă o privire înspre capul lui Baxter ca să se asigure că Rodney i-a ras scalpul în locul potrivit. Lăcărtația e dreaptă și curată – peretele, plinta și palierul de piatră n-au lăsat urme, rana nu seamănă deloc cu cele pline de praf și murdărie provocate de accidente

rutiere – și a fost cusută în camera de gardă. Chiar și fără să palpeze capul, vede clar în creștet o tumefacție moale, semn că sângele se adună între os și scalp.

Mulțumit de rezidentul său, îi spune, în timp ce pleacă de lângă masa de operație:

— Scoate-i firele cât mă spăl.

Henry se oprește în colț să aleagă un CD cu muzică pentru pian. Optează pentru *Variațiuni Goldberg*. Are patru înregistrări, dar nu alege interpretarea spectaculoasă și nonconformistă a lui Glenn Gould, ci pe cea echilibrată și mătăsoasă a Angelei Hewitt, care include toate repetițiile.

După mai puțin de cinci minute, timp în care și-a pus halatul, mănușile și masca, Henry se întoarce la masă. Face un semn către Gita să dea drumul CD playerului. Cu o pensă luată de pe căruciorul de oțel pe care Emily i l-a poziționat în așa fel încât să-i fie cât mai la îndemână, apucă un burete și-l scufundă într-un bol cu betadină. Aria plină de tandrețe și melancolie începe să se desfășoare, aproape ezitant la început, iar sala pare brusc mai spațioasă. În momentul în care buretele lasă prima pată galbenă pe pielea lividă, Henry simte cum îl cuprinde o bucurie familiară; plăcerea pe care i-o oferă faptul că știe exact ceea ce are de făcut, că vede instrumentele aliniate pe cărucior, că se află împreună

cu echipa sa în liniștea vătuită a sălii; îl încântă că aude murmurul filtrului de aer, șuieratul ascuțit al oxigenului care intră în masca de pe fața lui Baxter, invizibilă sub cearșafuri, strălucirea clară a lămpilor. Îi reînvie în minte fascinația pe care o simțea în copilărie în fața unui joc.

Lasă jos pensa și zice:

— Anestezie locală.

Emily îi înmânează seringă hipodermică pe care a pregătit-o. Injectează repede serul în câteva locuri sub piele, de-a lungul liniei lacerației și mai departe. Nu e neapărat necesară, dar adrenalina conținută de lidocaină reduce sângerarea. După fiecare înțepătură, pielea se umflă. Lasă seringă și întinde mâna. Nu e nevoie să ceară – Emily îi întinde bisturiul. Simte în palmă instrumentul atât de bine echilibrat. Cu ajutorul lui, mărește lacerația cu câțiva centimetri și o adâncește. Rodney stă lângă el și oprește sângerarea în două, trei locuri cu cauterizatorul bipolar. La fiecare contact se aude un bip, urmat de o dâră de fum cenușiu și un miros pătrunzător de carne arsă. În ciuda masivității sale, Rodney evită cu abilitate să-l incomodeze pe Henry și aplică clemele Raney de culoare albastră care strâng pielea și opresc sângerarea.

Perowne cere unul dintre retractoarele mari și-l fixează. Îl lasă pe Rodney să-l monteze pe al doilea și

lunga incizie pare acum o gură larg deschisă, descoperind țeasta și leziunile dinăuntru.

Fractura e destul de dreaptă. Sângele alterat se infiltrează prin ea. După ce Rodney spală zona cu soluție salină și o curăță, observă că fractura e de vreo doi milimetri – arată ca o fisură provocată de un cutremur, văzută de la înălțime, sau ca o crăpătură în albia secată a unui râu. Din fractură pornesc, ca într-o intersecție, alte câteva linii de fractură subțiri. Nu e nevoie să găurească țeasta. Perowne va putea să strecoare ferăstrăul în fisura mai mare.

Emily îi dă craniotomia, dar lui Henry nu-i place cum arată – pare puțin deformat. Joan se repede în salonul preoperator și se întoarce cu altul. Acesta pare în regulă și, în timp ce Joan îl scoate din învelișul steril și-l pregătește, Henry îi spune lui Rodney:

— Facem o craniotomie în jurul fracturii ca să putem avea controlul asupra sinusului.

Se spune că nimeni nu deschide mai repede ca Henry Perowne. Acum el se mișcă și mai rapid ca de obicei pentru că nu există riscul să vatăme dura mater – hematumul apasă pe ea, îndepărtând-o de țeastă. Deși Rodney, înarmat cu o seringă cu soluție Dakin, udă tăietura cu soluție salină, sala se umple de mirosul de os ars. Un miros pe care îl simte impregnat în haine, atunci

când se dezbracă la sfârșitul unei zile grele. E imposibil să te auzi din cauza vaietului ascuțit al craniotomului. Îi face semn din ochi lui Rodney să se uite mai de aproape. Trebuie să manevreze ferăstrăul cu extremă precauție pentru că a ajuns deasupra scizurii interemisferice. Își încetinește mișcările și ridică vârful ferăstrăului ca să nu agațe sinusul și să-l rupă. E de mirare cum de creierul poate suferi vreo leziune având în vedere că e protejat de o asemenea carcasă osoasă. Perowne decupează un fragment osos, oval, în creștetul capului. Înainte să-l ridice, examinează eschilele deplasate. Cere un disector Watson Cheyne și le ridică încet. Se desprind cu ușurință și el le pune în tăvița renală cu betadină pe care i-o oferă Emily.

Folosindu-se de același disector, îndepărtează flapul, o porțiune mare de os ca o bucată de nucă de cocos, și îl pune lângă celelalte. Hematomul e acum complet vizibil, de un roșu atât de închis, că bate în negru, și de consistența gemului abia făcut. Sau, cum își zice deseori Perowne, ca o placentă. Pe marginile hematomului sângele curge acum nestingherit pentru că presiunea a fost îndepărtată. Se scurge de pe ceafa lui Baxter pe cearșafurile chirurgicale și pe podea.

— Înălță capul mesei. Cât de mult poți, îi spune lui Jay.

Dacă hemoragia e plasată mai sus de inimă, sângele va curge mai puțin abundent. Masa se ridică, iar Henry și Rodney se dau înapoi, pășind în sângele de la picioarele lor și, împreună, îndepărtează hematumul cu ajutorul unui aspirator și al unui elevator Adson. Irigă zona cu soluție salină și observă, în sfârșit, tăietura din sinus, lungă de vreo cinci milimetri. Flapul a fost bine decupat – leziunea e chiar în centru. Sângele care țâșnește le blochează iarăși vederea. Probabil că un fragment care s-a deplasat a perforat vasul de sânge. Rodney aspiră iarăși, iar Perowne ia o fâșie de Surgicel și o întinde peste leziune, pune un tampon deasupra și îi face semn lui Rodney să apese acolo cu degetul.

— Cât sânge am pierdut? îl întreabă pe Jay.

La rândul său, acesta o întreabă pe Joan cât s-a irigat. Amândoi calculează.

— Doi litri și jumătate, șoptește anestezistul.

Perowne vrea să ceară elevatorul periostal, dar Emily i-l pune deja în palmă. Identifică o porțiune nevătămată a craniului și, cu ajutorul elevatorului – un soi de răzuitor – recoltează două fâșii lungi din pericraniu, membrana fibroasă care învelește osul. Rodney ridică tamponul și vrea să îndepărteze și Surgicelul, dar Perowne clatină din cap. S-ar putea să se fi format un nou hematom și nu vrea să-l atingă. Așază cu grijă fâșia de pericraniu peste

Surgicel, adaugă încă un strat de Surgicel, pune a doua fâșie de pericraniu și, deasupra, un tampon nou. Apoi degetul lui Rodney. Perowne spală din nou zona cu soluție salină și așteaptă. Dura mater, de un albastru lăptos și opac, rămâne curată. Hemoragia a încetat.

Dar încă nu pot să închidă. Perowne ia un scalpel și face o incizie mică în dura mater, o desface și se uită înăuntru. Într-adevăr, pe suprafața creierului lui Baxter s-a format un alt hematom, dar mult mai mic decât primul. Lărgeste incizia și Rodney, în urma lui, suturează dura mater. Perowne e satisfăcut de viteza cu care lucrează rezidentul său. Cu elevatorul Adson, Rodney îndepărtează sângele coagulat. Spală cu soluție salină, aspiră toată mizeria și așteaptă să vadă dacă hemoragia continuă – Perowne bănuiește că sursa ar putea fi una dintre rețelele arahnoide din apropiere. Nu iese nici un pic de sânge, dar Perowne tot nu începe să închidă. Preferă să aștepte câteva minute ca să fie sigur.

În acest interval, Rodney se duce la o masă de lângă salonul preoperator și se așază să bea niște apă. Emily e ocupată cu instrumentarul, Joan a luat în primire băltoaca de sânge de pe jos.

Jay întrerupe conversația cu rezidenta sa ca să-l anunțe pe Perowne:

— La noi e bine.

Henry rămâne lângă capul mesei. Deși a perceput fundalul sonor, abia acum poate să-și întoarcă întreaga atenție asupra muzicii. A trecut mai bine de o oră și Hewitt a ajuns la variațiunea finală, Quodlibet – tumultuoasă și glumeață, vulgară chiar, cu ecourile sale din cântecele țăranilor care vorbesc despre mâncare și sex. Ultimele acorduri triumfătoare se sting, urmează câteva secunde de tăcere și Aria se reia, identică și totuși alterată de toate variațiunile anterioare, la fel de plină de tandrețe, dar și de resemnare și tristețe; notele pianului răzbat de la distanță, venind din altă lume, înălțându-se încet. Se uită la o porțiune din creierul lui Baxter. Ar putea spune că e un teritoriu familiar, ca un fel de patrie, cu colinele și văile scizurilor, fiecare având un nume și o funcție precisă, pe care le cunoaște ca pe propriile buzunare. Imediat în stânga șanțului interemisferic, întinzându-se în lateral și dispărând sub os, e calea motorie. În spatele ei, paralel, se află calea senzitivă. Atât de lesne de vătămat și cu consecințe atât de îngrozitoare pentru tot restul vieții. Cât timp a pierdut căutând rute ocolitoare ca să evite aceste zone ca pe niște cartiere rău famate dintr-un oraș american. Și tocmai această familiaritate îl paralizează în fiecare zi din cauza ignoranței sale, a ignoranței generale. În ciuda progreselor recente, încă nu se știe modul în care acest

un kilogram și ceva de celule bine protejate codează informațiile, înglobează experiențe, amintiri, vise și intenții. N-are nici o îndoială că în anii următori mecanismul va fi descifrat, deși el s-ar putea să nu mai trăiască s-o vadă și pe asta. Precum codurile genetice ale ADN-ului, care asigură replicarea vieții, secretul fundamental al creierului va fi dezvăluit într-o bună zi. Dar chiar și atunci, încă va fi un miracolul felul în care un biet corp umed transformă acest cinematograf interior de gânduri, imagini, sunete și senzații în iluzia vie a clipei prezente, în timp ce sinele, altă iluzie strălucit făurită, rățăcește ca o fantomă în centrul său. Ne vom explica oare vreodată felul în care materia devine conștiință? Nu reușește să construiască o ipoteză satisfăcătoare, dar știe că misterul va fi dezlegat; peste zeci de ani, dacă savanții și instituțiile vor dăinui, explicațiile se vor limpezi până când adevărul irefutabil despre conștiință va ieși la lumină. Deja se lucrează la asta, în laboratoare aflate nu departe de sala lui de operație, și aventura se va încheia, Henry e sigur că așa va fi. De altfel, e singurul lucru în care crede. Această viziune asupra vieții e grandioasă.

Nimeni altcineva nu știe situația disperată a acestui creier. Calea motorie e deja compromisă de boală, cel mai probabil din cauza deteriorării caudatului și a

putamenului din centrul creierului. Henry pipăie cu degetul cortexul lui Baxter. Câteodată, înainte să opereze o tumoare, pipăie creierul verificându-i consistența. Ce basm fermecător, cât de omenesc și de firesc e visul atingerii tămăduitoare. Dacă totul s-ar putea rezolva printr-o simplă atingere, ar face-o fără să stea pe gânduri. Dar limitele neurochirurgiei din zilele noastre sunt destul de clare: în fața acestor coduri secrete, a acestor circuite inextricabile, el și colegii săi nu sunt altceva decât niște instalatori care mai repară ici și colo, chiar dacă în mod strălucit.

Creierul ireparabil al lui Baxter, expus sub lumina puternică a lămpilor din sală, a rămas curat minute bune – nu se vede nici un semn de hemoragie de la rețelele arahnoide.

Perowne dă din cap și-i spune lui Rodney:

— Arată bine. Poți să-nchizi.

Pentru că e mulțumit de felul în care s-a prezentat și vrea să-l facă să se simtă bine, Perowne își lasă rezidentul să preia comanda. Rodney suturează dura mater cu fir roșu de Vicryl 3-0 și introduce drena extradurală, îndepărtează flapul și cele două fragmente de os desprinse din fractura înfundată. Apoi perforează țeasta ca să poată înșuruba cele două tije de titan care fixează osul. Capul lui Baxter arată acum ca un pavaj din

bucăți disparate sau ca o figurină de porțelan spartă și lipită prost. Rodney introduce drena subgaleală, apoi se apucă să coase pielea scalpului cu Vicryl 2-0 și să o prindă cu capse. Perowne o roagă pe Gita să pună *Adagio pentru orchestră de coarde* de Barber. L-au dat în neștire la radio în ultimii ani, dar lui Henry îi place să-i acompanieze fazele finale ale unei operații. Muzica languroasă, meditativă îi sugerează încheierea unei activități îndelungate.

Rodney aplică clorexadină pe rană și în jurul ei și pune un mic bandaj. E momentul în care Henry preia iarăși comanda – preferă să se ocupe el de bandajare. Desface unul câte unul șuruburile fixatorului cranian. Ia trei feșe și le pune nedesfăcute pe capul lui Baxter. Apoi mai așază alte două, desfăcute pe jumătate. Ținându-le cu mâna stângă, începe să înfășoare un bandaj lung în jurul capului lui Baxter, pe care-l sprijină cu mijlocul. E o operațiune dificilă, atât tehnic, cât și fizic, pentru că trebuie să evite cele două drene și, în același timp, să fie atent să nu lase capul să alunece. Când bandajul e bine prins, toți cei din sală, toată echipa se apropie de Baxter – acesta este momentul când pacientul își recapătă identitatea, reîntră complet în posesia acelei mici porțiuni a creierului, care i-a fost dezvăluită cu atâta violență. Și ritualul care urmează marchează

reîntoarcerea la viață a pacientului; dacă n-ar fi asistat la el de sute ori, Henry aproape ar zice că toate mișcările trădează o imensă tandrețe. În timp ce Emily și Joan trag cu grijă cearșafurile de pe pieptul și picioarele lui Baxter, Rodney se asigură că tuburile, drenele și firele sunt la locul lor. Gita desprinde tampoanele fixate pe ochii pacientului, iar Jay ia pătura electrică în care erau învelite picioarele lui Baxter. Henry stă la capătul mesei, ținându-i capul în mâini. Corpul neajutorat, îmbrăcat într-un halat de spital, pare mai mic acum, când e întins pe masă. Linia melodică meditativă a corzilor, sunetul care descrește pare a se adresa doar lui Baxter. Joan îl acoperă cu o pătură. Atenți să nu agațe drenele extradurale și subgaleale, îl întorc pe Baxter pe spate. Rodney fixează în capul mesei un stativ în formă de potcoavă pe care Henry așază capul lui Baxter.

— Vrei să-l ții sedat peste noapte? întreabă Jay.

— Nu, spune Henry. Hai să-l trezim acum.

Prin simpla oprire a administrării anesteziei, Jay îl va ajuta pe Baxter să respire, asistat de ventilator. Ca să monitorizeze trecerea, Strauss ține în palmă un mic sac negru, rezervorul prin care trece respirația lui Baxter. Jay preferă să se-ncreadă mai degrabă în propriile simțuri decât în capacitățile electronice ale ventilatorului. Perowne își scoate mănușile de latex și le aruncă, așa

cum face de fiecare dată, înspre coșul din partea cealaltă a camerei. Nimerește la fix, ceea ce e întotdeauna de bun augur.

Își scoate halatul și-l îndeasă și pe acesta în coș, apoi, cu boneta încă pe cap, o ia pe coridor să găsească o fișă ca să-și scrie raportul. La recepție dă peste cei doi polițiști care stau și așteaptă și le spune că, în zece minute, Baxter va fi transferat la secția de terapie intensivă. Când se întoarce, în sală domnește o cu totul altă atmosferă. Country și western-ul – gusturile lui Jay – i-au luat locul lui Samuel Barber. Emmylou Harris cântă „Boulder to Birmingham”. Emily și Joan discută despre nunta unei prietene în timp ce fac curățenie în sală – în tura de noapte, această muncă anostă cade în sarcina asistentelor. Cei doi anesteziști și Rodney Browne vorbesc despre ipoteci și dobânzi în timp ce fac ultimele pregătiri înainte ca pacientul să fie mutat la terapie intensivă. Baxter zace liniștit pe spate fără să dea, deocamdată, vreun semn că și-ar fi recăpătat cunoștința. Henry își trage un scaun și se apucă să noteze. În spațiul pentru nume, scrie „cunoscut sub numele de Baxter”, iar la data nașterii, „vârsta aprox. plus/minus 25”. E nevoit să lase necompletate toate celelalte rubrici privind datele personale.

— Tre' să căutați bine, le zice Jay celor doi. Piața e foarte bună acum.

— E un spray autobronzant, îi spune Joan lui Emily. N-are voie să stea la soare pentru că face carcinoame ale celulelor bazale. S-a făcut toată portocalie, pe față, pe mâini, și nunta e sâmbătă.

Conversația îl reconfortează pe Henry care scrie rapid: „extra/subdural, refacere sinus sagit. sup., pacientul așezat cu fața în jos, cap ridicat și fixat, plaga lărgită/retractată, craniectomie...”

În ultimele două ore a fost absorbit într-un vis care a dizolvat complet percepția timpului și conștiința celorlalte elemente din viața sa. Până și conștiința propriei existențe s-a evaporat. S-a abandonat unui prezent pur, eliberat de apăsarea trecutului sau de orice anxietăți în privința viitorului. Când se gândește la tot ceea ce s-a întâmplat, îl cuprinde o fericire intensă, deși atunci n-a simțit așa ceva. Ca atunci când faci sex, în sensul că te simți transpus în alt mediu, dar, evident, e mai puțin plăcut și cu siguranță deloc senzual. Această dispoziție îi provoacă o satisfacție pe care nu i-o poate induce nici o altă formă pasivă de distracție. Nici cărțile, nici filmele, nici măcar muzica. Munca alături de ceilalți are și ea o contribuție, dar mai e ceva. Această dedublare benevolă e dificilă, implică multă concentrare

și o groază de abilități, presiune, probleme care trebuie rezolvate, chiar pericol. E calm, liber, complet pregătit să trăiască. O senzație limpede de gol, o bucurie profundă, mută. Cu excepția momentelor când a făcut dragoste și a ascultat cântecul lui Theo, faptul că s-a întors la muncă îl face mai fericit decât a fost în orice clipă din ziua lui liberă, prețioasa lui zi de sâmbătă. Ceva nu e-n regulă cu el, își spune când se pregătește să iasă din sală.

Coboară un etaj cu liftul și o ia pe un coridor lustruit și întunecat care duce la secția de neurologie. Ajuns acolo, o anunță pe asistenta de gardă. Apoi se oprește în fața ușii unui salon cu patru paturi și se uită pe geam. Vede că veioza de deasupra patului aflat cel mai aproape e aprinsă, așa că deschide încet ușa și intră. Ea stă în capul oaselor și scrie ceva într-un caiet cu coperte de plastic roz. Când se așază pe pat, înainte ca ea să poată închide caietul, Henry observă că în locul punctului de pe fiecare „i” a desenat meticuloasă o inimioară. Îl întâmpină cu un zâmbet somnoros. Vocea îi e aproape o șoaptă.

— Nu poți să dormi?

— Mi-au dat o pastilă, dar gândurile nu-mi dau pace.

— Și eu pățesc des asta. De fapt, mi s-a-ntâmpat noaptea trecută. Tocmai treceam pe aici, așa că m-am gândit să-ți spun. Operația a decurs foarte bine.

Cu pielea sa neagră și fină, cu chipul ei rotund și frumos, cu bandajul gros pe care i l-a înfășurat ieri după-amiază, are un aer demn, sepulcral. O regină africană. Coboară patul și își trage așternuturile până sus, ca un copil care se pregătește să asculte o poveste înainte de culcare. Își strânge caietul la piept.

— Ai scos tot de-acolo, așa cum ai zis?

— A ieșit într-o clipă. A alunecat afară. Până la ultima bucățică.

— Care era cuvântul acela pe care l-ai spus, despre cum o să fie?

E foarte intrigat. Comportamentul ei complet schimbat, comunicativitatea plină de căldură, abandonarea limbajului străzii, toate astea nu pot fi puse pe seama medicamentelor sau a oboselii. Iar zona în care a operat, vermisul, nu influențează funcțiile emoționale.

— Pronostic, îi zice el.

— Așa. Deci, doctore, care-i pronosticul?

— Excelent. Șansele de însănătoșire completă sunt de sută la sută.

Ea se ghemuiește și mai mult în așternuturi.

— Ce-mi place când spui asta! Mai zi-o o dată.

El se supune, făcându-și vocea să sune cât mai bombastic și mai autoritar cu putință. Și-a dat seama că ceea ce i-a schimbat viața lui Andrea Chapman e scris în caietul ei. Bate cu degetul în coperta lui roz.

— Despre ce scrii tu acolo?

— Secret, spune ea repede.

Dar ochii îi strălucesc și buzele i se desfac ca și cum ar fi gata-gata să vorbească. Apoi se răzgândește și le strânge la loc, după care își mută privirea ștrepțarească și se uită în tavan. Moare să-i zică.

— Știu să țin un secret, îi zice el. Așa trebuie să facă doctorii.

— Nu spui la nimeni, bine?

— Bine.

— Juri pe Biblie.

— Jur să nu spun nimănui.

— Asta e. M-am hotărât. Vreau să mă fac doctor.

— Minunat.

— Chirurg. Chirurg de creier.

— Și mai bine. Dar învață să-ți zici „neurochirurg”.

— Corect. Neurochirurg. Păzea! O să mă fac neurochirurg.

Cine știe câte cariere medicale, reale sau imagine, se nasc în copilărie în buimăceala de după operație. De-a

lungul anilor, au existat câțiva copii care i-au destăinuit lui Perowne asemenea ambiții în timpul vizitelor lui, dar nici unul n-a fost atât de avid ca Andrea Chapman. E prea agitată ca să mai stea sub pături. Se trage mai în sus, își pune cotul pe saltea și, atât cât îi permit drenele, își lasă capul pe mână. Și-a coborât privirea și se gândește bine înainte să rostească întrebarea.

— Tocmai ai făcut o operație?

— Da. Un bărbat a căzut pe scări și și-a spart capul.

Dar nu pacientul o interesează.

— A fost și doctorul Browne pe-acolo?

— Da, a fost.

În sfârșit. Își ridică ochii înspre Henry cu o expresie care imploră sinceritate. Au ajuns în inima secretului ei.

— Nu-i așa că e un doctor minunat?

— A, e foarte bun. Cel mai bun. Ți place, nu?

Incapabilă să scoată un cuvânt, ea dă din cap. El așteaptă câteva clipe bune.

— Ești îndrăgostită de el.

Tresare la auzul cuvintelor sacre, apoi se uită bănuitoare la el ca să vadă dacă nu-și bate joc de ea. Dar el e de o gravitate impenetrabilă.

— Nu crezi că-i puțin cam mare pentru tine? Întreabă el cu delicatețe.

— Am paispe ani, protestează ea. Iar Rodney n-are decât trei'sunu. Și treaba stă așa...

Acum s-a ridicat iarăși în capul oaselor, strângându-și în continuare caietul la piept, bucuroasă că poate să vorbească despre singurul subiect care contează.

— ... vine și se așază acolo unde stai tu acum și-mi zice că, dacă vreau să mă fac doctor, tre' să mă pun serios pe carte și astea, și să nu mă mai duc prin cluburi și astea, și nici măcar nu știe ce e-ntre noi! Se-ntâmplă fără să știe! Habar n-are! Adică, e el mai mare ca mine, e un chirurg important și astea, dar e așa de *inocent*!

Îi descrie planurile. Imediat ce o să ajungă medic specialist – ceea ce înseamnă peste vreo douăzeci și cinci de ani, calculează Henry în gând –, o să-l ajute pe Rodney să conducă clinica din Guyana. După alte cinci minute dedicate lui Rodney, Perowne se ridică să plece. Când ajunge la ușă, ea spune:

— Ai promis că o să-mi dai o înregistrare a operației!

— Da.

— Pot s-o văd?

— Cred că da. Dar ești sigură că vrei s-o vezi?

— Of, Doamne. Păi, o să fiu neurochirurg, nu? Tebuie s-o văd neapărat. Trebuie să văd ce e acolo, în capul meu. Apoi trebuie să i-o arăt lui Rodney.

Pe drumul spre ieșire, Perowne o informează pe soră că Andrea Chapman e trează și alertă, apoi ia din nou liftul până la etajul al treilea și străbate lungul coridor care trece prin spatele secției de neurochirurgie și-l aduce în fața intrării principale de la terapie intensivă. În beznă odihnitoare pășește printre șirurile de paturi cu mașinăriile lor care veghează și luminițele colorate care clilesc. Îi aduc aminte de firmele de neon pe o stradă pustie – încăperea vastă are ceva din acalmia efemeră a unui oraș înaintea apusului. La recepție o găsește pe asistenta de gardă, Brian Reid, originară din nord-estul Angliei, ocupată cu completatul fișelor, și află că toate semnele vitale ale lui Baxter sunt bune, că și-a revenit și acum dormitează. Reid dă din cap cu subînțeles spre cei doi polițiști care stau, învăluiți în penumbră, lângă patul lui Baxter. Perowne intenționa să se ducă acasă imediat ce starea pacientului se stabilizează, dar, când pleacă de lângă recepție, se trezește că o ia înspre patul lui Baxter. Văzându-l că se apropie, polițiștii, sătui de picoteală, se ridică în picioare și îl anunță politicoși că o să aștepte afară pe coridor.

Baxter e întins cu fața-n sus, cu brațele pe lângă corp, conectat la aparate și respirând ușor pe nas. Perowne observă că tremurul mâinilor a dispărut. Somnul care oferă un scurt răgaz. Somnul și moartea. Bandajul de la

cap nu-l înnobilează ca pe Andrea. Cu barba sa nerasă și umflăturile negre de sub ochi, arată ca un boxer doborât de un pumn năprasnic sau ca un *chef* care trage un pui de somn în cămară între schimburi. În somn fălcile puternice i s-au mai relaxat și nu mai are aerul acela de maimuță. De pe frunte i s-a șters obișnuita încruntare în fața nedreptății revoltătoare care i s-a făcut și trăsăturile i s-au mai limpezit.

Perowne își trage un scaun și se așază. O pacientă din capătul celălalt al camerei strigă prin somn, un țipăt ascuțit de uimire repetat de trei ori. Fără să se întoarcă, o simte pe asistentă apropiindu-se. Se uită la ceas. Trei și jumătate. Știe că trebuie să plece, că n-are voie să aștească în scaun. Dar, dacă tot se află aici, aproape din greșeală, trebuie să rămână un pic; n-o să aștească pentru că valuri de senzații năvălesc peste el în fiecare clipă și îl încearcă prea multe impulsuri contradictorii. Gândurile i-au devenit sinuoase, șerpuitoare, generate de aceeași forță ondulatorie din cauza căreia aerul din cameră și podeaua de sub scaunul său par că vibrează. Sentimentele au devenit asemenea luminii care se propagă sub formă de unde, așa cum se spunea la orele de fizică. Simte că trebuie să stea aici și, așa cum face de obicei, divizează sentimentele în componentele lor, în cuante, și încearcă să identifice toate cauzele distale și

pe cele proximale; numai așa va ști ce să facă, va ști ce e bine să facă. Apucă încheietura lui Baxter între degete și-i caută pulsul. E inutil pentru că, pe monitor, cifrele albastre, strălucitoare, indică șaiszeci și cinci de bătaii pe minut. A făcut asta pentru că așa a vrut. Unul dintre primele lucruri pe care le-a învățat la facultate. E o problemă de contact esențială, care îl liniștește pe bolnav, atât timp cât e lipsită de orice ezitare. Numeri bătăile, semănând cu niște pași ușori, timp de cincisprezece secunde, apoi le înmulțești cu patru. Asistenta stă în continuare lângă patul din partea cealaltă a încăperii. Prin geamurile ușilor batante îi zărește pe cei doi polițiști de pe coridor. Se scurge mai bine de un sfert de minut. De fapt, în timp ce ține între degete mâna lui Baxter, se străduiește să-și clarifice gândurile și să se hotărască exact ce are de făcut.

Rosalind a lăsat o lampă aprinsă în dormitor, lângă canapea; variatorul e dat la minimum, așa că nu dă mai multă lumină decât o lumânare. Doarme ghemuită pe o parte, cu așternuturile făcute grămadă și strânse în dreptul stomacului și cu pernele aruncate pe podea – semne ale unui somn agitat. Rămâne lângă pat și se uită la ea timp de un minut, așteptând să vadă dacă nu a trezit-o. Arată foarte tânără – părul care i-a căzut pe față

îi dă un aer lipsit de griji, aproape nepăsător, chiar destrăbălat. Se duce la baie și se dezbracă în semiîntuneric, evitând să se vadă în oglindă – imaginea chipului său răvășit de oboseală s-ar putea să-i declanșeze o meditație asupra îmbătrânirii și să-i otrăvească somnul. Face un duș ca să îndepărteze transpirația concentrării și toate urmele spitalului – își închipuie că în porii frunții i s-a încrustat praful fin al oaselor țestei lui Baxter. Se săpunește cu putere. Când se șterge, observă că, în ciuda luminii slabe, vânătaia de pe piept e vizibilă și parcă s-a mai extins, asemenea unei pete pe o țesătură. Cu toate că nu-l mai doare așa de tare când o atinge. Clipa în care a încasat lovitura aceea și a simțit în tot corpul unda violentă de șoc pare o amintire îndepărtată, ceva ce s-a întâmplat cu luni de zile în urmă. Mai mult ofensa decât durerea în sine. Poate că ar trebui totuși să aprindă lumină și s-o examineze îndeaproape.

În schimb, se duce în dormitor, cu prosopul în jurul taliei, și stinge lumina. Unul dintre obloane e un pic ridicat și lasă să pătrundă o rază neclară de lumină care se întinde pe podea și pe peretele de vizavi. Nu se duce să tragă oblonul – întunericul adânc, care i-ar anula toate simțurile, s-ar putea să-i pună iarăși mintea în mișcare. Mai bine să se uite la ceva și să simtă cum pleoapele îi

devin de plumb. Deja extenuarea i se pare ceva fragil, inconstant, ca o durere care vine și trece. Nu trebuie s-o lase să-i scape și să-i alunge toate gândurile. Înainte să se bage în pat, ezită; e destulă lumină ca să vadă că Rosalind a luat toate așternuturile și le ține strâns la piept. Dacă ar trage de ele, precis ar trezi-o, dar îi e prea frig să doarmă dezvelit. Se duce la baie și ia două halate groase din prosop ca să le folosească pe post de pături. Dar e sigur că ea o să-și schimbe curând poziția și atunci o să-și recupereze partea lui.

Numai că imediat ce se strecoară în pat, ea își pune mâna pe brațul lui și șoptește:

— Am visat că ai venit. Și chiar așa e.

Ridică așternuturile și-l lasă să intre la adăpostul căldurii ei. Are pielea fierbinte, în timp ce a lui e rece. Stau pe o parte, față-n față. Abia dacă îi distinge chipul, în afara celor două puncte ale pupilelor care au captat lumina razei de pe perete. O prinde în brațe și, când ea se cuibărește mai aproape de el, o sărută pe cap.

— Ce frumos miroși, îi zice ea.

El scoate un mormăit vag de satisfacție. Se instalează tăcerea, care ascunde încercarea amândurora de a considera că n-a fost decât o seară agitată ca multe altele și că o să adoarmă imediat unul în brațele celuilalt. Sau poate că așteaptă momentul potrivit să înceapă.

După câteva clipe, Henry spune încet:

— Zi-mi ce simți.

Apoi își lasă mâna pe mijlocul ei.

Ea respiră puternic. E o întrebare dificilă.

— Furie, rostește ea în sfârșit. Cum n-a fost decât o șoaptă, nu sună prea convingător. Așa că adaugă: Și mi-e îngrozitor de frică de ei.

El încearcă s-o asigure că n-o să se mai întoarcă niciodată, dar ea îl întrerupe:

— Nu, nu. Mi se pare că sunt aici, în cameră. Tot mai mi-e teamă.

Henry simte că picioarele lui Rosalind tremură, așa că o trage mai aproape și o sărută.

— Iubirea mea, murmură el.

— Îmi pare rău. M-a apucat tremuratul când m-am băgat în pat. Apoi s-a oprit. Of, Doamne! Vreau să înceteze.

El întinde mâna și îi atinge picioarele – frisoanele par a radia din genunchi în coapse, spasme puternice, seci, ca și cum oasele i-ar scrâșni în articulații.

— Ești în stare de șoc, îi spune el, masându-i picioarele.

— Of, Doamne, repetă ea, fără să mai spună nimic altceva.

Trec câteva minute până când tremuratul să se potolească, timp în care el a strâns-o în brațe, a legănat-o și i-a spus c-o iubește.

Când s-a liniștit, i-a revenit și vocea ei obișnuită, egală:

— Și sunt furioasă. Nu mă pot abține, așa tare îmi doresc să-l văd că-și primește pedeapsa. Îl urăsc, vreau să-l văd mort. Asta că m-ai întrebat ce simt, nu ce gândesc. Ce pervers, scârba dracului, ce i-a făcut lui John și cum a obligat-o pe Daisy să se dezbrace, mi-a ținut cuțitul la gât și l-a folosit ca să te facă să urci scările. Mi-am zis că n-o să te mai văd viu...

Face o pauză, iar el așteaptă... Când începe iarăși să vorbească, tonul e mai echilibrat. Stau din nou unul cu fața la celălalt, o ține de mână și-i mângâie degetele.

— Când ți-am spus atunci, la ușă, chestia aia cu răzbunarea, mă temeam de fapt de propriile mele sentimente. Mă gândeam că, dacă aș fi în locul tău, i-aș face ceva îngrozitor. Mi-era teamă să nu-ți vină aceleași idei și să nu intri pe urmă în cine știe ce.

Vrea să-i spună atât de multe, să stea de vorbă cu ea pe îndelete, dar acum nu e momentul. Știe că n-o să obțină răspunsul pe care și-l dorește. O s-o lase pe mâine, înainte să vină poliția, ca să-i mai treacă supărarea.

Rosalind pipăie cu degetele ca să-i găsească buzele și i le sărută.

— Cum a fost operația?

— Fără probleme. De rutină. A pierdut mult sânge, dar l-am pus la punct. Rodney s-a descurcat bine, s-ar fi putut totuși să aibă probleme dacă era singur.

— Deci Baxter asta o să supraviețuiască și o să fie pus sub acuzare.

În semn de încuviințare, Henry scoate un mormăit nazal destul de neconvingător. Ar fi bine să se gândească la momentul când o să redeschidă subiectul; o dimineață de duminică, cafeaua aburind în cești mari, albe, sera inundată de soarele unei zile senine de iarnă, ziarele pe care le disprețuiesc, dar le citesc întotdeauna. Când vrea s-o ia de mână, ea își ridică privirea și el îi vede chipul luminat de inteligența ei calmă; e concentrată și pare gata să ierte totul. Deschide ochii în întuneric și-și dă seama că a ațipit, poate numai câteva secunde.

O aude pe Rosalind povestindu-i:

— S-a îmbătat groaznic, s-a făcut mangă, ca de obicei. Cam greu de suportat după tot ce s-a-ntâmplat. Dar copiii au fost fantastici. L-au dus cu taxiul la hotel și au chemat un doctor să-l vadă.

Henry are senzația fugară că e într-o călătorie pe timp de noapte. El și cu Rosalind au mers odată cu trenul, într-o cușetă, de la Marsilia la Paris și s-au înghesuit amândoi în patul de sus; întinși pe burtă, au privit cum o Franță cufundată în somn le zboară prin fața ochilor și au stat de vorbă până-n zori. În noaptea asta, călătoria e însăși conversația.

În starea lui atât de agreabilă încât i se pare că plutește, nu simte decât o mare afecțiune pentru socrul său.

— A fost magnific. N-au reușit să-l intimideze. Și i-a spus lui Daisy să facă exact ce trebuie.

— A fost foarte curajos, consimte Rosalind. Dar tu ai fost incredibil. Te-am văzut de la început cum făceai un plan și cum te înțelegeai din ochi cu Theo.

El îi ia mâna și îi sărută degetele.

— Nimeni n-a trecut prin ceea ce ai trecut tu. Ai fost fantastică...

— Daisy mi-a dat tăria să rezist... A fost așa de puternică...

— Și Theo, cum a urcat scările alea parcă zburând...

Pentru câteva clipe, evenimentele din acea seară se preschimbă într-o aventură plină de culoare, o dramă în care, sub presiunea împrejurărilor, ies la iveală voințe puternice, resurse interioare nebănuite, noi trăsături de

caracter. Așa discutau și după ce mergeau cu copiii pe munte, în Scoția, în West Highlands – întotdeauna în excursii păteau câte ceva, dar nu conta. Dimpotrivă, era interesant și distractiv. Însuflețiți dintr-odată, izbucnesc în laude; și pentru că e mai puțin absurd decât dacă s-ar complimenta unul pe celălalt, își elogiază copiii. În acești douăzeci de ani, au petrecut așa multe ore – au stat numai ei singuri, vorbind despre copii. Și isprăvile lor strălucesc în întuneric – când Theo l-a înșfăcat de revere pe Baxter, când Daisy l-a privit drept în ochi. Ce copii extraordinari, ce firi iubitoare, ce noroc pe ei. Dar conversația asta aprinsă nu poate dura prea mult, cuvintele încep să sune găunos și fals, și amândoi o abandonează încet-încet. Nu mai pot evita chipul lui Baxter în jurul căruia gravitează toate chinurile la care au fost supuși și pe care trebuie să-l înfrunte – le apare deopotrivă crud, slab, inexpressiv. De asemenea, vorbesc despre Daisy ocolind subiectul sarcinii. Încă nu sunt pregătiți să-l abordeze deschis, deși nu mai au mult.

După o scurtă pauză, Henry reia:

— Probabil că așa stau lucrurile. Simțea că îl lasă mintea și s-a gândit că trebuie să-și ia revanșa. Cine știe ce obsesii înspăimântătoare și incontrolabile îl bântuiau.

Apoi îi descrie în amănunt conflictul de pe University Street și nu lasă la o parte nimic din ceea ce crede că e

relevant - polițistul care i-a făcut semn să treacă, demonstrații de pe Gower Street și răpăitul funebru al tobelor, instinctele sale beligerante de dinaintea confruntării. Mâna ei i se odihnește pe obraz. Ar fi cazul să aprindă lumina, dar întunericul le dă o senzație confortabilă de intimitate, fără nici o implicație sexuală totuși; parcă sunt niște copii ghemuiți unul într-altul care stau de vorbă în puterea nopții. Așa făceau Theo și Daisy, când prietenii lor rămâneau peste noapte - de la ultimul etaj, murmurul vocilor răzbătea până la trei dimineața, gata să se stingă din cauza somnului și apoi însuflețindu-se iarăși. Când Henry avea vreo zece ani, o verișoară de-a lui a venit să stea la ei o lună pentru că mama ei fusese internată în spital. Cum patul lui era dublu și oricum nu exista alt loc în casă, mama lui Henry a pus-o să stea în camera lui. În prima zi Henry a ignorat-o complet - Mona era grăsuță, avea ochelari cu lentile groase, îi lipsea un deget și, mai presus de toate, era fată. Dar în prima noapte o șoptă imaterială s-a înălțat din corpul cald și ghemuit pe cealaltă parte a patului și a înșăilat povestea unei vizite cu școala la fabrica de dulciuri, cascada de bomboane de ciocolată care se scurgea pe un jgheab, mașinăria aia care se învârtea atât de repede, că nici nu se vedea, apoi, cât ai clipi, mutilarea, nedureroasă, sângele care a țâșnit „ca un

pământ de praf” fulgerându-le prin fața ochilor și i-a pătat sacoul profesorului, colegii care au leșinat, maestrul cotrobăind febril pe sub mașină, în patru labe, ca să găsească „partea” lipsă. Emoționat, Henry n-a reușit să emită decât o bolboroseală ininteligibilă, dar Mona, cu mult fair-play, a apreciat acest lucru și astfel s-au lansat într-o capsulă a timpului, scurta lor existență de până atunci și un dram de imaginație fiindu-le suficiente ca să-și țină treji până dimineața, o noapte de vară care s-a scurs pe nesimțite, plină de povești înspăimântătoare care aveau să le populeze și nopțile următoare.

Când Henry își încheie relatarea, Rosalind spune:

— N-ai făcut abuz de putere, nici vorbă. Puteau să te omoare.

Nu e concluzia pe care și-o dorea el s-o audă – aranjase amănuntele în așa fel încât s-o îndrume în cu totul altă direcție. E gata să încerce din nou, dar Rosalind își începe propria poveste. Iată esența acestor călătorii nocturne: pașii, secvențele nu se înlănțuie logic.

— Cât te-am așteptat, înainte să adorm, am încercat să-mi dau seama cât mi-a ținut cuțitul la gât. În memoria mea nu s-a înregistrat nimic, nici o secundă – ceea nu înseamnă că totul mi s-a părut că s-a derulat foarte repede. Nu a existat nimic, lucrurile nu s-a petrecut într-

un timp definit, un minut sau o oră. S-au întâmplat și-atât.

Picioarele încep iarăși să-i tremure, dar mai slab, apoi se liniștesc. El o ține strâns de mână.

— Mă-ntreb dacă a fost din cauză că n-am simțit decât un singur lucru – spaima cea mai pură și nimic altceva; mi s-a părut că timpul stă pe loc. Dar nu-i așa. Am mai simțit ceva.

Face o pauză lungă. Pentru că nu poate să-i vadă expresia de pe chip, ezită s-o îndemne să continue.

— Ce anume? întreabă el în sfârșit.

Vocea ei pare mai degrabă meditativă decât chinuită.

— Pe tine. Pe tine te-am simțit. Singura dată când m-am mai simțit atât de îngrozită și de neajutorată a fost înaintea operației, când încă mai credeam că o să orbesc. Când ai stat lângă mine. Erai așa de timid și de serios. Mânele halatului abia dacă îți treceau de coate. Întotdeauna mi-am zis că atunci m-am îndrăgostit de tine. Și probabil că așa și e. Uneori cred că a fost doar o închipuire și că de fapt totul s-a întâmplat mai târziu. Apoi, în seara asta, am fost și mai speriată și tu ai fost iarăși lângă mine, încercând să-mi vorbești din ochi. Încă lângă mine. După atâția ani. De asta m-am agățat. De tine.

Îi simte degetele atingându-i chipul, apoi Rosalind îl sărută. De data asta nu mai e sărutul unui copil pentru că limbile li se ating.

— Dar Daisy a fost cea care te-a salvat. I-a schimbat dispoziția cu poezia aia. Arnold și mai cum îl cheamă?

— Matthew Arnold.

Își amintește trupul ei, albeața pielii, mica umflătură în care trăiește nepotul lui. În corpul acestuia s-a dezvoltat deja o inimă, un sistem nervos autonom, un creier cât o gămălie – iată ce poate produce în bezna unui pântec o clipă de neatenție.

Intuind motivul tăcerii lui, Rosalind spune:

— Am vorbit cu ea din nou. E îndrăgostită, abia așteaptă să nască. Henry, trebuie să fim de partea ei.

— Sunt, îi spune el. Amândoi suntem.

Cu ochii închiși, o ascultă atent pe Rosalind. Viața copilului prinde contur – un an la Paris cu părinții lui îndrăgostiți, apoi la Londra, unde tatălui său i s-a oferit un post bun pe un șantier arheologic important: o villa romană descoperită în estul City-ului. Ar putea să se mute cu toții aici. Henry murmură aprobarea, e fericit – casa e foarte mare, are șase sute cincizeci de metri pătrați și ar cam fi nevoie să răsunе iarăși de glasul unui copil. Simte cum trupul îi devine mare cât un continent și i se lățește acoperind tot patul – e un rege, e imens, e

înțelegător, e invulnerabil, o să accepte orice proiect născut din bunătate și afecțiune. De ce bebelușul să nu facă primii pași și să rostească primele cuvinte aici, în palatul acesta. Dacă Daisy își dorește copilul, atunci de ce să nu beneficieze de condițiile cele mai bune. Dacă a vrut să devină poetă, atunci să-și extragă poezia din asta – e un subiect la fel de bun ca un șir întreg de iubiți. Nu reușește să-și miște capul, abia dacă mai poate s-o mângâie pe Rosalind în timp ce ea-i zugrăvește viitorul – o urmărește cu grijă să nu-i scape nimic, împărtășindu-i bucuria care îi răzbate în voce. A depășit șocul inițial. Și Theo a vorbit despre planurile lui, care îl vor ține departe de casă vreun an și trei luni – New Blue Rider, formația lui, a obținut un angajament la New York, într-un club din East Village. E bine că s-a întâmplat asta, cariera de muzician a lui Theo are nevoie de așa ceva, și ei o să-l ajute să-și găsească o locuință, o să-l viziteze. Regele își mormăie consimțământul.

Vaietul unei ambulanțe care trece pe Charlotte Street îndreptându-se spre sud îl smulge din toropeală. Se ridică într-un cot și se trage mai aproape de ea, așa încât fața lui ajunge acum peste a ei.

— Ar trebui să ne culcăm.

— Da. Polițiștii au zis că o să vină la zece.

Dar, după ce s-au sărutat, el îi zice:

— Atinge-mă.

Senzația atât de plăcută îi invadează trupul, iar Rosalind șoptește:

— Spune-mi că ești al meu.

— Sunt al tău. Numai al tău.

— Atinge-mi sânii. Cu limba.

— Rosalind. Te doresc.

Și așa se sfârșește ziua lui. Momentul e intens, mult mai intens decât începutul leneș, mai plin de tandrețe al acelei zile de sâmbătă – mișcările le-au devenit repezi și lacome, mai degrabă stringente decât vesele –, ca și cum s-ar fi întors din exil, ca și cum ar fi scăpat dintr-o închisoare și acum se desfată la un ospăț. Pofta lor e zgomotoasă, gesturile brutale. Nu prea le vine să creadă ce noroc a dat peste ei, așa că încearcă să obțină totul cât mai repede. Și mai știu că la sfârșit, după ce se vor fi recuperat unul pe celălalt, îi așteaptă promisiunea cufundării în uitare.

La un moment dat, Rosalind îi susură la ureche:

— Iubirea mea. Puteam să murim și totuși suntem în viață.

Și mai rămân în viață pentru dragoste. Sfârșitul vine brusc, dar plăcerea e atât de concentrată, că devine aproape insuportabilă, ca niște terminații nervoase descoperite. Nu se desprind imediat, ci rămân acolo, în

Întineric, simțind cum bătaile inimii îi se liniștesc. Henry are senzația că extenuarea și limpezimea care urmează eliberării sexuale se topesc într-un singur lucru, arid și plat ca un deșert. Va trebui să-l traverseze, singur, dar nu-l deranjează. În loc de noapte bună își strâng ușor mâinile – îi dor prea tare buzele ca să se mai sărute –, apoi Rosalind se întoarce cu spatele și, în câteva secunde, începe să respire adânc.

Dar uitarea nu se așterne încă peste Henry Perowne – s-ar putea să fi atins punctul în care epuizarea însăși alungă somnul. Întins pe spate, așteaptă răbdător, cu capul întors spre raza albă de lumină de pe perete, simțind cum îi crește presiunea din vezica urinară. După câteva minute ia unul din halatele de pe podea și se duce la baie. Podeaua e rece ca gheața, perdelele trase de la fereastra înaltă dinspre nord lasă să se vadă câteva stele pe cerul cu nori răzleți bătând în portocaliu. E cinci și un sfert și se aude freamățul traficului pe Euston Road. După ce se ușurează, se apleacă peste chiuvetă și bea apă cu înghițituri mari. Întors în dormitor, distinge huruitul unui avion, care marchează, probabil, începutul orelor de vârf ale dimineții pe Aeroportul Heathrow; atras de zgomot, se duce la fereastra la care a stat mai devreme și trage obloanele. Preferă să stea la geam

câteva minute decât să zacă în pat, chinându-se să adoarmă. Deschide încet fereastra. Aerul e mai cald, dar pielea i se-nfioară. Și lumina e mai blândă, iar contururile scuarului, mai ales ramurile platanilor, nu mai sunt atât de dure și par a se contopi. De ce oare frigul accentuează contururile obiectelor?

Băncile și-au pierdut aerul expectativ, coșurile de gunoi au fost golite, pavajul, curățat. Precis că tipii ăia energici, îmbrăcați în gece galbene, au trecut pe-aici aseară. Henry încearcă să-și afle liniștea în această ordine și curățenie și în imaginea scuarului din timpurile sale cele mai bune – adică vara, în timpul săptămânii, când angajații de la firmele de producție, publicitate și design din zonă vin aici cu sandviciurile și salatele lor, profitând de porțile deschise ale grădinilor. Se tolănesc pe iarbă, în grupuri tăcute, bărbați și femei de diferite rase, majoritatea în vârstă de douăzeci-treizeci de ani, încrezători, veseli, lipsiți de griji, arătând bine după orele petrecute la sală, simțindu-se ca acasă în acest oraș. Îi despart atâtea de indivizii distruși care își fac veacul pe băncile din scuar. Și probabil munca e semnul distinctiv. Nu ține doar de clasa socială sau de șansă – bețivii și drogații provin din mediile cele mai diferite, la fel ca toți ceilalți care au o slujbă. Ba chiar unele dintre epavele astea au urmat școli particulare. Reducționist prin

excelență, Perowne nu se poate abține să nu-i treacă prin minte că totul se ascunde în cotloanele naturii fiecăruia, că e înscris în codurile de la nivel molecular. Așa e soarta crudă a unora – să nu-ți poți câștiga existența, să nu știi să te abții de la băutură, să nu-ți aduci aminte astăzi angajamentul pe care l-ai făcut ieri. Nici o formă de dreptate socială nu va reuși să vindece ori să împrăstie această armată slăbită care bântuie prin locurile publice din fiecare oraș. Și atunci, ce e de făcut? Henry își înfășoară mai strâns halatul. Trebuie să admiti că există ghinion, trebuie să ai grijă de oamenii ăștia. Pe unii poți să-i smulgi viciilor lor, în timp ce, în cazul altora, nu-ți mai rămâne decât să le îndulcești un pic viața, alinându-le cât de cât suferința.

Într-un fel sau în altul! Nu e sociolog și, evident, gândul îl poartă iarăși la Baxter, la chinul său fără leac. Amintirea acestuia sau poate efectele fizice ale oboselii îl fac să se simtă nesigur pe picioare – trebuie să se sprijine de fereastră ca să nu cadă. Are senzația că se află într-o roată gigantică, asemenea celei de pe malul sudic al Tamisei, și e gata să atingă punctul cel mai înalt – se balansează pe marginea simțurilor, gata să cadă și, poate, să vadă ceea ce va să vină. Sau se gândește la lenta rotație înspre est a Pământului, purtându-l maiestuos spre o nouă zi cu o mie șase sute de kilometri

pe oră. Dacă ar împărți ziua după perioadele de somn și nu după ceas, atunci e încă sâmbătă, căscându-se ca un hău în fața lui, cât o viață de adânc. Și de aici, din vârful zilei lui, poate să vadă până hăt, departe, înainte să înceapă declinul. Duminica nu se mai anunță la fel de promițătoare și de plină de energie precum ziua anterioară. Scuarul gol și tăcut nu-i oferă nici un indiciu asupra viitorului. Dar de aici de sus poate să vadă anumite lucruri care știe că se vor întâmpla. În curând îi va sosi ceasul mamei lui, va primi un mesaj de la azil sau o să trimită pe cineva să-l cheme, și o să stea cu toții lângă patul ei, în cămăruța ei plină de bibelouri, vor bea ceaiul negru, dens și vor asista la ultimele ei clipe, ce a mai rămas din fosta înotătoare pierzându-se între perne. Acum nu simte nimic, dar știe că tristețea îl va copleși, pentru că așa s-a întâmplat și data trecută.

A venit un moment în care au trebuit s-o mute din vechea casă în care crescuse Henry și s-o ducă la azil. Boala îi distrugea rutinele casnice de care se agățase atâta vreme. Uita cuptorul deschis toată noaptea cu untiera înăuntru, ascundea cheia de la intrare printre scândurile dușumelei, încurca șamponul cu înălbitorul. Apoi momentele de confuzie existențială, când se trezea pe o stradă, într-un magazin sau într-o casă străină fără să aibă habar de unde venise, cine erau oamenii aceia,

unde locuia și ce trebuia să facă în clipa următoare. După un an i se șterseseră complet din minte viața ei anterioară și casa cea veche. Dar vânzarea casei echivala cu o trădare, așa că Henry nu se hotăra să acționeze. Se ducea din când în când, împreună cu Rosalind, să vadă în ce stare se mai găsea casa copilăriei lui și mai tundeau peluza în timpul verii. Totul era la locul său, așteptând – mănușile galbene de cauciuc prinse cu cârligul de lemn, sertarul cu cârpe de praf și șervete pentru ceai călcate cu multă grijă, măgărușul smălțuit purtând în spate o desagă cu scobitori. Începea să se insinueze un iz vegetal de delăsare, o senzație de ruină care n-avea de-a face cu praful depus peste tot. Chiar și când te uitai din stradă, casa avea un aer înfrânt și, când copiii au aruncat cu o piatră în geamul de la sufragerie, într-o după-amiază de noiembrie, și-a dat seama că venise timpul să treacă la treabă.

Rosalind și copiii l-au însoțit într-un weekend ca să-l ajute la strâns. Fiecare și-a ales un suvenir – ar fi fost necuviincios din partea lor dacă n-ar fi făcut-o. Daisy a luat o farfurie de alamă din Egipt, Theo un ceas, Rosalind o fructieră simplă de porțelan. Henry s-a oprit la o cutie de pantofi plină cu fotografii. Alte lucruri au luat calea nepoților și a nepoatelor. Patul lui Lily, bufetul, cele două șifoniere, covoarele și comodele așteptau să fie luate de

o firmă specializată în debarasări. Au împachetat hainele, vasele și bibelourile nedorite ca să le ducă la magazinele pentru săraci – lui Henry nu-i trecuse prin minte că prăvăliile astea trăiesc de pe urma morților. Au îndesat restul în saci de gunoi și le-au scos în stradă. Au lucrat în tăcere, ca niște hoți – n-ar fi fost potrivit să dea drumul la radio. Le-a luat o zi să demonteze existența lui Lily.

Au strâns decorul unei piese de teatru, o biată dramă domestică cu un singur personaj, fără să aibă permisiunea actorului. Au început din ceea ce ea numea „camera de cusut”, fosta ei cameră. N-avea să se mai întoarcă niciodată, nici măcar nu mai știa ce era tricotatul, dar faptul că i-au împachetat zecile de ace, miile de tipare, un fular de copil pe jumătate terminat pentru a le dăruii străinilor era ca și cum i-ar fi interzis să trăiască. Au lucrat rapid, aproape frenetic. N-a murit, își repeta Henry. Dar viața ei, viețile tuturor le-au părut brusc atât de firave când au realizat cât de ușor și de repede pot fi strânse sau aruncate toate nimicurile, toate detaliile insignifiante ale unei vieți de om. Obiectele își pierdeau orice valoare imediat ce erau rupte de cei care le deținuseră și de trecutul acestora – în absența ei, vechea învelitoare de ceainic pe care era desenată o fermă și în a cărei țesătură ieftină se impregnaseră

petele maronii, cu căptușeala ei jalnic de subțire, părea oribilă. Pe măsură ce polițele și rafturile se goleau, iar cutiile și sacii se umpleau, își dădea seama că, de fapt, nimeni nu posedă absolut nimic. Totul e de închiriat, totul e de împrumut. Toate bunurile noastre ne vor supraviețui, iar noi le vom abandona. Au muncit o zi întreagă și au scos afară douăzeci și trei de saci pentru a fi luați de gunoieri.

Se simte slab și fragil înveșmântat doar în halat, dinaintea dimineții care nu a alungat întunericul nopții și aparține încă zilei de ieri. Da, așa se va-ntâmpla, și el va trebui să se ocupe de tot. Au mers o dată la un cimitir de lângă casă și i-a arătat șirurile de nișe de metal săpate într-un zid; acolo voia să-i fie depusă cenușa. Așa e scris să se-ntâmplesse totul, iar ei vor sta cu capetele plecate, ascultând slujba de înmormântare. Sau o să opteze pentru incinerare? Bărbatului născut din femeie îi e dat să trăiască puțin... A auzit-o de atâtea ori de-a lungul anilor, dar nu-și mai amintește decât fragmente... A trecut prin viață ca o umbră... secerat ca o floare... Da, și apoi îi va veni rândul lui John Grammaticus, răpus de una dintre acele boli care îi devastează pe alcoolici, ori de un infarct sau de un atac cerebral decisiv. Fiecare o să trăiască acea grea încercare în felul său, poate Henry mai ușor decât ceilalți. Bătrânul poet a fost foarte

curajos în seara asta, ignorând durerea și arătându-i lui Daisy ce trebuia să facă. Când îi va bate ceasul, se va declanșa și criza, asta dacă Teresa se va fi măritat cu John și acum își va cere partea, iar Rosalind își va arunca în luptă toate armele juridice, își va revendica dreptul asupra casei mamei ei, locul unde Daisy, Theo și Rosalind și-au petrecut atâtea veri ale copilăriei. Și care va fi rolul lui Henry? Va fi prevăzător și totodată implacabil în loialitatea sa.

Și ce altceva, în afară de moarte? Theo se va muta pentru prima oară de acasă – iar ei n-o să primească vederi, scrisori sau e-mailuri, ci doar telefoane. O să călătorească la New York ca să-l asculte, pe el împreună cu trupa lui aducându-le bluesul americanilor – deși s-ar putea să nu le placă. Ar fi o șansă să-și revadă prietenii din vremea când lucra la spitalul Bellevue. Daisy își va publica poeziile, va naște și-l va aduce cu ea pe Giulio – lui Henry îi mai stăruie încă imaginea iubitului cu pielea oacheșă și cu pieptul gol din poemul pe care nu l-a auzit bine. Copilul cu tot arsenalul său care va însufleți întreaga casă, și cineva (dar nu el, nici Rosalind) va fi nevoit să se trezească în mijlocul nopții. Nici măcar Giulio, asta în caz că nu e un italian atipic. Apoi Henry va împlini cincizeci de ani și va renunța la partidele de squash și la maraton, casa va rămâne iarăși pustie când

Daisy și Giulio se vor muta în casa lor, când Theo se va muta și el, iar Henry și Rosalind se vor prăbuși unul peste celălalt, se vor agăța și mai strâns unul de altul, acum că menirea lor de a-și crește copiii, de a lansa în viață tineri adulți s-a încheiat. Neliniștea, foamea de o altă viață se va potoli. Va veni momentul în care va opera mai puțin și se va ocupa mai mult de administrație – asta chiar va însemna o altă viață –, iar Rosalind își va părăsi postul de la ziar ca să scrie o carte, și va veni vremea în care nu vor mai putea suporta scuarul, drogații, circulația, cu vacarmul și praful ei. Poate o bombă detonată în numele jihadului îi va alunga, împreună cu ceilalți slabi de inimă, înspre suburbii sau la țară, ori la castelul din Franța – și atunci sâmbăta lor va lăsa locul duminicii.

Tulburată parcă de gândurile lui, Rosalind tresare, geme și se mișcă, apoi se liniștește, iar el se întoarce la fereastră. Londra, mica lui parte de Londră, se deschide înaintea-i, imposibil de apărat, așteptându-și bombele, asemenea altor sute de orașe. Ora de vârf va constitui momentul oportun. S-ar putea să semene cu accidentul de la Paddington – șine răsucite, vagoanele aruncate unele peste altele, târgile cu trupuri scoase prin ferestrele sparte, planul de urgență al spitalului pus în aplicare. Berlin, Paris, Lisabona. Autoritățile sunt de

acord că un nou atac e inevitabil. Timpurile în care trăiește sunt diferite – dacă ziarele spun ceva nu înseamnă că e adevărat. Dar, de la înălțimea zilei sale, viitorul e greu de prevăzut, un orizont nedeslușit de posibilități. Poate că acum o sută de ani, un doctor între două vârste, îmbrăcat într-un halat de mătase, cu două ore înainte de ivirea zorilor, a stat la fereastra asta încercând să ghicească cum va fi noul secol. Februarie 1903. S-ar putea să-l invidiezi pe domnul acesta din epoca edwardiană care nu știe încă ce-l așteaptă. Dacă are băieți, peste doisprezece ani s-ar putea să-i piardă în bătălia de la Somme. Dar câte victime au făcut Hitler, Stalin și Mao? Cincizeci de milioane, o sută? Dacă i-ai înfățișa infernul care va urma, dacă l-ai avertiza, bunului doctor – produsul prosperității și al deceniilor de pace – nu i-ar veni să creadă. Să ne ferească Dumnezeu de utopiști, de zeloșii care sunt atât de convingeți că au aflat drumul către orânduirea socială ideală. Și iată că au apărut iarăși, totalitariști de diferite tipuri, încă izolați și slabi, dar căpătând, încet-încet, tot mai multă forță, orbiți de mânia și însetați după un nou genocid. Ne așteaptă un secol întreg. Dar totul s-ar putea să nu fie decât o închipuire, o fantezie exagerată, o pierdere de vreme, o meditație nocturnă asupra unei tulburări trecătoare pe care timpul și bunul simț o vor alunga.

Viitorul apropiat e mai ușor de prevăzut – moartea mamei sale, faptul că va lua cina cu profesorul Taleb într-un restaurant irakian de lângă Hoxton. Războiul va începe luna viitoare, data exactă probabil că a fost deja stabilită, așa cum se întâmplă cu toate marile competiții sportive desfășurate în aer liber. Acum e anotimpul potrivit, mai încolo va fi prea cald pentru a ucide și a reda libertatea. Bagdadul își așteaptă bombardamentele. Unde a dispărut dorința arzătoare a lui Henry de a-l vedea pe tiran îndepărtat de la putere? La sfârșitul acestei zile, și mai ales al acestei serii, e temător, vulnerabil, se înfășoară și mai strâns în halat. Un alt avion traversează cerul de la stânga la dreapta câmpului său vizual, urmându-și traseul obișnuit de-a lungul Tamisei, spre Heathrow. Îi vine greu să-și amintească sau să re trăiască energia disputei pe care a avut-o cu Daisy – convingerile s-au transformat în simple puncte de vedere: faptul că lumea descrisă de profesorul Taleb e intolerabilă, că oricât de sinistre ar fi motivele americanilor, s-ar putea să iasă ceva bun și să fie mai puține victime dacă această lume va fi distrusă. „S-ar putea” nu e de ajuns, parcă o aude pe Daisy spunându-i, te-ai lăsat influențat de povestea unui simplu om. O femeie care poartă un copil în pânțe are autoritate, nu glumă. Oare dimineața va renaște speranța într-o

acțiune în forță? Pentru că acum nu simte altceva decât teamă. E slab și ignorant, înfricoșat de felul în care consecințele unei acțiuni îți scapă de sub control și dau naștere unor alte evenimente, unor alte consecințe, până când te trezești într-o postură la care nici n-ai visat și în care n-ai vrea să te găsești – cu un cuțit la gât. La un etaj mai jos de locul în care Andrea Chapman visează să se lase în voia iubirii improbabile pentru un tânăr doctor și să devină ea însăși unul, zace Baxter, cufundat în propria-i beznă, păzit de polițiști. Dar o altă convingere s-a fixat acum în mintea lui Henry. S-a înfiripat în timpul cinei și a devenit fermă când a stat la terapie intensivă, luându-i pulsul lui Baxter. Trebuie neapărat s-o convingă pe Rosalind, apoi pe ceilalți membri ai familiei să renunțe la acuzații în privința lui Baxter. Să lase baltă chestia asta. N-au decât să-l urmărească pe celălalt individ. Baxter mai are de trăit o felie din ce în ce mai mică de viață înainte să se prăbușească în halucinațiile sale coșmarești. Henry ar putea să aducă vreo doi colegi, specialiști în domeniu, care să-i convingă pe procurori că Baxter nu va fi în stare să facă față unui proces. Ceea ce ar putea fi adevărat sau nu. Apoi sistemul, spitalul potrivit, va trebui să-l pună la adăpost ca să nu mai facă rău. Henry ar putea să aranjeze toate astea, să-i aline cumva suferințele. Să fie

oare vorba de iertare? Probabil că nu, nu știe și oricum nu el e cel care trebuie să ierte. Sau nu cumva el e cel care caută iertarea? La urma urmei, e singurul responsabil pentru ceea ce s-a întâmplat; cu douăzeci de ore în urmă a intrat pe un drum închis circulației și a provocat o succesiune de evenimente. Sau poate că e doar slăbiciune – de la o anumită vârstă încolo, când anii care ți-au mai rămas de trăit nu-ți mai par infiniți și când începi să simți primii fiori ai morții, te uiți mai atent, cu mai multă compasiune la un muribund. Dar vrea să creadă că e realist: nu se pot înjosi într-atât încât să lovească un om aflat deja pe drumul spre infern. Prin faptul că i-a salvat viața în sala de operație, Henry l-a condamnat și el la tortură. S-a răzbunat îndeajuns. Și iată o zonă în care Henry își poate exercita autoritatea și poate influența evenimentele. Știe cum funcționează sistemul – diferența dintre îngrijirea de calitate și cea proastă e aproape infinită.

Daisy a recitat o poezie care a fermecat un om. Poate că orice poem ar fi avut același efect și ar fi declanșat o schimbare bruscă a dispoziției. Cu toate astea, magia l-a subjugat pe Baxter și i-a amintit cât de mult își dorește să trăiască. Nimeni nu poate să-l ierte pentru că a făcut uz de cuțit. Dar Baxter a auzit ceva ce Henry nu va reuși probabil să audă niciodată, în ciuda tuturor străduințelor

lui Daisy de a-l educa. Un poet din secolul al XIX-lea – Henry trebuie să afle dacă Arnold ăsta e un poet faimos sau unul obscur – a făcut să vibreze în sufletul lui Baxter o dorință fierbinte pe care abia dacă ar ști s-o definească. Foamea asta e de fapt dreptul lui la viață, la existență mentală, și pentru că nu va mai dura mult, pentru că ușa conștiinței lui începe să se-nchidă, n-ar trebui să-și ceară acest drept din interiorul unei celule, în așteptarea unui proces absurd. Aceasta e soarta lui nenorocită, pecetluită – o eroare în repetiția codurilor ființei lui, ale genotipului, variantă modernă a sufletului, care îl condamnă la ruină – o altă certitudine care-i apare lui Henry înaintea ochilor.

Închide încet fereastra. E încă întuneric și acum e momentul cel mai rece al dimineții. N-o să se lumineze înainte de șapte. Trei asistente traversează scuarul, sporovăind vesele și îndreptându-se spre spital, gata să intre în tura de dimineață. Trage obloanele, apoi lasă halatul să-i cadă la picioare. Rosalind doarme cu spatele la el, cu genunchii la piept. Închide ochii. De data aceasta nimic nu-l va mai împiedica să alunece în uitare. Somnul a încetat să mai fie un concept, a devenit un lucru material, un mijloc arhaic de transport, o bandă rulantă care-l poartă înspre ziua de duminică. O ia în brațe, îi simte pijamaua de mătase, parfumul, căldura,

corpul acesta drag și se trage mai aproape. O sărută pe ceafă. Asta o să rămână mereu, e unul dintre ultimele sale gânduri. Apoi: numai asta o să rămână. Și, în sfârșit, căderea lină: ziua aceasta s-a terminat.

Mulțumiri²²

Îmi exprim imensa gratitudine față de dr. Neil Kitchen, medic specialist neurochirurg, doctor în Medicină, director asociat al Clinicii de neurochirurgie din cadrul National Hospital for Neurology and Neurosurgery, Queen Square, Londra. Am avut privilegiul să-l văd la lucru, în sala de operație, timp de doi ani de zile, și îi mulțumesc pentru amabilitate și răbdarea cu care și-a găsit timp, în ciuda unui orar extrem de solicitant, pentru a mă călăuzi în labirintul profesiei sale și în cel al creierului, cu nenumăratele sale patologii. Îi sunt de asemenea recunoscător lui Sally Wilson, medic specialist neuroanestezist la același spital, lui Anne McGuinness, medic specialist la Departamentul de gardă, University College Hospital, precum și inspectorului-șef Amon McAfee. Îi rămân îndatorat lui Frank T. Vertosick, Jr., din

²² Traducătorul le mulțumește, pe această cale, tuturor celor care l-au ajutat la traducerea acestui roman: dr. Ana Fruntelată și dr. Olivia Babaua, pentru descifrarea terminologiei medicale, Ilie Mașala și Saviana Diamandi, pentru deslușirea termenilor din muzică, și, nu în ultimul rând, Anei Lișman, redactorul cărții.

a cărei excelentă carte *When the Air Hits Your Brain: Tales of Neurosurgery*, Norton, New York, 1996, m-am inspirat în descrierea unei hipofizectomii transfenoidale. Ray Dolan, cel mai literat dintre savanți, a citit dactilograma romanului și a făcut multe sugestii neurologice pertinente. Tim Garton Ash și Craig Raine au citit, la rândul lor, cartea și mi-au fost de mare ajutor prin comentariile lor. Îi mulțumesc lui Craig Raine că mi-a permis să-i atribui lui Daisy expresiile „stropitoare excitată „ și „ roză stranie” din poemul său „Cuplete sexuale” și „cum fiecare / roză crește pe o tulpină cu dinți de rechini” din poezia „Dintr-o veche scrisoare de-a ei despre o nuntă”, *Collected Poems 1978-1999*, Picador, Londra, 2000. Soția mea, Annalena McAfee, a citit numeroase variante ale cărții și am avut șansa să mă bucur de observațiile ei editoriale esențiale și de încurajările ei pline de dragoste.

I. M.
Londra, 2004